

ANALÝZA POTŘEB NA ŠKOLÁCH V PARDUBICKÉM KRAJI

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Projekt P- KAP je projektem Národního ústavu pro vzdělávání. Je zaměřen na podporu vzdělávání na středních a vyšších odborných školách a akcentuje soulad se vzdělávací strategií MŠMT. Má za cíl zajistit metodickou a supervizní podporu při využívání akčního plánování na úrovni krajů i škol.

1	Analýza potřeb na školách	5
1.1	CÍLE ANALÝZY POTŘEB NA ŠKOLÁCH A JEJÍ VÝZNAM PRO KRAJSKÉ AKČNÍ PLÁNOVÁNÍ.....	5
1.2	POZADÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ „ANALÝZA POTŘEB NA ŠKOLÁCH“	5
1.2.1	<i>Evaluace sběru dat – monitoring návratnosti.....</i>	6
1.2.2	<i>Charakteristika datového souboru</i>	7
1.3	VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH INTERVENČÍ ŠKOLAMI A DALŠÍ HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ.....	8
1.4	ROZDÍLY VE VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH INTERVENČÍ PODLE TYPU ŠKOLY	9
2	Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli v Pardubickém kraji	12
2.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	14
2.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	15
2.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	16
2.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	18
2.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	19
2.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	21
2.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A SPOLUPRÁCE ŠKOL SE ZAMĚSTNAVATELI“ NA SOU, SOŠ A NA GYMNÁZIÍCH	23
3	Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v Pardubickém kraji	29
3.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	31
3.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	32
3.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	33
3.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	35
3.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	37
3.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	38
3.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA KOMPETENCÍ K PODNIKAVOSTI, INICIATIVĚ A KREATIVITĚ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH.....	40
4	Podpora polytechnického vzdělávání v Pardubickém kraji	46
4.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	48
4.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	49
4.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	50
4.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	52
4.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	53
4.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	55
4.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH.....	58

5	Rozvoj školy jako centra celoživotního učení v Pardubickém kraji	64
5.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	67
5.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	68
5.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	<i>68</i>
5.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	70
5.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	72
5.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	<i>73</i>
5.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ ŠKOLY JAKO CENTRA CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	75
6	Rozvoj kariérového poradenství v Pardubickém kraji	81
6.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	83
6.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	84
6.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	<i>85</i>
6.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	87
6.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	88
6.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	<i>90</i>
6.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	92
7	Podpora inkluzivního vzdělávání v Pardubickém kraji.....	98
7.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	100
7.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	101
7.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	<i>102</i>
7.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	105
7.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	106
7.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	<i>108</i>
7.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	110
8	Podpora infrastruktury škol – investiční část	116
8.1	ZÁJEM ŠKOL O ČERPÁNÍ INVESTIC V RÁMCI ČR	116
8.2	PREFEROVANÉ OBLASTI ČERPÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	117
9	Nepovinné oblasti.....	119
9.1	DŮLEŽITOST NEPOVINNÝCH OBLASTÍ	119
9.2	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI ICT VČETNĚ POTŘEB INFRASTRUKTURY	121
9.3	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI JAZYKOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	124
9.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI.....	126
9.5	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI.....	128

1 Analýza potřeb na školách

1.1 Cíle analýzy potřeb na školách a její význam pro krajské akční plánování

KAP (krajský akční plán) je zaměřen na intervence směřující ke zkvalitnění řízení škol a zvýšení kvality ve vzdělávání a začlenění či rozvoj dlouhodobého plánování jako nástroje ke kvalitnímu řízení škol. To je podpořeno vzděláváním vedení škol a zřizovatelů, spoluprací v území. Klíčová témata, tzv. intervence, byla vybrána s ohledem na to, že mohou být svým konkrétním zaměřením územně specifická. Projekt P-KAP pomůže krajskému projektu a školám.

Povinné intervence:

- Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě
- Podpora polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání)
- Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů
- Rozvoj kariérového poradenství
- Rozvoj škol jako center dalšího profesního vzdělávání
- Inkluzivní vzdělávání
- Infrastruktura SŠ a VOŠ (oblast podpory přírodovědného a technického vzdělávání, podpora center odborného vzdělávání, podpora cizích jazyků, konektivity škol a digitálních kompetencí, sociální inkluze, celoživotního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání)

Nepovinné intervence:

- Rozvoj výuky cizích jazyků
- Oblast ICT včetně potřeb infrastruktury
- Čtenářská a matematická gramotnost
- Vlastní volitelné intervence v oblasti podle potřeb území

1.2 Pozadí dotazníkového šetření „analýza potřeb na školách“

Priority krajů a škol v krajských akčních plánech a plánech aktivit škol se opírají o podrobné a o sběr relevantních dat opřené analýzy. Pro projekt P-KAP je zpracoval a školám a krajům poskytl projektový tým Národního ústavu pro vzdělávání.

Hlavním cílem šetření, které proběhlo v období listopad 2015 – leden 2016 (dosběr červen 2016), bylo zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání. Výstupy šetření představují zpětnou vazbu pro kraje pro tvorbu regionální vzdělávací politiky a vytvářejí prostor pro sladění prioritizace potřeb krajů a jednotlivých škol.

V rámci šetření byla sledována situace v oblastech kariérového poradenství, spolupráce škol a firem, dalšího vzdělávání poskytovaného sítěmi škol v krajích, polytechnického vzdělávání, podpory kompetencí k podnikavosti, společného vzdělávání a infrastruktury školy. Mezi další sledované oblasti byly zařazeny oblast ICT, jazykové vzdělávání a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti.

Na dotazníkové šetření zareagovalo 98 % škol.

Sběr dat se uskutečnil v rámci šetření formou internetového dotazování (CASI – computer assisted self interviewing). Osloveny byly všechny SŠ a VOŠ v celé ČR, tedy 1365 škol. Z těchto škol se Národnímu ústavu pro vzdělávání vrátilo 1335 kompletně vyplněných dotazníků, návratnost dotazníků se tedy v tomto šetření pohybuje na úrovni 98 %. Takto vysoké návratnosti se podařilo dosáhnout díky spolupráci s odbory školství v jednotlivých krajích, se Sdružením soukromých škol Čech, Moravy a Slezska a krajskými garanty projektu, kteří jsou členy našeho projektového týmu.

Vzhledem k povaze a rozsahu šetření lze konstatovat, že jde o unikátní datový výstup, který, vezmeme-li v úvahu dosaženou úroveň návratnosti dotazníků, pokrývá potřeby téměř všech SŠ a VOŠ v ČR.

Šetření se bude opakovat v roce 2018 a poté v roce 2020 jako závěrečné šetření, které bude sloužit jako podklad pro vyhodnocení účinnosti akčního plánování v jednotlivých krajích.

1.2.1 Evaluace sběru dat – monitoring návratnosti

Graf 1: Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

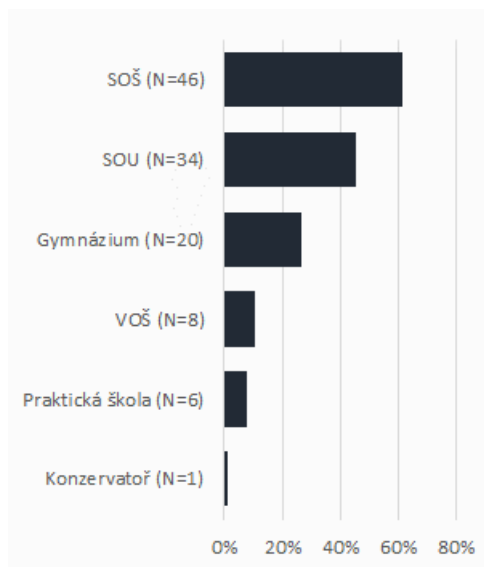
Tab. 1: Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

	Kompletně vyplněný dotazník		Vyplněna alespoň jedna otázka		Dotazník byl otevřen		Dotazník nebyl otevřen		Celkem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Jihočeský kraj	94	100%	0	0%	0	0%	0	0%	94	100%
Královéhradecký kraj	83	100%	0	0%	0	0%	0	0%	83	100%
Liberecký kraj	51	100%	0	0%	0	0%	0	0%	51	100%
Moravskoslezský kraj	144	100%	0	0%	0	0%	0	0%	144	100%
Pardubický kraj	76	100%	0	0%	0	0%	0	0%	76	100%
Zlínský kraj	70	100%	0	0%	0	0%	0	0%	70	100%
Kraj Vysočina	63	100%	0	0%	0	0%	0	0%	63	100%
Karlovarský kraj	37	100%	0	0%	0	0%	0	0%	37	100%
Olomoucký kraj	97	99%	0	0%	0	0%	1	1%	98	100%
Ústecký kraj	97	99%	0	0%	0	0%	1	1%	98	100%
Jihomoravský kraj	126	98%	0	0%	0	0%	2	2%	128	100%
Plzeňský kraj	55	98%	0	0%	1	2%	0	0%	56	100%
Středočeský kraj	153	97%	0	0%	1	1%	3	2%	157	100%
Hlavní město Praha	189	90%	3	1%	4	2%	14	7%	210	100%
ČR celkem	1335	98%	3	0%	6	0%	21	2%	1365	100%

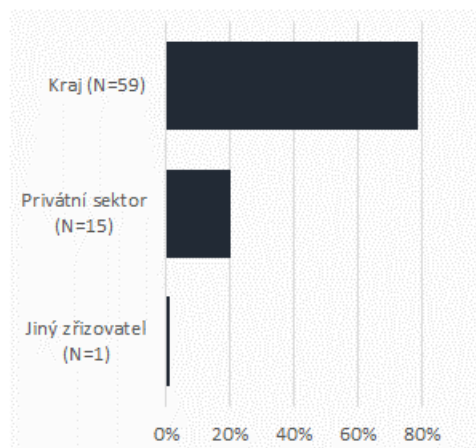
1.2.2 Charakteristika datového souboru

Ve struktuře středních a vyšších odborných škol v Pardubickém kraji jsou zastoupeny střední odborná učiliště, střední odborné školy, vyšší odborné školy, gymnázia, praktické školy a jedna konzervatoř. Vedle škol, které nabízejí jeden typ vzdělání (obvykle gymnázia), jsou i školy kombinované, které nabízejí více typů vzdělávání (např. SOU a SOŠ nebo SOŠ a VOŠ apod..). Nejvíce jsou zastoupeny školy, které poskytují obory středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (61 %). Následují školy s obory středního vzdělání s výučním listem (45 %), gymnázia (27 %), vyšší odborné školy (11 %) a praktické školy (8 %).

Graf 2: Zastoupení škol v datovém souboru

Graf 3: Zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele

Největší zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele mají kraje a to 79 %. Podíl soukromých škol je výrazně nižší (20 %). Podíl škol, kde je zřizovatel jiný, se pohybuje kolem úrovně 1 %.

1.3 VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH INTERVENČÍ ŠKOLAMI A DALŠÍ HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Střední a vyšší odborné školy v Pardubickém kraji měly možnost hodnotit důležitost 7 povinných a 4 nepovinných oblastí pro Krajský akční plán. Pro střední a vyšší odborné školy v Pardubickém kraji je nejvíce důležitá oblast infrastruktury včetně rekonstrukcí a vybavení škol (viz investiční část zprávy). Oblasti infrastruktury přisoudilo nejvyšší míru důležitosti 40 % škol, dalších 35 % škol ji zařadilo na druhou pozici. Třetí pozici oblasti infrastruktury přisoudilo pak 13 % škol v kraji, na čtvrtou pozici tuto oblast umístilo 5 % škol a pátou pozici obsadila oblast infrastruktury v případě pouhých 3 % škol v Pardubickém kraji.

Na druhém místě je podle hodnocení škol podpora odborného vzdělávání, zahrnující i spolupráci škol a zaměstnavatelů. Na 28 % škol považuje tuto oblast za nejdůležitější a 23 % ji zařadilo na druhou pozici.

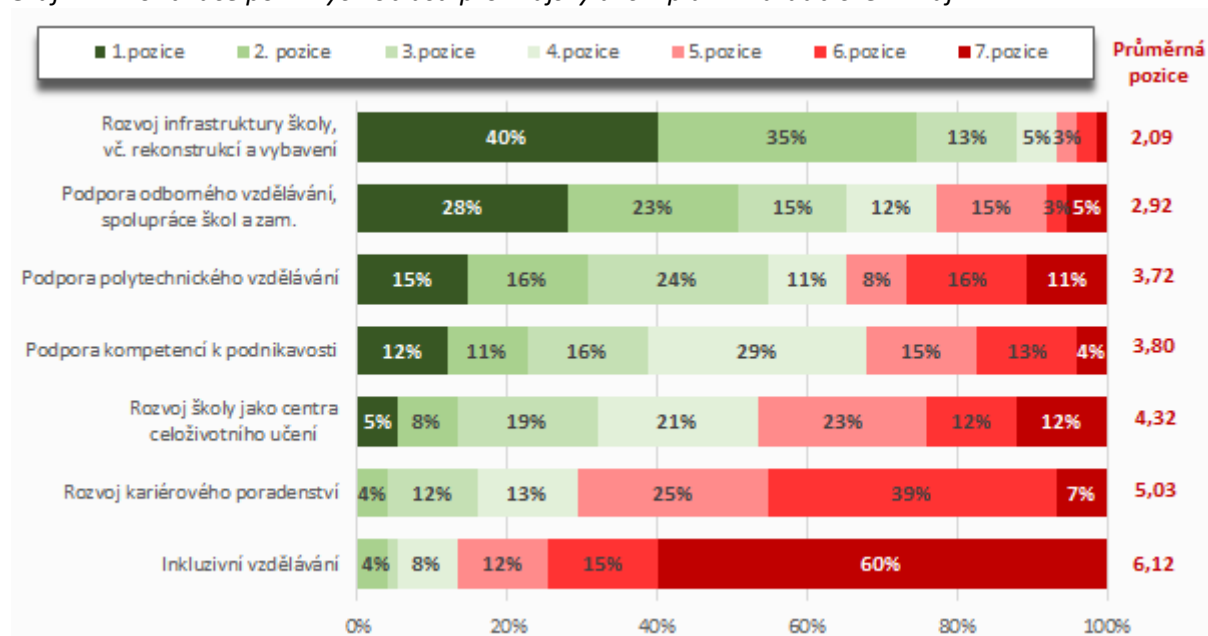
Třetí nejdůležitější oblastí je podpora polytechnického vzdělávání, kterou na první pozici umístilo 15 % škol a 16 % škol ji považuje za druhou nejdůležitější.

Jen mírně nižší celkovou důležitost přisuzují školy v Pardubickém kraji podpoře kompetencí k podnikavosti, kreativitě a iniciativě. Tuto oblast považuje za nejdůležitější 12 % škol a na druhé místo ji řadí 11 % škol v Pardubickém kraji.

Relativně menší význam školy v Pardubickém kraji přisuzovaly rozvoji škol jako centra celoživotního učení. Pouze pro 5 % škol jsou tyto oblasti zdaleka nejdůležitější (první pozice), obvykle těmto oblastem školy přisuzují spíše nižší míru důležitosti (také v závislosti na typu školy).

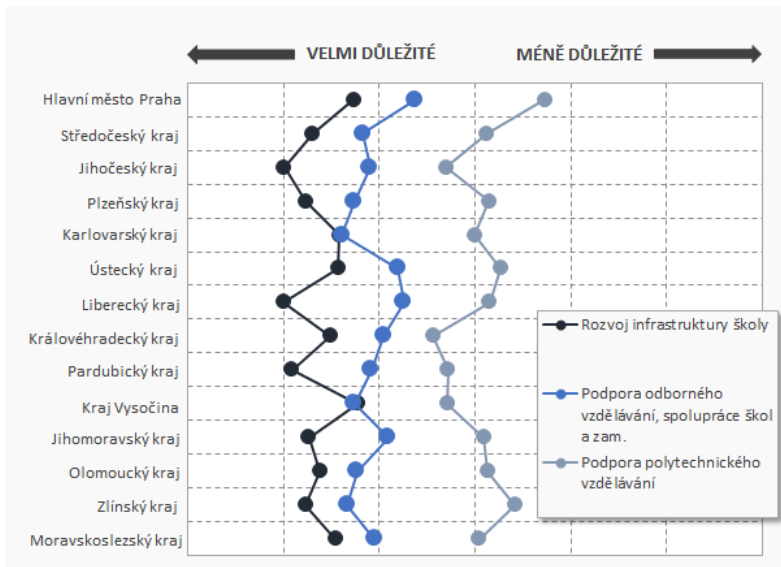
Na základě porovnání jednotlivých oblastí je školami v Pardubickém kraji přisuzována nejmenší důležitost rozvoji kariérového poradenství a inkluzivního vzdělávání. Oblast rozvoje inkluzivního vzdělávání umístilo na poslední pozici 60 % škol.

Graf 4: Prioritizace povinných oblastí pro Krajský akční plán v Pardubickém kraji

Pozn. Jednotlivé oblasti jsou seřazeny podle průměrné pozice, která byla školami pro danou oblast přiřazena.

Graf 5: Prioritizace povinných oblastí v jednotlivých krajích

Vymezené tři nejdůležitější povinné oblasti rozvoje škol v Pardubickém kraji – rozvoj infrastruktury školy, podpora odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, a podpora polytechnického vzdělávání – jsou v jednotlivých krajích hodnoceny odlišně.

Rozvoj infrastruktury školy je prioritní oblastí téměř ve všech krajích, zejména pak pro školy v Libereckém, Jihočeském a Pardubickém kraji.

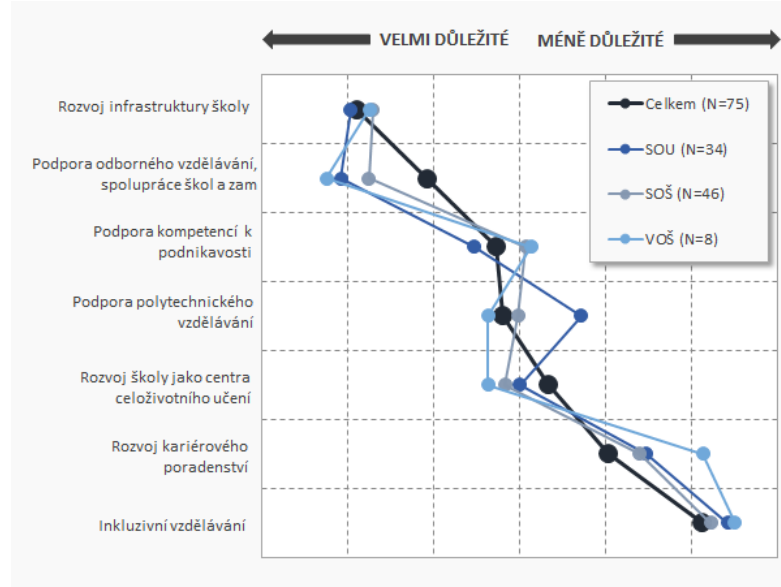
Ve srovnání se všemi kraji v ČR je důležitost podpory odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, deklarována především ve Zlínském a Karlovarském kraji a v Kraji Vysočina. Pro Pardubický kraj je ve srovnání s ostatními kraji tato oblast průměrně důležitá.

Podpora polytechnického vzdělávání je považována za velmi důležitou zejména Královéhradeckém, Jihočeském a Pardubickém kraji a v kraji Vysočina. Na druhou stranu nejmenší význam je této oblasti přikládán v Hlavním městě Praha.

1.4 ROZDÍLY VE VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH INTERVENČÍ PODLE TYPU ŠKOLY

Hodnocení důležitosti povinných oblastí školami pro Krajské akční plány se ve velké míře liší v závislosti na typu školy.

Graf 6: Prioritizace povinných oblastí v Pardubickém kraji – SOU, SOŠ a VOŠ

SOU, SOŠ a VOŠ v Pardubickém kraji vyzdvihují především důležitost rozvoje infrastruktury školy a oblasti podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli.

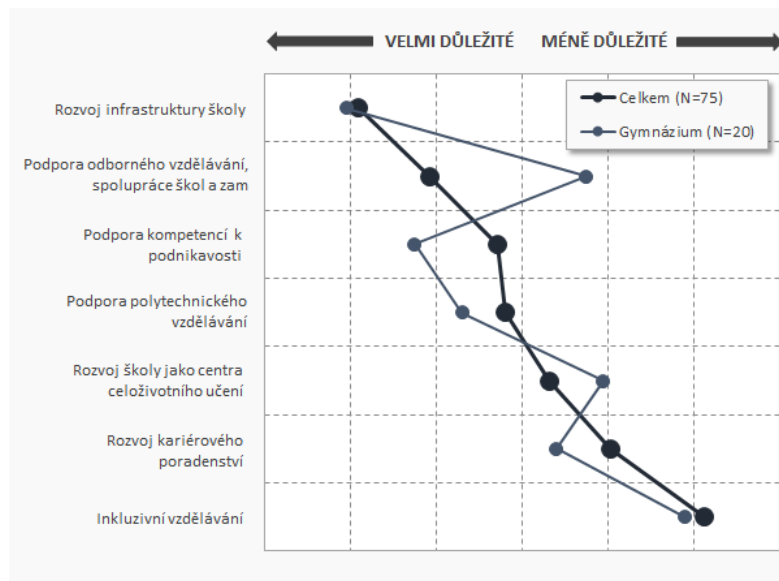
Střední odborná učiliště pak kladou důraz také na oblast podpory kompetencí k podnikavosti a oblast rozvoje školy jako centra celoživotního učení. Ve srovnání s ostatními povinnými oblastmi považují střední odborná učiliště za již méně významné oblasti podpory

polytechnického vzdělávání, rozvoj kariérového poradenství a oblast inkluzivního vzdělávání. V případě vyšších odborných škol je mimo rozvoj infrastruktury školy a oblast podpory odborného vzdělávání

důraz kladen také na oblast podpory polytechnického vzdělávání a oblast rozvoje školy jako centra celoživotního učení.

Ve srovnání s výsledky hodnocení povinných oblastí za celý kraj je pro SOU, SOŠ a VOŠ důležitější podpora odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů a dále také na rozvoj školy jako centra celoživotního učení. Naopak menší důraz školy kladou na rozvoj kariérového poradenství, pro střední odborná učiliště má dále menší význam podpora polytechnického vzdělávání a pro střední a vyšší odborné školy má pak ve srovnání s krajskými výsledky menší míru důležitosti oblast podpory kompetencí k podnikavosti.

Graf 7: Prioritizace povinných oblastí v Pardubickém kraji – gymnázium

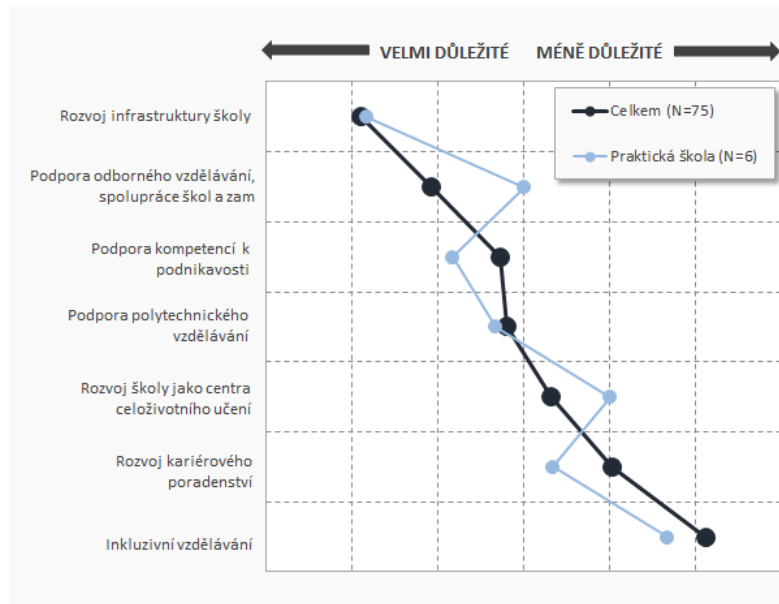
V případě gymnázií je kladen důraz zejména na rozvoj infrastruktury školy, dále pak na podporu kompetencí k podnikavosti, podporu polytechnického vzdělávání a rozvoj kariérového poradenství.

Naopak relativně malou důležitost gymnázia přisuzují podpoře odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, rozvoji školy jako centra celoživotního učení a inkluzivnímu vzdělávání.

Z porovnání důležitosti jednotlivých oblastí pro gymnázia

s celkovým hodnocením škol v Pardubickém kraji vyplývá, že pro gymnázia je více důležitá většina oblastí s výjimkou v případě podpory odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů a rozvoje škol jako center celoživotního učení. Tyto oblasti považují gymnázia ve srovnání s celým krajem za méně důležité.

Graf 8: Prioritizace povinných oblastí v Pardubickém kraji – praktická škola

Pro praktické školy jsou prioritami především rozvoj infrastruktury školy, podpora kompetencí k podnikavosti a podpora polytechnického vzdělávání.

Relativně nejmenší důležitost pak přisuzují praktické školy podpoře odborného vzdělávání a spolupráci se zaměstnavateli, rozvoji kariérového poradenství a rozvoji školy jako centra celoživotního učení.

Oproti celkovým výsledkům kladou praktické školy vyšší důraz zejména na podporu kompetencí k podnikavosti, rozvoj

kariérového poradenství a inkluzivní vzdělávání. Naopak menší důraz praktické školy kladou na podporu odborného vzdělávání a rozvoj školy jako centra celoživotního učení.

Tab. 2: Prioritizace povinných oblastí v Pardubickém kraji – konzervatoř

Průměrná důležitost povinných oblastí (1=nejdůležitější; 7=nejméně důležitá)		
	Celkem (N=75)	Konzervatoř (N=1)
Rozvoj infrastruktury školy	2,1	1
Podpora odborného vzdělávání	2,9	4
Podpora polytechnického vzdělávání	3,7	7
kreativité	3,8	5
Rozvoj školy jako centra celoživotního učení	4,3	3
Rozvoj kariérového poradenství	5,0	6
Inkluzivní vzdělávání	6,1	2

poradenství a podpora polytechnického vzdělávání.

Pro konzervatoř je stejně jako pro ostatní typy škol nejdůležitější oblastí rozvoj infrastruktury školy. Dalšími významnými oblastmi jsou pak v pořadí inkluzivní vzdělávání a rozvoj školy jako centra celoživotního učení. Nejméně významnými oblastmi je pro konzervatoř rozvoj kariérového

2 Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli v Pardubickém kraji

Odborné nebo též profesní vzdělávání směřuje k získání znalostí, dovedností a kompetencí, které odpovídají určité kvalifikaci a je možné je přímo uplatnit na trhu práce při výkonu povolání na určité pracovní pozici – na rozdíl od vzdělávání všeobecného, které směřuje k osvojení klíčových kompetencí, vědomostí, dovedností a návyků pro další vzdělávání a život, včetně budoucí profesní specializace a občanského života.

Jedním z pilířů odborného vzdělávání je spolupráce škol a zaměstnavatelů, která umožňuje žákům a studentům osvojit si odborné dovednosti v reálném pracovním prostředí, tedy v reálném tempu, čase, se skutečnými nároky a především v souladu s aktuálními potřebami trhu práce, který rychleji reflektuje nové trendy a dynamiku změn v odvětvích. Role zaměstnavatelů je ovšem nezastupitelná především při rozvíjení sociálních dovedností, které zaměstnavatelé od absolventů očekávají a škola sama je nemůže v plné míře zajistit. Mezi ně patří běžné pracovní návyky, jako např. dochvilnost, schopnost převzít zodpovědnost, pracovat v týmu nebo přijímat kritiku, ale významná je také možnost poznat firemní procesy a zvyky, které se ve školním prostředí nasimulovat nedají. Tyto dovednosti usnadňují absolventům přechod ze školy do praxe, napomáhají jim lépe se identifikovat s oborem a získat reálnou představu o tom, co je čeká.

Za zaměstnavatele v tomto kontextu považujeme všechny aktéry na trhu práce, kteří mohou do smysluplné spolupráce se školami vstupovat, tedy nejen soukromé podniky zaměřené na výrobu, obchod či služby, ale také výzkumné, vzdělávací a veřejnoprávní instituce. Odborné vzdělávání je nemyslitelné především bez aktivního kontaktu školské a zaměstnavatelské sféry. Vzájemná dobře fungující spolupráce s poměrně dlouhou tradicí však byla v 90. letech 20. století přerušena a došlo tak k odtržení praktického vyučování od skutečných potřeb zaměstnavatelů.

Někteří zaměstnavatelé svou nespokojenost řešili zřízením tzv. firemních škol, které však nezajišťují duální vzdělávání po vzoru Německa či Rakouska. Hlasy volající po zavedení duálního systému vzdělávání se však stále ozývají, avšak firemní ani školské prostředí na tuto výraznou systémovou změnu není dostatečně připravené.

Samotná **spolupráce škol a zaměstnavatelů však v mnoha ohledech postrádá legislativní ukotvení** a je tedy založena především na dobrovolnosti a iniciativě jedné, či v ideálním případě obou stran. Novela školského zákona z roku 2016 klade školám za povinnost vyvíjet větší úsilí při spolupráci se zaměstnavateli – i tak zůstává zodpovědnost za přípravu žáků, a to i za přípravu poskytovanou na pracovištích zaměstnavatelů, formálně na školách, byť prakticky může a měla by být sdílená. I z tohoto důvodu nabývá spolupráce škol a zaměstnavatelů různých forem a podob. Odlišnosti jsou patrné s ohledem na velkou oborovou šíři, a to i napříč jednotlivými regiony, dále v závislosti na velikosti, přístupu a možnostech konkrétních firem a na schopnostech a strategii jednotlivých škol. Důležité však je, aby vzájemná, stabilní a dlouhodobá spolupráce přinášela benefity všem třem stranám, tedy škole, zaměstnavateli a především žákovi.

Často se také liší očekávání obou stran. Avšak **to, co školy a zaměstnavatele spojuje, je zájem o kvalitního absolventa, připraveného v souladu s potřebami trhu práce (aktuálními i budoucími)**. Stát i zaměstnavatelé se snaží na regionální, ale i na celostátní úrovni propagovat odborné vzdělávání jako rovnocennou, dlouhodobou a atraktivní perspektivu pro profesní život.

Hlavní zjištění

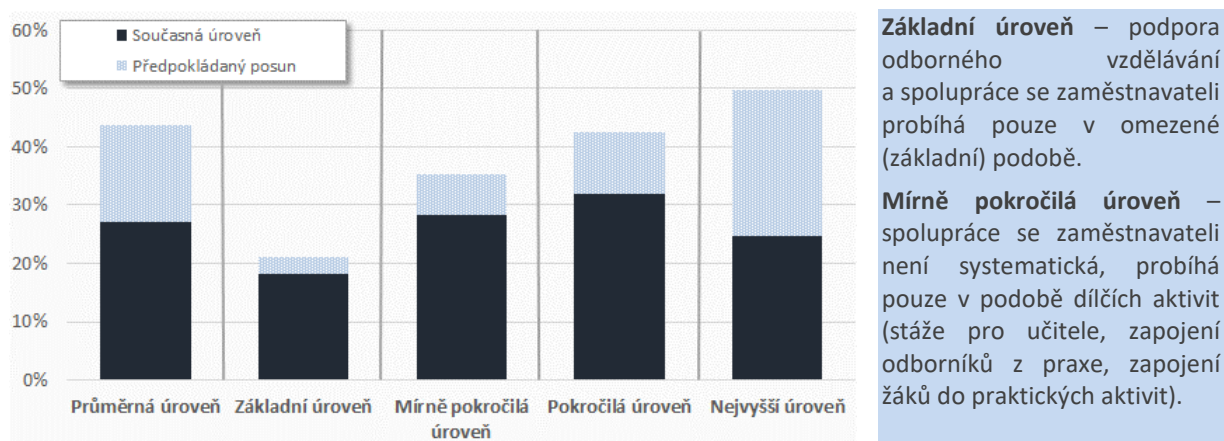
- Většina škol se v rámci této oblasti zaměřuje na systematickou spolupráci se zaměstnavateli – pokročilá úroveň (především SOU, SOŠ a VOŠ). Vzhledem k akcentaci důležitosti této oblasti chce většina škol systematickou spolupráci se zaměstnavateli dále rozvíjet, podporovat ji dalšími dílčími aktivitami a posunout se na nejvyšší možnou úroveň.
- Školy se v rámci této oblasti zaměřují především na zapojování odborníků z praxe do výuky a realizaci odborného výcviku/praxe na pracovištích zaměstnavatelů. Vyšší podíl škol dále spolupracuje se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (s výjimkou SOU).
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti se zdravotními prohlídkami a pojištěním žáků před vstupem na pracoviště (finanční náročnost) – tento problém zmiňují především SOU, SOŠ a VOŠ. Školy dále deklarují nedostatečnou disciplínu a motivaci žáků pro práci v reálném pracovním prostředí (platí především pro SOU, SOŠ a VOŠ) a malou dostupnost firem vhodných pro daný obor (platí především pro gymnázia a praktické školy). Školy se dále potýkají především s nezájmem firem o spolupráci (především gymnázia a praktické školy) a omezenými možnostmi firem přizpůsobit se vzdělávacím potřebám žáků (především SOU, VOŠ a praktické školy). SOŠ a VOŠ dále poukazují na problém související s omezenými možnostmi firem organizovat a realizovat spolupráci se školami ve stávajících podmínkách.
- Opatřeními, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou především zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (SOU, SOŠ, VOŠ a praktickým školám), zapojování odborníků z praxe do výuky (gymnázia), stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (SOU, SOŠ a gymnázia) a zajištění finančních prostředků na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům (SOU, SOŠ, VOŠ a praktickým školám). SOŠ a praktické školy dále zdůrazňují potřebu odborného výcviku/praxe žáků na pracovištích u zaměstnavatelů a gymnázia přípravu plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery.

2.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu odborného vzdělávání včetně rozvoje spolupráce mezi školami a zaměstnavateli, školy nejčastěji rozvíjejí činnosti, které lze zařadit do pokročilé úrovně (32 %) – školy se snaží rozvíjet sledovanou oblast systematickou spoluprací se zaměstnavateli (školy mají smlouvu o spolupráci, zaměstnavatelé se účastní zkoušek na školách, odborný výcvik je realizován v modelovém pracovním prostředí). V rámci mírně pokročilé úrovně, kdy spolupráce se zaměstnavateli není systematicky rozvíjena, ale probíhá pouze v podobě dílčích aktivit, jsou školami činnosti realizovány v 28 % případů. V podobné míře jsou školami realizovány činnosti spadající do nejvyšší úrovně (25 %). Systematická spolupráce se zaměstnavateli je v takových případech doplňována dalšími dílčími aktivitami (například vyjednávání obsahu odborného výcviku a praxe se zaměstnavateli, zaměstnavatelé se aktivně podílejí na náborových aktivitách školy a finančně školy nebo vybrané žáky podporují). V rámci základní úrovně je realizována činnost v 18 % případů, kdy je spolupráce se zaměstnavateli a podpora odborného vzdělávání realizována pouze v omezené (základní) podobě.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje odborného vzdělávání, školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 25 %) – školy deklarují zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude zároveň podpořen rozvojem dílčích aktivit. Silný zájem o rozvoj oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli je koneckonců dobře patrný také z prioritizace povinných oblastí intervencí – tato oblast je ve srovnání s ostatními sledovanými oblastmi hodnocena jako druhá nejdůležitější. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 10 %) a rozvojem činností spadajících do mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 7 %).

Graf 9: Současná úroveň podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli a předpokládaný posun

Pokročilá úroveň – systematická spolupráce se zaměstnavateli (smlouva o spolupráci, účast zaměstnavatelů u zkoušek, odborný výcvik v modelovém pracovním prostředí).

Nejvyšší úroveň – systematická spolupráce se zaměstnavateli doplněna o další aktivity (škola vyjednává se zaměstnavateli obsah odborného výcviku a praxe, zaměstnavatelé se aktivně podílejí na náborových aktivitách školy a finančně školu/vybrané žáky podporují).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 1) se **střední odborná učiliště a střední odborné školy** v současné době věnují především aktivitám na úrovni systematické spolupráce se zaměstnavateli - pokročilá úroveň a častěji jsou také aktivity spadající do nejvyšší úrovně, kde je systematická spolupráce se zaměstnavateli doplňována o další aktivity. Tímto směrem se školy plánují rozvíjet i nadále a do budoucna si kladou za cíl nejvýraznější zvýšení počtu aktivit na úrovni dalšího rozvoje systematické spolupráce se zaměstnavateli a jejího doplnění o další činnosti – nejvyšší úroveň.

Vyšší odborné školy se v současné době již věnují především aktivitám na úrovni systematické spolupráce se zaměstnavateli - pokročilá úroveň (48 %). Tyto aktivity školy plánují dále rozšiřovat a do budoucna si kladou za cíl posun především v rámci nejvyšší (předpokládaný nárůst o 13 %) nebo pokročilé úrovně (předpokládaný nárůst o 7 %).

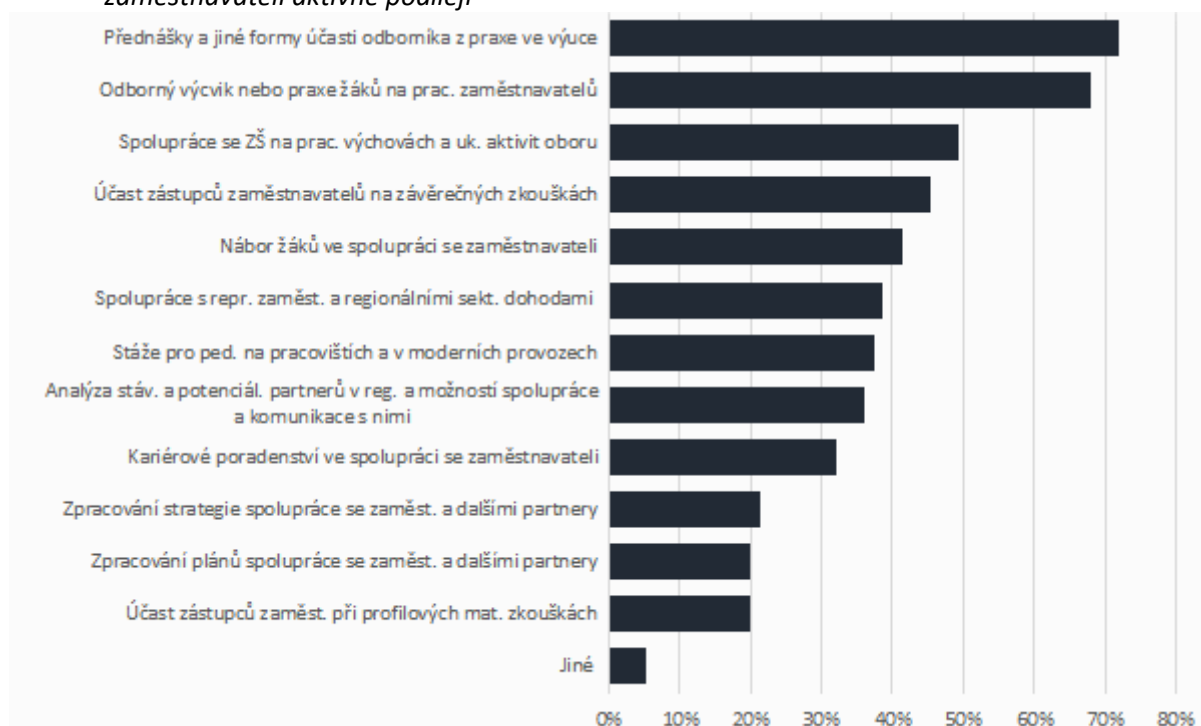
Praktické školy se věnují především aktivitám spadajícím do mírně pokročilé úrovně (25 %). Do budoucna však plánují rozvoj především v rámci nejvyšší úrovně - systematická spolupráce doplněná o další dílčí činnosti (předpokládaný posun o 13 %).

Gymnázia se v současné době věnují aktivitám podpory odborného vzdělávání pouze v omezené podobě - základní úroveň (33 %). Nejvýraznější nárůst počtu aktivit si školy do budoucna kladou za cíl v rámci pokročilé a nejvyšší úrovně (shodně předpokládaný nárůst o 16 %), kde je realizována systematická spolupráce se zaměstnavateli, která je případně doplňována o další dílčí činnosti.

2.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti rozvoje odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli školy v Pardubickém kraji nejčastěji zapojují odborníky do výuky např. prostřednictvím přednášek (72 %) a realizují odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (68 %). Téměř polovina škol také uvádí, že spolupracuje se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (49 %). Na 45 % školy se pak zaměstnavatelé účastní závěrečných zkoušek a 41 % nabírá žáky ve spolupráci se zaměstnavateli.

Graf 10: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli aktivně podílejí

Více jak třetina škol deklaruje spolupráci s reprezentací zaměstnavatelů a regionálními sektorovými dohodami (39 %) a provádění analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (36 %). Na 37 % škol v Pardubickém kraji také pořádá stáže pro

pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a přibližně třetina škol realizuje kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (32 %).

Nejméně škol se pak věnuje zpracování strategie spolupráce a plánů se zaměstnavateli a dalšími partnery (20-21 % škol) a na 20 % škol se také zástupci zaměstnavatelů účastní na profilových maturitních zkouškách.

Při bližším pohledu na jednotlivé typy škol (viz příloha 2) je patrné, že **střední odborné učiliště a střední odborné školy** se v největší míře zaměřují na odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Na SOU se dále ve velké míře účastní zástupci zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (85 %) a školy ve větší míře realizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (74 %). Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (80 %) jsou velmi často realizovány také na SOŠ a školy se dále věnují také spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru (70 %).

Vzhledem k odlišnému zaměření **gymnázií** probíhají na školách primárně přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (80 %) a čtvrtina gymnázií se také věnuje odbornému výcviku nebo praxím žáků na pracovištích zaměstnavatelů, spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru či analýze stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi.

Vyšší odborné školy se věnují primárně přednáškám a jiným formám účasti odborníků z praxe ve výuce a odbornému výcviku nebo praxím žáků na pracovištích zaměstnavatelů (shodně 100 %). Menší podíl škol se pak věnuje také spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru či analýze stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (shodně 63 %).

Na 50 % **praktických škol** v kraji probíhá odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli a **konzervatoř** se věnuje odbornému výcviku nebo praxím žáků na pracovištích zaměstnavatelů a spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru.

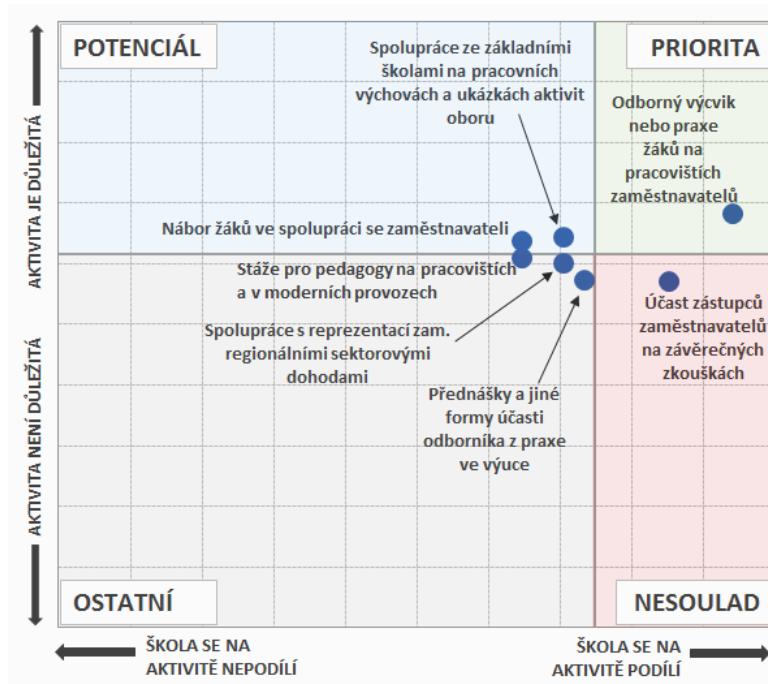
2.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště se v největší míře zaměřují na odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (94 %), účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (85 %) a na přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (74 % škol).

Školy se ve velké míře zaměřují také na spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru (71 %) a spolupráci s reprezentací zaměstnavatelů v oborech, které škola vyučuje (cechy, profesní sdružení apod..) regionálními sektorovými dohodami (též 71 % škol). 65 % škol se pak zaměřuje také na stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli.

Z hlediska důležitosti a zapojení škol do jednotlivých činností podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů představuje největší prioritu středních odborných učilišť odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Na této aktivitě se školy podílí nejvíce, zároveň je této činnosti přisuzována největší důležitost.

Graf 11: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

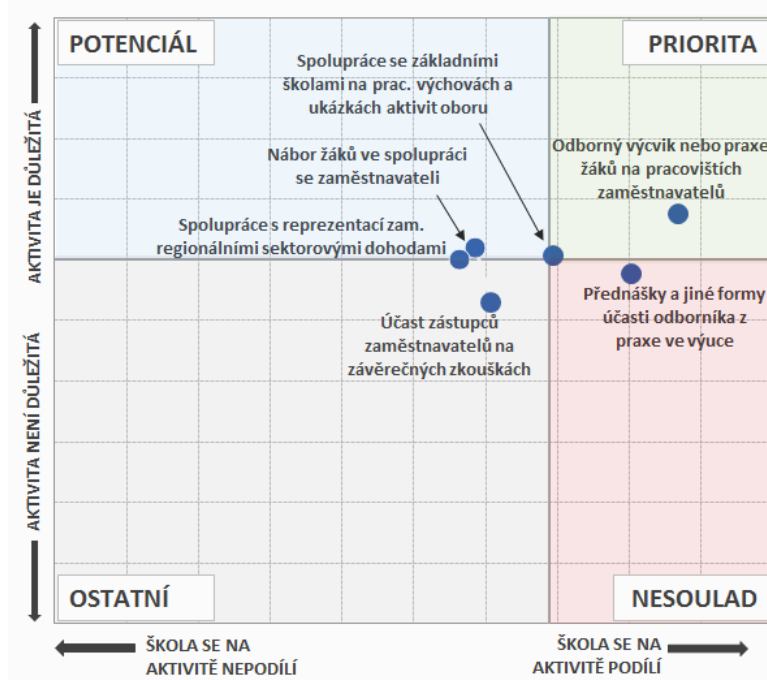

Určitý potenciál představuje pro střední odborná učiliště spolupráce se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru a nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli. Tyto činnosti nejsou realizovány v tak velké míře jako činnosti prioritní, nicméně jsou z pozice škol hodnoceny jako relativně důležité.

Střední odborná učiliště se dále ve velké míře soustředí na účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách i přesto, že ve srovnání s ostatními aktivitami je této činnosti přisuzována nižší důležitost.

Střední odborné školy se podobně jako střední odborná učiliště v největší míře zaměřují na odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (87 % SOŠ). Dále se školy zaměřují také na pořádání přednášek a další zapojování odborníků z praxe do výuky (80 %) a spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru (70 %). Kolem 60 % škol zve zástupce zaměstnavatelů k závěrečným zkouškám (61 %) nebo se zaměstnavateli spolupracuje při náboru žáků (59 %). Nadpoloviční podíl škol také spolupracuje s reprezentací zaměstnavatelů v oborech, které vyučují prostřednictvím regionálních sektorových dohod (57 %).

Graf 12: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

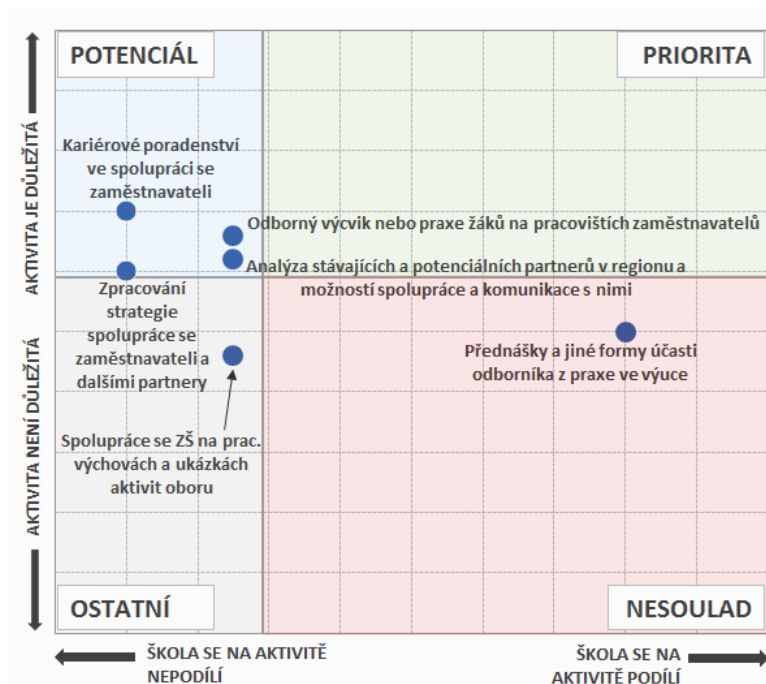
Z hlediska důležitosti a zapojení škol do jednotlivých činností podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů představuje prioritu středních odborných škol odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Na této aktivitě se školy podílí nejvíce a zároveň je této činnosti ve srovnání s ostatními přisuzována největší důležitost.

Střední odborné školy ve větší míře dále realizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a spolupracují se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru. Tyto aktivity však školy ve srovnání s ostatními považují spíše za průměrné až podprůměrné

důležité. Určitý potenciál pak pro školy představuje nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli a spolupráce s reprezentací zaměstnavatelů regionálními sektorovými dohodami. Tyto aktivity sice realizuje menší podíl škol, ale považují je za relativně důležité.

Na **gymnáziích** vzhledem k jejich odlišnému zaměření probíhají primárně přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (80 % škol). Čtvrtina škol se dále věnuje odbornému výcviku nebo praxím žáků na pracovištích zaměstnavatelů, spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru či analýze stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možnostech spolupráce a komunikace s nimi. Deset procent škol se pak věnuje také zpracování strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery či kariérovému poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli.

Graf 13: Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti a zapojení škol do jednotlivých činností podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů představuje potenciál gymnázií odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů, analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možnostech spolupráce a komunikace s nimi, kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli či zpracování strategie spolupráce se zaměstnavateli. Tyto činnosti jsou školami realizovány spíše v menší míře, nicméně jsou z pozice gymnázií ve srovnání s ostatními sledovanými

položkami hodnoceny jako velmi důležité.

Gymnázia ve srovnání s ostatními aktivitami ve větší míře realizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce i přesto, že ve srovnání s ostatními aktivitami je této činnosti přisuzována spíše nižší důležitost.

2.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj odborného vzdělávání a spolupráci se zaměstnavateli, školy nejčastěji zmiňují finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště zaměstnavatelů (45 %). Druhým nejčastěji zmiňovaným problémem je pak nedostatečná disciplinovanost a motivace žáků pro práci v reálném pracovním prostředí (43 %).

Pro školy je dále problémem také malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (39 %) a to, že se firmy nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (33 %) nebo mají zájem o spolupráci, ale nemohou ji ve svých podmínkách zorganizovat (31 %). 28 % škol se dále potýká s nezájmem firem o spolupráci a 25 % naráží na příliš velké náklady na spolupráci.

V nejmenší míře se pak školy potýkají s nezájmem zaměstnavatelů o účast svých zástupců na závěrečných zkouškách (15 %) a s příliš velkými požadavky firem na standard práce, zručnost a dovednosti žáků (13 %).

Graf 14: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

Z pohledu jednotlivých typů škol (viz příloha 3) je pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** největší překážkou v rozvoji spolupráce se zaměstnavateli finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště. SOU a SOŠ dále naráží také na to, že žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném pracovním prostředí. V případě SOŠ je pak dalším významným problémem to, že firmy sice mají zájem o spolupráci, ale nemohou ji ve svých podmínkách zrealizovat a SOU narážejí na to, že se firmy nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků.

Vyšší odborné školy naráží podobně jako SOU a SOŠ primárně na finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště (63 %). Více než třetina škol se dále potýká s nedostatečnou disciplinovaností a motivací žáků pro práci v reálném pracovním prostředí (38 %) a čtvrtina škol naráží na problémy s možnostmi firem se přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků nebo spolupráci se školami zorganizovat. 25 % škol naráží také na nezájem firem o spolupráci.

Pro **gymnázia** patří mezi největší překážky malá dostupnost firem pro daný obor (50 %), nezájem firem o spolupráci se školami (30 %) a nákladnost spolupráce s firmami (20 %). Pětina škol pak také nenaráží na žádné překážky.

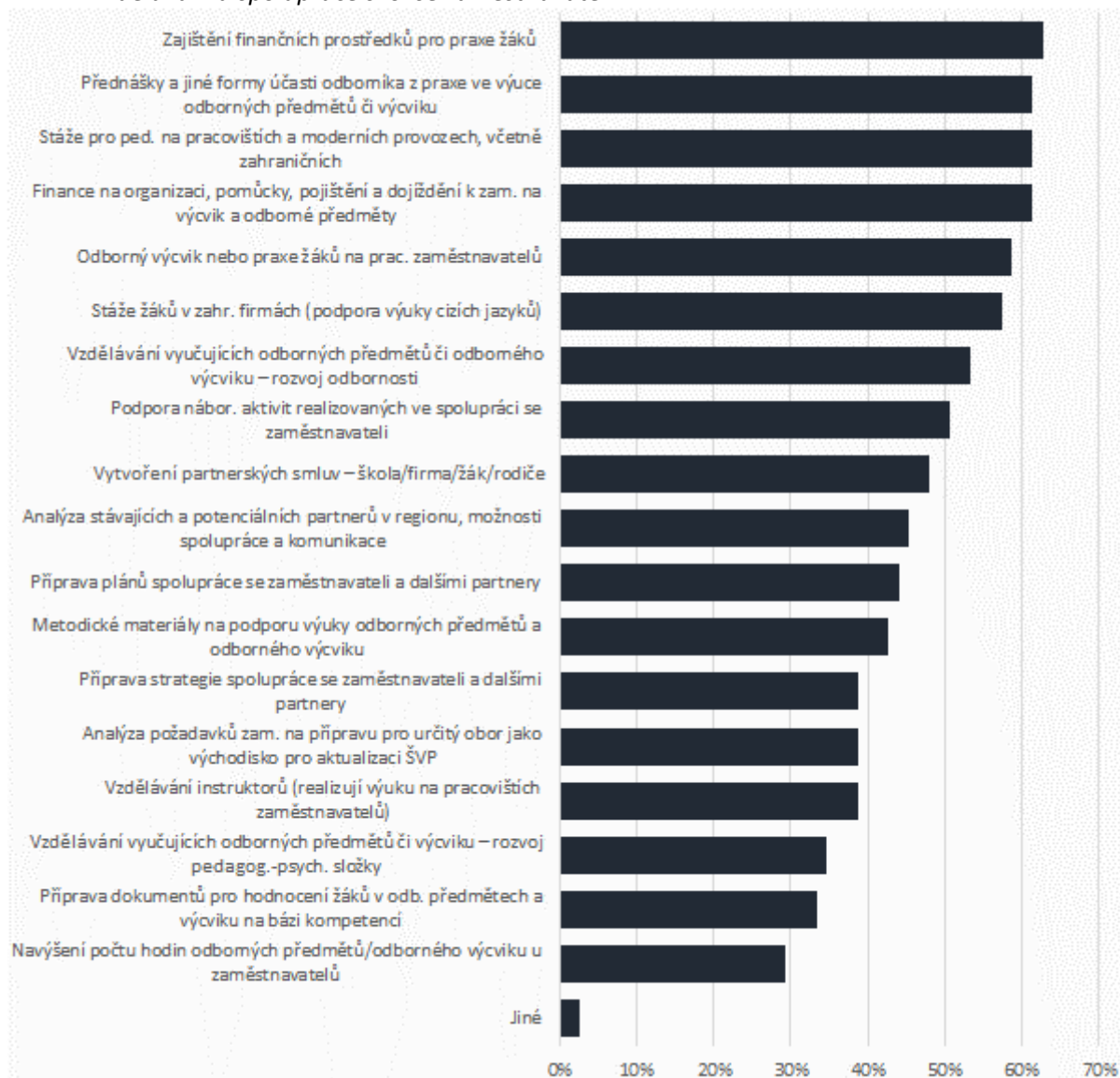
Praktické školy pak naráží na malou dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (50 %) a dále pak na to, že se firmy nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků, že firmy nemají zájem o spolupráci nebo že je spolupráce pro školu příliš náročná (vše shodně 33 %).

2.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

Mezi opatření, která by školám nejvíce pomohla v realizaci spolupráce se zaměstnavateli, patří zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (63 %), přednášky a jiné formy účasti odborníků z praxe ve výuce

(61 %), stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (61 %) a finance na organizaci, pomůcky pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik či předměty (61 %). 59 % škol by dále uvítalo odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a 57 % škol by ocenilo stáže žáků v zahraničních firmách. Více jak polovina škol také uvedla, že by jim pomohl rozvoj odbornosti vyučujících odborného výcviku nebo odborných předmětů (53 %) a podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (51 %). 48 % škol by dále ocenilo vytvoření partnerských smluv – škola/firma/žák/rodiče a 45 % škol by rádo provedlo analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace.

Graf 15: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

Školám by dále pomohla také příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (44 %), příprava metodických materiálů na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku (43 %), příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (39 %) a analýza požadavků zaměstnavatelů na přípravu pro určitý obor jako východisko pro aktualizaci ŠVP (39 %). Více než třetině škol by také pomohlo vzdělávání instruktorů, kteří realizují výuku na pracovištích zaměstnavatelů (39 %) a vzdělávání vyučujících odborných předmětů či výcviku v oblasti rozvoje pedagogicko-psychologické složky (35 %). V nejmenší míře pak školy zmiňovaly, že by jim pomohla příprava

dokumentů pro hodnocení žáků v odborných předmětech a výcviku na bázi kompetencí (33 %) či navýšení počtu hodin odborných předmětů či odborného výcviku u zaměstnavatelů (29 %).

Když se zaměříme na jednotlivé typy škol, tak pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** patří mezi hlavní opatření, která by školám pomohla v realizaci spolupráce se zaměstnavateli, zajištění finančních prostředků pro praxe žáků, stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech a finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na výcvik a odborné předměty. SOŠ dále ve velké míře zmiňovaly potřebu odborného výcviku žáků na pracovištích zaměstnavatelů (78 %).

Pro **gymnázia** patří mezi hlavní opatření, která by školám pomohla realizovat spolupráci se zaměstnavateli, analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu (55 %), přednášky odborníků ve výuce (50 %), stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (40 %) a příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (též 40 %).

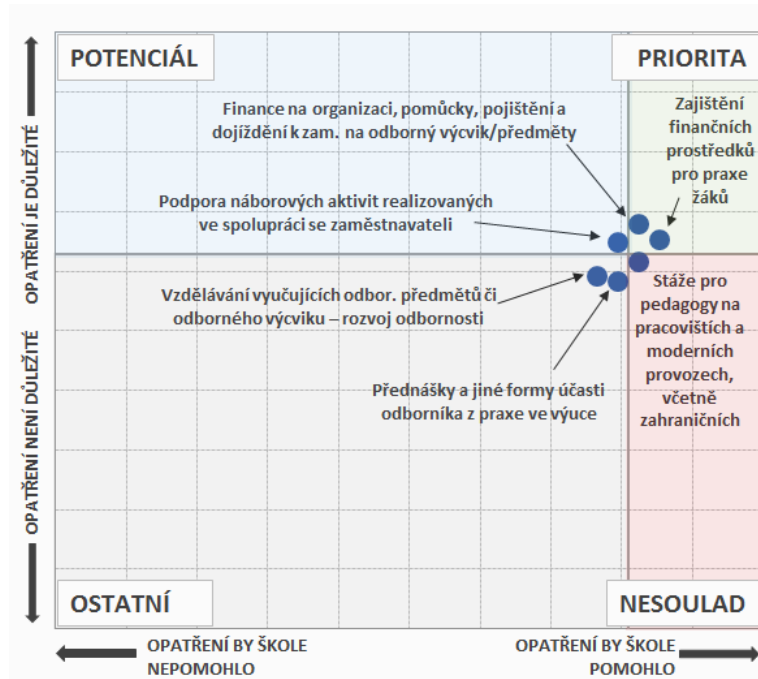
Vyšší odborné školy by ocenily především zajištění finančních prostředků pro praxe žáků a finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na výcvik a odborné předměty (shodně 88 %). Tři čtvrtiny škol by dále ocenily také stáže žáků v zahraničních firmách.

Pro **praktické školy** představuje priority finančních prostředků pro praxe žáků a realizace odborného výcviku žáků na pracovištích zaměstnavatelů (shodně 50 %) a **konzervatoř** uvedla potřebu financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na výcvik a odborné předměty a navýšení počtu hodin odborných předmětů či odborného výcviku u zaměstnavatelů.

2.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v největší míře uváděla, že by jim v podpoře odborného vzdělání a spolupráce se zaměstnavateli pomohlo především zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (85 %).

Graf 16: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Dále by školám pomohly také finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik či odborné předměty a stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (shodně 82 %). 79 % škol by také uvítalo přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce či podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli a 76 % škol by ocenilo rozvoj odbornosti vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku.

Pokud bychom v souvislosti se zmiňovanými opatřeními přihlédl

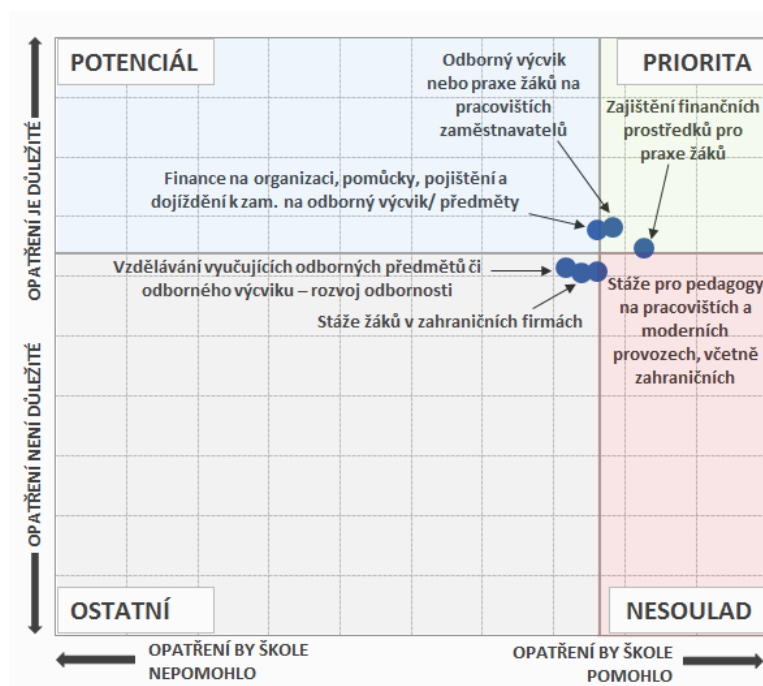
k jejich důležitosti, můžeme za hlavní priority středních odborných učilišť považovat zajištění finančních

prostředků pro praxe žáků a zajištění financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik či předměty. Tato opatření jsou školami frekventovaně zmiňována a zároveň jsou ve srovnání se ostatními opatřeními považována za velmi důležitá.

Jistý potenciál pro střední odborná učiliště pak představuje také podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli. Toto opatření školy zmiňovaly v menší míře, ale zároveň mu přiřkládaly relativně velký význam. Střední odborná učiliště dále ve větší míře uváděla, že by jim pomohly stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech zaměstnavatelů, toto opatření však školy považovaly ve srovnání s ostatními spíše za podprůměrně důležitě.

Středním odborným školám by v podpoře odborného vzdělání a spolupráce se zaměstnavateli pomohlo především zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (83 %). Školy dále potřebují také realizovat odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (78 %), vysílat pedagogy na stáže na pracovištích a moderních provozech (76 %) a zajistit finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik či odborné předměty (76 %). Téměř třem čtvrtinám škol by dále pomohly stáže žáků v zahraničních firmách (74 %) a rozvoj odbornosti vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku (72 %).

Graf 17: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

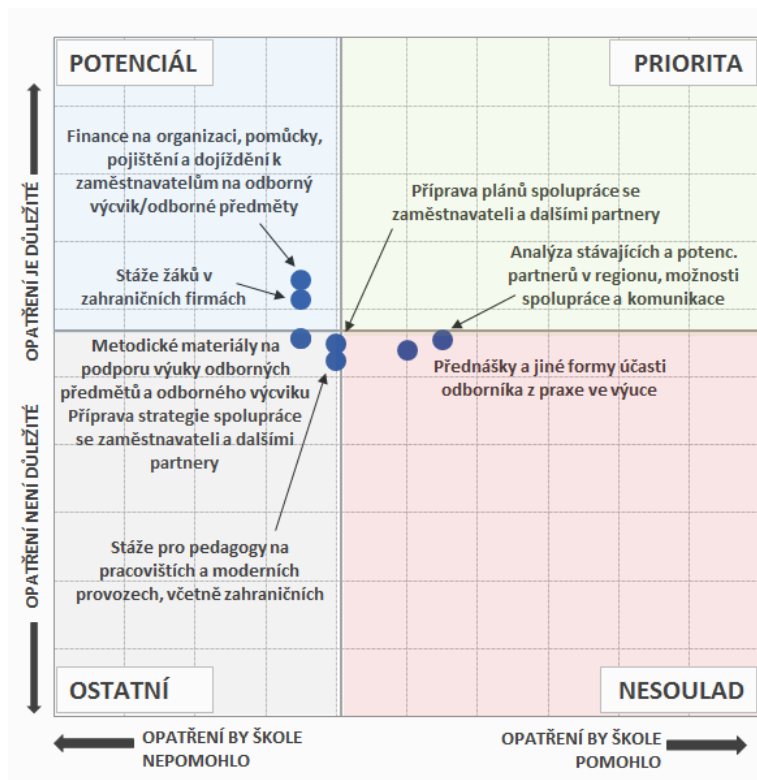
S přihlédnutím k důležitosti zmiňovaných aktivit představuje pro střední odborné školy priority zajištění finančních prostředků pro praxe žáků, odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a do jisté míry také finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik či odborné předměty. Tato opatření školy uváděly ve velké míře a zároveň jsou pro ně ve srovnání s ostatními opatřeními velmi důležité.

Školy ve větší míře také uváděly, že by jim pomohly stáže pro pedagogy na pracovištích

a moderních provozech. Důležitost tohoto opatření je však v rámci sledovaných položek spíše podprůměrná.

Gymnázia ve velké míře zmiňovala, že by jim pomohla analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace (55 %) a dále také realizace přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (50 %). 40 % škol dále zmiňovalo, že by jim pomohla příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery či realizace stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních. Gymnázia by dále ocenila také přípravu strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery, finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik či odborné předměty, metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku či stáže žáků v zahraničních firmách (vše shodně 35 %).

Graf 18: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Potenciál gymnázií představují finanční prostředky na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik či odborné předměty a stáže žáků v zahraničních firmách. Tato opatření sice byla ve srovnání s ostatními sledovanými položkami uváděna v menší míře, ale zároveň jim školy připisovaly vysokou důležitost.

Opatřeními, která školy zmiňovaly v největší míře, byly přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace. Ve srovnání s ostatními sledovanými položkami však byla tato opatření

spíše podprůměrně důležitá.

2.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli“ na SOU, SOŠ a na gymnáziích

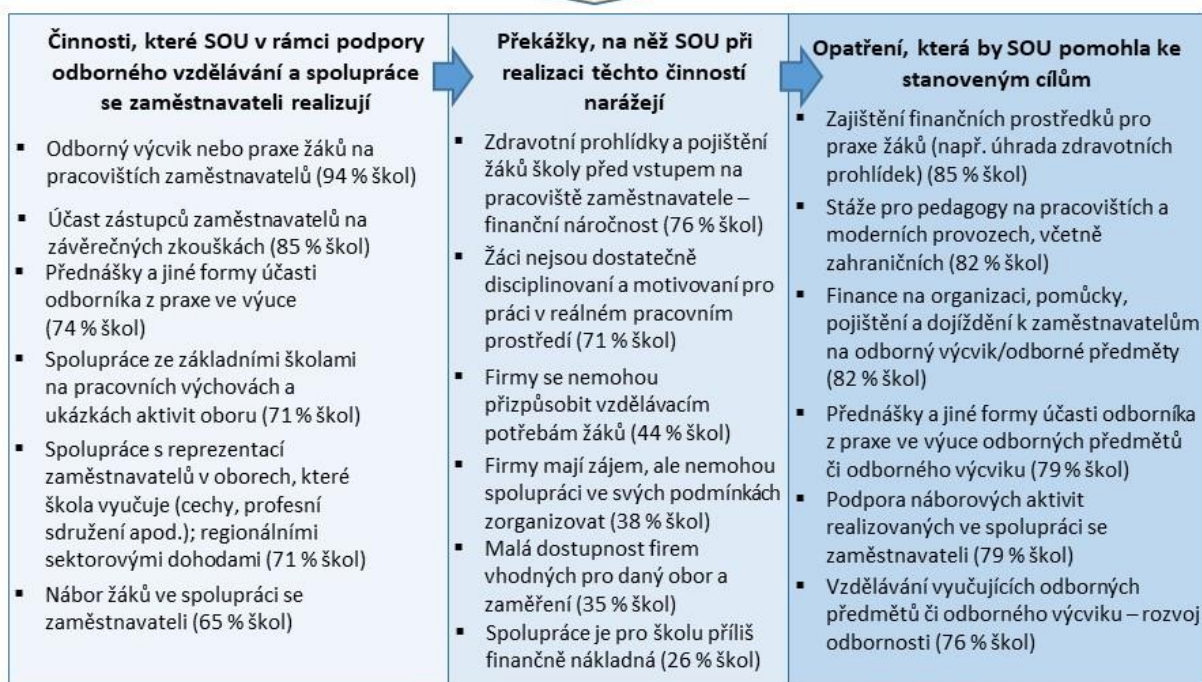
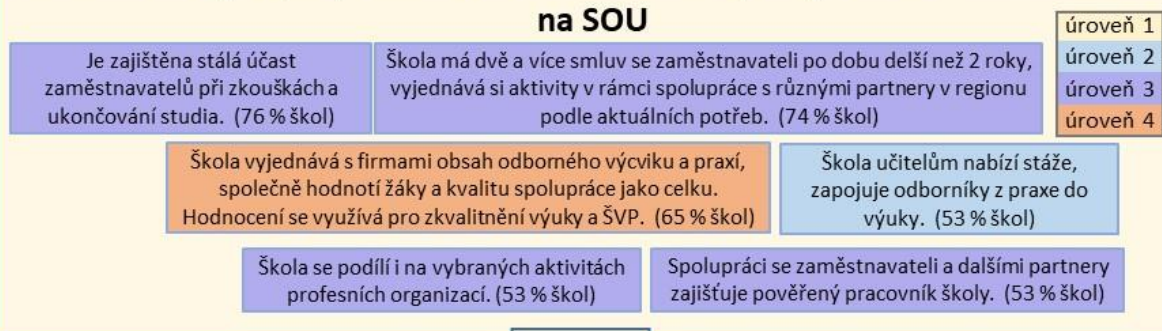
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

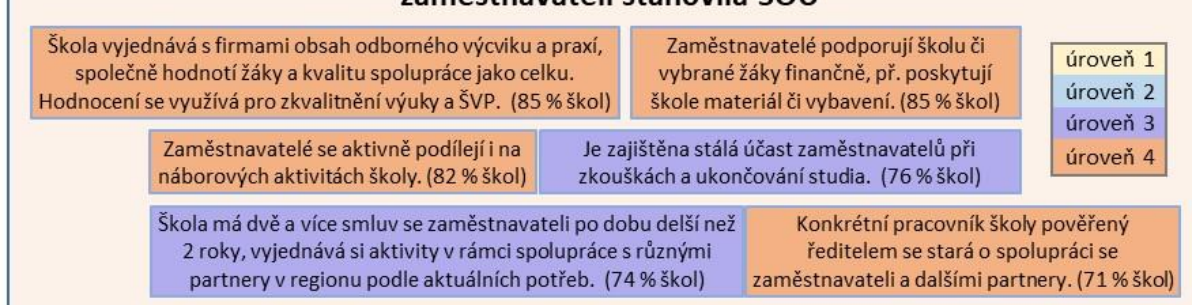
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

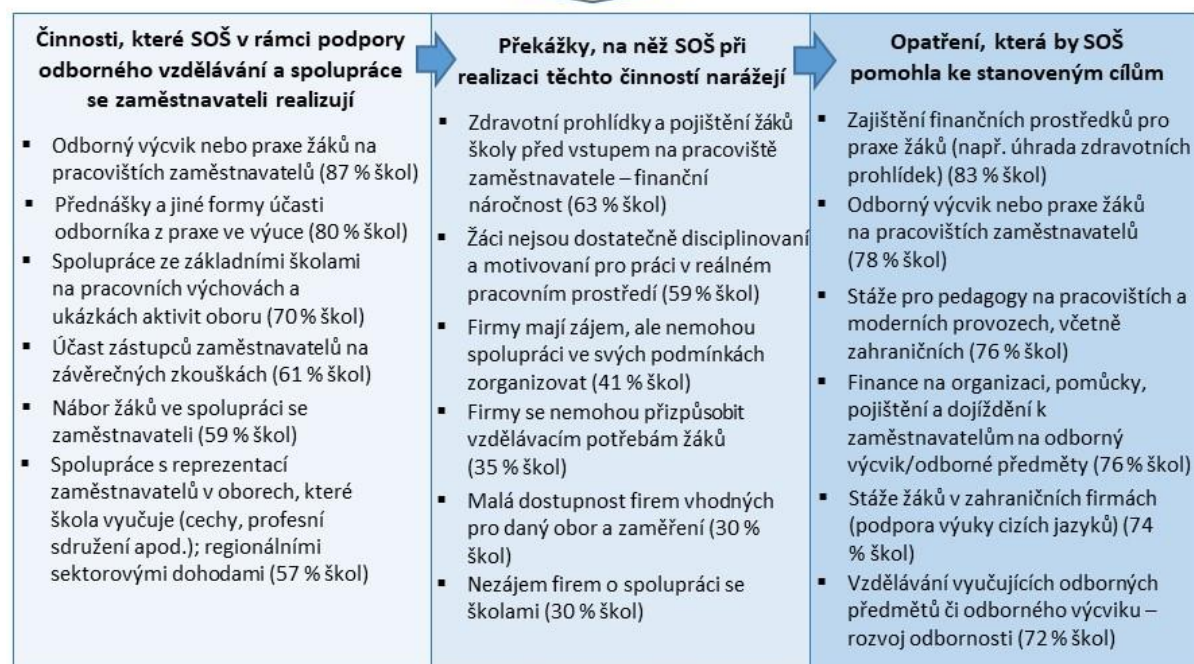
Aktuální stav podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli na SOU

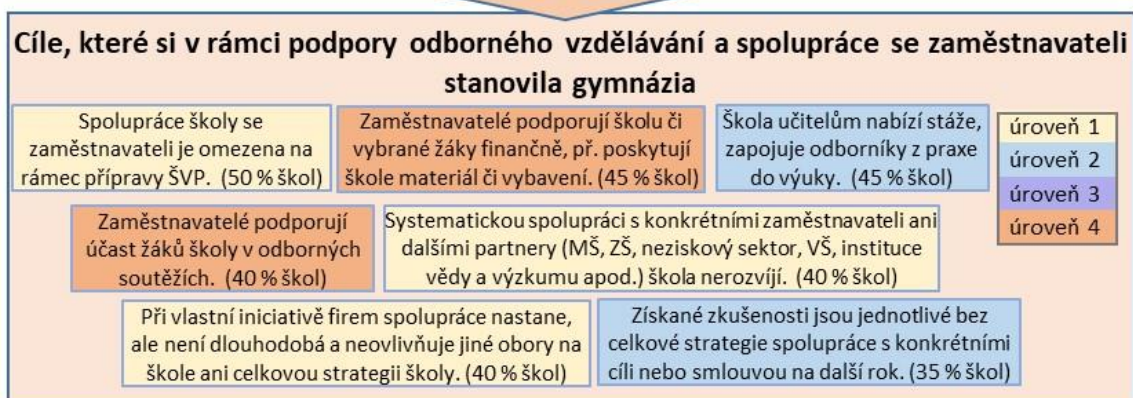
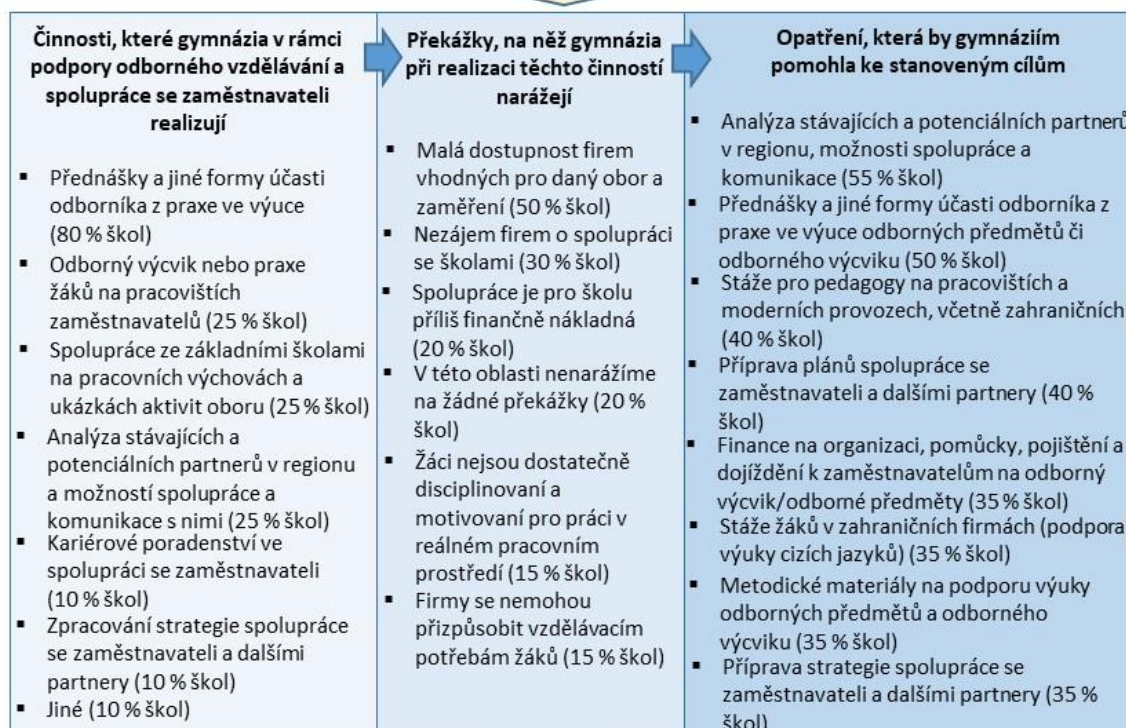
Cíle, které si v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli stanovila SOU

*každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
 Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 1: Současná úroveň podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň	Předpokládaný posun
SOU (N=34)	Průměrná úroveň	39%	+ 20%
	Základní úroveň	10%	+ 1%
	Mírně pokročilá úroveň	24%	+ 6%
	Pokročilá úroveň	50%	+ 9%
	Nejvyšší úroveň	38%	+ 32%
SOŠ (N=46)	Průměrná úroveň	36%	+ 19%
	Základní úroveň	15%	+ 2%
	Mírně pokročilá úroveň	32%	+ 5%
	Pokročilá úroveň	45%	+ 11%
	Nejvyšší úroveň	34%	+ 30%
Gymnázium (N=20)	Průměrná úroveň	8%	+ 15%
	Základní úroveň	33%	+ 8%
	Mírně pokročilá úroveň	24%	+ 11%
	Pokročilá úroveň	1%	+ 16%
	Nejvyšší úroveň	4%	+ 16%
VOŠ (N=8)	Průměrná úroveň	36%	+ 10%
	Základní úroveň	6%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	28%	+ 9%
	Pokročilá úroveň	48%	+ 7%
	Nejvyšší úroveň	33%	+ 13%
Konzervatoř (N=1)	Průměrná úroveň	12%	+ 0%
	Základní úroveň	0%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	0%	+ 0%
	Pokročilá úroveň	0%	+ 0%
	Nejvyšší úroveň	25%	+ 0%
Praktická škola (N=6)	Průměrná úroveň	16%	+ 7%
	Základní úroveň	21%	+ 8%
	Mírně pokročilá úroveň	25%	+ 0%
	Pokročilá úroveň	7%	+ 2%
	Nejvyšší úroveň	19%	+ 13%

Příloha 2: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli aktivně podílejí - podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na prac. zaměstnavatelů	32	94%	51	68%
	Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách	29	85%	34	45%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	25	74%	54	72%
SOŠ (N=46)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na prac. zaměstnavatelů	40	87%	51	68%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	37	80%	54	72%
	Spolupráce se ZŠ na prac. výchovách a uk. aktivit oboru	32	70%	37	49%
Gymnázium (N=20)	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	16	80%	54	72%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na prac. zaměstnavatelů	5	25%	51	68%
	Spolupráce se ZŠ na prac. výchovách a uk. aktivit oboru	5	25%	37	49%
	Analýza stáv. a potenciál. partnerů v reg. a možností spolupráce a komunikace s nimi	5	25%	27	36%
VOŠ (N=8)	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	8	100%	54	72%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na prac. zaměstnavatelů	8	100%	51	68%
	Spolupráce se ZŠ na prac. výchovách a uk. aktivit oboru	5	63%	37	49%
	Analýza stáv. a potenciál. partnerů v reg. a možností spolupráce a komunikace s nimi	5	63%	27	36%
Konzervatoř (N=1)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na prac. zaměstnavatelů	1	100%	51	68%
	Spolupráce se ZŠ na prac. výchovách a uk. aktivit oboru	1	100%	37	49%
Praktická škola (N=6)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na prac. zaměstnavatelů	3	50%	51	68%
	Nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli	3	50%	31	41%
	Spolupráce se ZŠ na prac. výchovách a uk. aktivit oboru	2	33%	37	49%
	Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách	2	33%	34	45%
	Jiné : Nemáme zkušenosti; Přijímání žáci se SMP	2	33%	4	5%

Příloha 3: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	26	76%	34	45%
	Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném prac. prostředí	24	71%	32	43%
	Firmy se nemohou přizpůsobit vzděl. potřebám žáků	15	44%	25	33%
SOŠ (N=46)	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	29	63%	34	45%
	Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném prac. prostředí	27	59%	32	43%
	Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat	19	41%	23	31%
Gymnázium (N=20)	Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření	10	50%	29	39%
	Nezájem firem o spolupráci se školami	6	30%	21	28%
	Spolupráce je pro školu příliš finančně nákladná	4	20%	19	25%
	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	4	20%	8	11%
VOŠ (N=8)	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	5	63%	34	45%
	Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném prac. prostředí	3	38%	32	43%
	Firmy se nemohou přizpůsobit vzděl. potřebám žáků	2	25%	25	33%
	Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat	2	25%	23	31%
	Nezájem firem o spolupráci se školami	2	25%	21	28%
	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	2	25%	8	11%
Konzervatoř (N=1)	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	1	100%	8	11%
Praktická škola (N=6)	Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření	3	50%	29	39%
	Firmy se nemohou přizpůsobit vzděl. potřebám žáků	2	33%	25	33%
	Nezájem firem o spolupráci se školami	2	33%	21	28%
	Spolupráce je pro školu příliš finančně nákladná	2	33%	19	25%

Příloha 4: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků	29	85%	47	63%
	Stáže pro ped. na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních	28	82%	46	61%
	Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zam. na výcvik a odborné předměty	28	82%	46	61%
SOŠ (N=46)	Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků	38	83%	47	63%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na prac. zaměstnavatelů	36	78%	44	59%
	Stáže pro ped. na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních	35	76%	46	61%
	Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zam. na výcvik a odborné předměty	35	76%	46	61%
Gymnázium (N=20)	Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace	11	55%	34	45%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či výcviku	10	50%	46	61%
	Stáže pro ped. na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních	8	40%	46	61%
	Příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery	8	40%	33	44%
VOŠ (N=8)	Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků	7	88%	47	63%
	Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zam. na výcvik a odborné předměty	7	88%	46	61%
	Stáže žáků v zahr. firmách (podpora výuky cizích jazyků)	6	75%	43	57%
Konzervatoř (N=1)	Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zam. na výcvik a odborné předměty	1	100%	46	61%
	Navýšení počtu hodin odborných předmětů/odborného výcviku u zaměstnavatelů	1	100%	22	29%
Praktická škola (N=6)	Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků	3	50%	47	63%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na prac. zaměstnavatelů	3	50%	44	59%

3 Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v Pardubickém kraji

V rámci projektu P-KAP je oblast kompetencí k iniciativě, kreativitě a podnikavosti chápána v nejširším slova smyslu, tedy ve smyslu proaktivního přístupu jedince ke svému uplatnění na trhu práce i v rámci občanského života. Správné uchopení těchto kompetencí vede k zajištění potřeby seberealizace (při využití silných stránek jedince).

Podpora rozvoje těchto kompetencí se dá shrnout pod pojem výchova k podnikavosti (dále VkP), používaný i odbornou veřejností. Tuto podporu lze chápat jako **výchovu k podnikavosti zahrnující všechny výukové metody, jež směřují k posílení podnikatelských přístupů a postupů, znalostí a dovedností.**

S výchovou k podnikavosti je pak také spojen pojem „**podnikavý člověk**“, kterého lze definovat jako: osobu aktivně hledající příležitosti, jež umí také využít (nikoliv však zneužít). Ty pak může uplatnit jak v roli podnikatele, ale i jako kvalitní zaměstnanec.

Podnikavost a související kompetence tedy vycházejí z podnikatelských přístupů, lze je však uplatnit nejen v komerční sféře, ale také v neziskovém sektoru a v občanském životě. Z tohoto pohledu je součástí VkP nauka o podnikání (vč. problematiky etiky v podnikání) a také oblast společenské odpovědnosti (z pohledu firmy, sociálních projektů i z pohledu jednotlivce, tj. ve smyslu dobrovolnictví).

Zejména se však v rámci VkP jedná o rozvoj určitých kompetencí, které by se daly nazvat „podnikavé“ a jsou rozvíjeny v rámci těchto témat:

- vidění příležitostí – tj. schopnost vyhledávat, kriticky hodnotit příležitosti,
- iniciativa a aktivita – tj. schopnost využívat příležitosti, aktivně přicházet s nápady a realizovat je,
- kreativní myšlení a tvořivost – tj. schopnost rozvíjet nápady,
- strategické řízení – tj. kombinační schopnosti, schopnost zpracovat nápady do podoby záměrů, dlouhodobě plánovat, schopnost předvídat,
- týmová práce – tj. leadership a schopnost práce v týmu,
- flexibilita – tj. schopnost přizpůsobovat se změnám,
- vytrvalost a smysl pro zodpovědnost,
- schopnost přijímat riziko,
- finanční gramotnost – tj. schopnost vidět věci i ve finančních souvislostech.

Podle závěrů Evropské komise definovaných ve strategii Evropa 2020 **musí mít do konce roku 2020 každý žák počátečního vzdělávání praktickou zkušenost s VkP.** Prováděcím opatřením evropského cíle v ČR by mělo být **začlenění VkP plošně do výuky středních a vyšších odborných škol.** Právě uchopení podnikavosti jako klíčové kompetence dává dobrý základ pro rozvinutí výchovy k podnikavosti v rámci celé školy a většiny předmětů. Na nejvyšší úrovni pak podnikavost „**proroste**“ do celé **kultury školy**, kdy ji většina učitelů vědomě rozvíjí v rámci svých předmětů.

Pro začlenění podnikavosti do výuky je zapotřebí zejména **vzdělávání pedagogů a jejich pozitivní motivace k rozšíření praktické výuky**, která bude zajímavější a lépe přijatelná ze strany žáků a studentů.

Doporučujeme, aby **na každé škole** byl ustanoven **jeden pracovník**, který bude VkP zaštiťovat, bude se seznamovat s aktuálními informacemi a ty předávat dál ostatním učitelům. Tímto pracovníkem nemusí nezbytně být vyučující ekonomických předmětů. Vhodnou osobou je například vyučující, který má osobní zkušenost s podnikáním, či vyučující, který organizuje školní i mimoškolní aktivity. Tato role

může být také dána koordinátorovi spolupráce škol a firem či kariérovému poradci, na jehož oblast VcP úzce navazuje. V některých případech může být vhodnou osobou i aktivní rodič.

Na národní úrovni je zapotřebí vybudovat metodickou podporu a bázi znalostí, aby měli učitelé z čeho čerpat nové znalosti a dovednosti spojené s rozvojem podnikavosti a mohli kvalitně pracovat s žáky a studenty. V optimální variantě by měla vzniknout Národní strategie VcP.

V rámci volnočasových aktivit nebo dalších aktivit školy souvisejících s odborným vzděláváním by měli mít žáci **možnost vyzkoušet si podnikání v praxi**. K tomu slouží např. akcelerační a start-up programy či inkubátory, jejichž síť by měla být přístupná také pro středoškoláky. Cílem by v tomto směru mělo být hlavně praktické vzdělávání. Zde je třeba konstatovat, že některé aktivity, které se na většině škol dějí formou vyučovacích předmětů, mohou být zařazeny i jako **předmět volitelný či nepovinný** (fiktivní firmy, JA firmy, ad.)

Hlavní zjištění

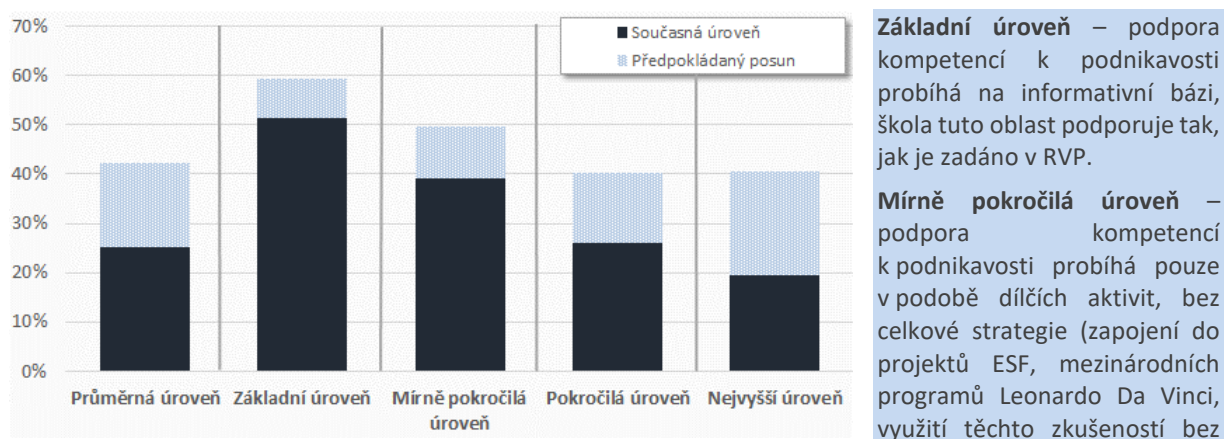
- Podporu kompetencí k podnikavosti rozvíjí většina škol pouze na základní úrovni a v rámci zadání RVP, případně vyvíjejí činnosti na mírně pokročilé úrovni – podpora podnikavosti probíhá v podobě dílčích aktivit, nad rámec RVP. Školy mají nicméně zájem tuto oblast dále rozvíjet. Nejvýraznější posun lze očekávat v rámci nejvyšší úrovně, kdy je podpora kompetencí k podnikavosti jednou z priorit školy (především u SOU, SOŠ, VOŠ a gymnázií). Praktické školy a konzervatoře plánují největší nárůst aktivit především v rámci základní úrovně.
- Školy se v rámci této oblasti zaměřují především na to, aby naučily žáky myslet kriticky a inovativně (především SOŠ, VOŠ, gymnázia). Dále se školy zaměřují na začleňování ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (především SOU a SOŠ), výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného (gymnázia) a odborného vzdělávání (SOU a SOŠ) a získávání informací a podnětů ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti (VOŠ a praktické školy). Další významnou aktivitou jsou pro SOU pravidelné kontakty s podnikateli z okolí, pro gymnázia a praktické školy realizace projektového vyučování a pro VOŠ návštěvy podnikatelů ve výuce.
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti s nedostatkem finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo výuku (tento problém je často zmiňován SOU, SOŠ a gymnázii). Dalšími velmi často zmiňovanými problémy jsou malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty (především pro SOU, SOŠ a praktické školy), malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci (především pro SOŠ a praktické školy) a nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (především pro SOU, SOŠ, VOŠ a gymnázia). Gymnázia dále výrazně pociťují nedostatek příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků a VOŠ malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti.
- Opatřeními, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou především: podpora školních projektů (toto opatření zdůrazňují prakticky všechny typy škol kromě gymnázií), kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (toto opatření zdůrazňují prakticky všechny typy škol kromě praktických škol), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (především SOU, SOŠ a gymnáziím) a metodické materiály a kurzy pro pedagogy na téma kreativity a podnikavosti (především SOU, VOŠ, gymnáziím a praktickým školám). Konzervatoře by dále uvítaly více disponibilních hodin a praktické školy podporu vytváření školních „firem“.

3.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě školy nejčastěji vykonávají činnosti, jež je možné zařadit do základní úrovně (51 %), kdy podpora kompetencí k podnikavosti probíhá na informativní bázi podle toho, jak je zadáno v RVP. Na středních a vyšších odborných školách v Pardubickém kraji probíhá podpora kompetencí k podnikavosti do jisté míry také prostřednictvím dílčích aktivit (jako je např. zapojení do projektů ESF) bez celkové strategie – mírně pokročilá úroveň. V rámci této úrovně školy v současnosti realizují více než třetinu činností (39 %). V rámci pokročilé úrovně, kdy je podpora kompetencí k podnikavosti rozvíjena systematicky (např. spoluprací na projektech na krajské nebo celostátní úrovni), školy v současnosti realizují přibližně čtvrtinu aktivit (26 %). Nejmenší podíl aktivit (20 %) je školami vykonáván v rámci nejvyšší úrovně. Na této úrovni se systematický rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti stává jednou z priorit školy.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 21 %) a deklarují tak zájem o systematický rozvoj této oblasti, který bude doplňován dalšími dílčími aktivitami. O něco méně výrazný posun (o 14 %) lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně. V rámci mírně pokročilé úrovně by do budoucna, podle odpovědí škol, měl být zaznamenán posun o 11 % a k nižšímu posunu (o 8 %) by podle vyjádření škol mělo dojít v případě činností vázaných na základní úroveň.

Graf 19: Současná úroveň podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě a předpokládaný posun

celkové koncepce).

Pokročilá úroveň – systematický a aktivní rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti (škola spolupracuje s celorepublikovými iniciativami na podporu podnikavosti – CEFIF, spoluúčast na projektech na celostátní nebo krajské úrovni, pravidelné využívání informací a podnětů k rozvoji oblasti).

Nejvyšší úroveň – systematický rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti je jednou z priorit školy, pro oblast je vyčleněn pracovník školy, který se stará o aktivity podporující podnikavost a koordinaci učitelů; je doplňováno dalšími dílčími aktivitami (projektové dny, konzultace a exkurze, aktivní zapojení žáků do vedení vyučování, kooperace s podnikateli z okolí).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 5) se v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti **střední odborná učiliště a střední odborné školy** věnují primárně aktivitám spadajícím do základní úrovně, kdy je tato oblast rozvíjena pouze v souladu s RVP. SOU i SOŠ nicméně mají v plánu tuto oblast rozvíjet směrem k systematické podpoře, která bude doplněna o další dílčí aktivity – nejvyšší úroveň.

V případě **vyšších odborných škol** se v největší míře školy věnují především aktivitám na úrovni podpory kompetencí k podnikavosti v podobě dílčích činností, bez celkové strategie – mírně pokročilá

úroveň (47 %). Školy si však do budoucna kladou za cíl nejvýraznější nárůst počtu aktivit na úrovni systematického rozvoje podpory kompetencí k podnikavosti jako jedné z priorit školy – nejvyšší úroveň (předpokládaný nárůst o 19 %).

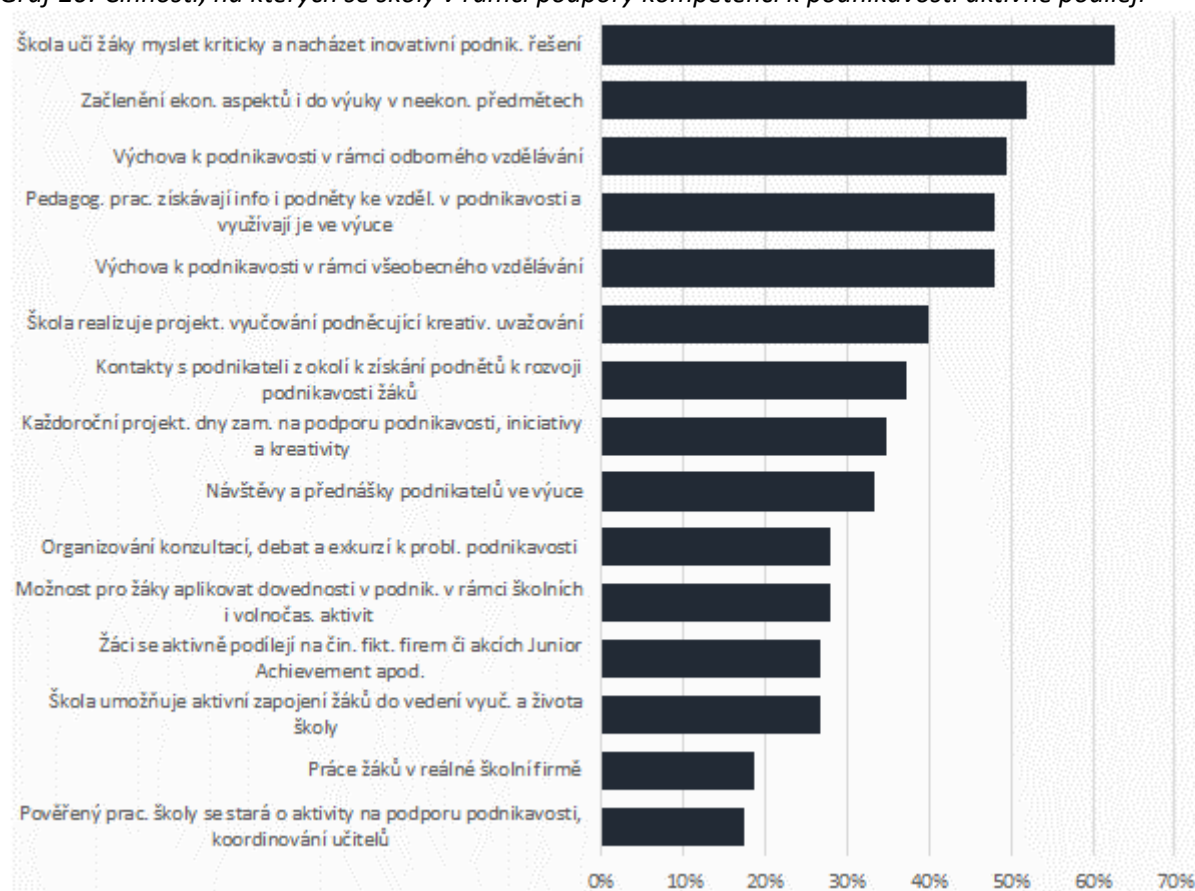
Gymnázia se v rámci podpory podnikavosti věnují podobně jako SOU a SOŠ především aktivitám spadajícím do základní úrovně (58 %). Za cíl si pak i kladou nejvýraznější zvýšení počtu aktivit na úrovni systematického rozvoje podpory kompetencí k podnikavosti jako jedné z priorit školy – nejvyšší úroveň (předpokládaný nárůst o 26 %).

Praktické školy se primárně věnují aktivitám spadajícím do základní úrovně (50 %) a do budoucna se v rámci této úrovně také plánují v největší míře posouvat (předpokládaný nárůst o 17 %). **Konzervatoř** se věnuje primárně aktivitám spadajícím do nejvyšší úrovně (13 %) a do budoucna plánuje rozvoj také v rámci základní úrovně (50 %).

3.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

Z hlediska aktivit, které v rámci podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě realizují, školy nejčastěji zahrnují určité podněty a podporu těchto kompetencí přímo do výuky, zejména učí žáky kriticky myslet a nacházet inovativní podnikatelská řešení (63 %). Více než polovina škol se zaměřuje na začlenění ekonomických aspektů i do výuky neekonomických předmětů (52 %) a téměř polovina škol se věnuje výchově k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (49 %) nebo výchově k podnikavosti do všeobecného vzdělávání (48 %) a na 48 % škol také pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce.

Graf 20: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory kompetencí k podnikavosti aktivně podílejí

Již v menší míře se pak školy v Pardubickém kraji věnují realizaci projektového vyučování podněcujícího kreativní uvažování (40 %), kontaktování podnikatelů z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (37 %) či pořádání projektových dnů zaměřených na podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity (35 %). Přibližně třetina škol pak také pořádá návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce. Na 28 % organizuje konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti či umožňuje žákům aplikovat dovednosti v podnikání v rámci školních i volnočasových aktivit. V nejmenší míře se pak žáci se aktivně podílejí na činnosti fiktivních firem či akcích Junior Achievement apod. (27 %) nebo pracují v reálné školní firmě (19 %). 27 % škol také umožňuje aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy a na 17 % škol se pověřený pracovník stará o aktivity na podporu podnikavosti.

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 6) pro je pro **střední odborná učiliště a střední odborné školy** nejčastěji deklarovanou aktivitou výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání. Další významnou činností je pro tyto typy škol začlenění ekonomických aspektů výuky i v neekonomických předmětech. SOU také kontaktují s podnikatele z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (59 %) a SOŠ učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatelská řešení (65 %).

Vyšší odborné školy především učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatelská řešení a jejich pedagogové získávají informace i podněty ke vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (shodně 75 %) a velký podíl škol pak také pořádá návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (63 %).

Gymnázia především vychovávají žáky k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (80 %) a podobně jako vyšší odborné školy vedou žáky ke kritickému myšlení a nalézání inovativních řešení (70 %). Další významnou aktivitou je pro ně také, realizace projektového vyučování podněcujícího ke kreativnímu uvažování (40 %).

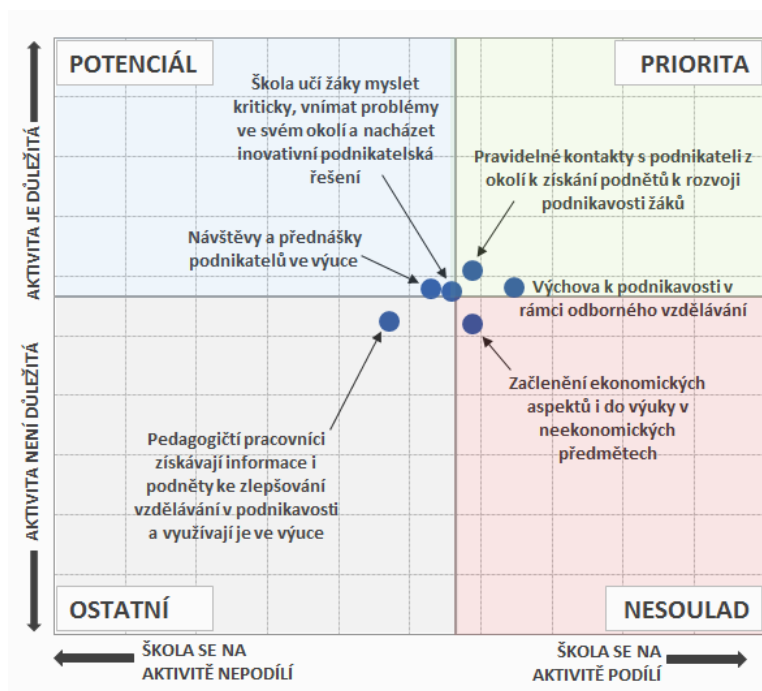
Na **praktických školách** pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce, je realizováno projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a projektové dny zaměřené na podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity (vše shodně 50 %). **Konzervatoř** pak využívá možnost pro žáky aplikovat dovednosti v podnikání v rámci školních i volnočasových aktivit.

3.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště především v rámci odborného vzdělávání vychovávají žáky k podnikavosti (65 % škol). Dále se pak školy věnují také pravidelným kontaktům s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (59 %) a začleňování ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (též 59 %). Více než polovina škol také učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (56 %) nebo pořádá návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (53 %) a téměř na polovině škol pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (47 %).

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, určitou prioritu středních odborných učilišť představují především pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků a výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání. Školy se na těmto činnostem ve srovnání s ostatními sledovanými položkami věnují v relativně velké míře a zároveň jim přiřkládají spíše nadprůměrný význam.

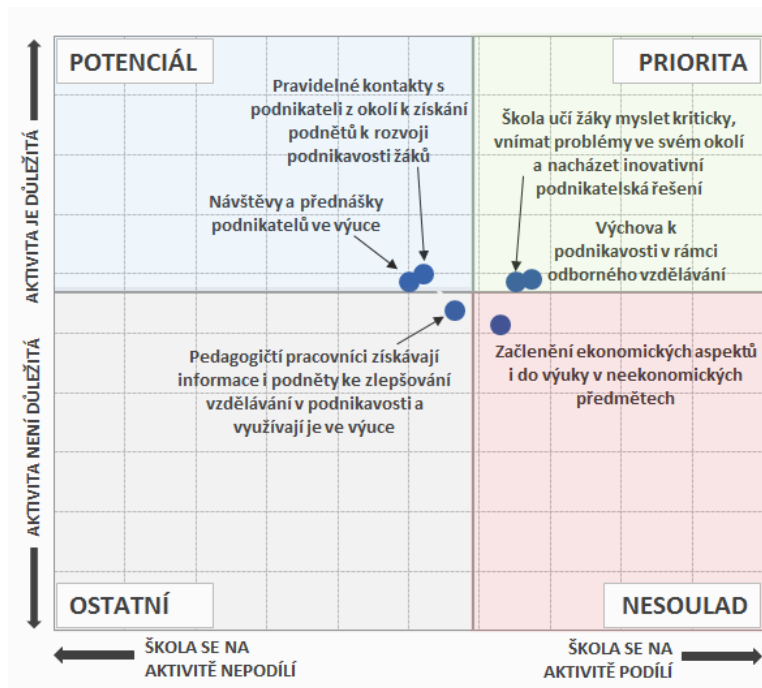
Graf 21: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

aktivitu ve větší míře realizují, a to i přesto, že ji ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nepovažují za příliš důležitou.

Střední odborné školy se podobně jako učiliště věnují především výchově k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (67 %). Více než 60 % škol dále učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (65 %) nebo začleňuje ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech (63 %).

Graf 22: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Potenciál středních odborných učilišť představují především návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce a do určité míry také výuka ke kritickému myšlení, vnímání problémů v okolí a nacházení inovativních podnikatelských řešení. Přestože se střední odborná učiliště na těchto aktivitách podílí spíše v menší míře, jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami vnímány jako relativně důležité.

Určitý nesoulad lze pozorovat v případě začleňování ekonomických aspektů do výuky neekonomických předmětů. Střední odborná učiliště tuto

Na 57 % škol pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce, 52 % škol udržuje pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků a polovina SOŠ pořádá návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce.

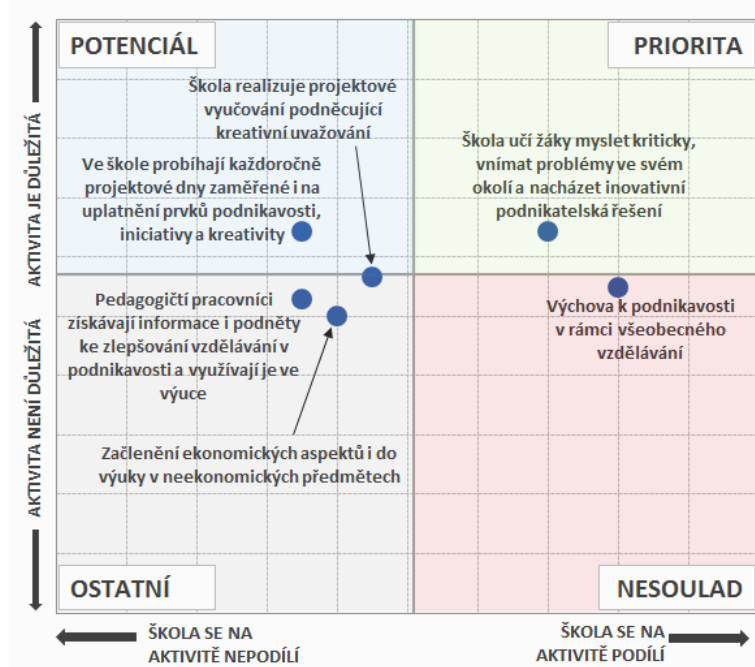
S přihlédnutím k důležitosti zmiňovaných aktivit je pro střední odborné školy prioritou výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání a výuka vedoucí ke kritickému myšlení, vnímání problémů v okolí a nacházení

inovativních podnikatelských řešení. Tyto činnosti byly školami nejčastěji zmiňovány a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceny jako relativně důležité.

Potenciál středních odborných škol představují pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků a návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce. Tyto aktivity byly sice ve srovnání s ostatními sledovanými položkami zmiňovány v menší míře, ale jsou školami považovány za relativně důležité. Částečný nesoulad pak představuje začleňování ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech. Tato aktivita byla školami sice relativně často zmiňována, ale zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami byl přiřkládán spíše podprůměrný význam.

Gymnázia vzhledem ke svému zaměření především zařazují výchovu k podnikavosti do všeobecného vzdělávání (80 %) a učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (70 %). Na 45 % škol pak realizuje projektové vyučování podnětující kreativní uvažování a 40 % gymnázií začleňuje ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech. Přibližně třetina gymnázií také realizuje projektové dny zaměřené na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity (35 %) a na stejném podílu škol pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce.

Graf 23: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představuje prioritu především výuka ke kritickému myšlení, vnímání problémů ve svém okolí a nacházení inovativních podnikatelských řešení. Na této aktivitě se gymnázia relativně často podílí a zároveň je této činnosti ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzována největší důležitost. Gymnázia se pak ve velké míře podílejí také na výchově k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání. Této aktivitě je však ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován podprůměrný význam.

Za potenciál gymnázií je na základě vyhodnocení důležitosti sledovaných položek možné označit projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity a do jisté míry také realizaci projektového vyučování podnětujícího kreativní uvažování a motivujícího k novým nápadům. Tyto aktivity byly sice školami zmiňovány v menší míře, ale ve srovnání s ostatními položkami jsou pro ně relativně důležité.

3.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, školy nejčastěji zmiňují nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (61 %). Téměř polovina škol dále zmiňovala, že se potýká s malým zájmem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty (48 %) a více než 40 % škol naráží na malý zájem

zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu nebo na nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (shodně 43 %).

Již menší podíl škol v Pardubickém kraji se potýká s nedostatkem příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků (37 %) a malým zájmem o podporu podnikavosti ze strany pedagogů (36 %). Pro pětinu škol je pak problematika nová a nemají s ní zkušenosti, na 13 % škol nepovažuje vedení školy téma za prioritu a 11 % uvádí, že v regionu panuje nepříznivé podnikatelské klima. V nejmenší míře pak školy narážejí na nezáměr ze strany zřizovatele školy (5 %).

Graf 24: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory kompetencí k podnikavosti

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz příloha 7), tak pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** představují významné překážky v realizaci podpory kompetencí k podnikavosti malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty, nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku a nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik. Pro SOŠ je dále významnou překážkou také malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (48 %).

Vyšší odborné školy se potýkají především s nedostatkem finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (63 %), nedostatkem výukových materiálů, pomůcek a metodik (50 %) či malým zájmem pedagogů o podporu podnikavosti (38 %).

Gymnázia trápí především nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (70 %), nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (60 %) a nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (55 %).

Praktické školy v rozvoji kompetencí k podnikavosti naráží především na malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (50 %) či malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (33 %) a na **konzervatoři** nepovažuje management školy téma podnikavosti za prioritu.

3.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě by školám v Pardubickém kraji pomohla především podpora školních projektů např. dnů otevřených dveří, školních plesů, sportovních dnů apod. (72 %), kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (68 %), přednášky a jiné formy účasti odborníků z praxe ve výuce (63 %) a téměř 60 % škol by také pomohly metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (59 %).

Školy v Pardubickém kraji dále uváděly, že by dalšímu rozvoji v oblasti podpory podnikavosti pomohl také rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (49 %) a ocenily by také analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu pro možné navázání další spolupráce (44 %). Kolem 40 % škol by pomohla také opatření v oblasti podpory vytváření školních „firem“ (41 %), spolupráce žáků ZŠ a SŠ, kdy žáci SŠ vedou podnikatelské projekty žáků ZŠ (41 %) a podpory komunikace, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (37 %). 37 % škol by ocenilo také větší počet disponibilních hodin. Opatření, která byla v souvislosti s rozvojem kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě zmiňována nejméně často, jsou pak možnost napojení se na síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (32 %), příprava strategie výuky podnikavosti na škole (též 32 %) a založení vlastní fiktivní firmy (31 %).

Graf 25: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory kompetencí k podnikavosti

V rámci všech typů škol s výjimkou gymnázií (viz příloha 8) je jedním z opatření, které by školám nejvíce pomohlo v rozvoji kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, podpora školních projektů. **Střední odborná učiliště a střední odborné školy** dále uvedly, že by jim v rozvoji kompetencí k podnikavosti pomohly přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy. Pro SOU by pak pomohly také metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (59 %).

Vyšší odborné školy by více než podporu školních projektů (88 %) ocenily kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (100 %). Dalším školami velmi často zmiňovaným opatřením byly metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (75 %).

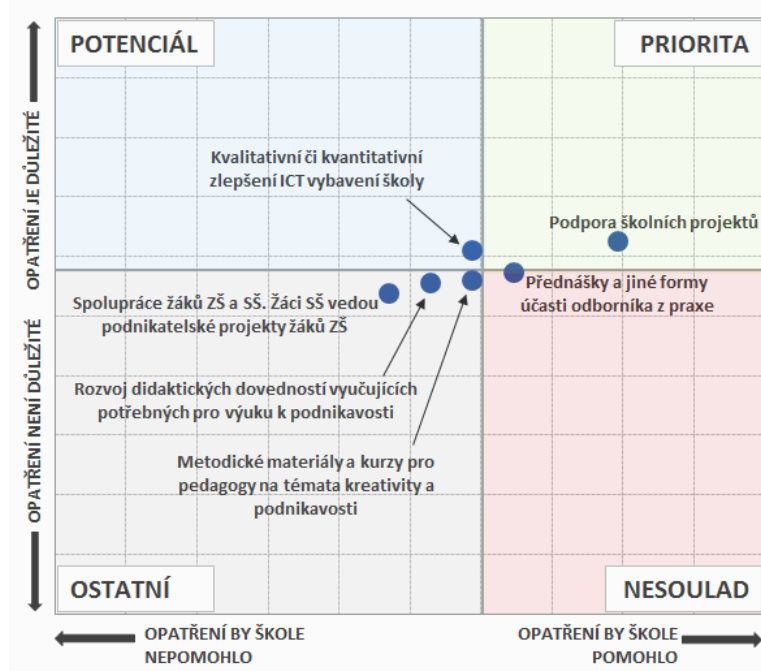
Pro **gymnázia** jsou důležitými opatřeními na podporu podnikavosti kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (85 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (80 %) a metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (75 %).

Praktické školy by mimo podpory školních projektů (67 %) ocenily také metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti či podporu vytváření školních firem (50 %). **Konzervatoř** by pak mimo podporu školních projektů ocenila také kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy či větší množství disponibilních hodin.

3.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Středním odborným učilištím by v rozvoji kompetencí k podnikavosti pomohla především podpora školních projektů (79 %) a realizace přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (65 %). Více než polovina škol by dále ocenila kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení (59 %), metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (též 59 % škol) či rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (53 %). Necelé polovině škol by pomohla také spolupráce žáků ZŠ a SŠ, kdy žáci SŠ vedou podnikatelské projekty žáků ZŠ (47 %).

Graf 26: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními zohlednili také jejich důležitost, představuje pro střední odborná učiliště největší prioritu podpora školních projektů, jako jsou např. dny otevřených dveří, školní plesy či sportovní dny apod.. Toto opatření bylo školami zmiňováno v největší míře a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako jedno z nejdůležitějších.

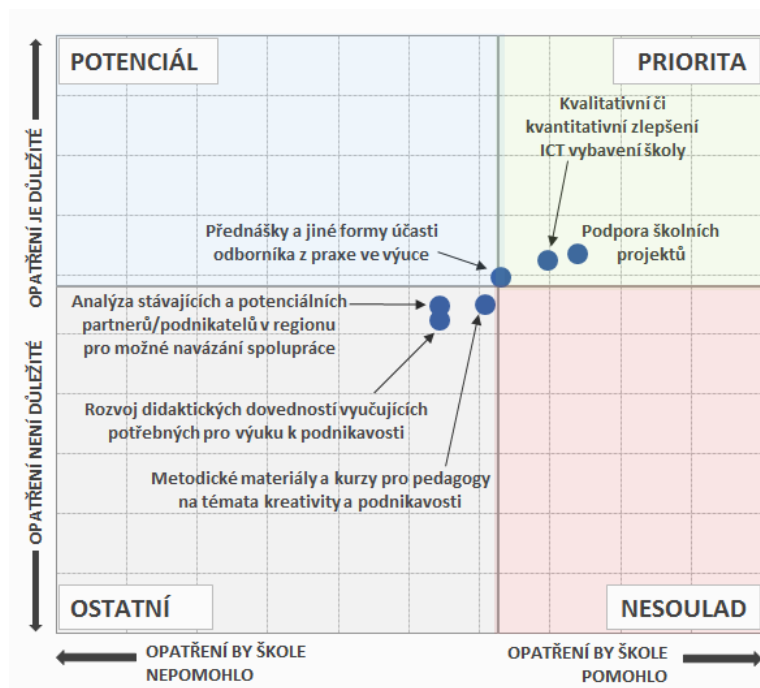
Pro školy bylo důležité také kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy. Vzhledem k tomu, že toto opatření bylo ve srovnání

s ostatními položkami zmiňováno spíše v menší míře, představuje pro střední odborná učiliště jistý potenciál. Školy v relativně velké míře zmiňovaly také pořádání přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe, ale tomuto opatření přiřazují spíše průměrný význam.

Střední odborné školy by stejně jako učiliště ocenily především podporu školních projektů (74 %) a dále pak kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (70 % škol), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (63 %) či metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (61 %). Více než polovina škol by dále ocenila také či analýzu stávajících

a potenciálních partnerů v regionu pro možné navázání spolupráce (54 % škol) či rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (též 54 %).

Graf 27: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

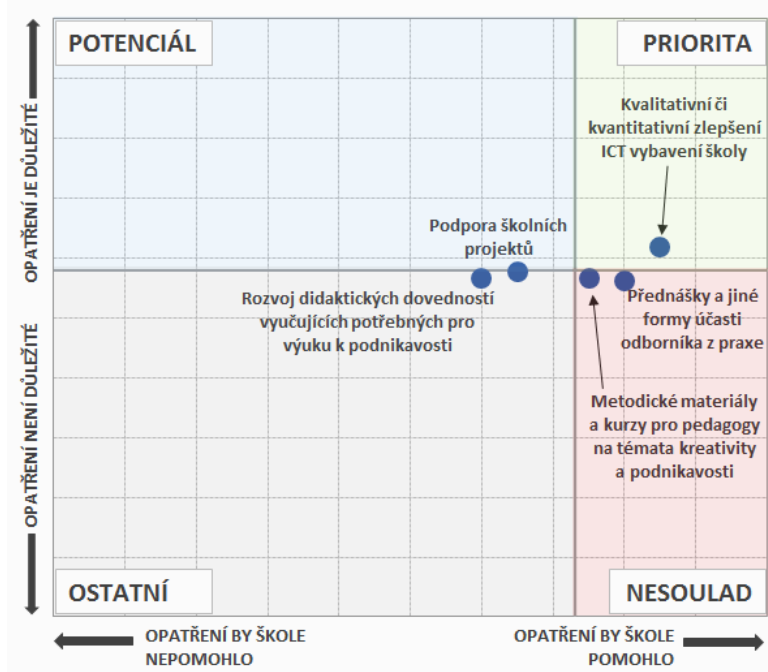
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě představuje priority středních odborných škol realizace podpora školních projektů a kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy. Tato nejčastěji zmiňovaná opatření byla ve srovnání s ostatními sledovanými položkami zároveň hodnocena jako nejdůležitější.

Jistou prioritu pak představuje také organizování přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce. Toto opatření bylo hodnoceno jako relativně

důležité i přesto, že ho zmiňoval spíše průměrný podíl škol.

Gymnázia v největší míře zmiňovala, že by jim v podpoře kompetencí k podnikavosti pomohla opatření týkající se kvalitativního či kvantitativního zlepšení ICT vybavení školy (85 %) či přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (80 %).

Graf 28: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Dalšími opatřeními, které školy velmi často zmiňovaly, pak byly metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (75 %), podpora školních projektů (65 %) či rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (60 %).

Při bližším pohledu na důležitost jednotlivých opatření podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě představuje největší prioritu gymnázií kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy. Toto opatření bylo gymnáziím nejčastěji zmiňováno a zároveň bylo ve srovnání

s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako vůbec nejvýznamnější. Školy dále ve velké míře uváděly také přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti, ale tato opatření pro ně byla spíše podprůměrně důležitá. Do jisté míry pak představuje potenciál gymnázií také podpora školních projektů, ale význam tohoto opatření školy hodnotily spíše jako průměrný.

3.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na SOU

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (82 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (65 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

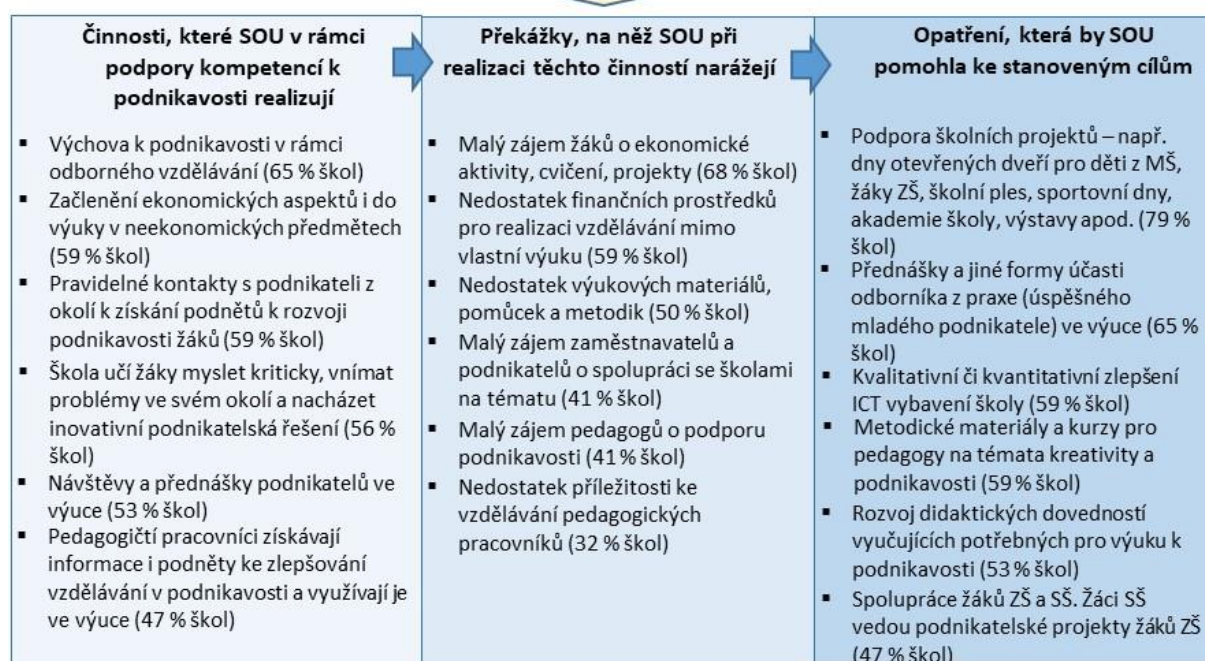
úroveň 4

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (44 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (44 % škol)

Školu pravidelně navštěvují podnikatelé z okolí. (44 % škol)

Jsou značné rezervy v motivaci a zkušenostech učitelů a přenosu do dalších předmětů. (38 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory kompetencí k podnikavosti stanovila SOU

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (88 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (68 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (68 % škol)

Školu pravidelně navštěvují podnikatelé z okolí. (59 % škol)

Škola má pravidelné informace i podněty ke zlepšování a někteří vyučující je využívají. (53 % škol)

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (50 % škol)

Jsou značné rezervy v motivaci a zkušenostech učitelů a přenosu do dalších předmětů. (50 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na SOŠ

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (78 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (65 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (52 % škol)

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (48 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy a nacházet podnikatelská řešení a umožňuje jim aplikovat získané dovednosti v rámci školních i volnočasových aktivit. (41 % škol)

Školu pravidelně navštěvují podnikatelé z okolí. (39 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory kompetencí k podnikavosti realizují

- Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (67 % škol)
- Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (65 % škol)
- Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (63 % škol)
- Pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (57 % škol)
- Pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (52 % škol)
- Návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (50 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (76 % škol)
- Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (50 % škol)
- Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (48 % škol)
- Malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (48 % škol)
- Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (37 % škol)
- Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (33 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (74 % škol)
- Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (70 % škol)
- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (63 % škol)
- Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (61 % škol)
- Rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (54 % škol)
- Analýza stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (54 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory kompetencí k podnikavosti stanovily SOŠ

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (89 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (76 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (70 % škol)

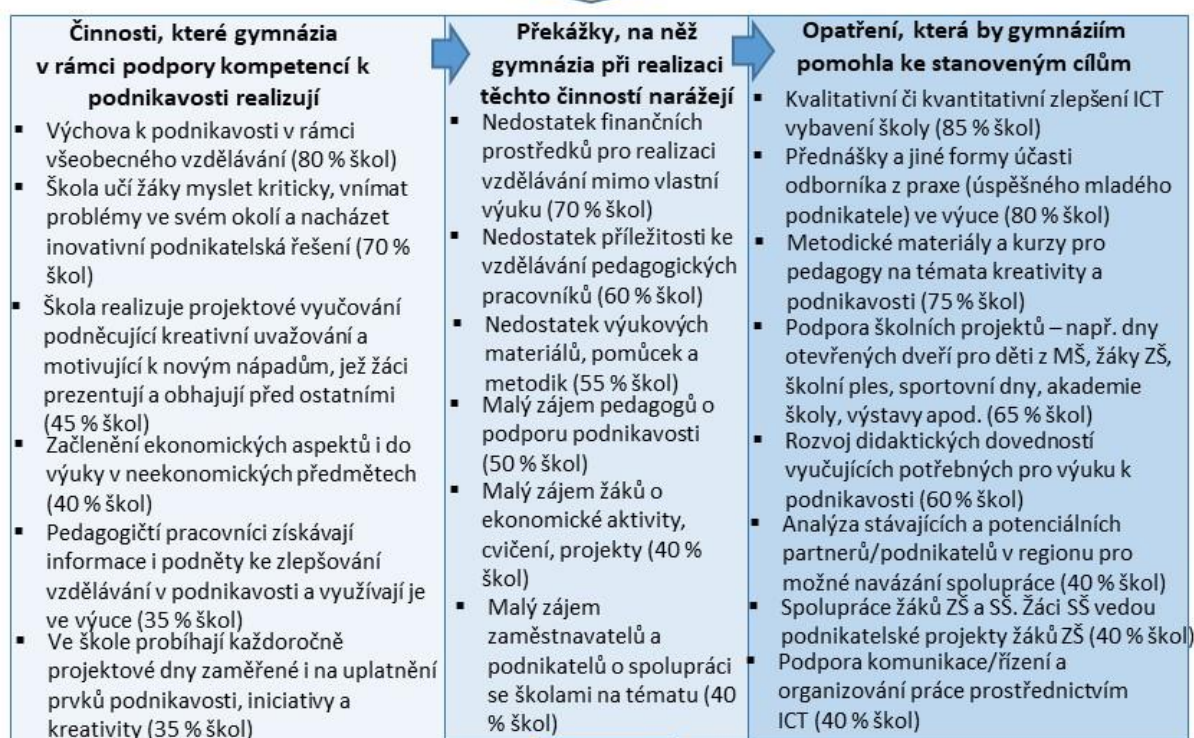
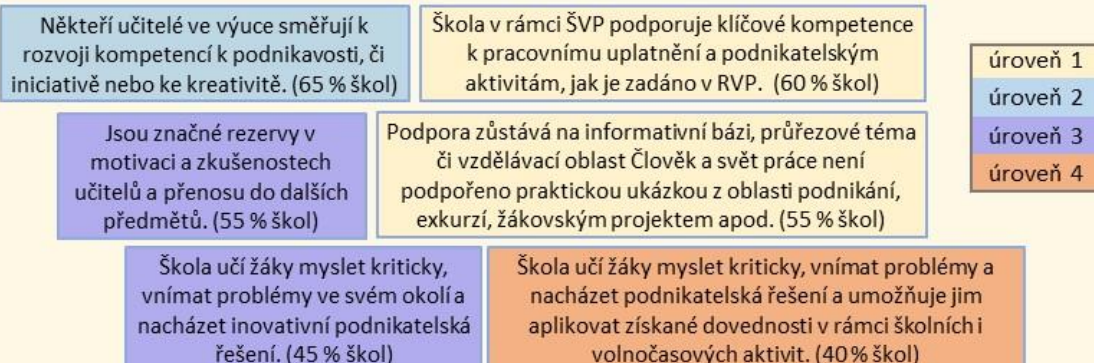
Školu pravidelně navštěvují podnikatelé z okolí. (63 % škol)

Škola má pravidelné informace i podněty ke zlepšování a někteří vyučující je využívají. (61 % škol)

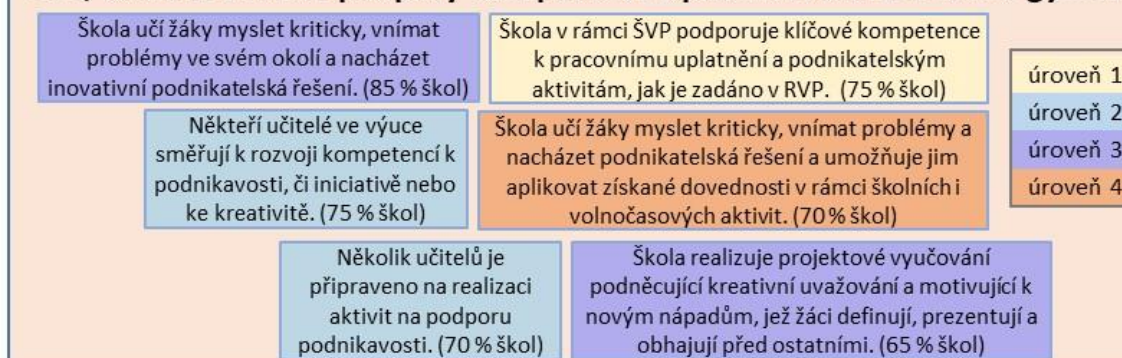
Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (61 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na gymnáziích

Cíle, které si v rámci podpory kompetencí k podnikavosti stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 5: Současná úroveň podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě a předpokládaný posun - podle typu školy

		Současná úroveň		Předpokládaný posun	
SOU (N=34)	Průměrná úroveň		24%		+ 16%
	Základní úroveň		54%		+ 6%
	Mírně pokročilá úroveň		41%		+ 7%
	Pokročilá úroveň		25%		+ 14%
	Nejvyšší úroveň		17%		+ 20%
SOŠ (N=46)	Průměrná úroveň		31%		+ 18%
	Základní úroveň		53%		+ 7%
	Mírně pokročilá úroveň		43%		+ 12%
	Pokročilá úroveň		31%		+ 14%
	Nejvyšší úroveň		26%		+ 22%
Gymnázium (N=20)	Průměrná úroveň		23%		+ 23%
	Základní úroveň		58%		+ 8%
	Mírně pokročilá úroveň		39%		+ 16%
	Pokročilá úroveň		24%		+ 22%
	Nejvyšší úroveň		17%		+ 26%
VOŠ (N=8)	Průměrná úroveň		35%		+ 16%
	Základní úroveň		44%		+ 6%
	Mírně pokročilá úroveň		47%		+ 13%
	Pokročilá úroveň		31%		+ 13%
	Nejvyšší úroveň		34%		+ 19%
Konzervatoř (N=1)	Průměrná úroveň		7%		+ 2%
	Základní úroveň		0%		+ 50%
	Mírně pokročilá úroveň		0%		+ 0%
	Pokročilá úroveň		0%		+ 0%
	Nejvyšší úroveň		13%		+ 0%
Praktická škola (N=6)	Průměrná úroveň		7%		+ 11%
	Základní úroveň		50%		+ 17%
	Mírně pokročilá úroveň		17%		+ 8%
	Pokročilá úroveň		6%		+ 6%
	Nejvyšší úroveň		2%		+ 15%

Příloha 6: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory kompetencí k podnikavosti aktivně podílejí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání	22	65%	37	49%
	Začlenění ekon. aspektů i do výuky v neekon. předmětech	20	59%	39	52%
	Kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků	20	59%	28	37%
SOŠ (N=46)	Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání	31	67%	37	49%
	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnik. řešení	30	65%	47	63%
	Začlenění ekon. aspektů i do výuky v neekon. předmětech	29	63%	39	52%
Gymnázium (N=20)	Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání	16	80%	36	48%
	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnik. řešení	14	70%	47	63%
	Škola realizuje projekt. vyučování podněcující kreativ. uvažování	9	45%	30	40%
VOŠ (N=8)	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnik. řešení	6	75%	47	63%
	Pedagog. prac. získávají info i podněty ke vzděl. v podnikavosti a využívají je ve výuce	6	75%	36	48%
	Návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce	5	63%	25	33%
Konzervatoř (N=1)	Možnost pro žáky aplikovat dovednosti v podnik. v rámci školních i mimoškol. aktivit	1	100%	21	28%
Praktická škola (N=6)	Pedagog. prac. získávají info i podněty ke vzděl. v podnikavosti a využívají je ve výuce	3	50%	36	48%
	Škola realizuje projekt. vyučování podněcující kreativ. uvažování	3	50%	30	40%
	Každoroční projekt. dny zam. na podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity	3	50%	26	35%

Příloha 7: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory kompetencí k podnikavosti – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	23	68%	36	48%
	Nedostatek fin. prostř. pro realizaci vzděl. mimo vlastní výuku	20	59%	46	61%
	Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik	17	50%	32	43%
SOŠ (N=46)	Nedostatek fin. prostř. pro realizaci vzděl. mimo vlastní výuku	35	76%	46	61%
	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	23	50%	36	48%
	Malý zájem zaměst. a podnik.o spolupr. se školami na tématu	22	48%	32	43%
	Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik	22	48%	32	43%
Gymnázium (N=20)	Nedostatek fin. prostř. pro realizaci vzděl. mimo vlastní výuku	14	70%	46	61%
	Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků	12	60%	28	37%
	Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik	11	55%	32	43%
VOŠ (N=8)	Nedostatek fin. prostř. pro realizaci vzděl. mimo vlastní výuku	5	63%	46	61%
	Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik	4	50%	32	43%
	Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti	3	38%	27	36%
Konzervatoř (N=1)	Management školy nepovažuje téma za prioritu	1	100%	10	13%
	Jiné : Jsme umělecká škola	1	100%	2	3%
Praktická škola (N=6)	Malý zájem zaměst. a podnik.o spolupr. se školami na tématu	3	50%	32	43%
	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	2	33%	36	48%

Příloha 8: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory kompetencí k podnikavosti – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod.	27	79%	54	72%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe	22	65%	47	63%
	Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy	20	59%	51	68%
	Metodické mat. a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	20	59%	44	59%
SOŠ (N=46)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod.	34	74%	54	72%
	Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy	32	70%	51	68%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe	29	63%	47	63%
Gymnázium (N=20)	Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy	17	85%	51	68%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe	16	80%	47	63%
	Metodické mat. a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	15	75%	44	59%
VOŠ (N=8)	Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy	8	100%	51	68%
	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod.	7	88%	54	72%
	Metodické mat. a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	6	75%	44	59%
Konzervatoř (N=1)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod.	1	100%	54	72%
	Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy	1	100%	51	68%
	Více disponibilních hodin	1	100%	28	37%
Praktická škola (N=6)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod.	4	67%	54	72%
	Metodické mat. a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	3	50%	44	59%
	Podpora vytváření školních „firem“	3	50%	31	41%

4 Podpora polytechnického vzdělávání v Pardubickém kraji

Polytechnické vzdělávání je nutno chápat jako vzdělávání **integrující přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání** a jako **komplex vzájemných implikací mezi složkami vzdělávání a jednotlivými předmětovými oblastmi**. Jedná se o integraci:

- všeobecné složky vzdělávání x odborné složky vzdělávání;
- společenskovedních a humanitních předmětů x matematiky x polytechnických předmětů x uměleckých předmětů.

Polytechnické vzdělávání je definováno jako vzdělávání poskytující vědomosti o vědeckých principech a odvětvích výroby, znalosti z technických a jiných oborů a všeobecně technické dovednosti. Přispívá nejen k rozšiřování poznatků, ale především k vytváření pracovních dovedností a návyků, které jsou využívány v běžném a později i pracovním životě. To je vázáno na technické myšlení jako aplikaci vědomostí, dovedností a zkušeností v členění na praktické, vizuální, intuitivní a koncepční myšlení.

Cílem polytechnického vzdělávání je rozvíjet znalosti o technickém prostředí a pomáhat vytvářet a fixovat správné pracovní postupy a návyky, rozvoj spolupráce, vzájemnou komunikaci a volní vlastnosti a podporovat touhu tvořit a práci zdárně dokončit. Polytechnické vzdělávání má posilovat zájem nejen o technické obory, ale i o přírodovědné a environmentální obory.

Přírodovědné vzdělávání je definováno jako vzdělávání zaměřené na porozumění **základním přírodovědným pojmům a zákonům**, na porozumění a užívání **metod vědeckého zkoumání přírodních faktů** (přírodních objektů, procesů, vlastností, zákonitostí). Cílem v přírodovědném vzdělávání je **rozvíjet schopnosti potřebné při využívání** přírodovědných vědomostí a dovedností pro řešení konkrétních problémů, podporovat odpovědné rozhodování v osobním životě člověka, naplňovat osobní potřeby a fungování v občanském a případně budoucím profesním životě.

Technické vzdělávání jako součást technické výchovy se zaměřuje na osvojování potřebných technických vědomostí, dovedností a návyků, vytváření vztahu k technice a rozvoj tvořivého technického myšlení. Osvojení je realizováno na vědeckém základě, uvědoměle a při aktivitách majících vztah k technice, s níž se v životě setká každý jedinec. Cílem **technické výchovy** je získat správné postoje k technice a k využívání techniky v životě.

Environmentální vzdělávání dělíme na výchovu a osvětu. Environmentální výchovou rozumíme systematické působení na mladou generaci (včetně dětí předškolního věku) za účelem přijetí hodnot a jednání nezbytného pro ochranu a péči o životní prostředí. Oblastmi vzdělávání jsou: výchova o životním prostředí, výchova v životním prostředí, výchova pro životní prostředí. Úkoly **osvěty** jsou zejména v rovině informativní a jsou zaměřené na dospělou populaci a obecně na veřejnost.

Hlavní zjištění

- Naprostá většina škol rozvíjí podporu polytechnického vzdělávání pouze na základní úrovni, v rámci RVP vyučovaných oborů (bez ohledu na zaměření školy). Vyšší podíl škol dále realizuje činnosti také v podobě dílčích aktivit nad rámec RVP – mírně pokročilá úroveň (především SOU a SOŠ) či v podobě systematické podpory polytechnického vzdělávání – pokročilá úroveň (gymnázia a VOŠ). Nejvyšší posun v rozvoji polytechnického vzdělávání lze u všech typů škol s výjimkou praktických očekávat především v rámci nejvyšší úrovně – školy mají v plánu realizovat aktivity, jež v sobě mají prvky systematické podpory a jsou dále rozvíjeny o další činnosti. U SOŠ je plánovaný stejně výrazný posun také na pokročilé úrovni a v případě praktických škol je v rámci této úrovně očekáván dokonce nejvýraznější posun.

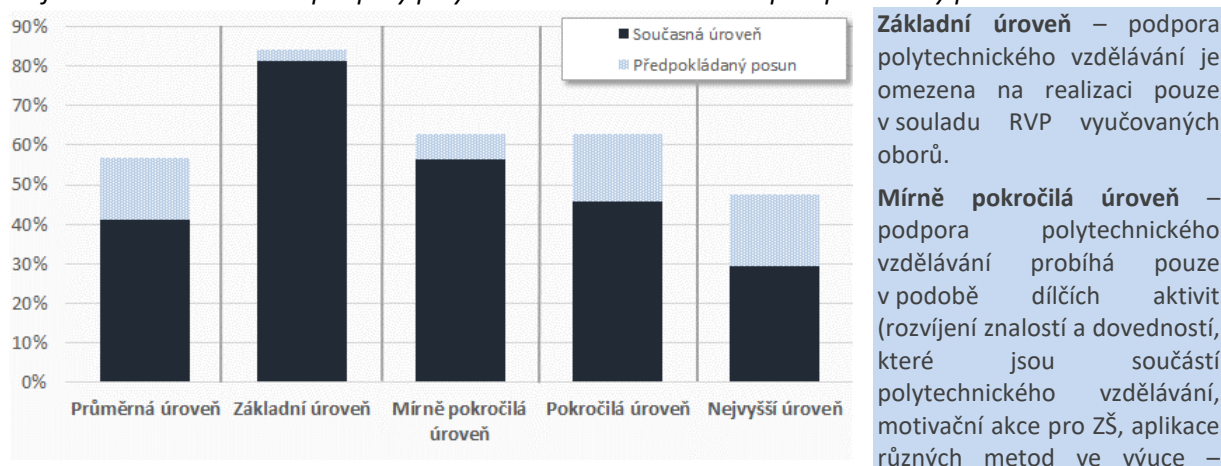
- Školy se v rámci této oblasti zaměřují především na začlenění laboratorních cvičení, pokusů nebo exkurzí do výuky polytechnických předmětů (také bez ohledu na zaměření školy) a zapojení žáků do soutěží/olympiád (s výjimkou praktických škol). SOU, SOŠ, VOŠ a praktické školy se dále zaměřují na přípravu výukových materiálů a gymnázia na cílenou přípravu žáků ke studia polytechnických oborů na VŠ.
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti s nedostatkem financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (především SOŠ a gymnázia), nedostatečnou motivací žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (především SOU, SOŠ a VOŠ) a nedostatečnými znalostmi žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (především SOU, SOŠ, gymnázia a VOŠ). Gymnázia a VOŠ dále poukazují na zastaralé vybavení IT a gymnázia také na to, že studenti nemají zájem o polytechnické vzdělávání a učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích. Praktické školy nemají k dispozici dostatek materiálů pro výuku polytechnických předmětů, pociťují nedostatečnou podporu žáků ze strany jejich rodičů a jejich pracovníci nemají aktuální znalosti a dovednosti v polytechnické oblasti.
- Opatřeními, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou: možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (především SOU, SOŠ, gymnáziím a praktickým školám), zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen (SOU, SOŠ a VOŠ), nákup/příprava materiálů pro výuku (především SOU, SOŠ, VOŠ a praktickým školám) a podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (především SOU, SOŠ, VOŠ a gymnáziím). SOŠ, VOŠ a gymnáziím by dále pomohla úhrada účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický dozor a gymnáziím a VOŠ by dále pomohla úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření. VOŠ by uvítaly také zkvalitnění IT sítě ve škole, zvýšení počtu a kvality PC a zvýšení kvality SW vybavení školy.

4.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu polytechnického vzdělávání na školách v Pardubickém kraji, školy rozvíjí podporu polytechnického vzdělávání především pouze na základní úrovni, v rámci RVP vyučovaných oborů, tedy především v rámci základní úrovně (81 %). Ve větší míře jsou školami v realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (56 %), kdy podpora polytechnického vzdělávání probíhá pouze v podobě dílčích aktivit, jako je např. rozvíjení znalostí a dovedností, které jsou součástí polytechnického vzdělávání či motivační akce pro ZŠ atd. Do jisté míry školy v Pardubickém kraji realizují také aktivity spadající do pokročilé úrovně (46 %), kdy již probíhá systematická podpora polytechnického vzdělávání a v nejmenší míře školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně (29 %), kdy je systematická podpora polytechnického vzdělávání dále doplňována o další aktivity.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory polytechnického vzdělávání, plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší (předpokládaný posun o 18 %) a pokročilé (předpokládaný posun o 17 %) úrovně a deklarují tedy zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude případně podpořen rozvojem dílčích aktivit. Již méně výrazný posun je plánovaný posun v případě činností spadajících do mírně pokročilé (předpokládaný posun o 7 %) či základní (předpokládaný posun o 3 %) úrovně.

Graf 29: Současná úroveň podpory polytechnického vzdělávání a předpokládaný posun

skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, praxe atd.).

Pokročilá úroveň – systematická podpora polytechnického vzdělávání (vzájemné propojení polytechnických předmětů a provázání s výukou matematiky, realizace aktivit nad rámec RVP, zapojování do soutěží, spolupráce se ZŠ v regionu).

Nejvyšší úroveň – systematická podpora polytechnického vzdělávání a podpora v rámci dílčích aktivit (zpracované plány výuky polytechnických předmětů a matematiky, které jsou vzájemně provázány, individuální podpora žáků, spolupráce s VŠ v rámci maturitních oborů, podpora samostatné práce žáků – spolupráce se zaměstnavateli, VŠ a výzkumnými institucemi).

Z pohledu jednotlivých typů škol (viz příloha 9) realizují **střední odborná učiliště a střední odborné školy** primárně aktivity spadající do základní úrovně podpory polytechnického vzdělávání (tj. v souladu s RVP vyučovaných oborů). Nejvýraznější rozvoj pak školy plánují směrem k systematické podpoře polytechnického vzdělávání, která by byla případně dále doplňována o další dílčí aktivity.

Vyšší odborné školy také realizují především aktivity v rámci základní úrovně (75 %) a do budoucna mají však v plánu směřovat k systematické podpoře polytechnického vzdělávání, která bude dále rozšiřována o další dílčí aktivity (nejvyšší úroveň – předpokládaný posun o 23 %).

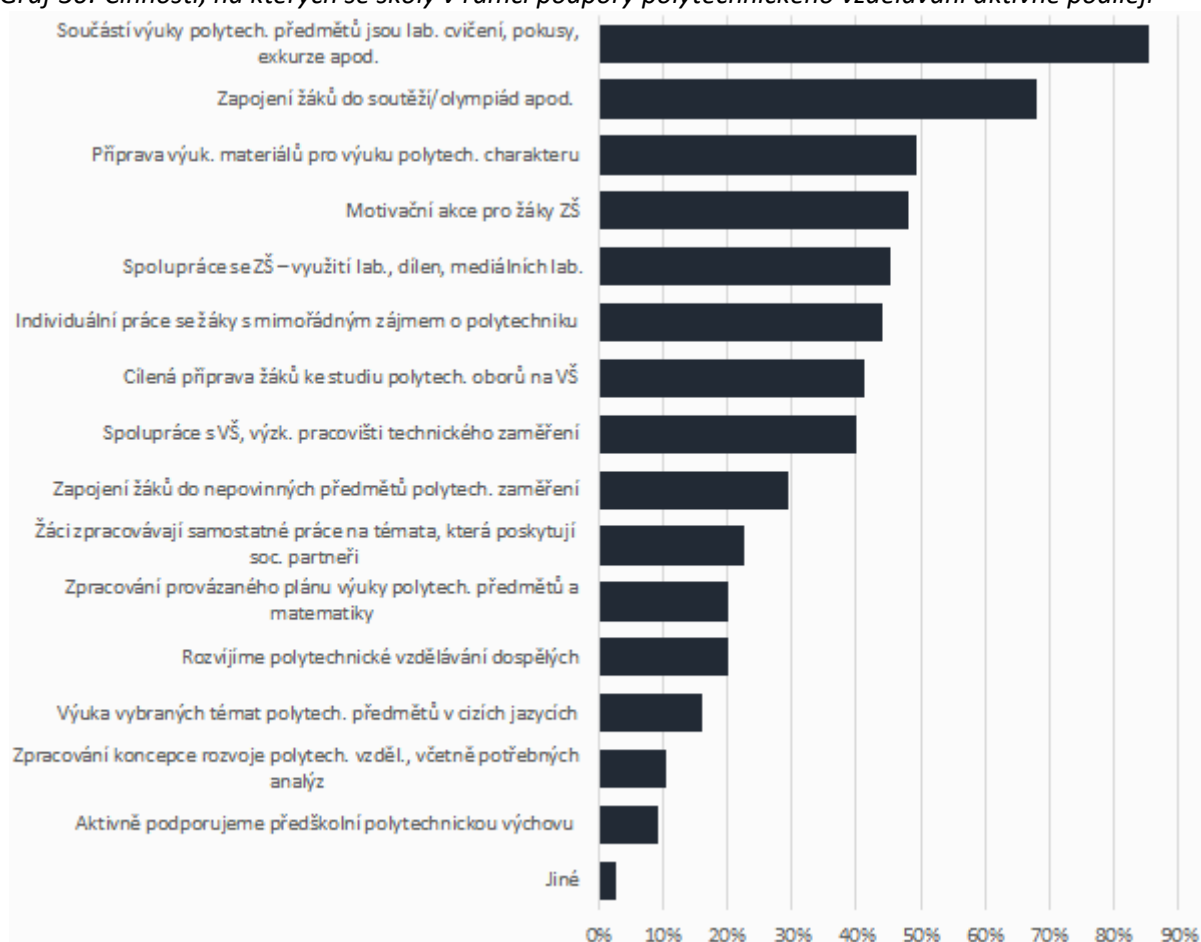
Gymnázia v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují především aktivity v souladu s RVP vyučovaných oborů - základní úroveň (90 %). Do budoucna však školy plánují posun především směrem k systematické podpoře polytechnického vzdělávání, která bude doplněná o další dílčí aktivity (nejvyšší úroveň - předpokládaný posun o 32 %).

Praktické školy se v současné době také zaměřují na aktivity spadající do základní úrovně (58 %) a do budoucna mají zájem podporu polytechnického vzdělávání rozšířit především o aktivity spadající do pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 19 %), kdy je podpora polytechnického vzdělávání již systematická.

4.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory polytechnického vzdělávání školy v největší míře do výuky polytechnických předmětů začleňují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod. (85 %) a dále se žáci škol ve velké míře zapojují do soutěží a olympiád (68 %). Téměř polovina škol v Pardubickém kraji také připravuje výukové materiálů pro výuku polytechnického charakteru (49 %), pořádá motivační akce pro žáky základních škol (48 %) či spolupracuje se základními školami na využívání laboratoří, dílen či mediálních laboratoří (45 %).

Graf 30: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory polytechnického vzdělávání aktivně podílejí

Relativně velký podíl škol individuálně pracuje se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (44 %), cíleně připravuje žáky ke studiu polytechnických oborů na VŠ (41 %) či spolupracuje s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření (40 %). Méně než třetina škol v Pardubickém kraji se pak věnuje

zapojení žáků do nepovinných předmětů polytechnického zaměření (29 %) a na méně než čtvrtině škol žáci zpracovávají samostatné práce na témata, která poskytují sociální partneři (23 %). Pětina škol dále zpracovává provázaný plán výuky polytechnických předmětů a matematiky nebo rozvíjí polytechnické vzdělávání dospělých.

V nejmenší míře se pak školy v Pardubickém kraji věnují výuce vybraných témat polytechnických předmětů v cizích jazycích (16 %), zpracovávání koncepce rozvoje polytechnického vzdělávání (11 %) či podpoře předškolní polytechnické výchovy (9 %).

Z hlediska typů škol (viz příloha 10) se **střední odborná učiliště** a **střední a vyšší odborné školy** zaměřují především na zapojování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí, projektové výuky apod. do polytechnických předmětů, zapojení žáků do soutěží/olympiád apod. a přípravu výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru. SOU ve větší míře také pořádají motivační akce pro žáky ZŠ (71 %) a vyšší odborné školy ve větší míře spolupracují se ZŠ na využití laboratoří a dílen ale zároveň také s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření (shodně 63 %).

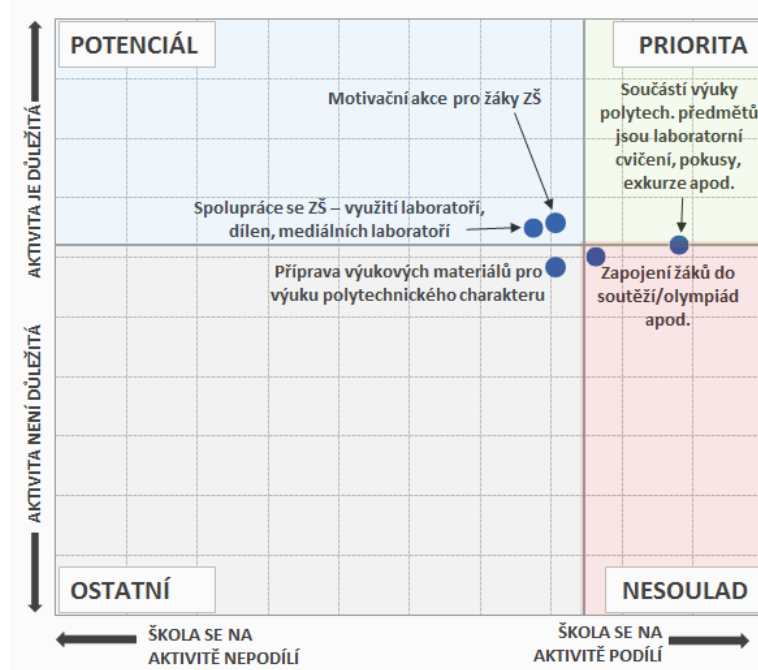
Gymnázia především zapojují žáky do soutěží a olympiád (95 %), zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (90 %) a cíleně připravují žáky ke studiu polytechnických oborů na VŠ (80 %).

Praktické školy podobně jako ostatní typy škol především zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (83 %). Třetina škol se pak podílí na přípravě výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru, pořádání motivačních akcí pro žáky ZŠ, spolupráci se ZŠ v oblasti využití laboratoří a dílen či rozvoji polytechnického vzdělávání dospělých.

4.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v největší míře zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (88 %).

Graf 31: Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Relativně velký podíl škol dále také zapojuje žáky do soutěží a olympiád (76 %), pořádá motivační akce pro žáky ze základních škol (71 %) a připravuje výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru (též 71 %). 68 % škol také spolupracuje se ZŠ na využití laboratoří, dílen, mediálních laboratoří.

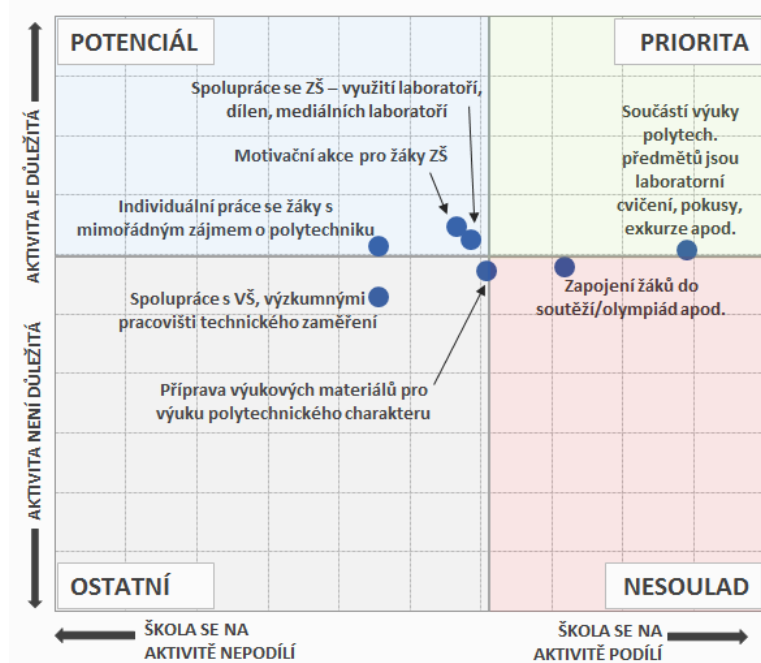
Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, jistou prioritou pro střední odborná učiliště je začleňování laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí do výuky

polytechnických předmětů. Toto opatření střední odborná učiliště zmiňovala nejčastěji a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přikládala relativní význam. Školy v Pardubickém kraji v relativně velké míře také zapojují žáky do soutěží či olympiád, ale této aktivitě přikládají spíše průměrnou důležitost.

Z hlediska realizovaných aktivit se střední odborná učiliště více soustředí také na pořádání motivačních akcí pro žáky na základní škole a spolupráci se základními školami ve využití laboratoří, dílen, či mediálních laboratoří. Tyto aktivity školy ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považují za relativně významné, a tak představují potenciál dalšího rozvoje polytechnického vzdělávání.

Střední odborné školy podobně jako střední odborná učiliště především zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (89 %) a zapojují žáky do soutěží a olympiád (72 % škol). Relativně velký podíl škol dále také připravuje výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru (61 %), spolupracuje se ZŠ v oblasti využití laboratoří a dílen (59 %) a pořádá motivační akce pro žáky ze základních škol (57 %). Dále 46 % škol také individuálně pracuje se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku či spolupracuje s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření.

Graf 32: Aktivity, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu polytechnického vzdělávání představuje prioritu středních odborných škol začleňování laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí do výuky polytechnických předmětů. Tuto aktivitu střední odborné školy realizují v největší míře a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přikládají relativně velký význam.

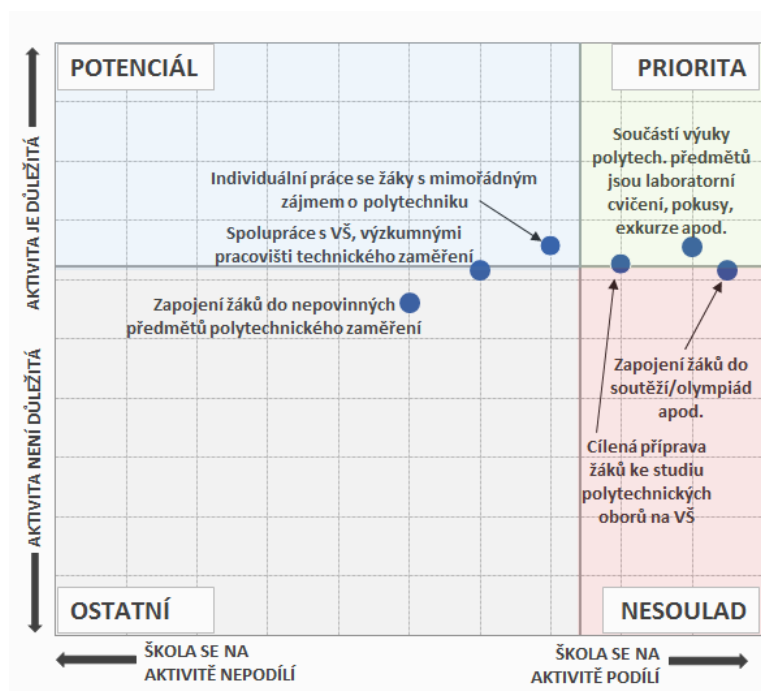
Školy se ve větší míře podílejí také na zapojování žáků do soutěží či olympiád, ale této aktivitě přikládají spíše podprůměrný význam.

V menší míře se střední odborné školy také věnují spolupráci se základními školami na využití laboratoří a dílen, pořádání motivačních akcí pro žáky ze ZŠ a individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku. Vzhledem k tomu, že školy těmto aktivitám přikládají relativně velký význam, jedná se o jistý potenciál dalšího rozvoje polytechnického vzdělávání. V menší míře se školy věnují také přípravě výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru a spolupráci s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření, nicméně těmto aktivitám je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován spíše menší význam.

Drtivá většina **gymnází** se soustředí na zapojování žáků do soutěží a olympiád (95 %) a zařazování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí, projektové výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (90 % škol) a ve velké míře také školy cíleně připravují žáky ke studiu polytechnických oborů na VŠ (80 %). 70 % gymnází také pracuje se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku, 60 % škol se věnuje

spolupráci s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření a polovina škol také zapojuje žáky do nepovinných předmětů polytechnického zaměření.

Graf 33: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představuje hlavní prioritu v oblasti podpory polytechnického vzdělávání začleňování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí apod. do výuky polytechnických předmětů. Na této aktivitě se podílí největší podíl gymnázií a zároveň ji ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považují za relativně důležitou. Do jisté míry pak priority škol představuje také zapojení žáků do soutěží či olympiád a cílená příprava žáků ke studiu polytechnických předmětů na VŠ. Na těchto aktivitách se gymnázia také ve velké míře, ale přikládají jim spíše průměrný význam.

Relativně velký význam gymnázia přisuzují individuální se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku, a to i přes to, že se na této aktivitě podílí v nižší míře než v ostatních případech. Tato činnost tedy představuje jistý potenciál dalšího rozvoje polytechnického vzdělávání na gymnáziích. Do jisté míry představují potenciál pro gymnázia spolupráci s VŠ a výzkumnými pracovišti polytechnického vzdělávání, ale této aktivitě přikládají školy spíše průměrný význam.

4.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

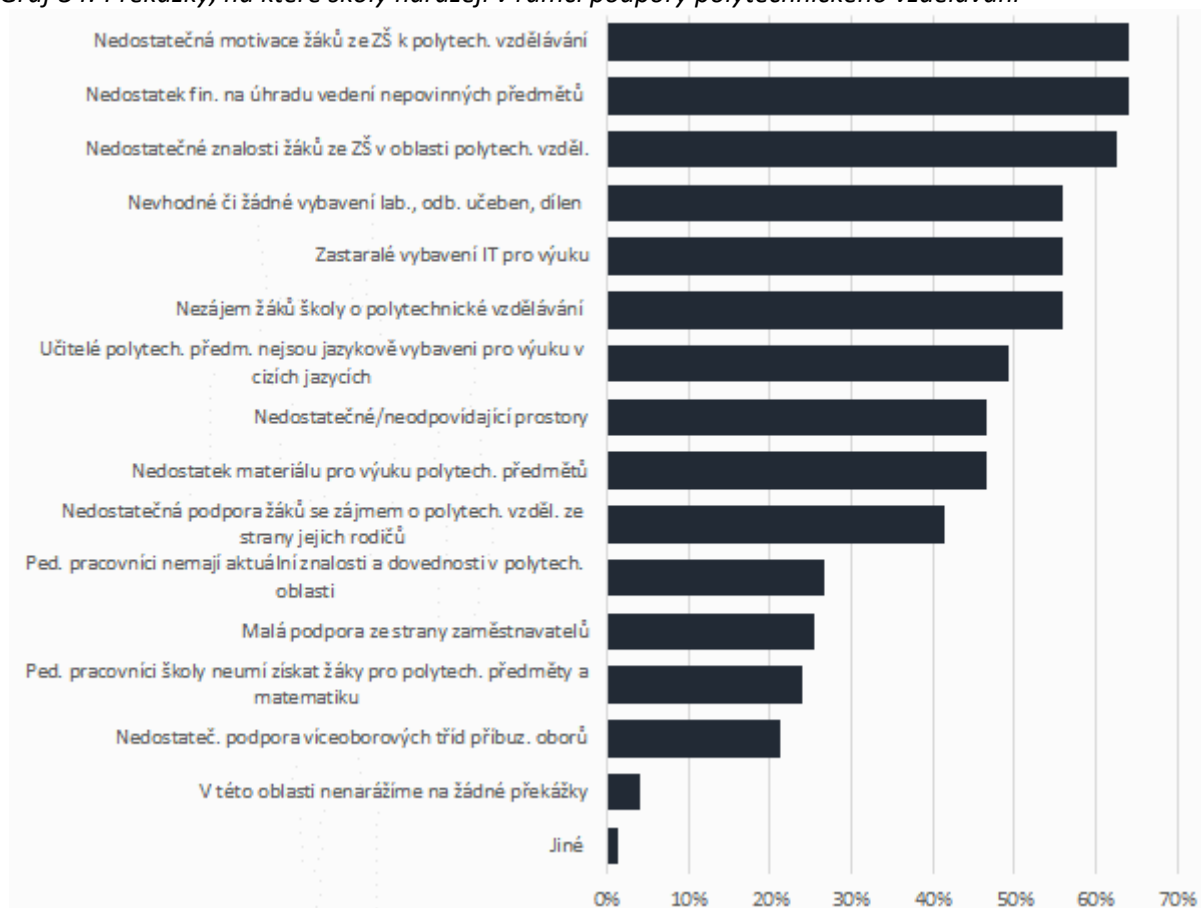
V souvislosti s překážkami, které omezují podporu polytechnického vzdělávání na školách v Pardubickém kraji, školy nejčastěji zmiňují nedostatečnou motivaci žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (64 %), nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (64 %) a nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (63 %). Více než polovina škol se dále potýká také s nevhodným či žádným vybavením laboratoří, odborných učeben a dílen, zastaralým vybavením IT pro výuku či s nezájmem žáků školy o polytechnické vzdělávání (vše shodně 56 %).

Dále se školy potýkají také s nedostatečnou jazykovou vybaveností učitelů polytechnických předmětů (49 %), nedostatečnými nebo neodpovídajícími prostory (47 %), nedostatkem materiálu pro výuku polytechnických předmětů (též 47 %) a s nedostatečnou podporou žáků se zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů (41 %).

Méně než třetina škol pak naráží také na to, že pedagogičtí pracovníci nemají aktuální znalosti a dovednosti v polytechnické oblasti (27 %) a čtvrtina škol naráží na malou podporu ze strany zaměstnavatelů.

Nejméně častými překážkami v podpoře polytechnického vzdělávání na školách v Pardubickém kraji je pak to, že pedagogičtí pracovníci školy neumí získat žáky pro polytechnické předměty a matematiku (24 %) a dále také nedostatečná podpora víceoborových tříd příbuzných oborů (21 %).

Graf 34: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory polytechnického vzdělávání

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 11) působí v případě **středních odborných učilišť** a **středních a vyšších odborných škol** jako překážky v rozvoji polytechnického vzdělávání nedostatečná motivace a znalosti žáků ze základních škol pro oblast polytechnického vzdělávání. SOU se dále potýkají s nezájmem žáků o polytechnické vzdělávání (71 %), SOŠ dále ve velké míře naráží také na nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (67 %) a VOŠ mají problém se zastaralým IT vybavením pro výuku.

Pro **gymnázia** jsou překážkami v realizaci podpory polytechnického vzdělávání nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (90 %), zastaralé vybavení IT pro výuku (70 %), nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání, nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání a to, že učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích (vše shodně 60 %).

Pro **praktické školy** jsou významnými překážkami nedostatek materiálu pro výuku polytechnických předmětů, nedostatečná podpora žáků se zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů a neaktuální znalosti a dovednosti pedagogických pracovníků v polytechnické oblasti (vše shodně 50 %).

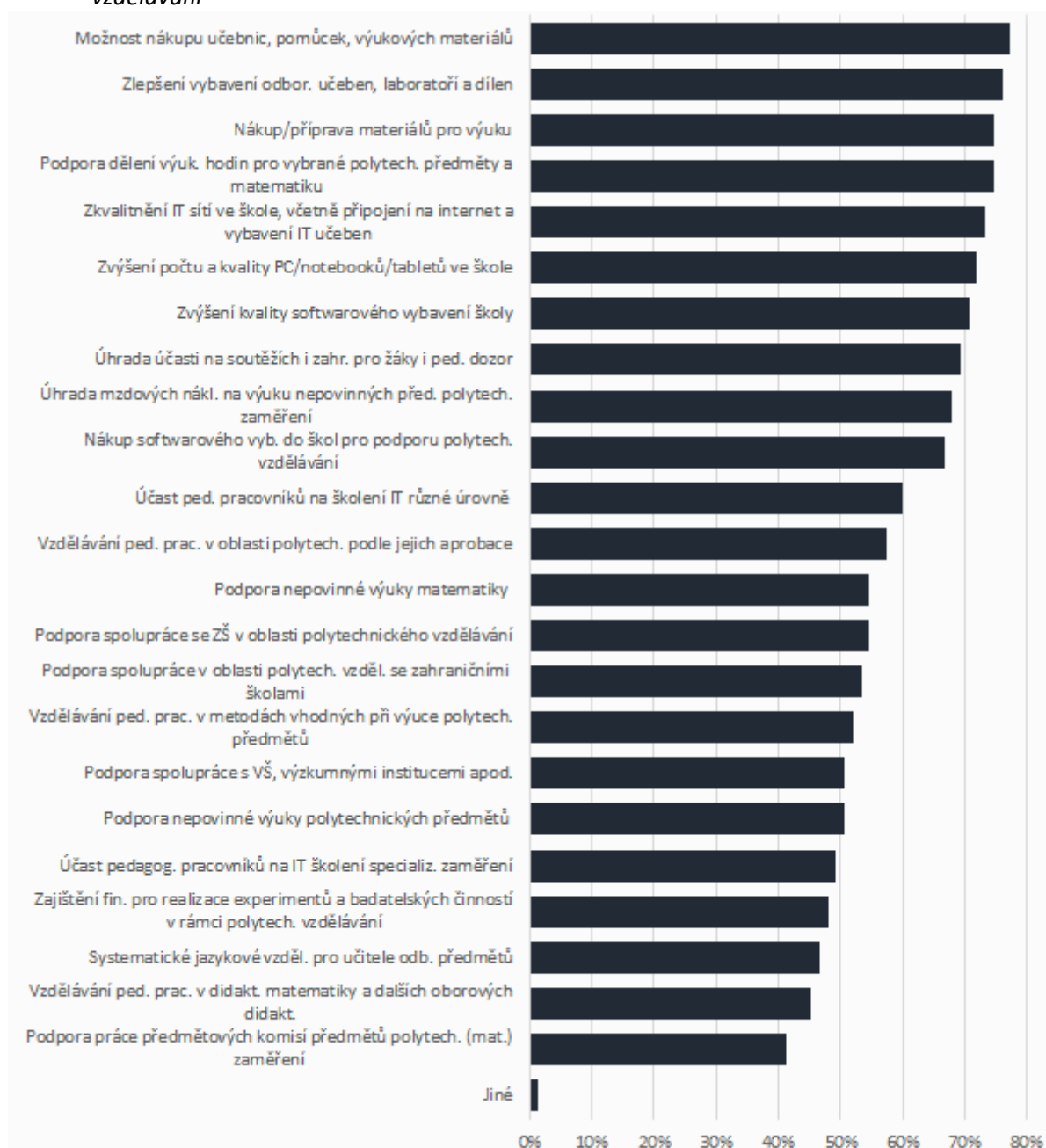
4.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory polytechnického vzdělávání by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohla možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (77 %), zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen (76 %), nákup či příprava materiálů pro výuku (75 %), podpora

dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (75 %), zkvalitnění IT sítí ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (73 %), zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole (72 %) či zvýšení kvality softwarového vybavení školy (71 %).

Vysokému podílu škol by dále pomohla také úhrada účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický dozor (69 %) a úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (68 %) a dále školy ve velké míře uváděly potřebu nákupu softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (67 %), účasti pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně (60 %) či jejich další vzdělávání v oblasti polytechniky podle jejich aprobace (57 %).

Graf 35: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory polytechnického vzdělávání

Více jak polovině škol v Pardubickém kraji by dále pomohla opatření týkající se podpory nepovinné výuky matematiky (55 %), podpory spolupráce se ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (55 %),

podpory spolupráce se zahraničními školami v oblasti polytechnického vzdělávání (53 %), vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů (52 %) a dále také podpory spolupráce s VŠ a výzkumnými institucemi a podpora nepovinné výuky polytechnických předmětů (shodně 51 %).

Mezi opatření, která byla školami v souvislosti s podporou polytechnického vzdělávání zmiňována v nejmenší míře, spadá účast pedagogických pracovníků na IT školení specializovaného zaměření (49 %), zajištění financí pro realizaci experimentů a badatelských činností v rámci polytechnického vzdělávání (48 %), systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů (47 %), vzdělávání pedagogických pracovníků v didaktice matematiky a dalších oborových didaktikách (45 %) a podpora práce předmětových komisí předmětů polytechnického či matematického zaměření (41 %).

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz příloha 12), tak pro **střední odborná učiliště a střední a odborné školy** jsou nejčastěji zmiňovanými opatřeními, která by pomohla v realizaci podpory polytechnického vzdělávání, zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku, nákup či příprava materiálů pro výuku, možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů a podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku. Pro **SOŠ** je dalším důležitým opatřením také úhrada účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický dozor (78 % škol).

Vyšším odborným školám by primárně pomohlo opatření týkající se nákupu či přípravy materiálů pro výuku (100 %) a dále by školám velké míře pomohla také opatření na zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku, podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku, zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben, zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů ve škole, zvýšení kvality softwarového vybavení školy a dále také úhrada účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický dozor a úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (vše shodně 88 %).

Pro **gymnázia** je nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo v realizaci podpory polytechnického vzdělávání, zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (95 %). Dalšími významnými opatřeními jsou možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů, podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku, úhrada účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický dozor a úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (vše shodně 90 %).

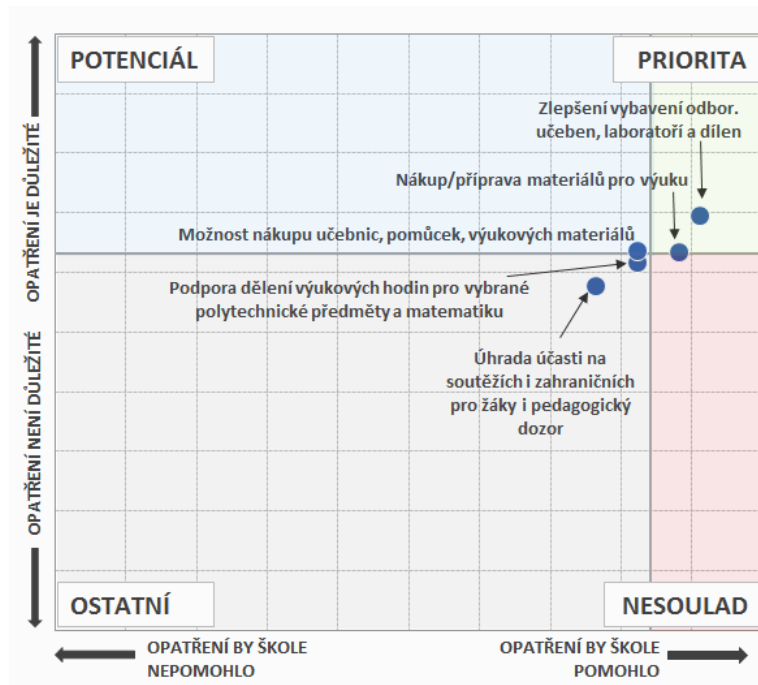
V případě **praktických škol** jsou významnými opatřeními nákup či příprava materiálů pro výuku (100 %), vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů (83 %) a možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (67 %).

4.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji polytechnického vzdělávání pomohla především opatření týkající se zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (91 %), nákupu či přípravy materiálů pro výuku (88 %), možnosti nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů a podpory dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (shodně 82 %). Dále by školy ve větší míře ocenily také úhradu účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický dozor (76 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory polytechnického vzdělávání zohlednili také jejich důležitost, představuje prioritu středních odborných škol zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku. Toto opatření bylo školami nejčastěji zmiňováno a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako velmi důležité.

Graf 36: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

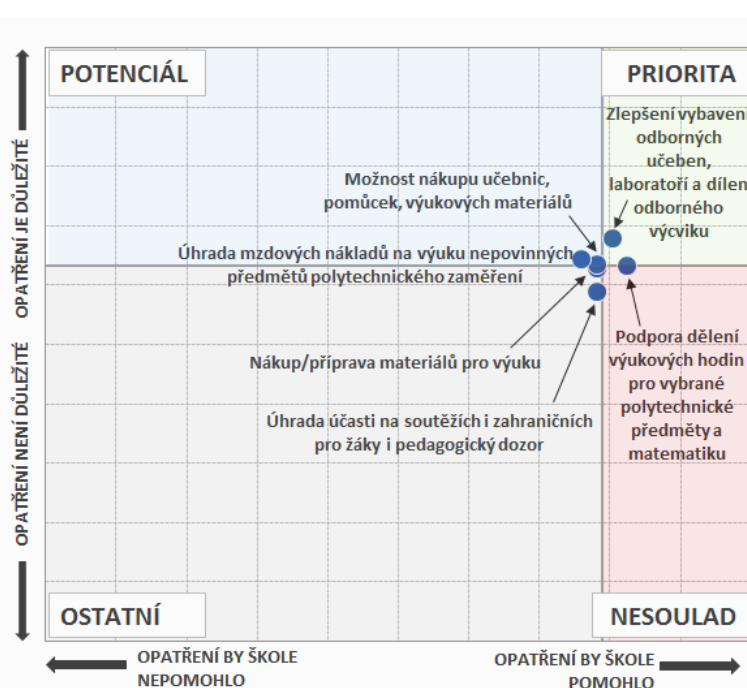

Dalším školami velmi často zmiňovaným opatřením byl nákup či příprava materiálů pro výuku. Vzhledem k tomu, že tomuto opatření školy připisovaly spíše pouze lehce nadprůměrný význam, jedná se pouze o částečnou prioritu SOU.

Mezi již v menší míře zmiňovaná opatření se řadí možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů. Tomuto opatření školy přisuzovaly mírně nadprůměrný význam, a tak do jisté míry představuje potenciál dalšího rozvoje polytechnického vzdělávání na středních odborných učilištích v Pardubickém kraji.

Střední odborné školy v největší míře uváděly potřebu podpory dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku 83 % a zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen (80 %).

Graf 37: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Dále by pak školám pomohl především nákup či příprava materiálů pro výuku, úhrada účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický dozor a možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (vše shodně 78 %). 76 % škol by pak ocenilo také úhradu mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření.

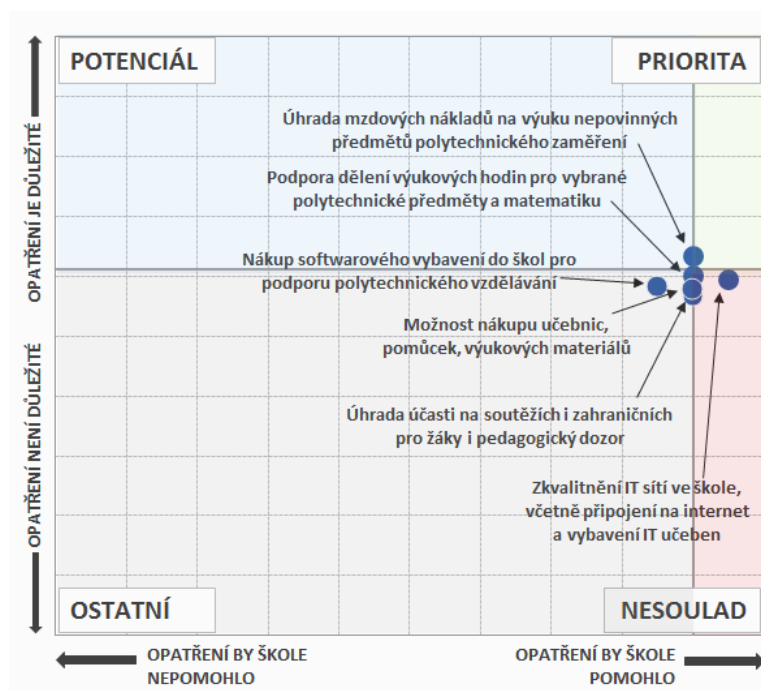
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory polytechnického vzdělávání představuje největší prioritu středních odborných škol zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen

odborného výcviku. Toto opatření je školami zmiňováno relativně často a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako velmi důležité. Do jisté míry představuje prioritu středních odborných škol také podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku, kterou sice školy zmiňovaly nejčastěji, ale přikládají jí spíše průměrný význam.

Jistý potenciál středních odborných škol na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných opatření představuje úhrada účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický dozor. Přestože toto opatření není školami tak často zmiňováno jako opatření prioritní, důležitost tohoto opatření lze ve srovnání s ostatními položkami považovat za nadprůměrnou. Dalšími v menší míře zmiňovanými opatřeními je možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů a nákup nebo příprava materiálů pro výuku. Důležitost těchto opatření je však ve srovnání s ostatními sledovanými položkami spíše nižší. Je však třeba zdůraznit, že rozdíl v deklarované důležitosti není nikterak zásadní.

Narozdíl od ostatních typů škol **gymnázia** nejčastěji zmiňovala potřebu zkvalitnění IT sítí ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (95 %).

Graf 38: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Ve velké míře pak školy uváděly, že by jim pomohla také možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů, podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku, úhrada účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický dozor a úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (vše shodně 90 %) a 85 % uvedlo, že by ocenilo nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání.

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory polytechnického vzdělávání

představuje částečnou prioritu gymnázií úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření. Toto opatření zmínil vyšší podíl škol, které mu v porovnání s ostatními sledovanými položkami přikládaly větší význam. Další ve stejné míře zmiňovaná opatření měly dle hodnocení škol spíše podprůměrný význam. Školy v největší míře pak uváděly potřebu zkvalitnění IT sítí ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben, ale tomuto opatření také připisovaly spíše menší význam.

4.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora polytechnického vzdělávání“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory polytechnického vzdělávání* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory polytechnického vzdělávání*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory polytechnického vzdělávání*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na SOU

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (79 % škol)

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (76 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Jsme ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (74 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (71 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblastí polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (68 % škol)

Vybavení a prostory, které máme, ještě nejsou zcela odpovídající. (62 % škol)

Činnosti, které SOU v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují

- Součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektová výuka apod. (88 % škol)
- Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod. (76 % škol)
- Příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (71 % škol)
- Motivační akce pro žáky ZŠ (71 % škol)
- Spolupráce se ZŠ – využití laboratoří, dílen, mediálních laboratoří (68 % škol)
- Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (44 % škol)
- Spolupráce s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření (44 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (85 % škol)
- Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (82 % škol)
- Nezáměr žáků školy o polytechnické vzdělávání (71 % škol)
- Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (65 % škol)
- Nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod. (65 % škol)
- Nedostatečná podpora žáků ze zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů (65 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (včetně středisek pracovního vyučování, školních provozů a statků, center polytechnického vzdělávání apod.) (91 % škol)
- Nákup/příprava materiálů pro výuku (88 % škol)
- Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (82 % škol)
- Podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (82 % škol)
- Úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor (76 % škol)
- Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízeních (74 % škol)
- Zvýšení kvality softwarového vybavení školy (74 % škol)
- Podpora spolupráce se ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (74 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovila SOU

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (85 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblastí polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (79 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Vybavení a prostory, které máme, ještě nejsou zcela odpovídající. (76 % škol)

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (76 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (74 % škol)

Jsme ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (74 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na SOŠ

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (87 % škol)

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (85 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (63 % škol)

Jsme ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (61 % škol)

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (59 % škol)

Vybavení a prostory, které máme, ještě nejsou zcela odpovídající. (57 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (57 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují

- Součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektová výuka apod. (89 % škol)
- Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod. (72 % škol)
- Příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (61 % škol)
- Spolupráce se ZŠ – využití laboratoří, dílen, mediálních laboratoří (59 % škol)
- Motivační akce pro žáky ZŠ (57 % škol)
- Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (46 % škol)
- Spolupráce s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření (46 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání
- Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (74 % škol)
- Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (67 % škol)
- Nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání (63 % škol)
- Zastaralé vybavení IT pro výuku (63 % škol)
- Nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod. (57 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (83 % škol)
- Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (včetně středisek pracovního vyučování, školních provozů a statků, center polytechnického vzdělávání apod.) (80 % škol)
- Nákup/příprava materiálů pro výuku (78 % škol)
- Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (78 % škol)
- Úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor (78 % škol)
- Úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (76 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovily SOŠ

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (93 % škol)

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (87 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Vybavení a prostory, které máme, ještě nejsou zcela odpovídající. (76 % škol)

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (72 % škol)

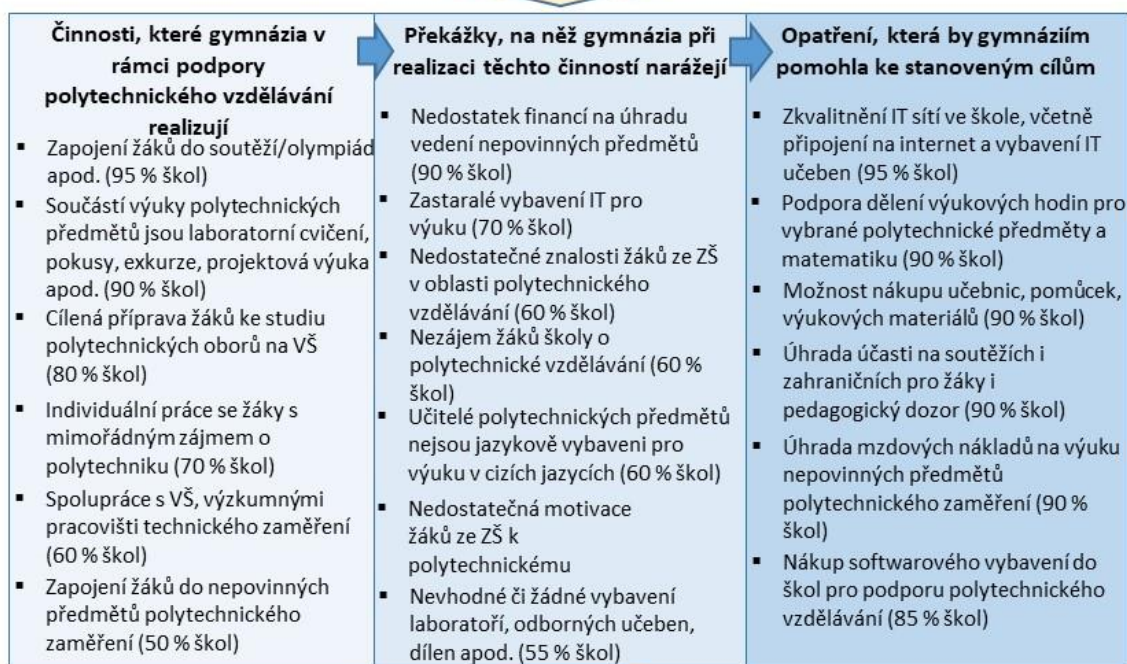
Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (67 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (67 % škol)

Jsme ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (67 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 9: Současná úroveň podpory polytechnického zdělávání a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň	Předpokládaný posun
SOU (N=34)	Průměrná úroveň	46%	+ 15%
	Základní úroveň	76%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	62%	+ 3%
	Pokročilá úroveň	50%	+ 16%
	Nejvyšší úroveň	34%	+ 19%
SOŠ (N=46)	Průměrná úroveň	44%	+ 15%
	Základní úroveň	85%	+ 2%
	Mírně pokročilá úroveň	59%	+ 7%
	Pokročilá úroveň	47%	+ 17%
	Nejvyšší úroveň	33%	+ 17%
Gymnázium (N=20)	Průměrná úroveň	52%	+ 22%
	Základní úroveň	90%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	54%	+ 11%
	Pokročilá úroveň	63%	+ 18%
	Nejvyšší úroveň	39%	+ 32%
VOŠ (N=8)	Průměrná úroveň	47%	+ 15%
	Základní úroveň	75%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	59%	+ 6%
	Pokročilá úroveň	60%	+ 13%
	Nejvyšší úroveň	28%	+ 23%
Praktická škola (N=6)	Průměrná úroveň	83%	+ 8%
	Základní úroveň	58%	+ 17%
	Mírně pokročilá úroveň	17%	+ 0%
	Pokročilá úroveň	7%	+ 19%
	Nejvyšší úroveň	21%	+ 0%

Příloha 10: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory polytechnického vzdělávání aktivně podílejí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Součástí výuky polytech. předmětů jsou lab. cvičení, pokusy, exkurze apod.	30	88%	64	85%
	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	26	76%	51	68%
	Příprava výuk. materiálů pro výuku polytech. charakteru	24	71%	37	49%
	Motivační akce pro žáky ZŠ	24	71%	36	48%
SOŠ (N=46)	Součástí výuky polytech. předmětů jsou lab. cvičení, pokusy, exkurze apod.	41	89%	64	85%
	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	33	72%	51	68%
	Příprava výuk. materiálů pro výuku polytech. charakteru	28	61%	37	49%
Gymnázium (N=20)	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	19	95%	51	68%
	Součástí výuky polytech. předmětů jsou lab. cvičení, pokusy, exkurze apod.	18	90%	64	85%
	Cílená příprava žáků ke studiu polytech. oborů na VŠ	16	80%	31	41%
VOŠ (N=8)	Součástí výuky polytech. předmětů jsou lab. cvičení, pokusy, exkurze apod.	8	100%	64	85%
	Příprava výuk. materiálů pro výuku polytech. charakteru	6	75%	37	49%
	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	5	63%	51	68%
	Spolupráce se ZŠ – využití lab., dílen, mediálních lab.	5	63%	34	45%
	Spolupráce s VŠ, výzk. pracovišti technického zaměření	5	63%	30	40%
Praktická škola (N=6)	Součástí výuky polytech. předmětů jsou lab. cvičení, pokusy, exkurze apod.	5	83%	64	85%
	Příprava výuk. materiálů pro výuku polytech. charakteru	2	33%	37	49%
	Motivační akce pro žáky ZŠ	2	33%	36	48%
	Spolupráce se ZŠ – využití lab., dílen, mediálních lab.	2	33%	34	45%
	Rozvíjíme polytechnické vzdělávání dospělých	2	33%	15	20%

Příloha 11: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory polytechnického vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytech. vzdělávání	29	85%	48	64%
	Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytech. vzděl.	28	82%	47	63%
	Nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání	24	71%	42	56%
SOŠ (N=46)	Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytech. vzdělávání	36	78%	48	64%
	Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytech. vzděl.	34	74%	47	63%
	Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů	31	67%	48	64%
Gymnázium (N=20)	Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů	18	90%	48	64%
	Zastaralé vybavení IT pro výuku	14	70%	42	56%
	Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytech. vzděl.	12	60%	47	63%
	Nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání	12	60%	42	56%
	Učitelé polytech. předm. nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích	12	60%	37	49%
VOŠ (N=8)	Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytech. vzdělávání	6	75%	48	64%
	Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytech. vzděl.	6	75%	47	63%
	Zastaralé vybavení IT pro výuku	6	75%	42	56%
Praktická škola (N=6)	Nedostatek materiálu pro výuku polytech. předmětů	3	50%	35	47%
	Nedostatečná podpora žáků se zájmem o polytech. vzděl. ze strany jejich rodičů	3	50%	31	41%
	Ped. pracovníci nemají aktuální znalosti a dovednosti v polytech. oblasti	3	50%	20	27%
	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	3	50%	3	4%

Příloha 12: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory polytechnického vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Zlepšení vybavení odbor. učeben, laboratoří a dílen	31	91%	57	76%
	Nákup/příprava materiálů pro výuku	30	88%	56	75%
	Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů	28	82%	58	77%
	Podpora dělení výuk. hodin pro vybrané polytech. předměty a matematiku	28	82%	56	75%
SOŠ (N=46)	Podpora dělení výuk. hodin pro vybrané polytech. předměty a matematiku	38	83%	56	75%
	Zlepšení vybavení odbor. učeben, laboratoří a dílen	37	80%	57	76%
	Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů	36	78%	58	77%
	Nákup/příprava materiálů pro výuku	36	78%	56	75%
	Úhrada účasti na soutěžích i zahr. pro žáky i ped. dozor	36	78%	52	69%
Gymnázium (N=20)	Zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben	19	95%	55	73%
	Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů	18	90%	58	77%
	Podpora dělení výuk. hodin pro vybrané polytech. předměty a matematiku	18	90%	56	75%
	Úhrada účasti na soutěžích i zahr. pro žáky i ped. dozor	18	90%	52	69%
	Úhrada mzdových nákl. na výuku nepovinných předm. polytech. zaměření	18	90%	51	68%
VOŠ (N=8)	Nákup/příprava materiálů pro výuku	8	100%	56	75%
	Zlepšení vybavení odbor. učeben, laboratoří a dílen	7	88%	57	76%
	Podpora dělení výuk. hodin pro vybrané polytech. předměty a matematiku	7	88%	56	75%
	Zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben	7	88%	55	73%
	Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízeních	7	88%	54	72%
	Zvýšení kvality softwarového vybavení školy	7	88%	53	71%
	Úhrada účasti na soutěžích i zahr. pro žáky i ped. dozor	7	88%	52	69%
	Úhrada mzdových nákl. na výuku nepovinných předm. polytech. zaměření	7	88%	51	68%
Praktická škola (N=6)	Nákup/příprava materiálů pro výuku	6	100%	56	75%
	Vzdělávání ped. prac. v metodách vhodných při výuce polytech. předmětů	5	83%	39	52%
	Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů	4	67%	58	77%

5 Rozvoj školy jako centra celoživotního učení v Pardubickém kraji

Koncept celoživotního učení je vyjádřen v Memorandu o celoživotním učení (EK, 2001), kdy se pojmem celoživotní učení rozumí „veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladů“. Celoživotní učení v tomto kontextu obsahuje veškeré vzdělávací aktivity jedince, které mají za cíl rozvoj kompetencí, které umožňují jak jeho osobnostní rozvoj a růst, tak občanské a profesní uplatnění. Rozvoj sítí středních škol jako Center CŽU.

Koncept škol jako center CŽU zahrnuje působení škol, zařazených v systému počátečního vzdělávání, i v systému dalšího vzdělávání: v rovině systému life-long je umožněna jedinci individuální volba vzdělávací dráhy během života a volba způsobu získání svého vzdělání (rekvalifikace, rozšíření kompetencí, zvýšení kvalifikace), v rovině life-wide je poskytováno vzdělání různého charakteru: formální a nonformální, jsou vytvářeny příležitosti pro informální učení (učení v praxi) a jsou uznávány výsledky nejen formálního, ale se stejnou platností i výsledky nonformálního vzdělávání a informálního učení. Vzdělávání různého charakteru v obou rovinách tvoří celek a je propojováno.

- Škola je schopna v rámci profesního vzdělávání poskytovat vzdělávání různého charakteru: formální – výsledkem dosažení stupně vzdělání, kvalifikace; nonformální – např. aktualizace, prohloubení znalostí).
- Škola může poskytovat i vzdělávání občanské a zájmové v rámci celé životní dráhy jedince jako dospělého, později seniora (rovina life-long).

V předchozím období byly krajské sítě středních odborných škol zakládány v souladu s celorepublikovým projektem ESF UNIV 2 KRAJE, realizovaným NÚV, a bylo podporováno jejich využití při profesním vzdělávání dospělých (následný projekt UNIV 3). V tomto období bude kladen důraz na aktivitu krajských sítí v jednotlivých krajích a rozšiřování jejich funkcí vůči zapojeným školám, dalším zájemcům z řad škol i vzdělávacímu prostředí dospělých (poradenství zájemcům o další vzdělávání dospělých z řad veřejnosti, poradenství poskytovatelům DVD, sdružování škol s různými obory vzdělávání do společných vzdělávacích projektů, sdílení zkušeností s profesním vzděláváním dospělých, informování o programech DVD poskytovaných středními školami v regionu ad.) Do sítě by se mohly se svými vzdělávacími programy určenými dospělým zapojit nově i gymnázia a lycea. Sítě by mohly svou působnost rozšířit (např. o působení v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů odborných předmětů a odborného výcviku programy DVPP) a spolupráci s jinými vzdělávacími organizacemi, které se podílejí na celoživotním vzdělávání v kraji.

Funkce Center CŽU ve středních odborných školách:

- **Vzdělávací** zahrnující poskytování dalšího vzdělávání dospělých (dále DVD) a vzdělávání seniorů.
- **Informační** zahrnující poskytování informací veřejnosti i jednotlivcům o organizaci a podmínkách DVD, včetně Národní soustavy povolání (NSP) a Národní soustavy kvalifikací (NSK).
- **Poradenská** zahrnující poradenství v oblasti orientace v DVD, individuální kariérové poradenství zaměřené na získání kvalifikace nebo rekvalifikace, provádění procesem uznávání (role průvodce).

Složky poskytovaného dalšího vzdělávání dospělých (DVD):

- Vzdělávání profesní,
- Vzdělávání zájmové,
- Vzdělávání občanské,
- Vzdělávání seniorů.

Předpokládá se rozšíření počtu středních a vyšších odborných škol, které budou poskytovat DVD **profesní**, vedoucí ke složení zkoušky podle standardů Národní soustavy kvalifikací (NSK) v systému uznávání neformálních a informálních výsledků učení (předchozích výsledků učení), a zároveň budou působit jako autorizované osoby pro tuto zkoušku podle zákona č. 179/2006 Sb.

Školy poskytující tento druh DVD musí vzdělávat podle programů akreditovaných MŠMT, a pokud chtějí zároveň působit jako zkušební orgán pro určitou profesní kvalifikaci, musí mít autorizaci. Školy mají v současnosti volně k dispozici přes 350 vzdělávacích programů z různých oborů, vytvořených a pilotovaných v projektu UNIV 3, právě tak jsou k dispozici i ověřená konkrétní zadání pro zkoušku k získání jednotlivých profesních kvalifikací podle standardů NSK.

Zájemci z řad škol, které dosud nemají s profesním vzděláváním vedoucím k získání profesní kvalifikace zkušenost, mohou absolvovat v rámci intervence P-KAP program vzdělávání k přípravě a vedení zkoušky i k tvorbě vzdělávacího programu. Pedagogičtí pracovníci, kteří působí jako lektori DVD, by si mohli rozšířit svoji kvalifikaci a získat profesní kvalifikaci lektor dalšího vzdělávání dospělých.

Zájmové vzdělávání dospělých, ale i dětí, poskytované středními školami, není předmětem zvýšené podpory vzdělávací politiky. Existuje celá státem podporovaná oblast zájmového vzdělávání se specializovanými institucemi a pedagogy. Zájmové vzdělávání je ale součástí komplexního pojetí celoživotního učení a školy mají možnost poskytovat vzdělávací programy i tohoto typu. Většinou nabízejí specifické vzdělávací programy, které nejsou součástí běžné vzdělávací nabídky, jsou veřejností žádané a vycházejí z oboru vzdělání, které škola poskytuje (např. programy zhotovování oděvů a konstrukce stříhů; vyřezávání ovoce, míchané nápoje; roubování; aranžování květin). Programy zájmového vzdělávání, pro které školy mohou pravděpodobně získat podporu v rámci projektů, jsou programy určené předškolním dětem v oblasti polytechnického vzdělávání a žákům základních škol ve stejné oblasti.

Další oblastí vzdělávání dospělých, na které se střední školy mají podílet, je vzdělávání občanské a zájmové. Výzvou je rozšířit působení středních škol především v oblasti občanského vzdělávání. Toto vzdělávání nemá stejný cíl a obsah jako školní **občanské vzdělávání** v počátečním vzdělávání, je určeno občanům proto, aby si aktualizovali své znalosti nebo získávali nové znalosti především ve státem preferovaných oblastech – ve vybraných gramotnostech společných občanům EU: digitální, environmentální, finanční, jazyková (cizí jazyky jako prostředek porozumění občanů v rámci Evropy – ne cizojazyčné vzdělávání pro potřeby výkonu profese, jako např. němčina pro tesaře, angličtina pro kosmetičky nebo **zájmové**, kdy je studium jazyka koníčkem a předmětem osobnostního rozvoje, které školy také poskytují), dále politická (např. systém státní správy a politický systém včetně volebního), právní, také ve vzdělávání zaměřeného oblast zdravotní a bezpečnostní (zdravotní prevence, zdravý životní styl včetně cvičení, první pomoc, sebeobrana, ochrana spotřebitele, ochrana před živelními pohromami), znalost regionů (historie, osobnosti, příroda, umění), příprava na stáří a stárnutí, vzdělávání rodičů ad. Školy tak mohou vytvářet vzdělávací programy využívající znalostí učitelů podle oborů vzdělání, které škola poskytuje v počátečním vzdělávání, nebo podle zájmových specializací učitelů.

Poslední oblastí celoživotního vzdělávání je **vzdělávání seniorů**. Střední školy mají být dalším vzdělávacím prostředím tohoto vzdělávání kromě univerzit třetího věku, knihoven, vzdělávacích agentur a kulturních center. Seniorům tak může být rozšířena dostupnost vzdělávání jak zvýšením dosažitelnosti v blízkosti bydliště, tak nabízenými tématy.

U vzdělávání seniorů ve středních školách je upřednostňováno mezigenerační učení, kdy se na programech podílejí žáci školy jako lektori, asistenti lektorů či instruktoři. Zároveň ale učitelé ve vzdělávání vytvářejí situace vzájemného učení i opačným směrem, kdy se žáci učí od seniorů.

Školy mohou pro seniory vytvářet programy občanského nebo zájmového vzdělávání podle svých možností i cílů kurikula počátečního vzdělávání (např. obory gastronomické – moderní stravování

a příprava pokrmů; sociální péče a zdravotnické – tréninky paměti, rozpomínání, arteterapie; technické školy – digitální vzdělávání aj.). Žáci účastníci se programů pro seniory si nejen procvičují získané znalosti, ale mohou je i prokázat jinak, než je běžné v rámci zkoušení, tedy tím, že učí druhé. Mohou si procvičovat i specifické profesní dovednosti spojené s komunikací. Zároveň, a to je výchovný přínos pro počáteční vzdělávání žáků, společná účast v programech slouží k mezigeneračnímu poznávání a porozumění. Vztah k seniorům je součástí kultivačního působení školy a promítá se do celé kultury školy.

V rámci intervence P-KAP v této oblasti mohou školy získat podporu pro tvorbu vzdělávacích programů založených na principech mezigeneračního učení a pro vzdělávací postupy modifikované pro seniory.

Hlavní zjištění

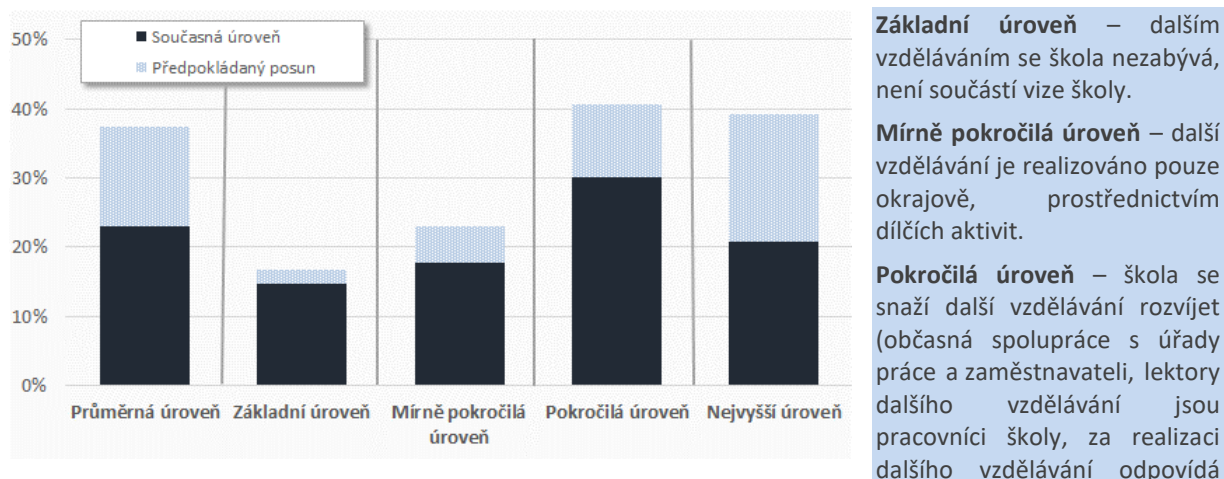
- Školy v této oblasti nejčastěji realizují činnosti odpovídající pokročilé úrovni (to se týká především SOU, SOŠ a VOŠ). Školy deklarují zájem především o systematické rozvíjení této oblasti a o realizaci aktivit, které spadají do nejvyšší (SOU, SOŠ, VOŠ a praktické školy) nebo pokročilé (gymnázia) úrovně.
- Školy vyvíjejí aktivitu především v rámci provádění rekvalifikací (SOU, SOŠ a VOŠ), vzdělávání v oblasti ICT dovedností (SOŠ, VOŠ a gymnázia), odborného vzdělávání pro zaměstnavatele (SOU, SOŠ a VOŠ) a dalšího vzdělávání pedagogů (gymnázia a praktické školy). Pro SOU, SOŠ a VOŠ je další významnou aktivitou provádění zkoušek podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění, pro gymnázia a praktické školy pak zájmové vzdělávání pro veřejnost.
- Školy s výjimkou konzervatoří v této oblasti nejčastěji narážejí především na nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by tuto oblast zajišťoval, malý zájem dospělých o další vzdělávání (s výjimkou praktických škol) a administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací. Dalšími problémy, na které školy naráží, jsou malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (gymnázia a VOŠ), obtíže při tvorbě programů dalšího vzdělávání (gymnázia a praktické školy) a nezájem pedagogů v těchto programech vyučovat (gymnázia).
- Opatřeními, která by školám nejvíce pomohla splnit zvolené cíle, jsou především příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (především SOŠ, gymnáziím a praktickým školám), zapojení odborníků z mimoškolního prostředí, jako lektorů (především VOŠ, gymnáziím a konzervatořím), zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (především VOŠ, gymnáziím a praktickým školám) a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (SOU, SOŠ a VOŠ). Dalším opatřením, které zdůrazňují především SOU, SOŠ, konzervatoře a praktické školy, je zajištění financí na kvalitní materiál.

5.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení spadá nejvyšší podíl aktivit realizovaných středními a vyššími odbornými školami v Pardubickém kraji do pokročilé úrovně (30 %), kdy se škola snaží další vzdělávání dále rozvíjet např. spoluprací s úřady práce a zaměstnavateli, nebo do nejvyšší úrovně (21 %) pro kterou je charakteristické, že je další vzdělávání plnohodnotnou součástí práce školy a je dále systematicky rozvíjeno. Střední a vyšší odborné školy do určité míry realizují také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (18 %), kdy je další vzdělávání realizováno pouze okrajově prostřednictvím dílčích aktivit a část škol se dalším vzděláváním nezabývá a je zde pouze na základní úrovni (15 %).

Z níže přiloženého grafu je patrné, že o nevýraznější nárůst prováděných aktivit (předpokládaný posun o 19 %) budou školy usilovat na úrovni systematického rozvoje dalšího vzdělávání jako plnohodnotné součásti práce školy, tedy u aktivit spadajících do nejvyšší úrovně. V rámci aktivit spadajících do pokročilé úrovně pak školy plánují posun o 10 % a na zbývajících úrovních plánují školy v Pardubickém kraji posun o 2-5 %.

Graf 39: Současná úroveň rozvoje školy jako centra celoživotního učení a předpokládaný posun

pověřený pracovník školy, škola je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona č. 179/2006 Sb.).

Nejvyšší úroveň – další vzdělávání je plnohodnotnou součástí práce školy a je systematicky rozvíjeno (spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli, realizace kurzů pro samoplátce, příprava programů dalšího vzdělávání, škola je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona č. 179/2006 Sb. a realizuje kurzy, za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy, většina lektorů prošla vzděláváním v oblasti lektorských dovedností, realizace zájmového a občanského vzdělávání).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 13) se **střední odborná učiliště** a **střední a vyšší odborné školy** v současné době věnují především aktivitám, při kterých se snaží rozvíjet další vzdělávání – pokročilá úroveň. Nejvýraznější posun pak školy plánují v rámci nejvyšší úrovně, kdy je další vzdělávání plnohodnotnou součástí práce školy a je systematicky rozvíjeno.

Gymnázia se v současné době celoživotnímu vzdělávání nevěnují – základní úroveň (30 %) nebo se věnují především aktivitám na úrovni jeho okrajové realizace prostřednictvím dílčích činností – mírně pokročilá úroveň (28 %), ale do budoucna plánují další vzdělávání rozvíjet – pokročilá úroveň (předpokládaný posun o 20 %) – nebo jej dokonce zařadit mezi plnohodnotné součásti práce školy nejvyšší úroveň (předpokládaný posun o 13 %).

Praktické školy se dalšímu vzdělávání v současné době příliš nevěnují – základní úroveň 42 %, ale do budoucna se chtějí zaměřit především na aktivity spadající do nejvyšší nebo mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 11 – 13 %).

Konzervatoř realizuje především aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (33 %) a v rámci té se plánuje i dále posouvat (předpokládaný posun o 33 %).

5.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

Školy se v rámci celoživotního učení zaměřují především na realizaci rekvalifikací (48 %). Kolem třetiny škol se dále podílí také na vzdělávání v oblasti ICT dovedností (35 %), odborném vzdělávání pro zaměstnavatele (33 %), dalším vzdělávání pedagogů (33 %) a zájmovém vzdělávání pro veřejnost (32 %). V menší míře se školy dále zaměřují na zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění (29 %) a přípravu na vykonání zkoušky podle NSK (25 %). Pouze v malé míře školy v rámci celoživotního učení nabízejí vzdělávání seniorů (12 %), občanské vzdělávání (5 %) či výuku češtiny pro cizince (5 %). 19 % škol dále zvolilo možnost jiné, přičemž v největší míře uváděly odpověď, že se dalšímu vzdělávání škola nevěnuje.

Graf 40: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení aktivně podílejí

Když se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz příloha 14), tak se **střední odborná učiliště** a **střední a vyšší odborné školy** se zaměřují primárně na provádění rekvalifikací a na odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a dále se školy ve velké míře zaměřují také na zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění. SOŠ a VOŠ se ve velké míře zaměřují také na vzdělávání v oblasti ICT dovedností.

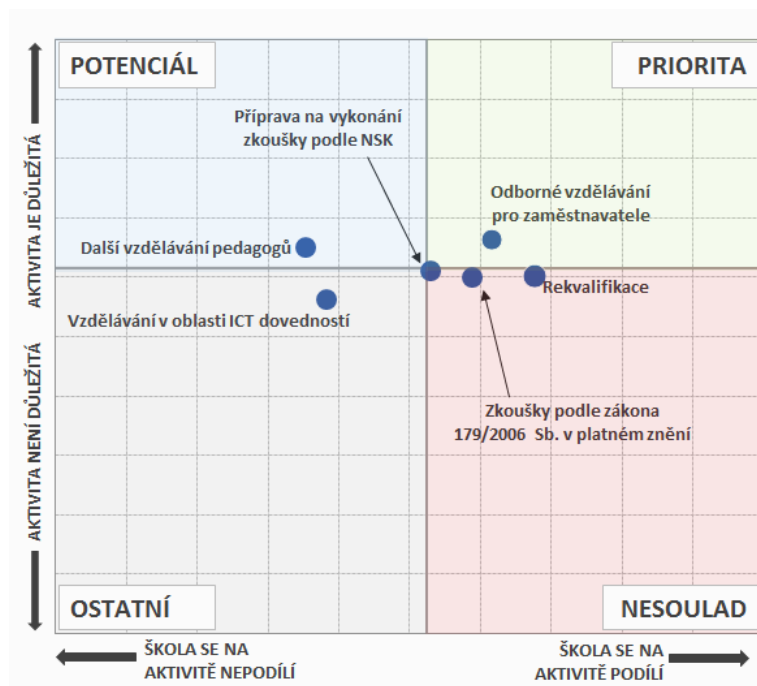
Gymnázia v rámci celoživotního učení realizují především vzdělávání v oblasti ICT dovedností (40 %), zájmové vzdělávání pro veřejnost (35 %) a další vzdělávání pedagogů (30 %), **praktické školy** se zaměřují na další vzdělávání pedagogů (33 %) a zájmové vzdělávání pro veřejnost (17 %) a **konzervatoř** pořádá semináře pro pedagogy.

5.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště se v rámci celoživotního učení zaměřují především na realizaci rekvalifikací – této aktivitě se věnuje 68 % škol. Školy se dále soustředí také na odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (62 %), zkoušky podle zákona 179\2006 Sb. v platném znění (59 %) a více než 50 %

středních odborných učilišť se také věnuje přípravě na vykonání zkoušky podle NSK (53 %). Již menší podíl škol dále realizuje vzdělávání v oblasti ICT dovedností (38 %) či další vzdělávání pedagogů (35 %).

Graf 41: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

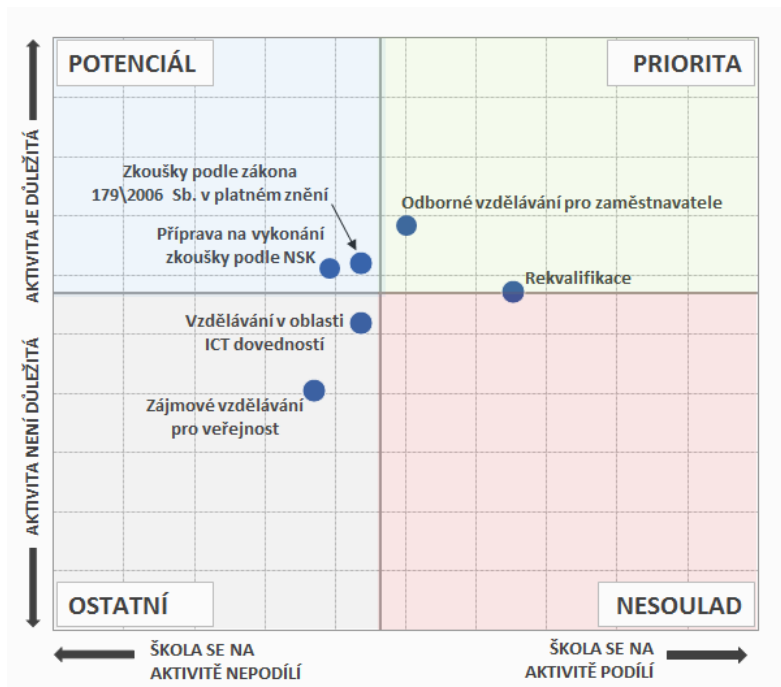
Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro střední odborná učiliště je odborné vzdělávání pro zaměstnavatele. Tuto aktivitu školy realizují relativně často a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřkládají vysoký význam.

Relativně vysoký význam přiřkládají střední odborná učiliště také dalšímu vzdělávání pedagogů. Jelikož však je tato aktivita realizována menším podílem škol, představuje spíše potenciál rozvoje celoživotního

učení. Školy dále v relativně velké míře realizují rekvalifikace, zkoušky podle zákona 179\2006 Sb. v platném znění a přípravu na vykonání zkoušky podle NSK, ale těmto aktivitám přiřkládají spíše podprůměrný význam.

Střední odborné školy se věnují především realizaci rekvalifikací (65 % škol) a polovina škol se dále věnuje také odbornému vzdělávání pro zaměstnavatele (50 %).

Graf 42: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

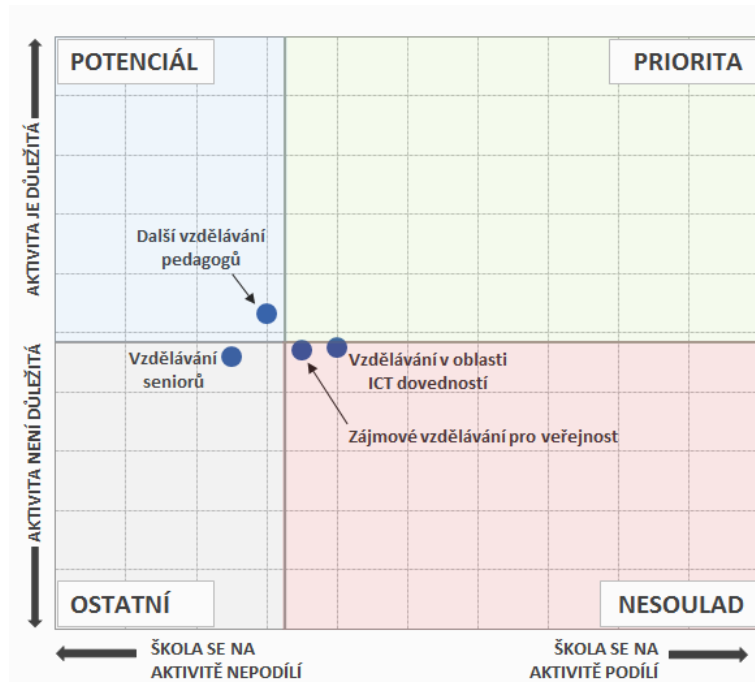
Již menší podíl škol nabízí zkoušky podle zákona 179\2006 Sb. v platném znění (43 %), vzdělávání v oblasti ICT dovedností (též 43 %), přípravu na vykonání zkoušky podle NSK (39 %) či zájmové vzdělávání pro veřejnost (37 %).

Při zohlednění důležitosti jednotlivých činností rozvoje školy jako centra celoživotního vzdělávání představuje prioritu středních odborných škol odborné vzdělávání pro zaměstnavatele. Tato činnost je středními odbornými školami v relativně velké míře realizována a zároveň je ve srovnání s ostatními

sledovanými položkami školami hodnocena jako velmi důležitá.

Dalšími aktivitami, které byly středními odbornými školami hodnoceny jako důležité, jsou zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění a příprava na vykonání zkoušky podle NSK. Vzhledem k tomu, že jsou však tyto aktivity realizovány menším podílem škol, představují spíše potenciál rozvoje celoživotního učení. Částečný nesoulad pak lze pozorovat v případě realizace rekvalifikací, kdy je tato aktivita realizována vůbec nejvyšším podílem škol, ale ve srovnání s ostatními položkami je považována spíše za průměrně důležitou.

Graf 43: Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Gymnázia se n rozdíl od ostatních typů škol zapojují do činností v oblasti celoživotního učení v relativně malé míře. Školy se pak zaměřují primárně na vzdělávání v oblasti ICT dovedností (této aktivitě se věnuje 40 % škol). V relativně větší míře pak na gymnáziích probíhá také zájmové vzdělávání pro veřejnost (35 %) či další vzdělávání pedagogů (30 %) a již pouze čtvrtina škol (25 %) se věnuje také vzdělávání seniorů.

V případě gymnázií představuje při zhodnocení důležitosti jednotlivých aktivit potenciál dalšího rozvoje celoživotního učení další vzdělávání pedagogů.

Této aktivitě se sice školy věnovaly v menší míře, ale byla pro ně ve srovnání s ostatními sledovanými položkami velmi důležitá. Ve větší míře se školy věnovaly vzdělávání v oblasti ICT dovedností a zájmovému vzdělávání pro veřejnost, ale školy těmto aktivitám přisuzovaly spíše podprůměrný význam.

5.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V rámci oblasti celoživotního učení se školy setkávají s celou řadou překážek. Školy naráží především na nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání (65 %), malý zájem dospělých o další vzdělávání (61 %) a dále také na administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací (48 %) a na nízký zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (41 %).

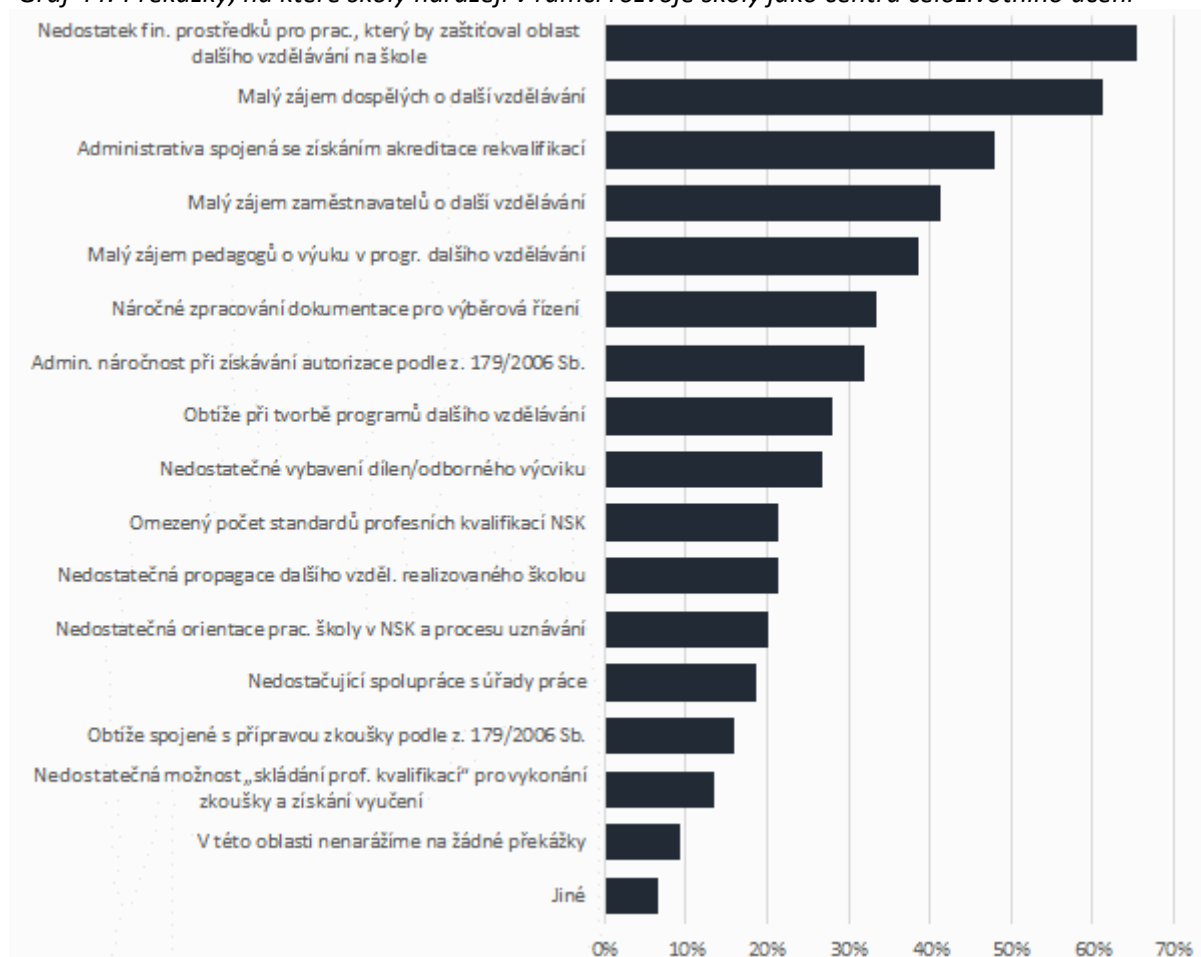
Dále školy upozorňují na malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání (39 %) a na bariéry, které se objevují v administrativní oblasti a zajištění dalšího vzdělávání – 33 % z nich poukazuje na náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (např. úřady práce), 32 % na administrativní náročnost při získávání autorizace podle zákona č. 179/2006 Sb. a 28 % škol naráží na obtíže spojené s tvorbou programů dalšího vzdělávání.

Problémy se vyskytují i v dalších oblastech zajištění dalšího vzdělávání přímo na školách – 27 % škol naráží na nedostatečné vybavení dílen odborného výcviku a 21 % škol si uvědomuje nedostatečnou propagaci dalšího vzdělávání realizovaného školou. Další problémy pak spočívají v omezeném počtu

standardů profesních kvalifikací NSK (21 %) a v nedostatečnou orientaci pracovníků školy v NSK a procesu uznávání (20 %).

V menší míře narážejí školy v Pardubickém kraji na překážky souvisící s nedostačující spoluprací s úřady práce (19 %) či s přípravou zkoušky podle z. 179/2006 Sb. (16 %) a s nedostatečnou možností skládání profesních kvalifikací pro vykonávání zkoušky a získání vyučení (13 %).

Graf 44: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení

Napříč všemi typy škol s výjimkou konzervatoře (viz příloha 15) je jednou z nejčastějších překážek v rozvoji škol jako center celoživotního učení nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole. Pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** představuje velmi významné překážky v celoživotním učení malý zájem dospělých o další vzdělávání a administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací. **Vyšší odborné školy** pak podobně naráží především malý zájem dospělých o další vzdělávání (75 %) a na administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací (63 %) a dále pak také na malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (63 %) či na náročné zpracování dokumentace pro výběrová řízení (63 %).

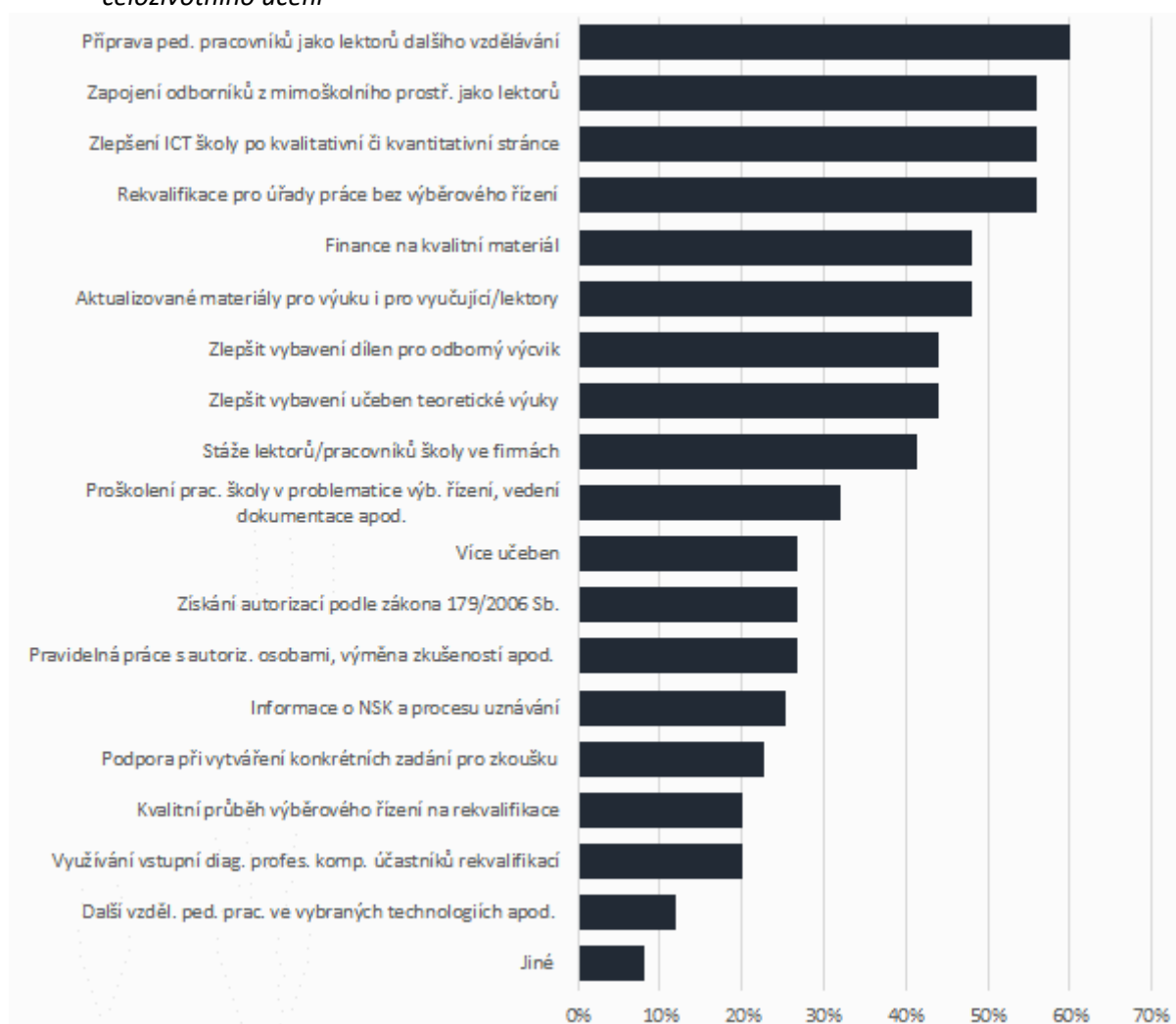
Gymnázia se mimo již zmíněné podobně jako SOU a SOŠ potýkají s malým zájmem dospělých o další vzdělávání (40 %) a dále pak také s administrativou spojenou se získáním akreditace rekvalifikací, malým zájmem zaměstnavatelů o další vzdělávání, malým zájmem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání a s obtížemi při tvorbě programů dalšího vzdělávání (vše shodně 20 %).

Praktické školy pak mimo již zmíněné naráží na administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací (50 %) a dále na administrativní náročnost při získávání autorizace podle z. 179/2006 Sb. a obtíže při tvorbě programů dalšího vzdělávání (shodně 33 %).

5.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

Mezi hlavní opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení, patří příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (60 %), zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (56 %), zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (též 56 %) a možnost provádět rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (také 56 %).

Graf 45: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení

Školy dále ve větší míře uváděly, že by jim v rámci rozvoje celoživotního učení pomohly finance na kvalitní materiál (48 %), aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující a lektory (48 %) a dále také zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik a zlepšení vybavení učeben teoretické výuky (shodně 44 %) či stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách (41 %).

Dále 32 % škol uvedlo, že by ocenily proškolení svých pracovníků v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace apod. a 27 % škol potřebuje více učeben, získání autorizací podle zákona 179/2006 Sb. či pravidelnou práci s autorizovanými osobami. 25 % škol v Pardubickém dále má zájem

o informace o NSK a procesu uznávání a 23 % škol potřebuje podporu při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku.

Již menší podíl škol v Pardubickém kraji by dále ocenil kvalitní průběh výběrového řízení na rekvalifikaci (20 %), využívání vstupní diagnostiky profesních kompetencí účastníků rekvalifikací (též 20 %) a další vzdělávání pedagogických pracovníků ve vybraných technologiích apod. (12 %).

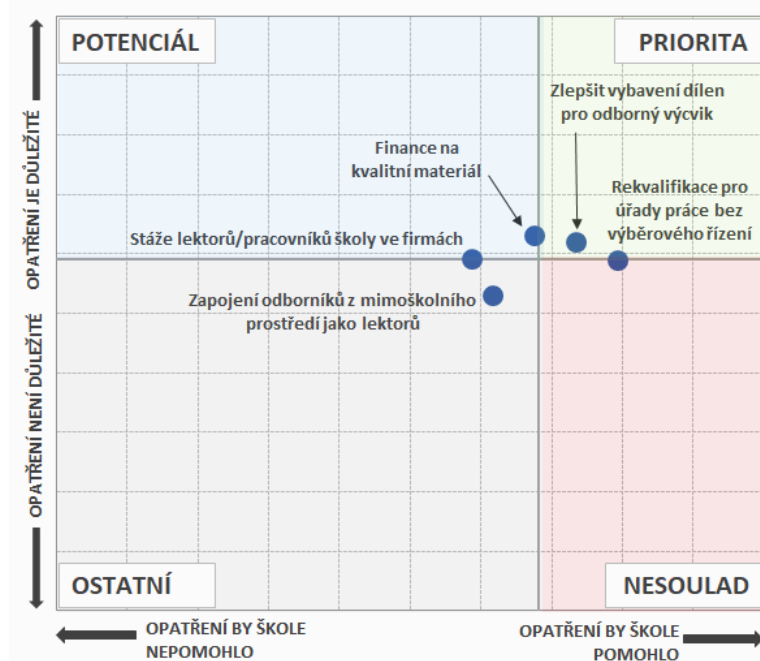
Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 16) by **střední odborná učiliště, střední a vyšší odborné školy** ocenily, kdyby mohly provádět rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení. **SOU** dále uvedly, že by jim v rozvoji celoživotního učení pomohlo zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik (74 %) a zajištění financí na kvalitní materiál (68 %). **SOŠ** by podobně jako učiliště ocenily finance na kvalitní materiál (61 %) a dále přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (63 %). **VOŠ** by pak ocenily především zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (88 %) a mimo již zmíněné rekvalifikace také zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (75 %).

Pro **gymnázia** jsou nejvýznamnějšími opatřeními, která by jim pomohla v rozvoji jako centra celoživotního učení, zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (70 %), příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (65 %) a zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (65 %).

5.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Středním odborným učilištím by v rozvoji celoživotního učení pomohlo především, když by mohla provádět rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (79 % škol). Vysokému podílu škol (74 %) by dále pomohlo také zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik a více než polovině škol by pomohly finance na kvalitní materiál (68 %) a dále zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (62 %), stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách (59 %).

Graf 46: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

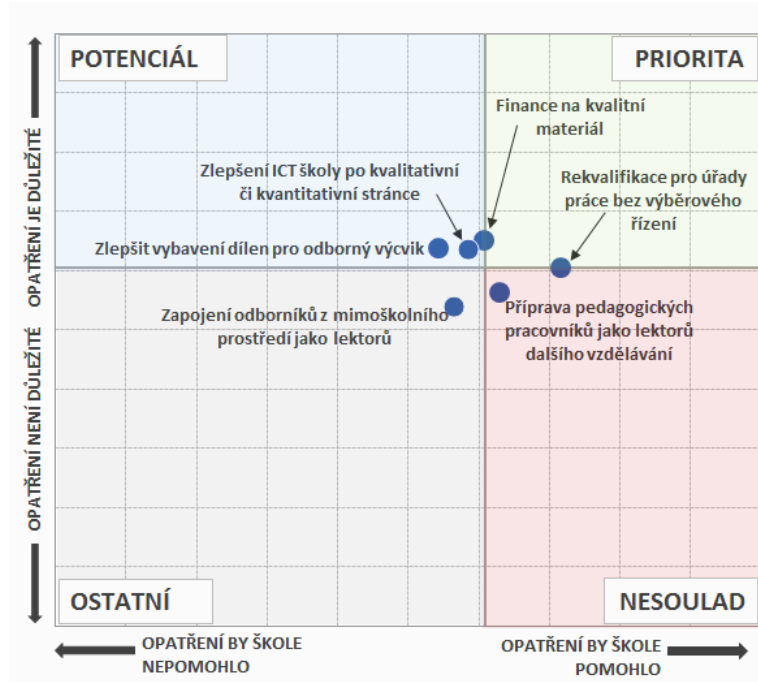

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření rozvoje škol jako centra celoživotního učení představuje priority středních odborných učilišť možnost provádění rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení a zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik. Tato opatření jsou středními odbornými učilišti zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými oblastmi hodnocena jako relativně důležitá.

Prostor pro další rozvíjení celoživotního učení na středních odborných učilištích v Pardubickém kraji můžeme spatřovat v zajištění financí na kvalitní materiál a ve stážích lektorů a pracovníků školy ve firmách. Školy těmto činnostem přisuzují ve srovnání s ostatními sledovanými položkami značnou důležitost, přestože se na nich tolik nepodílí.

Vysoký podíl **středních odborných škol** by podobně jako učiliště ocenil možnost provádět rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (72 %). Školy by dále ve větší míře ocenily také přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (63 %) a finance na kvalitní materiál (61 %). Více než polovina škol by dále ocenila také zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (59 %), zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (57 %) a zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik (54 %).

Graf 47: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření rozvoje školy jako centra celoživotního učení představuje pro střední odborné školy do jisté míry priority zajištění financí na kvalitní materiál a možnost provádět rekvalifikace bez výběrového řízení. Tato opatření jsou školami zmiňována relativně často a zároveň jsou ve srovnání s dalšími sledovanými položkami hodnocena jako relativně důležitá.

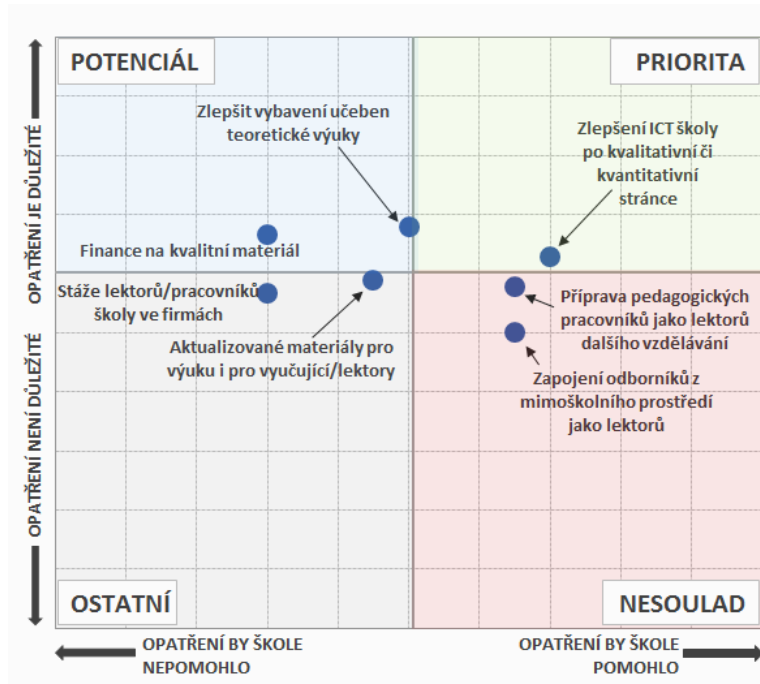
Dalším opatřením, které školy velmi často zmiňovaly, je příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Tomuto opatření však školy přisuzovaly spíše menší význam.

Mimo již zmíněných prioritních opatření je pro střední odborné školy v Pardubickém kraji důležité také zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik a zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce. Vzhledem k tomu, že tato opatření již zmiňoval menší podíl škol, představují spíše potenciál dalšího rozvoje celoživotního učení.

Vzhledem k odlišnému zaměření **gymnází** by školám pomohlo primárně zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (70 %), příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (65 %) a zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (též 65 %). Polovina škol také zmiňovala, že by jim pomohlo zlepšit vybavení učeben teoretické výuky a 45 % škol by pomohly aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující a lektory. Další opatření již zmiňovala méně než třetina škol. Jednalo se o zajištění financí na kvalitní materiál a stáže lektorů a pracovníků školy ve firmách (shodně 30 %).

V případě gymnází představuje z hlediska důležitosti jednotlivých opatření prioritu v rozvoji škol jako center celoživotního učení zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce. Toto opatření bylo gymnázii zmiňováno nejčastěji a zároveň jej školy ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považují za relativně důležité.

Graf 48: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Další pro gymnázia relativně důležitá opatření představují zlepšení vybavení učeben teoretické výuky a získání financí na kvalitní materiál. Vzhledem k tomu, že školy tato opatření zmiňovaly spíše v menší míře, dají se považovat za jistý potenciál dalšího rozvoje celoživotního učení.

S přihlédnutím k důležitosti jednotlivých opatření pak dochází k jistému nesouladu v případě přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání a zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů. Navzdory tomu, že školy

tato opatření zmiňovaly velmi často, je totiž ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nepovažují za příliš důležitá.

5.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj školy jako centra celoživotního učení“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

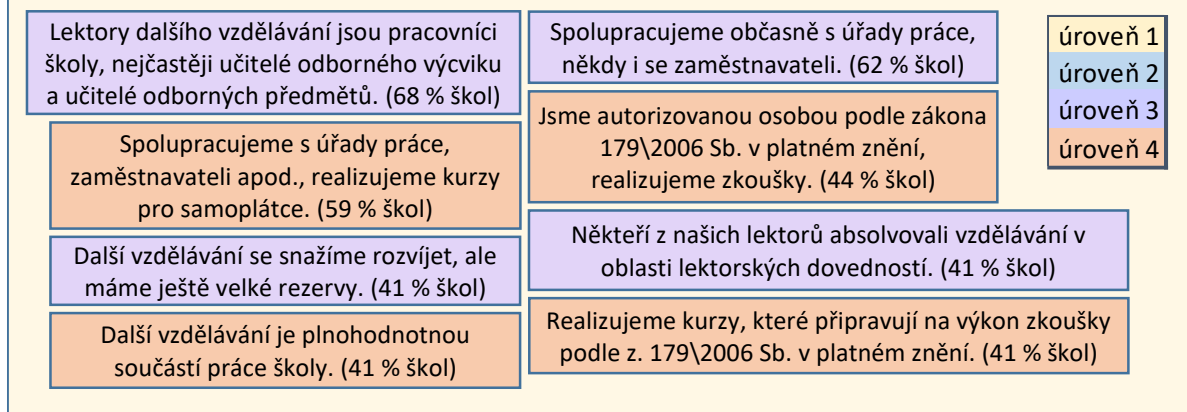
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoj školy jako centra celoživotního učení* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *škola jako centrum celoživotního učení*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

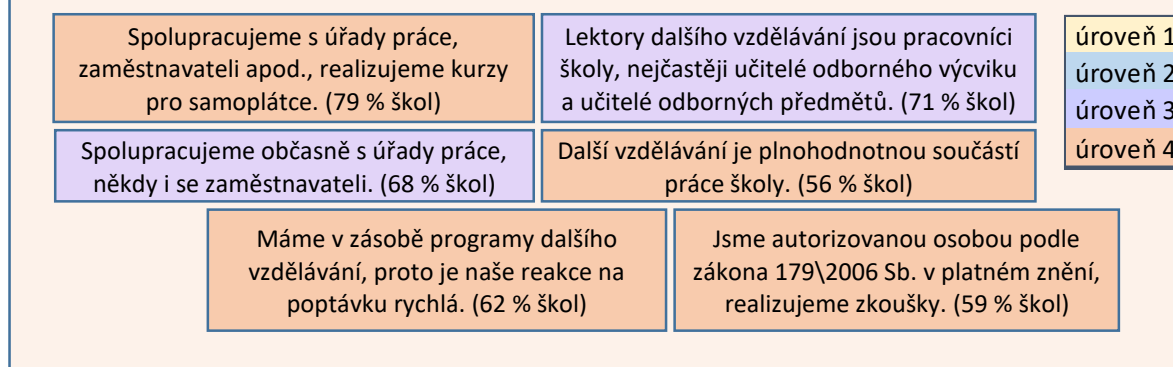
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *škola jako centrum celoživotního učení*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na SOU

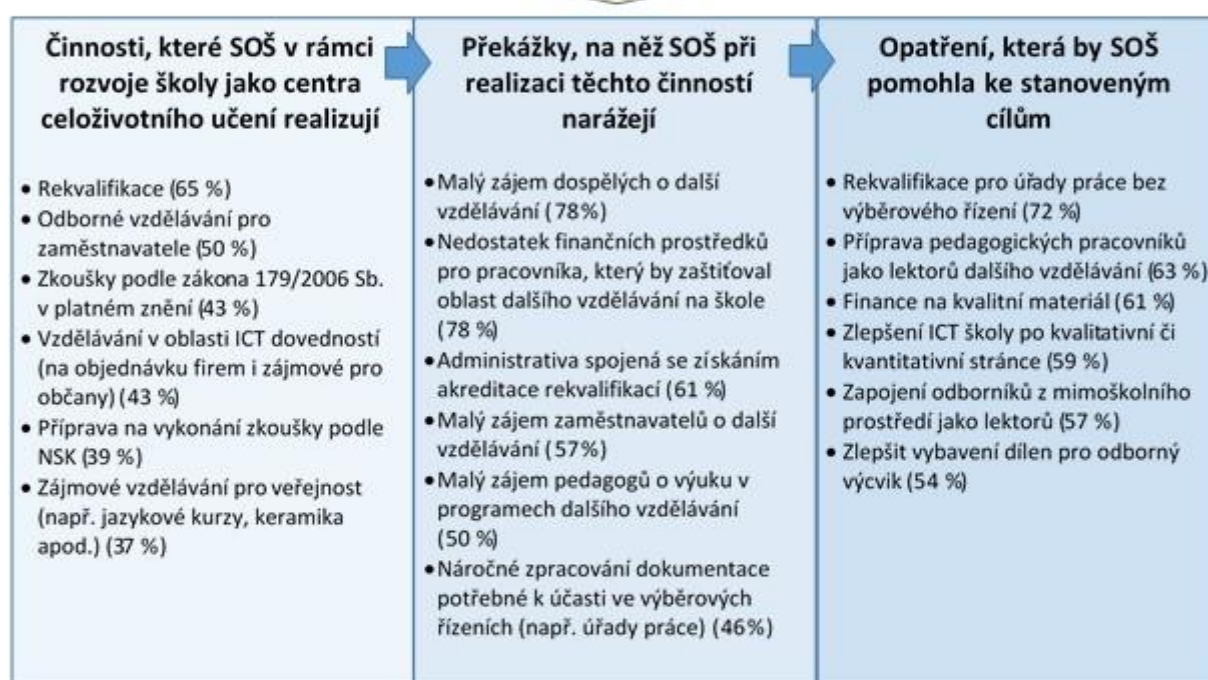

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovila SOU

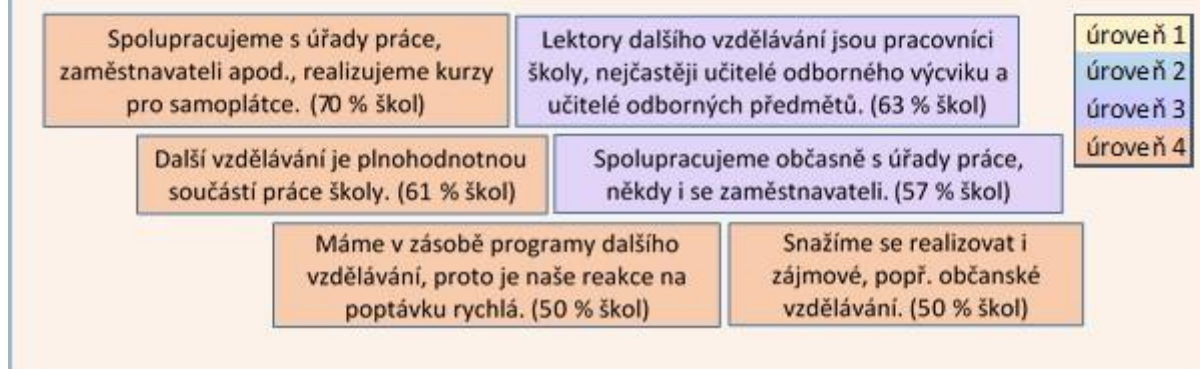

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na SOŠ

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovily SOŠ

* Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na gymnáziích

Další vzdělávání je pro školu pouze příležitostná činnost, pokud nás někdo osloví, snažíme se další vzdělávání realizovat. (55 % škol)

Dalším vzděláváním se škola nezabývá. (35 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

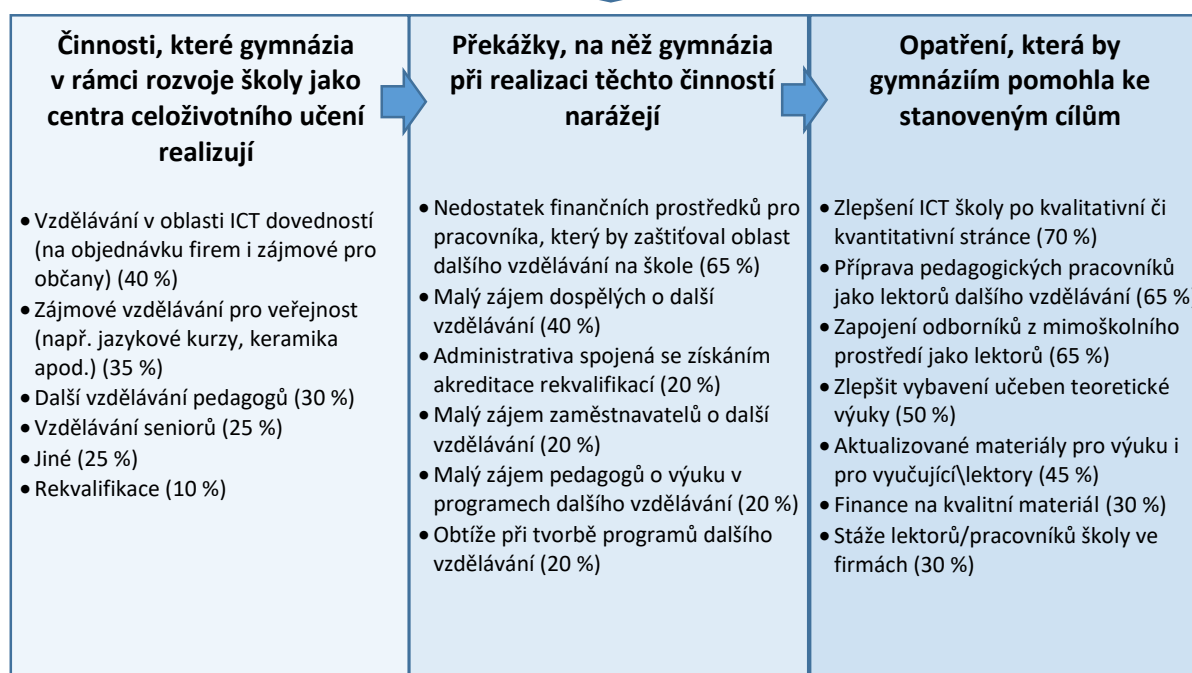
úroveň 3

úroveň 4

Další vzdělávání není součástí vize školy (pokud existuje). (25 % škol)

Další vzdělávání se snažíme rozvíjet, ale máme ještě velké rezervy. (20 % škol)

Příprava na realizaci dalšího vzdělávání je časově náročná – nemáme připravené programy dalšího vzdělávání. (20 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovila gymnázia

Další vzdělávání je pro školu pouze příležitostná činnost, pokud nás někdo osloví, snažíme se další vzdělávání realizovat. (75 % škol)

Snažíme se realizovat i zájmové, popř. občanské vzdělávání. (50 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Dalším vzděláváním se škola nezabývá. (40 % škol)

Lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy, nejčastěji učitelé odborného výcviku a učitelé odborných předmětů. (35 % škol)

Spolupracujeme občasně s úřady práce, někdy i se zaměstnavateli. (35 % škol)

Za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy. (35 % škol)

Někteří z našich lektorů absolvovali vzdělávání v oblasti lektorských dovedností. (35 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 13: Současná úroveň rozvoje školy jako centra celoživotního učení a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň		Předpokládaný posun	
SOU (N=34)	Průměrná úroveň		35%		+ 15%
	Základní úroveň		7%		+ 1%
	Mírně pokročilá úroveň		14%		+ 6%
	Pokročilá úroveň		48%		+ 6%
	Nejvyšší úroveň		34%		+ 22%
SOŠ (N=46)	Průměrná úroveň		31%		+ 14%
	Základní úroveň		8%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		13%		+ 4%
	Pokročilá úroveň		41%		+ 8%
	Nejvyšší úroveň		30%		+ 21%
Gymnázium (N=20)	Průměrná úroveň		8%		+ 15%
	Základní úroveň		30%		+ 5%
	Mírně pokročilá úroveň		28%		+ 8%
	Pokročilá úroveň		8%		+ 22%
	Nejvyšší úroveň		4%		+ 13%
VOŠ (N=8)	Průměrná úroveň		24%		+ 18%
	Základní úroveň		13%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		4%		+ 8%
	Pokročilá úroveň		40%		+ 8%
	Nejvyšší úroveň		21%		+ 25%
Konzervatoř (N=1)	Průměrná úroveň		3%		+ 3%
	Základní úroveň		0%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		33%		+ 33%
	Pokročilá úroveň		0%		+ 0%
	Nejvyšší úroveň		0%		+ 0%
Praktická škola (N=6)	Průměrná úroveň		6%		+ 9%
	Základní úroveň		42%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		11%		+ 11%
	Pokročilá úroveň		11%		+ 3%
	Nejvyšší úroveň		0%		+ 13%

Příloha 14: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení aktivně podílejí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Rekvalifikace	23	68%	36	48%
	Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele	21	62%	25	33%
	Zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění	20	59%	22	29%
SOŠ (N=46)	Rekvalifikace	30	65%	36	48%
	Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele	23	50%	25	33%
	Vzdělávání v oblasti ICT dovedností	20	43%	26	35%
	Zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění	20	43%	22	29%
Gymnázium (N=20)	Vzdělávání v oblasti ICT dovedností	8	40%	26	35%
	Zájmové vzdělávání pro veřejnost	7	35%	24	32%
	Další vzdělávání pedagogů	6	30%	25	33%
VOŠ (N=8)	Rekvalifikace	5	63%	36	48%
	Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele	5	63%	25	33%
	Vzdělávání v oblasti ICT dovedností	4	50%	26	35%
	Zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění	4	50%	22	29%
Konzervatoř (N=1)	Jiné : Semináře pro pedagogy naší i jiných škol	1	100%	14	19%
Praktická škola (N=6)	Jiné : Dalšího vzdělávání se škola neúčastní	4	67%	14	19%
	Další vzdělávání pedagogů	2	33%	25	33%
	Zájmové vzdělávání pro veřejnost	1	17%	24	32%

Příloha 15: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	29	85%	46	61%
	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	26	76%	49	65%
	Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací	21	62%	36	48%
SOŠ (N=46)	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	36	78%	49	65%
	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	36	78%	46	61%
	Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací	28	61%	36	48%
Gymnázium (N=20)	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	13	65%	49	65%
	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	8	40%	46	61%
	Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací	4	20%	36	48%
	Malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání	4	20%	31	41%
	Malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání	4	20%	29	39%
	Obtíže při tvorbě programů dalšího vzdělávání	4	20%	21	28%
VOŠ (N=8)	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	6	75%	49	65%
	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	6	75%	46	61%
	Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací	5	63%	36	48%
	Malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání	5	63%	31	41%
	Náročné zpracování dokumentace pro výběrová řízení	5	63%	25	33%
Konzervatoř (N=1)	Jiné : Kombinovaná forma studia	1	100%	5	7%
Praktická škola (N=6)	Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací	3	50%	36	48%
	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	2	33%	49	65%
	Administrativní náročnost při získávání autorizace podle z. 179/2006 Sb.	2	33%	24	32%
	Obtíže při tvorbě programů dalšího vzdělávání	2	33%	21	28%

Příloha 16: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	27	79%	42	56%
	Zlepšit vybavení dílen pro odborný výcvik	25	74%	33	44%
	Finance na kvalitní materiál	23	68%	36	48%
SOŠ (N=46)	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	33	72%	42	56%
	Příprava ped. pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání	29	63%	45	60%
	Finance na kvalitní materiál	28	61%	36	48%
Gymnázium (N=20)	Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce	14	70%	42	56%
	Příprava ped. pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání	13	65%	45	60%
	Zapojení odborníků z mimoškolního prostř. jako lektorů	13	65%	42	56%
VOŠ (N=8)	Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce	7	88%	42	56%
	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	7	88%	42	56%
	Zapojení odborníků z mimoškolního prostř. jako lektorů	6	75%	42	56%
Konzervatoř (N=1)	Zapojení odborníků z mimoškolního prostř. jako lektorů	1	100%	42	56%
	Finance na kvalitní materiál	1	100%	36	48%
	Zlepšit vybavení dílen pro odborný výcvik	1	100%	33	44%
Praktická škola (N=6)	Příprava ped. pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání	3	50%	45	60%
	Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce	2	33%	42	56%
	Finance na kvalitní materiál	2	33%	36	48%
	Aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující/lektory	2	33%	36	48%
	Zlepšit vybavení dílen pro odborný výcvik	2	33%	33	44%
	Zlepšit vybavení učeben teoretické výuky	2	33%	33	44%
	Informace o NSK a procesu uznávání	2	33%	19	25%
	Jiné : Dalšího vzdělávání se škola neúčastní	2	33%	6	8%

6 Rozvoj kariérového poradenství v Pardubickém kraji

Podle definice Evropské sítě politik celoživotního poradenství (ELGPN) je kariérové poradenství „Interakcí mezi kariérovým poradcem a jednotlivcem. Individuální nebo skupinový proces poradenství ve vzdělávání, zaměstnání a v rozhodování při přechodech a také při zvládání reakcí na změny po celou dobu života s důrazem na posilování sebeuvědomění, porozumění a usnadňování směřování k uspokojivému a smysluplnému životu a zaměstnání.“

Tato tematická oblast se soustředí na poradenství ve středním a vyšším odborném školství. Od rozvoje kariérového poradenství ve středním školství si lze slibovat **snížení nezaměstnanosti absolventů, snížení počtu předčasných odchodů ze vzdělávání** a naopak **vyšší množství žáků, kteří se budou vzdělávat i po úspěšném absolvování aktuálního vzdělávání** a kteří se budou **schopni snáze adaptovat na změny pracovního trhu v průběhu celé své životní-profesní dráhy**.

Kariérové poradenství ve škole by ve své optimální podobě mělo mít svého **koordinátora kariérového poradenství** (koordinace podpůrných služeb, které škola svým žákům poskytuje). Nemělo by však být vykonáváno jen tímto jediným pracovníkem, ale podílet by se na něm měli **všichni pracovníci školy. Posláním školy je připravit mladého člověka na život, a tedy i na jeho kariérovou dráhu**. Kariérové poradenství by proto mělo být **provázáno s celou vzdělávací a výchovnou činností školy**. Vedle **obsahu jednotlivých vyučovacích předmětů**, kde by se žáci měli mj. dozvídat, jak konkrétní znalosti, dovednosti, postoje či návyky využijí v pracovním životě, se jedná **zejména o rozvoj klíčových kompetencí, které jsou základem pro osobní rozvoj žáků, jejich aktivního zapojení do společnosti a uplatnění v životě. Osobní rozvoj žáků je nedílnou součástí kariérového poradenství** - se znalostí svých silných stránek a schopností reflexe těch slabých se žák může např. daleko **snáz rozhodovat o svém profesním zaměření** a daleko **snáz se bude adaptovat na pracovní trh a změny**, které v posledních letech přináší. Některé školy již dnes nenabízí kariérové poradenství pouze svým žákům, ale i širší veřejnosti.

Je zřejmé, že cesta k optimálnímu pojetí kariérového poradenství je v současných podmínkách pro většinu škol dlouhá a náročná. Lze ji však zvládat postupně a dosahovat takové úrovně, která je pro školu v daném časovém období realistická.

Na úrovni středních škol lze odlišit tři oblasti rozvoje kariérového poradenství:

- **Kurikulární oblast**, kde žáci dostávají užitečné informace či absolvují praktická cvičení v rámci běžné výuky (např. průřezové téma Člověk a svět práce).
- **Oblast interních služeb kariérového poradenství**, kde žáci školy mohou navštěvovat skupinové či individuální poradenství, pro které byl vyčleněn prostor a které poskytuje adekvátně vzdělaná osoba.
- **Oblast externích služeb kariérového poradenství**, kde škola organizuje návštěvy jiných poradenských pracovišť (např. PPP, IPS ÚP) nebo si škola platí služby, které by jinak měla problém zajistit (např. sběr a vyhodnocení psychometrických dat).

Obecně lze říci, že kariérové poradenství ve středním školství se realizuje prostřednictvím několika forem, které by v optimálním případě měly být propojené a vzájemně se doplňovat:

- **Diagnostika a sebepoznání**: Poradce (případně jiný specialista) pomáhá klientovi uvědomit si jeho charakteristiky (zájmy, předpoklady, limity). Využívá přitom různé diagnostické metody a prostředky (rozhovor, zájmové dotazníky, osobnostní testy, výkonové testy, projekční metody aj.).
- **Vzdělávání**: Klient (žák, student) si osvojuje kompetence vedoucí k jeho osobnímu rozvoji - schopnost **identifikovat** a vyhodnocovat dostupné informační zdroje a poradenské služby, schopnost rozhodovat se, plánovat svou **kariérovou** dráhu, schopnost komunikovat (návčik

přijímacího pohovoru apod.), schopnost adaptovat se na změny v průběhu své vzdělávací či pracovní dráhy apod..

- **Poskytování informací:** Klient (žák, student) dostává nabídku informací. Poradce mu buď podá konkrétní informace na základě jeho dotazu, nebo mu doporučí určité informační zdroje.
- **Komplexní poradenství:** Poradce poskytuje klientovi komplexní poradenskou podporu v návaznosti na jeho konkrétní situaci a potřeby. Možnosti by mu měly být předkládány tak, aby se na jejich základě dokázal klient sám rozhodovat. Součástí komplexního poradenství přitom jsou i všechny tři výše uvedené formy, v míře a úrovni odpovídající situaci a potřebám klienta.

Hlavní zjištění

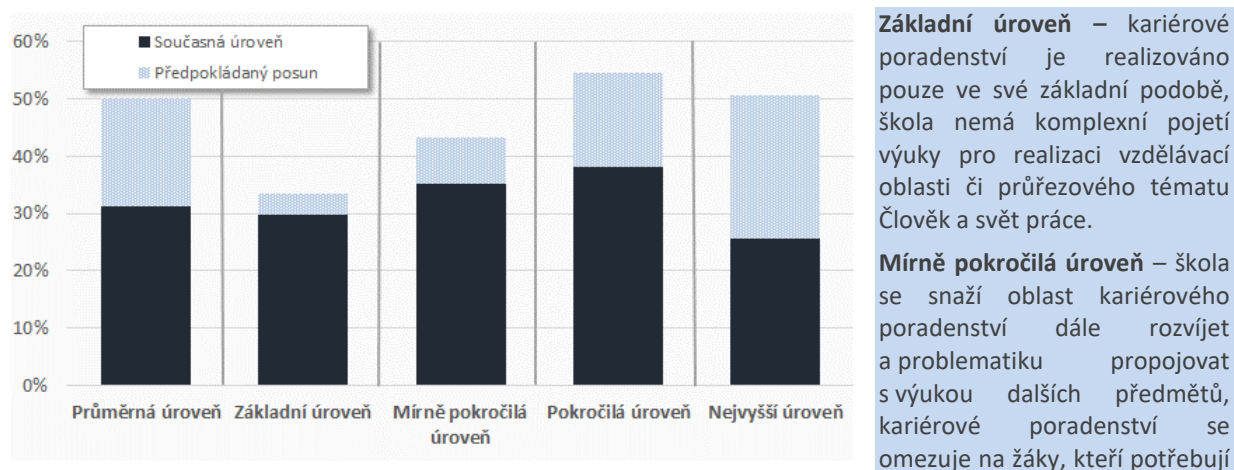
- Všechny školy v rámci rozvoje kariérového poradenství vykonávají aktivity z pokročilé nebo mírně pokročilé úrovně, snaží se tedy problematiku kariérového poradenství dále rozvíjet a propojit s dalšími předměty nebo již mají zpracované komplexní pojetí a příležitostně spolupracují s externími odborníky a sociálními partnery. Největší posun plánují v aktivitách nejvyšší úrovně, směrem k vypracování interního systému pro poskytování služeb kariérového poradenství (o 29 %).
- Mezi nejčastěji vykonávané aktivity škol v Pardubickém kraji patří organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků. SOU, SOŠ a VOŠ také většinou realizují odborný výcvik/odbornou praxi v reálném pracovním prostředí a spolupracují při náborových aktivitách se zaměstnavateli či VŠ. K dalším nejčastěji uváděným aktivitám gymnázií a praktických škol patří poskytování individuálních služeb kariérového poradenství, všechny praktické školy také spolupracují s rodiči. A 70 % gymnázií využívá a poskytuje kariérové informace a připravuje materiály pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce.
- Pro většinu škol jsou hlavní překážkou v rozvoji kariérového poradenství nedostatečné finanční prostředky pro jeho zajištění ve škole a malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů. SOU, SOŠ a gymnázia se také potýkají s nízkou časovou dotací. A pro SOU, VOŠ a praktické školy nemají kromě již zmíněného dostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství.
- Všechny typy škol, kromě konzervatoře, mezi potřebná opatření pro rozvoj kariérového poradenství uvedly finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.. A pro SOU, SOŠ, konzervatoře a praktické školy je dále důležité zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy a pro VOŠ, SOU a praktické školy i možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující. Většina gymnázií měla zájem o opatření k rozvoji spolupráce s VŠ a metodickou podporu pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni.

6.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci kariérového poradenství jsou středními a vyššími odbornými školami v Pardubickém kraji v rámci jednotlivých úrovní nejčastěji vykonávané aktivity, jež je možné zařadit do pokročilé úrovně (41 %), pro kterou je typické komplexní pojetí kariérového poradenství s prvky prevence předčasných odchodů. V nejmenší míře (23 %) jsou zastoupeny aktivity z úrovně nejvyšší, tento stupeň je charakteristický vytvořeným interním systémem kariérového poradenství a rozvíjením této oblasti prostřednictvím dalších dílčích činností. Ze základní úrovně se školy věnují 28 % aktivit a z mírně pokročilé, na které se snaží o další rozvoj kariérového poradenství a o jeho propojování s výukou dalších předmětů, je školami naplňováno 38 %.

V rámci oblasti rozvoje kariérového poradenství školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 29 %). Méně výrazný posun (o 18 %) pak lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně. V rámci mírně pokročilé úrovně by dle odpovědí škol měl být do budoucna zaznamenán posun o 7 % a jen k velice nízkému posunu (o necelá 3 %) by podle vyjádření škol mělo dojít v případě činností vázaných na základní úroveň.

Graf 49: Současná úroveň rozvoje kariérového poradenství a předpokládaný posun

změnit obor.

Pokročilá úroveň – škola má zpracované komplexní pojetí kariérového poradenství, služby kariérového poradenství obsahují prvky prevence předčasných odchodů, školy v rámci této oblasti příležitostně spolupracují s externími odborníky a sociálními partnery, kariérové poradenství je využíváno především vyššími ročníky, pozornost je věnována žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Nejvyšší úroveň – škola má interní systém pro poskytování služeb kariérového poradenství, do kterého jsou zapojeni také externí pracovníci, oblast kariérového poradenství je rozvíjena dalšími činnostmi (pozice kariérového a výchovného poradce jsou oddělené, škola systematicky sleduje předčasné odchody ze vzdělávání a s výsledky cíleně pracuje, nabízí poradenství všem žákům, výuka je zaměřena na utváření pozitivního vztahu k profesi či dalšímu studiu).

I z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 17) jsou nejvíce zastoupeny aktivity z pokročilé úrovně, výjimku tvoří konzervatoře, na nichž jsou nejčastěji zastoupeny aktivity z mírně pokročilé úrovně (40 %). Do budoucna pak školy nejčastěji plánují posun především v nejvyšší úrovni směrem k internímu systému kariérového poradenství, které by bylo dále doplňováno o další činnosti.

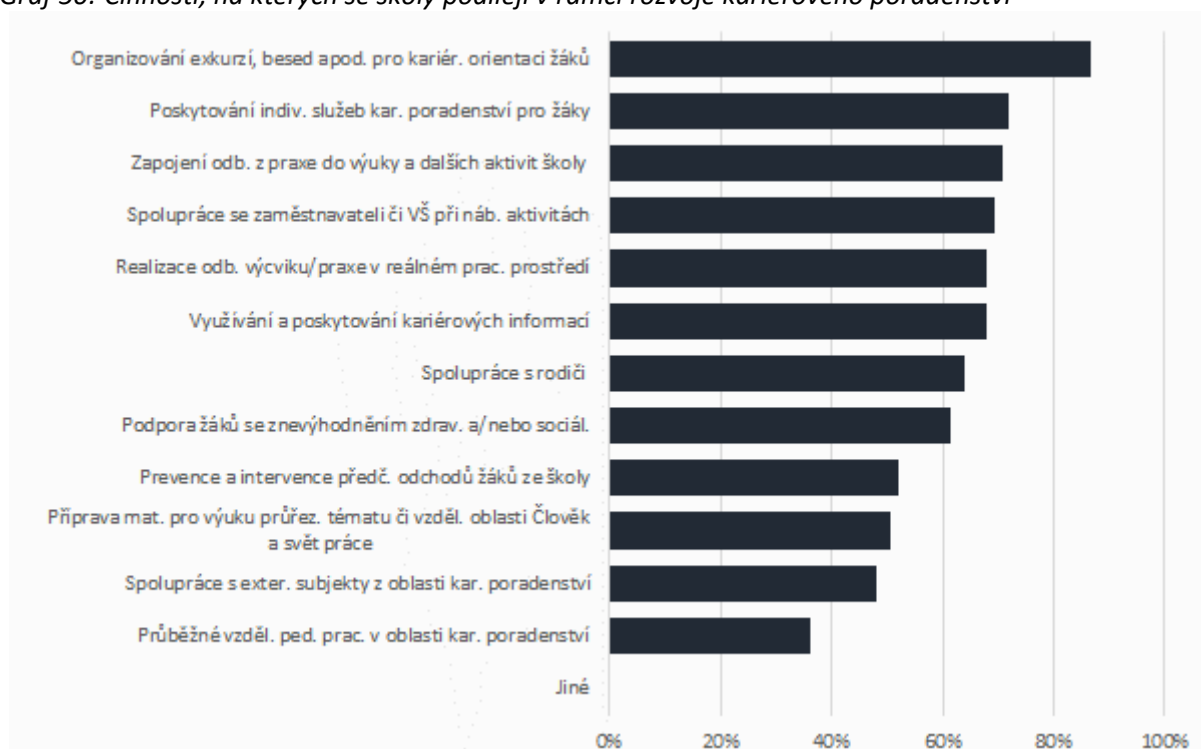
Konzervatoře jsou v této oblasti specifické nejen co do zastoupení stávajících aktivit zaměřených na propojení problematiky kariérového poradenství s výukou dalších předmětů, ale i v budoucnu se plánují věnovat především rozvoji aktivit ze základní úrovně, které nejsou v dnešní době mezi jejich aktivitami zastoupeny. Předpokládaný posun je dosáhnout na 50 % aktivit této úrovně.

6.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

Střední a vyšší odborné školy v Pardubickém kraji se v rámci rozvoje kariérového poradenství v převážné většině zaměřují především na organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (87 %). Časté je také poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (72 %) nebo zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších školních aktivit (71 %). Ve značné míře také školy uvedly, že spolupracují se zaměstnavateli a vysokými školami při náborových aktivitách (69 %), realizují odborný výcvik/praxi v reálném pracovním prostředí nebo využívají a poskytují kariérové informace (shodně 68 %). Školy dále také spolupracují s rodiči (64 %) a podporují žáky se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním (61 %).

V menší míře se školy věnují prevenci a intervencím v oblasti předčasných odchodů žáků ze školy (52 %), přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (51 %), spolupráci s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (48 %) či průběžnému vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (36 %).

Graf 50: Činnosti, na kterých se školy podílejí v rámci rozvoje kariérového poradenství

Z pohledu jednotlivých typů škol (viz příloha 18) v rámci rozvoje kariérového poradenství na škole se v největší míře **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** věnují stejným aktivitám. Realizují odborný výcvik či praxi v reálném pracovním prostředí (SOU 94 %, SOŠ 89 %), spolupracují se zaměstnavateli a vysokými školami při náborových aktivitách (SOU 82 %, SOŠ 83 %) a organizují exkurze, besedy apod. pro kariérovou orientaci žáků (SOU 82 %, SOŠ 91 %).

Gymnázia v rámci rozvoje kariérového poradenství podobně jako ostatní typy škol organizují exkurze, besedy apod. pro kariérovou orientaci žáků (90 %) a dále také poskytují žákům individuální služby kariérového poradenství (80 %), využívají a poskytují kariérové informace (70 %) a připravují materiály pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (70 %).

Všechny **vyšší odborné školy** uvedly, že realizují odborný výcvik či praxe v reálném pracovním prostředí. Většina (88 %) jich organizuje exkurze, besedy apod. pro kariérovou orientaci žáků, zapojuje odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy a spolupracuje s rodiči žáků a zaměstnavateli při náborových aktivitách.

Konzervatoř (odpovědi uvedla pouze jedna škola) především zapojuje odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy, spolupracuje s rodiči a podporuje žáky se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním.

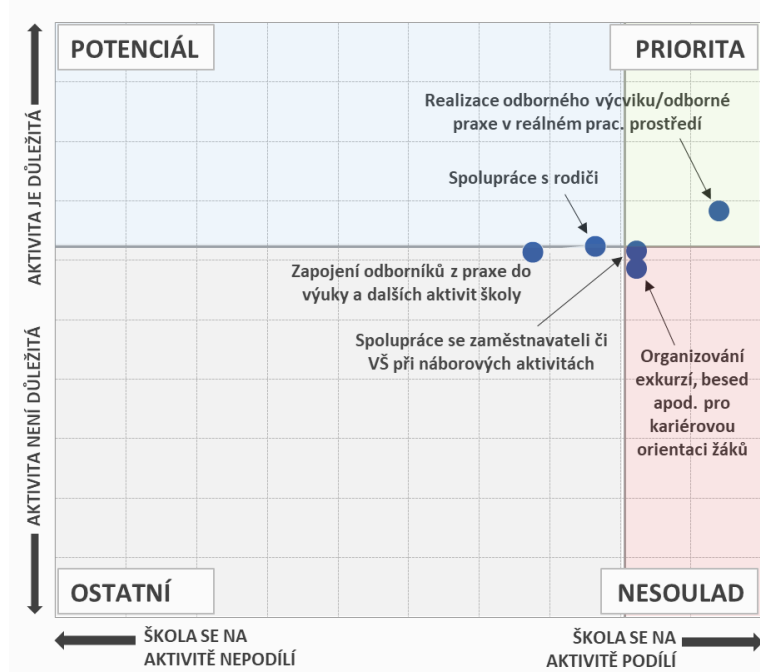
Všechny **praktické školy** mezi své aktivity na podporu kariérového poradenství řadí organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků, spolupráci s rodiči žáků a poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky.

6.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Ze sledovaných aktivit realizují **střední odborná učiliště** odborný výcvik či odborné praxe v reálném pracovním prostředí (94 %). Školy dále ve velké míře (82 %) organizují exkurze, besedy apod. pro kariérovou orientaci žáků a spolupracují se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách. Také v 76 % spolupracují s rodiči žáků a 68 % škol zapojuje odborníky z praxe do výuky a dalších školních aktivit.

Pokud se zaměříme na důležitost nejfrekventovanějších aktivit realizovaných na středních odborných učilištích, představuje jejich prioritu realizace odborného výcviku či praxe v reálném pracovním prostředí. Tuto činnost školy realizují v největší míře a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřazují relativně velký význam.

Graf 51: Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

V potenciálu dalšího rozvoje se přímo neprofiluje žádná aktivita, ale dvě se pohybují na hraně, je to především možný rozvoj spolupráce s rodiči žáků a druhou oblastí je zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy. Obě aktivity jsou hodnoceny v poměru k ostatním jako ty důležitější.

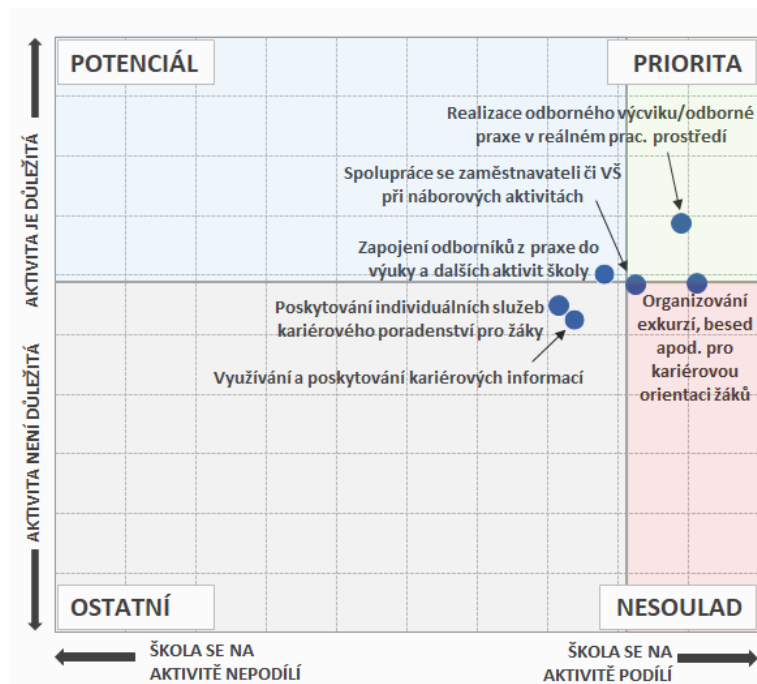
Mezi aktivity, které v oblasti kariérového poradenství realizuje větší podíl středních odborných učilišť, spadá organizace exkurzí a besed pro kariérovou orientaci žáků. Tyto aktivity však školy v porovnání s ostatními sledovanými položkami označily

za spíše méně důležité.

Střední odborné školy se podobně jako učiliště věnují především organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (91 %), realizaci odborného výcviku v reálném pracovním prostředí (89 %) a 83 % škol se dále věnuje také spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách.

Dále se 78 % škol věnuje také zapojování odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy, 74 % škol využívá a poskytuje kariérové informace a 71 % škol poskytuje individuální služby kariérového poradenství pro žáky.

Graf 52: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

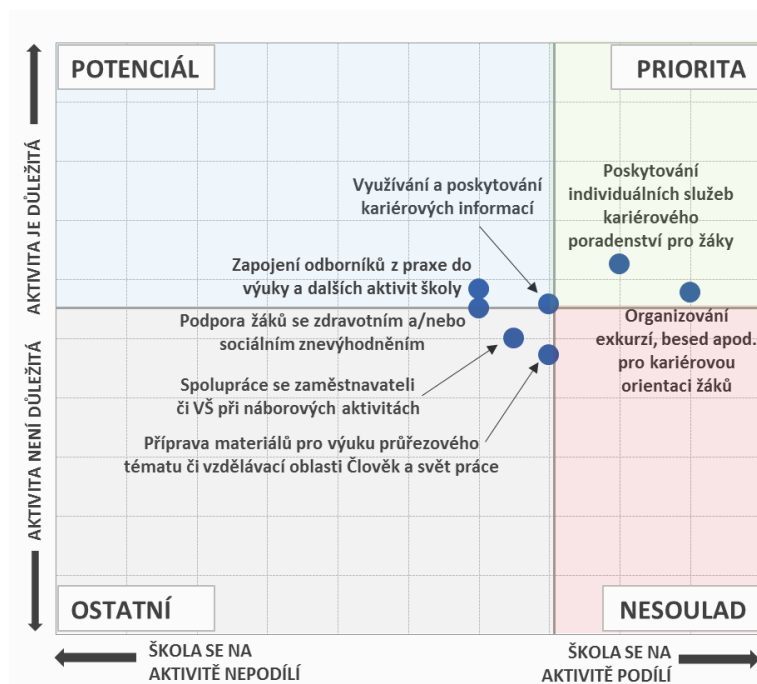
Z hlediska důležitosti jednotlivých činností rozvoje kariérového poradenství představuje prioritu středních odborných škol realizace odborného výcviku či praxe v reálném pracovním prostředí. Tuto činnost školy uváděly jako jednu z nejčastějších aktivit a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami také považovaly za nejdůležitější.

Jako možný potenciál rozvoje pro střední odborné školy lze označit zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit škol. Školy tuto aktivitu sice neuváděly ve výčtu tak často, ale v provnání

s ostatními ji považují za jednu z těch důležitějších.

Ač se školy v Pardubickém kraji často věnují organizování besed apod. pro kariérovou orientaci žáků a spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách, tyto položky byly školami ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceny spíše jako méně významné.

Graf 53: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Gymnázia v Pardubickém kraji se zaměřují především na organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (90 %), poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (80 %), využívání a poskytování kariérových informací (70 %) a školy se také podílejí na přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (70 %). 65 % škol spolupracuje se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách a 60 % gymnázií se věnuje podpoře žáků se zdravotním nebo

sociálním znevýhodněním či zapojuje odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy.

V případě gymnázií představuje priority rozvoje kariérového poradenství poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky a organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků. Tyto aktivity byly gymnázii zmiňovány v relativně velké míře a zároveň byly ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceny jako velmi důležité.

Potenciálem dalšího rozvoje v oblasti kariérového poradenství by pro gymnázia mohlo být zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy, využívání a poskytování kariérových informací a částečně také podpora žáků se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním – těmto aktivitám se gymnázia příliš nevěnují, nicméně je považují za důležité.

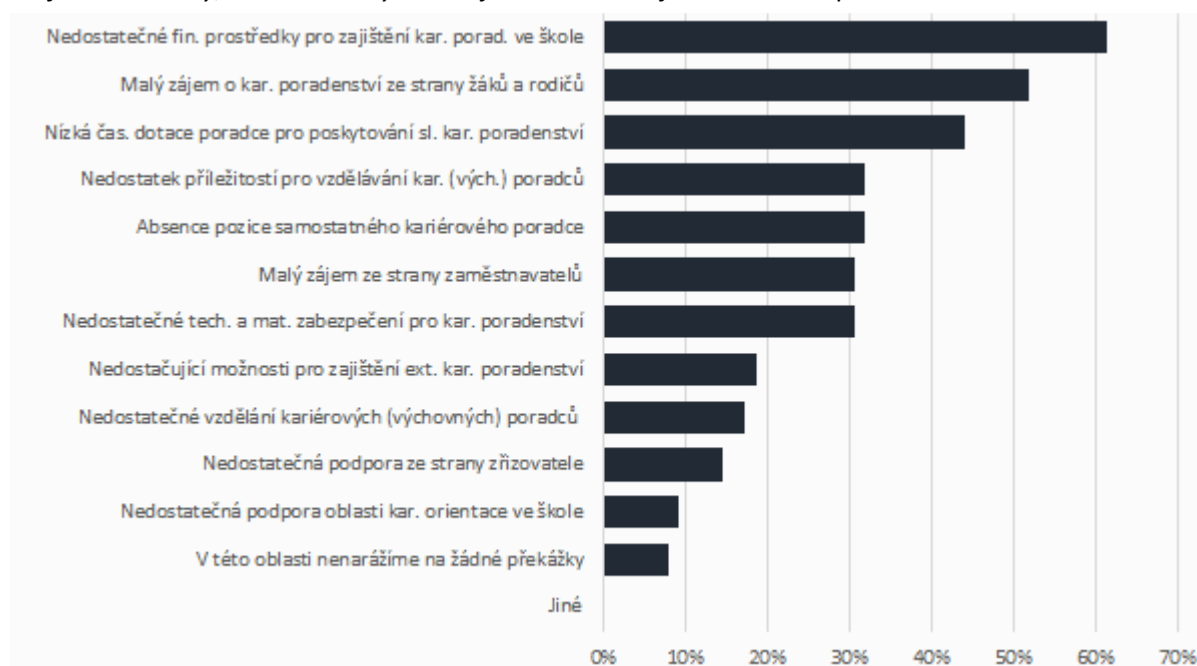
6.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s rozvojem kariérového poradenství narážejí střední a vyšší odborné školy v Pardubickém kraji nejčastěji na nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole (61 %), malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (52 %) a nízkou časovou dotaci poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (44 %).

Jako značně problematický se rovněž ukazuje nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariérových (výchovných) poradců (32 %), absence samostatného kariérového poradce (32 %), malý zájem ze strany zaměstnavatelů (31 %) či nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství (31 %).

Za již relativně méně časté překážky v rozvoji kariérového poradenství na školách v Pardubickém kraji lze označit nedostačující možnosti pro zajištění externího kariérového poradenství (19 %), nedostatečné vzdělání kariérových (výchovných) poradců (17 %) či nedostatečnou podporu ze strany zřizovatele (15 %). Za spíše marginální problém lze označit nedostatečnou podporu oblasti kariérové orientace ve škole (9 %). Je třeba zmínit i skutečnost, že určitý podíl škol (8 %) deklaroval, že na žádné překážky v rámci rozvoje kariérového poradenství nenaráží.

Graf 54: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje kariérového poradenství

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 19) narážejí **střední odborná učiliště a střední odborné školy** především na nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole (SOU 79 %, SOŠ 72 %), na malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (SOU 62 %, SOŠ 59 %) a nízkou časovou dotaci poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (SOU 44 %, SOŠ 52 %). Střední odborná učiliště také ve značné míře narážejí na nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství (44 %).

Gymnázia v rozvoji kariérového poradenství narážejí na především na malý zájem ze strany žáků a rodičů (55 %) a polovina se potýká s nedostatečnými finančními prostředky pro zajištění kariérového poradenství na škole. Nízkou časovou dotaci poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství považuje za problém 40 % gymnázií.

Vyšší odborné školy se potýkají s nedostatečnými finančními prostředky pro zajištění kariérového poradenství na škole (63 %), malým zájmem ze strany o tuto problematiku ze strany žáků a rodičů (50 %) a nedostatečným technickým a materiálním zabezpečením pro kariérové poradenství (38 %).

V případě **konzervatoře** představuje největší problém nedostatečná podpora ze strany zřizovatele.

Polovina **praktických škol** naráží na malý zájem o tuto problematiku nejen ze strany a žáků, rodičů, ale i zaměstnavatelů a třetina se potýká s nedostatečným technickým a materiálním zabezpečením pro kariérové poradenství.

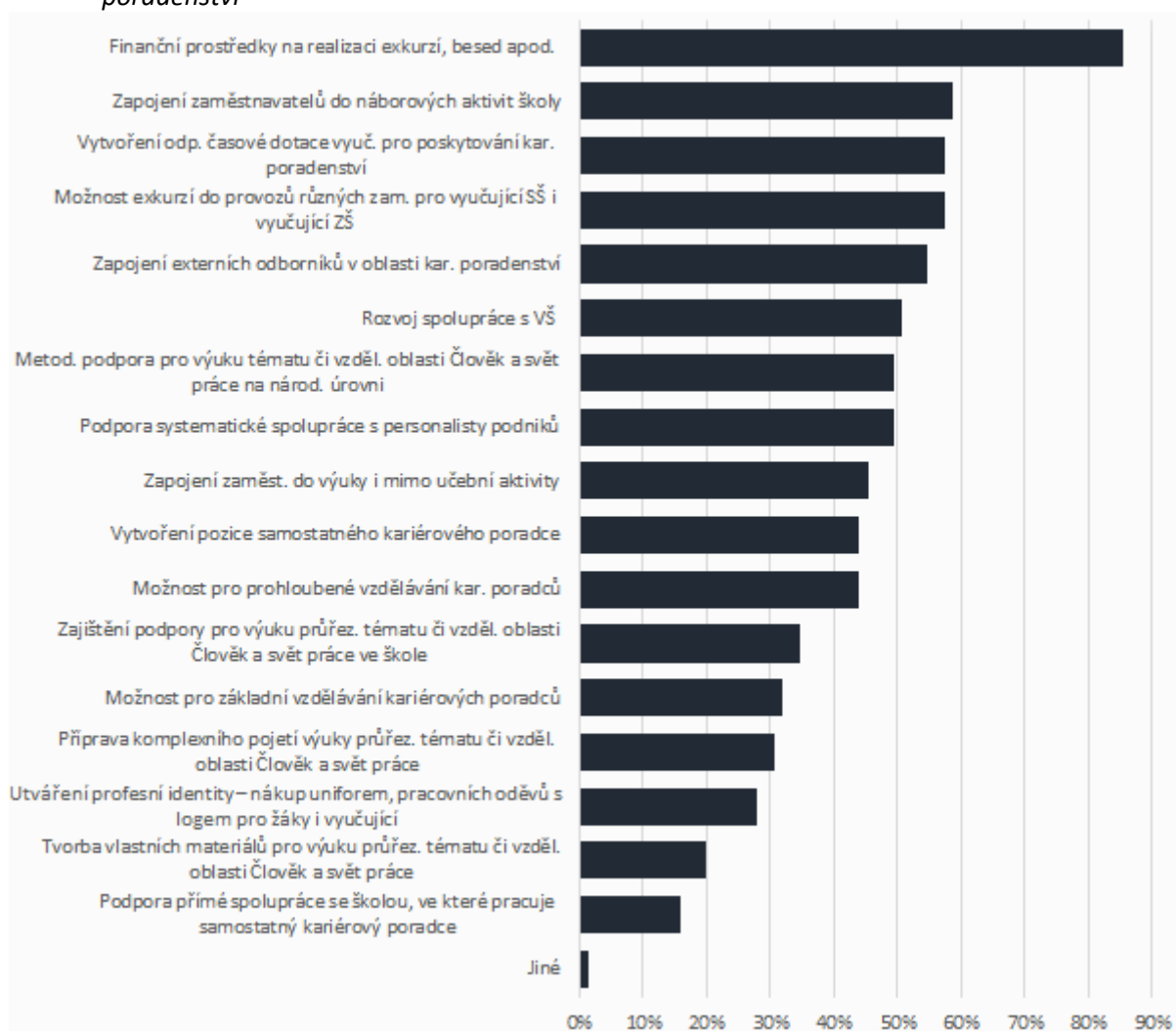
6.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

Jednoznačně nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo v rozvoji kariérového poradenství, je získání finančních prostředků na pořádání exkurzí, besed apod. (85 %). Dalšími významnými oblastmi podpory rozvoje kariérového poradenství jsou pro školy zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (59 %), vytvoření odpovídající časové dotace vyučujících pro poskytování kariérového poradenství (57 %) a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (57 %). Více než polovině škol by také v dalším rozvoji pomohla spolupráce s externími odborníky v oblasti kariérového poradenství (55 %) a rozvoj spolupráce s vysokými školami (51 %).

Rozvoji kariérového poradenství na školách v Pardubickém kraji by také ve značné míře pomohla metodická podpora pro výuku tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (49 %) či podpora systematické spolupráce s personalisty podniků (49 %). Jako potřebné hodnotí školy také zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (45 %), vytvoření pozice samostatného kariérového poradce a možnost prohloubení vzdělávání kariérových poradců (shodně 44 %).

O něco v menší míře by školy uvítaly zajištění podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole (35 %), možnost pro základní vzdělávání kariérových poradců (32 %), přípravu komplexního pojetí výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (31 %), ale také utváření profesní identity, jako je nákup uniforem, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující (28 %). O tvorbu vlastních materiálů pro výuku průřezového tématu Člověk a svět práce by mělo zájem 20 % škol a jen 16 % uvedlo, že by jim v rozvoji kariérového poradenství pomohla spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce.

Graf 55: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje kariérového poradenství

Z pohledu jednotlivých typů škol (viz příloha 20) by **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** ocenily především zajištění finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (SOU 82 %, SOŠ 85 %) a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (SOU 79 %, SOŠ 70 %). SOU by dále pomohla možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující středních i základních škol (68 %), mezi nejčastěji zmiňovaná opatření na SOŠ dále patří vytvoření odpovídající časové dotace pro poskytování kariérového poradenství (opatření zmiňovalo 67 % škol).

Gymnázia by v rozvoji kariérového poradenství na škole shodně s ostatními typy škol ocenila především finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (95 %), dále by se chtěla věnovat rozvoji spolupráce s vysokými školami (80 %) a v 75 % by měla zájem o metodickou podporu pro výuku průřezového tématu Člověka a svět práce na národní úrovni.

V případě **vyšších odborných škol** byla kromě finančních prostředků (88 %) zmiňována také možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující středních i základních škol, metodická podpora při výuce průřezového tématu Člověk a svět práce na národní úrovni a podpora systematické spolupráce s personalisty podniků (shodně 75 %).

Konzervatoř by uvítala především zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy a rozvoj spolupráce s VŠ. Všechny **praktické školy** by pak podobně jako ostatní typy škol uvítaly především finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.. Dále by jim pomohlo zapojení zaměstnavatelů do

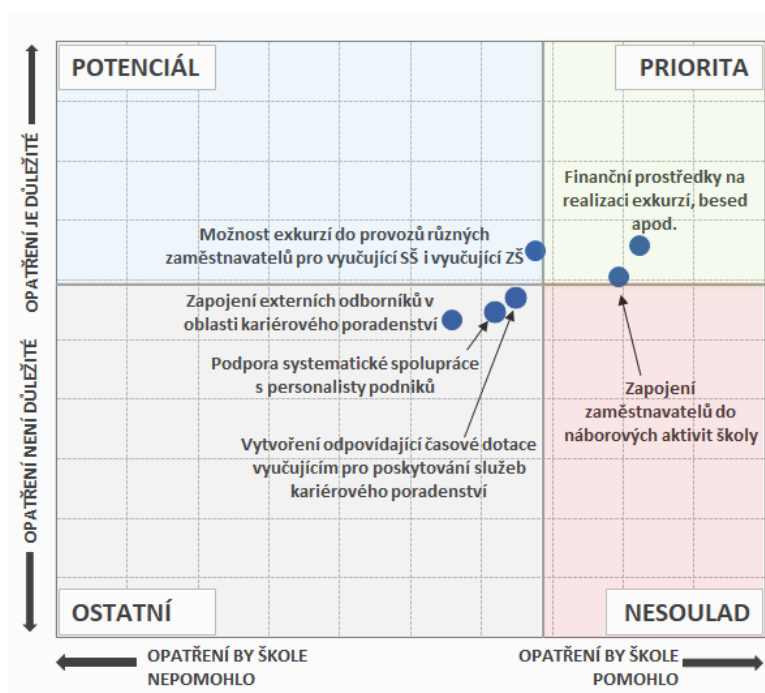
náborových aktivit školy, vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující středních a základních škol (67 %).

6.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště by v rámci rozvoje kariérového poradenství na školách ocenila především zajištění finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (82 %) a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (79 %). Školy by dále ve velké míře měly zájem o možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující středních i základních škol (68 %). Školy by dále měly zájem o vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (65 %), podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (62 %) a zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (56 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními zohlednili také jejich důležitost, stávají se prioritami středních odborných učilišť finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy. Tato opatření byla školami velmi často zmiňována a zároveň byla ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako důležitá.

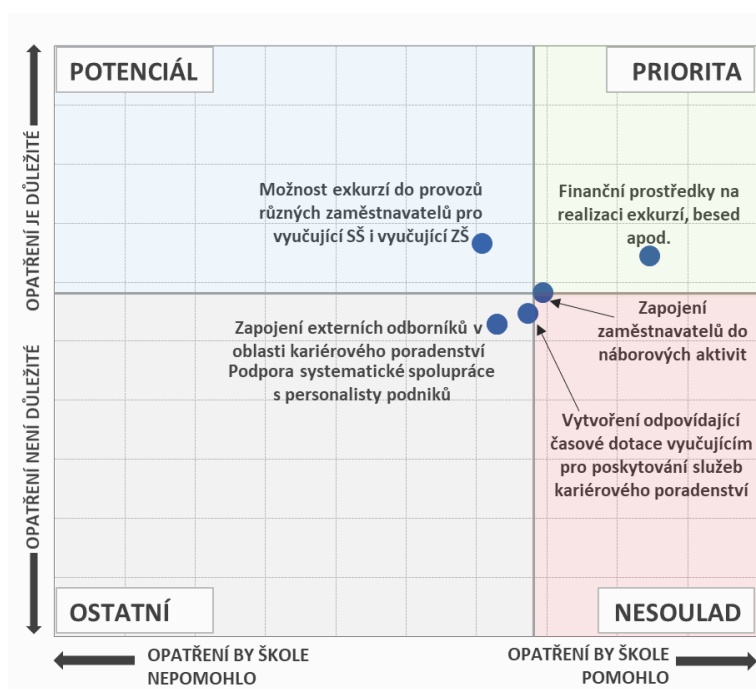
Graf 56: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Střední odborná učiliště v relativně velké míře zmiňovala také potřebu vytvoření odpovídající časové dotace pro poskytování služeb kariérového poradenství, ale tomuto opatření ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přikládaly školy menší význam. Naopak relativně velký význam přikládala střední odborná učiliště v Pardubickém kraji možnosti exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující středních i základních škol. Jelikož by však tato opatření pomohla SOU spíše v menší míře, jedná se o určitý potenciál dalšího rozvoje kariérového poradenství.

Střední odborné školy by podobně jako učiliště uvítaly především zajištění finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (85 %) a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (70 %). Také by jim pomohlo vytvoření odpovídající časové dotace pro poskytování služeb kariérového poradenství (67 %), zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (63 %) a dále podpora systematické spolupráce s personalisty podniků (63 %) a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (61 %).

Graf 57: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

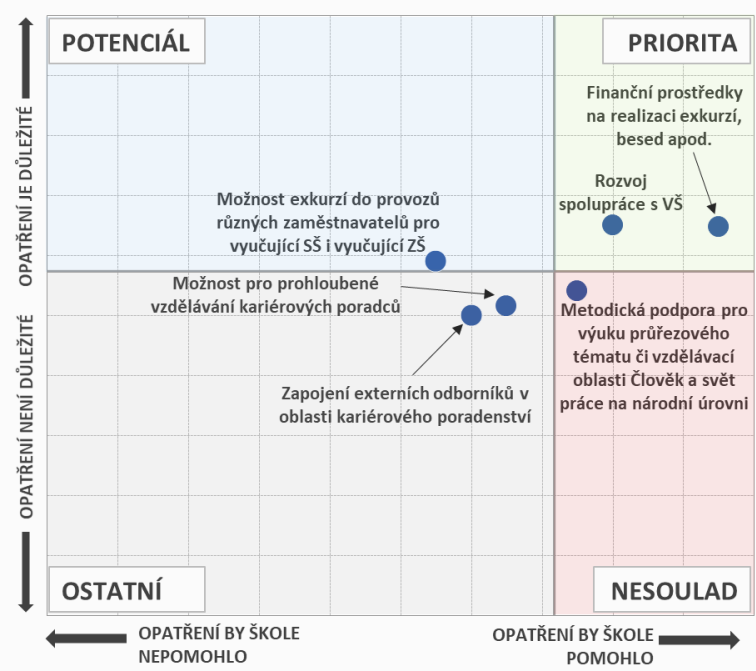
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření rozvoje kariérového poradenství představuje největší prioritu středních odborných škol zajištění finančních prostředků na organizaci exkurzí, besed apod.. Toto opatření bylo školami zmiňováno nejčastěji a zároveň je jimi v porovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako důležité.

Do jisté míry pak lze jako prioritu škol označit také zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy. Ačkoliv toto opatření školy zmiňovaly v menší míře, ve srovnání s dalšími opatřeními je

považují za relativně důležité. Možnosti exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující je vzhledem k ostatním položkám kladena vysoká důležitost, zmiňovalo ji nicméně spíše menší procento škol, proto by tato oblast mohla být vnímána jako potenciál k rozvoji kariérového poradenství.

Gymnázia v největší míře uváděla, že by jim v rozvoji kariérového poradenství pomohly finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (95 % škol) a rozvoj spolupráce s vysokými školami (80 %).

Graf 58: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Tři čtvrtiny gymnázií by uvítaly metodickou podporu výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět na národní úrovni. Gymnázia dále ve větší míře uváděla, že by jim v rozvoji kariérového poradenství pomohla možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (65 %), zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (60 %) a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující středních i základních škol (55 %).

V případě gymnázií představují největší priority rozvoje kariérového poradenství finanční

prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. a rozvoj spolupráce s vysokými školami. Tato opatření školy velmi často zmiňovaly a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považují za

velmi důležité. Gymnázia v Pardubickém kraji dále velmi často uváděla, že by jim pomohla metodická podpora výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni, vzniká tu menší rozpor, protože toto opatření považují vzhledem k ostatním za spíše méně důležité.

Za relativně důležité opatření rozvoje kariérového poradenství označila gymnázia v Pardubickém kraji možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující středních i základních škol. Vzhledem k tomu, že toto opatření bylo zmiňováno menším podílem škol, jedná spíše o potenciál dalšího rozvoje kariérového poradenství.

6.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj kariérového poradenství“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

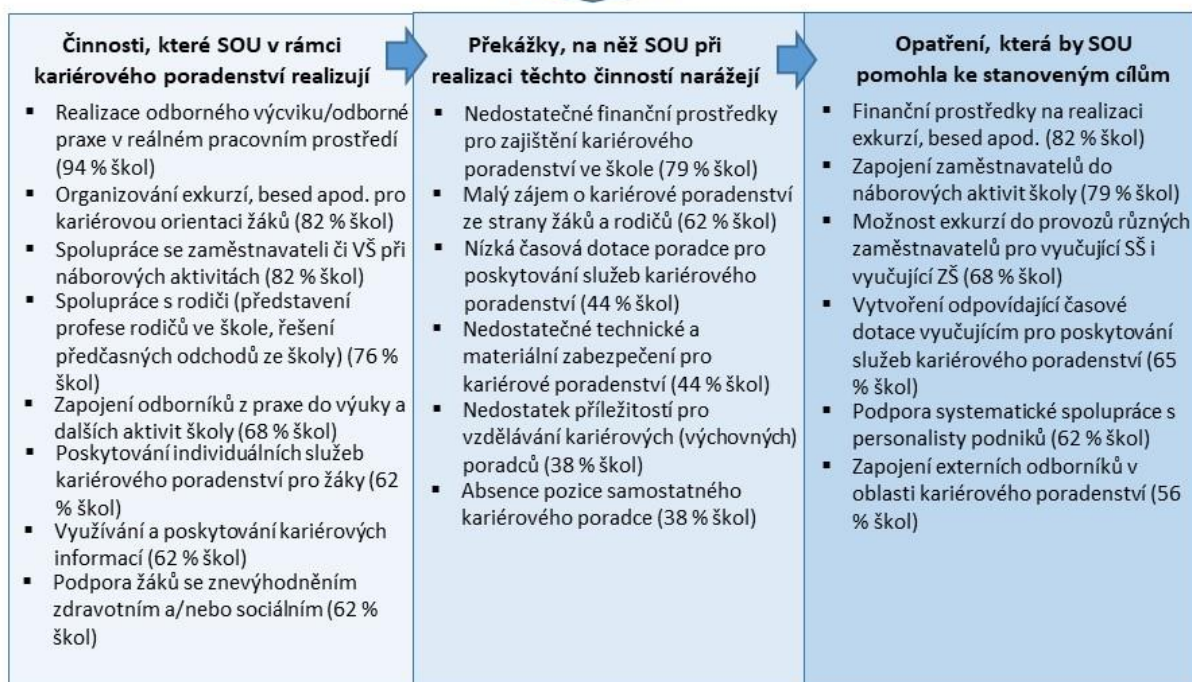
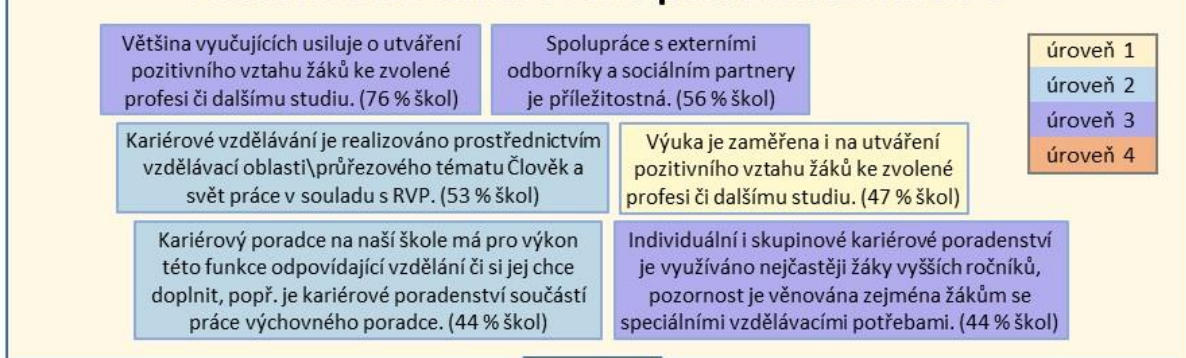
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoj kariérového poradenství* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *kariérového poradenství*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

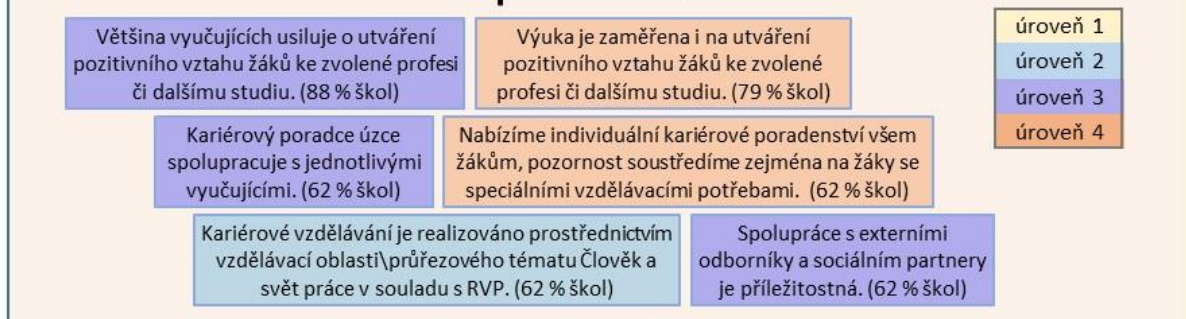
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *kariérového poradenství*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav kariérového poradenství na SOU

Cíle, které si SOU stanovila v rámci rozvoje kariérového poradenství

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav kariérového poradenství na SOŠ

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (76 % škol)

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (63 % škol)

Kariérové vzdělávání je realizováno prostřednictvím vzdělávací oblasti\průřezového tématu Člověk a svět práce v souladu s RVP. (61 % škol)

Spolupráce s externími odborníky a sociálním partnery je příležitostná. (54 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (54 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Individuální i skupinové kariérové poradenství je využíváno nejčastěji žáky vyšších ročníků, pozornost je věnována zejména žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. (46 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci kariérového poradenství realizují

- Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (91 % škol)
- Realizace odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí (89 % škol)
- Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (83 % škol)
- Zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (78 % škol)
- Využívání a poskytování kariérových informací (74 % škol)
- Poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (72 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole (72 % škol)
- Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (59 % škol)
- Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (52 % škol)
- Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství (39 % škol)
- Nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariérových (výchovných) poradců (37 % škol)
- Absence pozice samostatného kariérového poradce (37 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (85 % škol)
- Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (70 % škol)
- Vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (67 % škol)
- Podpora systematické spolupráce s personalisty podniků (63 % škol)
- Zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (63 % škol)
- Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (61 % škol)

Cíle, které si SOŠ stanovila v rámci rozvoje kariérového poradenství

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (87 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (76 % škol)

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (76 % škol)

Kariérový poradce úzce spolupracuje s jednotlivými vyučujícími. (67 % škol)

Nabízíme individuální kariérové poradenství všem žákům, pozornost soustředíme zejména na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. (67 % škol)

Kariérové vzdělávání je realizováno prostřednictvím vzdělávací oblasti\průřezového tématu Člověk a svět práce v souladu s RVP. (67 % škol)

úroveň 1

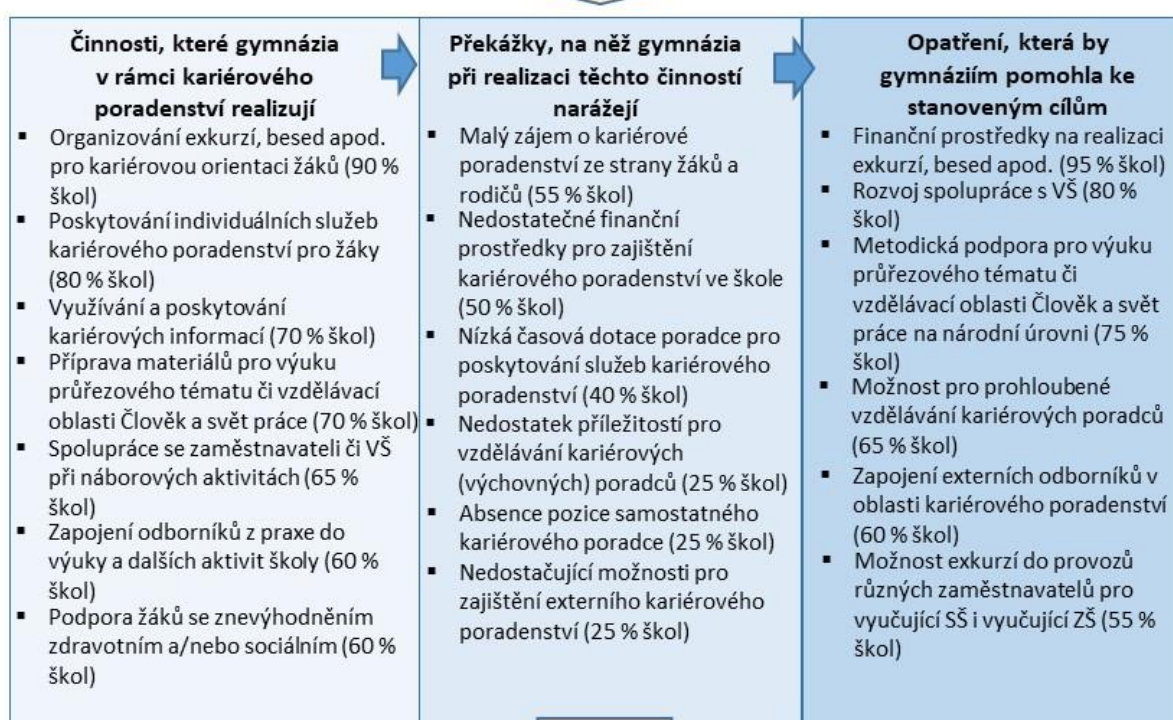
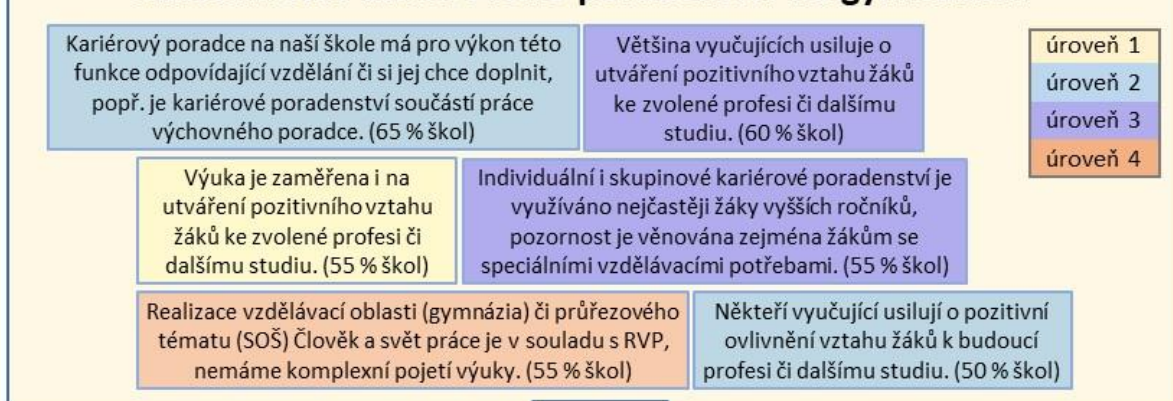
úroveň 2

úroveň 3

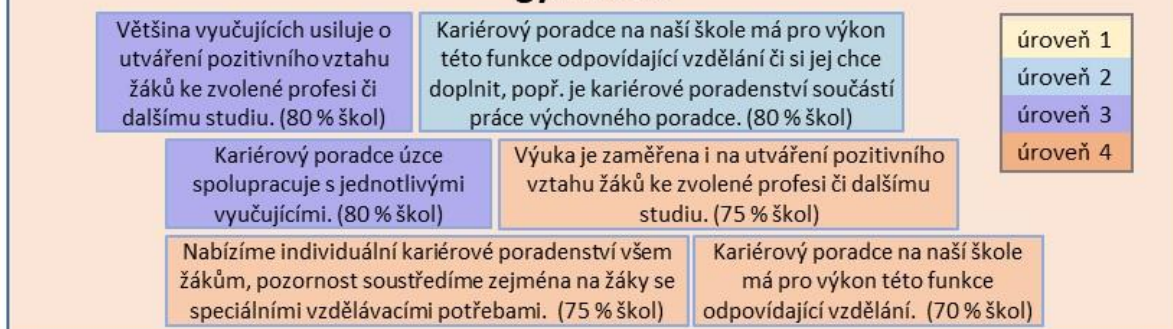
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav kariérového poradenství na gymnáziích

Cíle, které si v rámci rozvoje kariérového poradenství stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 17: Současná úroveň rozvoje kariérového poradenství a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň		Předpokládaný posun	
SOU (N=34)	Průměrná úroveň		29%		+ 23%
	Základní úroveň		29%		+ 3%
	Mírně pokročilá úroveň		37%		+ 7%
	Pokročilá úroveň		41%		+ 17%
	Nejvyšší úroveň		19%		+ 34%
SOŠ (N=46)	Průměrná úroveň		32%		+ 22%
	Základní úroveň		27%		+ 2%
	Mírně pokročilá úroveň		37%		+ 8%
	Pokročilá úroveň		42%		+ 18%
	Nejvyšší úroveň		24%		+ 31%
Gymnázium (N=20)	Průměrná úroveň		33%		+ 24%
	Základní úroveň		35%		+ 3%
	Mírně pokročilá úroveň		38%		+ 10%
	Pokročilá úroveň		38%		+ 23%
	Nejvyšší úroveň		27%		+ 31%
VOŠ (N=8)	Průměrná úroveň		27%		+ 19%
	Základní úroveň		19%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		30%		+ 8%
	Pokročilá úroveň		35%		+ 19%
	Nejvyšší úroveň		21%		+ 25%
Konzervatoř (N=1)	Průměrná úroveň		26%		+ 2%
	Základní úroveň		0%		+ 50%
	Mírně pokročilá úroveň		40%		+ 0%
	Pokročilá úroveň		17%		+ 0%
	Nejvyšší úroveň		29%		+ 0%
Praktická škola (N=6)	Průměrná úroveň		31%		+ 17%
	Základní úroveň		8%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		43%		+ 7%
	Pokročilá úroveň		42%		+ 11%
	Nejvyšší úroveň		21%		+ 26%

Příloha 18: Činnosti, na kterých se školy podílejí v rámci rozvoje kariérového poradenství – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Realizace odb. výcviku/praxe v reálném prac. prostředí	32	94%	51	68%
	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariér. orientaci žáků	28	82%	65	87%
	Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náb. aktivitách	28	82%	52	69%
SOŠ (N=46)	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariér. orientaci žáků	42	91%	65	87%
	Realizace odb. výcviku/praxe v reálném prac. prostředí	41	89%	51	68%
	Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náb. aktivitách	38	83%	52	69%
Gymnázium (N=20)	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariér. orientaci žáků	18	90%	65	87%
	Poskytování indiv. služeb kar. poradenství pro žáky	16	80%	54	72%
	Využívání a poskytování kariérových informací	14	70%	51	68%
	Příprava mat. pro výuku průřez. tématu či vzděl. oblasti Člověk a svět práce	14	70%	38	51%
VOŠ (N=8)	Realizace odb. výcviku/praxe v reálném prac. prostředí	8	100%	51	68%
	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariér. orientaci žáků	7	88%	65	87%
	Zapojení odb. z praxe do výuky a dalších aktivit školy	7	88%	53	71%
	Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náb. aktivitách	7	88%	52	69%
Konzervatoř (N=1)	Zapojení odb. z praxe do výuky a dalších aktivit školy	1	100%	53	71%
	Spolupráce s rodiči	1	100%	48	64%
	Podpora žáků se znevýhodněním zdrav. a/nebo sociál.	1	100%	46	61%
Praktická škola (N=6)	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariér. orientaci žáků	6	100%	65	87%
	Poskytování indiv. služeb kar. poradenství pro žáky	6	100%	54	72%
	Spolupráce s rodiči	6	100%	48	64%

Příloha 19: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje kariérového poradenství – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole	27	79%	46	61%
	Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů	21	62%	39	52%
	Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství	15	44%	33	44%
	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství	15	44%	23	31%
SOŠ (N=46)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole	33	72%	46	61%
	Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů	27	59%	39	52%
	Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství	24	52%	33	44%
Gymnázium (N=20)	Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů	11	55%	39	52%
	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole	10	50%	46	61%
	Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství	8	40%	33	44%
VOŠ (N=8)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole	5	63%	46	61%
	Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů	4	50%	39	52%
	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství	3	38%	23	31%
Konzervatoř (N=1)	Nedostatečná podpora ze strany zřizovatele	1	100%	11	15%
Praktická škola (N=6)	Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů	3	50%	39	52%
	Malý zájem ze strany zaměstnavatelů	3	50%	23	31%
	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství	2	33%	23	31%

Příloha 20: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje kariérového poradenství – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	28	82%	64	85%
	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	27	79%	44	59%
	Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ	23	68%	43	57%
SOŠ (N=46)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	39	85%	64	85%
	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	32	70%	44	59%
	Vytvoření odpovídající časové dotace vyuč. pro poskytování služeb kar. por.	31	67%	43	57%
Gymnázium (N=20)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	19	95%	64	85%
	Rozvoj spolupráce s VŠ	16	80%	38	51%
	Metodická podpora pro výuku průřez. tématu či vzděl. obl. Člověk a svět práce na národní úrovni	15	75%	37	49%
VOŠ (N=8)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	7	88%	64	85%
	Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ	6	75%	43	57%
	Metodická podpora pro výuku průřez. tématu či vzděl. obl. Člověk a svět práce na národní úrovni	6	75%	37	49%
	Podpora systematické spolupráce s personalisty podniků	6	75%	37	49%
Konzervatoř (N=1)	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	1	100%	44	59%
	Rozvoj spolupráce s VŠ	1	100%	38	51%
Praktická škola (N=6)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	6	100%	64	85%
	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	4	67%	44	59%
	Vytvoření odpovídající časové dotace vyuč. pro poskytování služeb kar. por.	4	67%	43	57%
	Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ	4	67%	43	57%

7 Podpora inkluzivního vzdělávání v Pardubickém kraji

Inkluzivní vzdělávání, označované také pojmem společné vzdělávání, vychází z požadavku přizpůsobení edukačního prostředí žákům. V takovém prostředí lze pracovat s heterogenní skupinou žáků a akceptovat tak různorodost pohlaví, etnicity, kultury, jazyka, sociálního prostředí, popř. věku; lze také pracovat s různou úrovní předpokladů, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami či mimořádným nadáním. Inkluzivní vzdělávání dává možnost vytvoření „školy pro všechny“.

Zároveň je potřeba chápat, že **pro žáky s handicapem je zásadní volba vhodného oboru,** který odpovídá jejich osobním možnostem i omezením. Důležité je tedy racionální pochopení reálných hranic inkluze tak, aby byla skutečně přínosem pro všechny, neboť stanovení nereálných studijních cílů nepovede, ani při maximálním využití odpovídajících podpůrných opatření, k jejich naplnění, a v konečném důsledku povede naopak ke ztížení pracovního, a pravděpodobně i společenského uplatnění handicapovaného žáka v budoucnu. Zde je potřeba vyzdvihnout také význam motivace takových žáků ke správnému postoji, kde prioritní není dosažení nějaké formy úlevy, ale spíše využití podpory k rozvoji takového žáka.

Je důležité **neopomenout ani význam podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků** a vytváření (inkluzivního) prostředí, ve kterém budou mít možnost efektivně své nadání rozvíjet. V této souvislosti je potřeba nepodceňovat význam včasné identifikace, nebo i diagnostiky nadání a význam dostatečné metodické podpory dotčených pedagogů v této oblasti.

V této souvislosti chceme zmínit z důvodu **vymezení nadání** Renzulliho model¹ (1986), dle kterého mají lidé uznali za své výrazné výkony poměrně dobře definovatelnou sadu tří vzájemně se prolínajících shluků:

- nadprůměrná schopnost,
- angažovanost v úkolu,
- tvořivost.

Je důležité upozornit, že žádná z těchto komponent samostatně nadání netvoří. Jedná se totiž o interakci mezi zmíněnými třemi shluky.

Vývoj v této oblasti intervence se dá v podstatě popsat jako **posun od integrace k inkluzi**. Proto je důležité také vzájemné vymezení pojmů inkluze versus integrace. Dle Tomáše Houšky² na rozdíl od integrace, kdy se pomůže jednotlivci v začlenění do třídy a přizpůsobení se třídě, znamená inkluze vytvoření diferencovaných podmínek různým dětem tak, že všechny – ač se svými schopnostmi mohou lišit – získají prostředí, které je optimálně rozvíjí a přitom mohou pracovat ve společné, výkonově heterogenní sociální skupině.

Definice oblasti této intervence je dána naplněním těchto základních znaků inkluzivního vzdělávání:

- ke vzdělávání mají přístup všichni bez rozdílu,
- vzdělávání je snadno a bezpečně fyzicky přístupné,
- vzdělávání si mohou dovolit všichni, je ekonomicky dostupné,
- vzdělávání je poskytováno v odpovídající kvalitě, reaguje na potřeby měnící se společnosti, včetně odborného náhledu na potřeby zdravotně postižených i komunit z odlišného kulturního a sociálního prostředí.

Základním a logickým východiskem je především novela školského zákona č. 82/2015 Sb. v platném znění, respektive vyhláška č. 416/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků

¹ www.nadanedeti.cz/pro-odborniky-modely-nadani

² HOUŠKA, T. Inkluzivní škola, Osmileté gymnázium Buďanka o.p.s. Praha: Česká pedagogická komora, 2007. str. 7

se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhlášky č. 270/2017 Sb. Těmito právními normami je zaváděn systém 5 stupňů podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Příslušná vyhláška popisuje Podpůrná opatření prvního stupně jako opatření, která představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost a jsou financována v režii školy. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Financování těchto stupňů nárokuje škola ze státního rozpočtu. **Podpůrná opatření jsou definována výše uvedeným zákonem a jejich úplný přehled je uveden v příloze č. 1 výše uvedené Vyhlášky.**

Hlavní zjištění

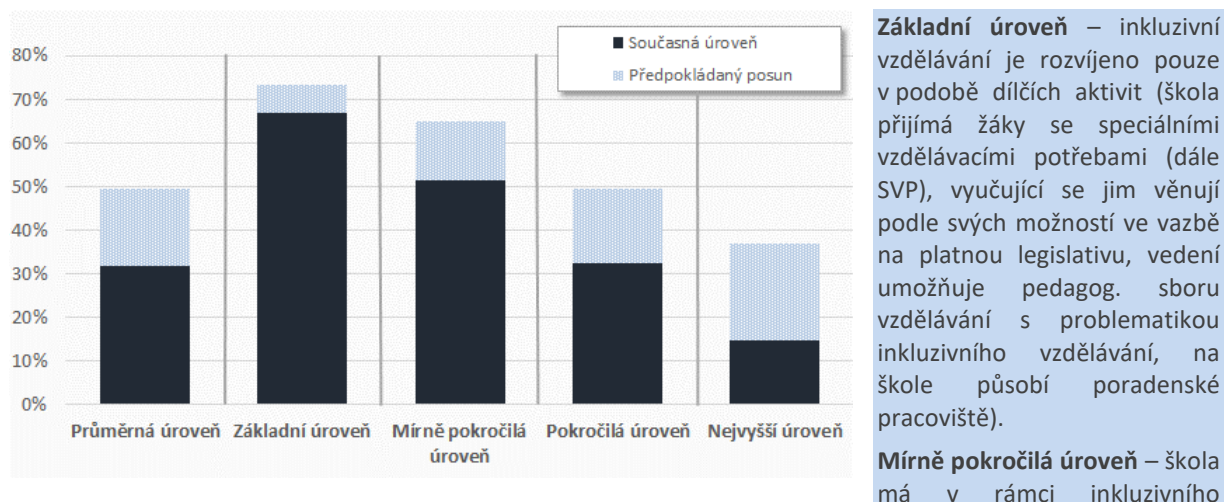
- Školy rozvíjí inkluzivní vzdělávání především prostřednictvím činností na úrovni rozvoje dílčích aktivit – základní úroveň (SOU, SOŠ, VOŠ a gymnázia) a o nejvýraznější nárůst prováděných aktivit budou usilovat na úrovni vytváření a rozšiřování komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání – nejvyšší úroveň (platí pro všechny typy škol).
- Školy v souvislosti s inkluzivním vzděláváním shodně nejčastěji evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků a spolupracují se školskými poradenskými zařízeními. Gymnázia dále zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací/výchovné plány.
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti s nedostatečnými finančními prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání, nedostatečným technickým a materiálním zabezpečením (především SOU, SOŠ a VOŠ) a nedostatečným vzděláním vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání. Gymnázia a vyšší odborné školy navíc jako překážku uvádějí příliš vysoký počet žáků ve třídě. A praktické školy nemají dostatečné možnosti pro zajištění asistentů pedagogů.
- Opatřením, které by školám nejvíce pomohlo v realizaci zvolených cílů, je především vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (bez ohledu na zaměření školy). Mezi další nejčastěji zmiňovaná opatření patří jednak zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (především pro SOU a SOŠ), jednak vzdělávání vyučujících na školách v oblastech metod a forem práce (především pro SOU, SOŠ a gymnázia) a různých forem hodnocení žáků (především pro SOU, SOŠ, VOŠ a gymnázia).

7.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Střední a vyšší odborné školy v Pardubickém kraji v oblasti podpory inkluzivního vzdělávání vykonávají v současnosti nejčastěji činnosti spadající do základní úrovně (67 %), tedy takové, které tuto oblast rozvíjejí pouze v podobě dílčích aktivit. Školy dále vykonávají řadu aktivit v rámci mírně pokročilé úrovně (51 %), kdy mají zpracovanou strategii a plán pedagogické podpory inkluzivního vzdělávání. Do jisté míry mají školy zpracované také komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání, které představuje pokročilou úroveň (32 %). Nejmenší část aktivit je školami vykonávána v rámci nejvyšší úrovně (15 %), charakteristické dalším rozvíjením komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti inkluzivního vzdělávání, plánují rozvoj činností především v rámci nejvyšší (předpokládaný posun o 22 %), případně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 17 %). U mírně pokročilé a základní úrovně je plánován výrazně menší rozvoj. V rámci mírně pokročilé úrovně je plánován posun o 13 % a v rámci základní úrovně pak o 6 %. Je tedy patrné, že střední a vyšší odborné školy v Pardubickém kraji mají zájem o vytvoření komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání, které bude případně dále ještě rozšiřováno.

Graf 59: Současná úroveň podpory inkluzivního vzdělávání a předpokládaný posun

Pokročilá úroveň – škola má zpracované komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání (u žáků se SVP škola pracuje s individuálními vzdělávacími a výchovnými plány, vyučující v plné šíři využívají pedagogickou diagnostiku, škola spolupracuje se zaměstnavateli a umožňuje žákům se spec. vzdělávacími potřebami realizovat odborný výcvik a praxi, s některými žáky se SVP spolupracuje asistent pedagoga, na škole je rozšířené poradenské pracoviště, prostory školy jsou dostupné všem žákům).

Nejvyšší úroveň – komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání je školou dále rozšiřováno (tvorba plánů inkluzivního rozvoje školy, realizace plánů je metodicky řízena a koordinována, zaměstnavatelé vytvářejí žákům se spec. vzdělávacími potřebami vhodné podmínky, škola spolupracuje při péči o žáky se SVP s dalšími institucemi a specialisty, prostředí školy je přizpůsobeno všem žákům).

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz příloha 21), tak **střední odborná učiliště** i **střední odborné školy** vykazují nejvíce aktivit, které lze zařadit do základní úrovně, kdy je inkluzivní vzdělávání realizováno pouze formou dílčích aktivit (shodně 71 %). Největší posun lze v případě SOU i SOŠ očekávat v rámci komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání a jeho dalšího rozvoje (posun na nejvyšší úrovni o 25 % u SOU a o 23 % v případě SOŠ).

I vyšší odborné školy nejvíce aktivit v této oblasti vykazují na základní úrovni (inkluzivní vzdělávání rozvíjejí pouze v podobě dílčích aktivit). Navýšení počtu aktivit pak plánují zejména na pokročilé úrovni, tj. zaměří se na zpracování komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání.

Gymnázia také inkluzivní vzdělávání rozvíjejí především v rámci základní úrovně (54 %). I v jejich případě lze očekávat nejvýraznější posun v rámci nejvyšší úrovně (o 28 %) a v případě aktivit pokročilé úrovně o 24 %.

Konzervatoř vykonává v největší míře aktivity náležející do základní (100 %), resp. mírně pokročilé (60 %) úrovně. Určitý posun je očekáván pouze v rámci mírně pokročilé úrovně (o 10 %).

Praktické školy se svými činnostmi pohybují napříč více sledovanými úrovněmi, nejvíce činností spadá do základní (83 %) a pokročilé (76 %) úrovně. Nejvýraznější posun lze předpokládat v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 17 %).

7.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci podpory inkluzivního vzdělávání školy v Pardubickém kraji v největší míře evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (92 %). Dále se věnují zohledňování charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (75 %), spolupráci se školskými poradenskými zařízeními (73 %) a průběžnému zpracování a vyhodnocování individuálních vzdělávacích či výchovných plánů (72 %).

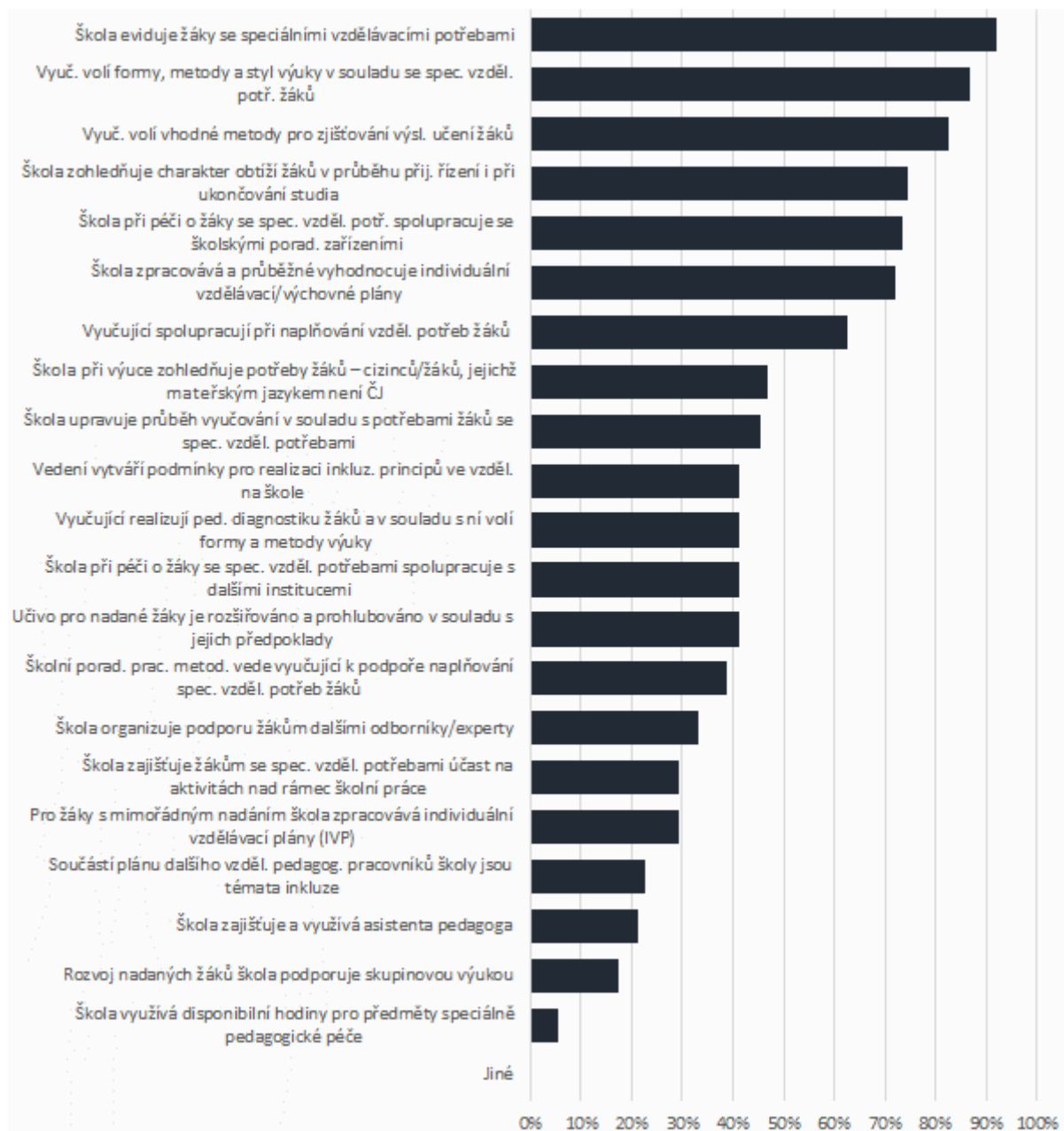
V rámci této oblasti intervence vyvíjejí aktivitu nejen školy, ale také jejich pedagogičtí pracovníci. Ti v nejvyšší míře volí vhodné formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (87 %) a vhodné metody pro zjišťování výsledků učení (83 %). Pedagogičtí pracovníci dále v relativně vysoké míře (63 %) spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání těchto žáků).

Školy také zohledňují potřeby žáků, jejichž mateřským jazykem není čeština (47 %), upravují organizaci a průběh vyučování v souladu s potřebami žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (45 %) nebo rozšiřují a prohlubují učivo určené nadaným žákům (41 %). Ve stejné míře školy při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují s dalšími institucemi (41 %) a vedení škol vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání (41 %).

V menší míře pak školní poradenská pracoviště metodicky vedou vyučující k podpoře naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků (39 %) nebo školy organizují podporu žákům dalšími odborníky či experty (33 %).

Mezi aktivity, které jsou školami realizovány v nejnižší míře, se řadí zajišťování žákům se speciálními vzdělávacími potřebami účast na aktivitách nad rámec školní práce (29 %), zpracovávání individuálních vzdělávacích plánů pro žáky s mimořádným nadáním (29 %), zařazování témat inkluze do plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (23 %), zajišťování a využívání asistenta pedagoga (21 %) či podpora nadaných žáků prostřednictvím skupinové výuky (17 %). Pouze 5 % škol uvedlo, že využívá disponibilní hodiny pro předměty speciálně pedagogické péče.

Graf 60: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory inkluzivního vzdělávání aktivně podílejí

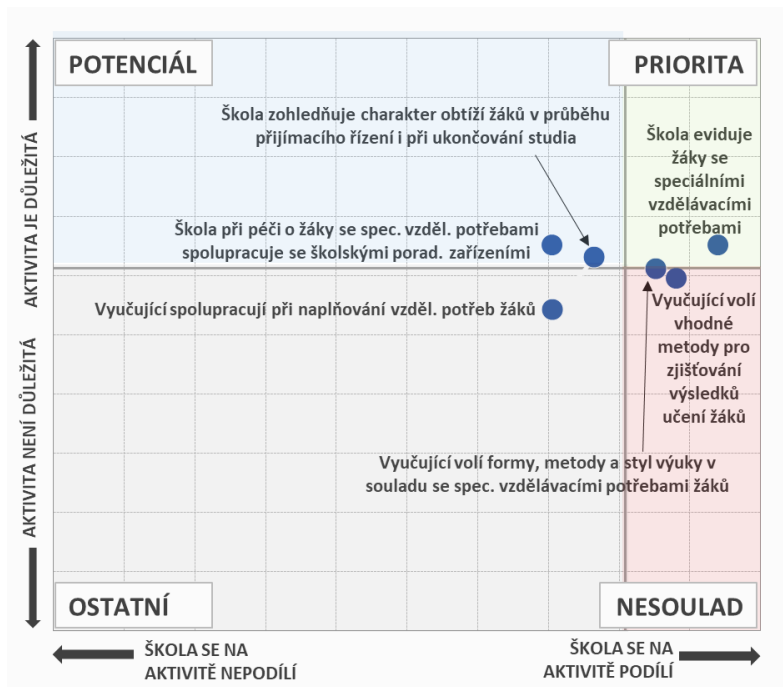
Napříč všemi typy škol (viz příloha 22) je nejčastěji uváděnou aktivitou spojenou s inkluzivním vzděláváním na školách evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a další všemi školami velmi často uváděnou aktivitou spojenou s inkluzivním vzděláváním je také volba forem, metod a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků, resp. volba vhodných metod pro zjišťování výsledků učení žáků. Gymnázia mimo již zmíněné také ve velké míře zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací/výchovné plány (85 % škol).

7.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v rámci inkluzivního vzdělávání v největší míře evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (94 %). Mezi další významné aktivity učilišť patří volba vhodných metod pro zjišťování výsledků učení žáků (88 %) a volba vhodných forem, metod a stylu výuky v souladu se

speciálními vzdělávacími potřebami žáků (85 %). V relativně velké míře pak škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (76 %), vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (71 %) a škola při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními (71 %).

Graf 61: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud se zaměříme na důležitost jednotlivých činností v rámci rozvoje inkluzivního vzdělávání, hlavní prioritu středních odborných učilišť představuje evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tuto aktivitu školy zmiňovaly v největší míře a zároveň jí ve srovnání s ostatními položkami přikládaly větší význam.

SOU se věnují také volbě vhodných metod pro zjišťování výsledků učení žáků a volbě forem, metod a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků, nicméně těmto aktivitám přikládají spíše průměrnou důležitost.

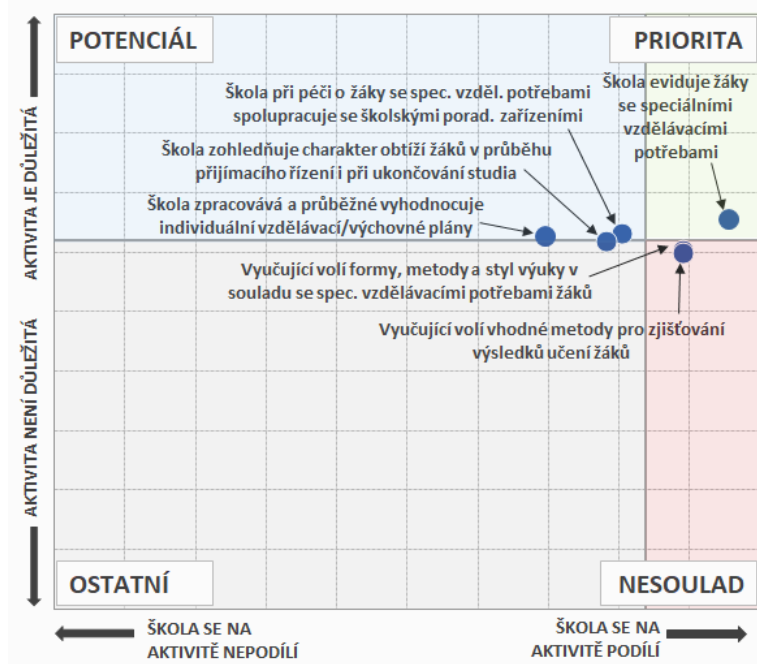
Určitý potenciál pak pro střední odborná učiliště představuje jednak zohlednění charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia, jednak spolupráce se školskými poradenskými zařízeními – tyto činnosti považují školy za důležité, nicméně se jim věnují spíše v menší míře.

Střední odborné školy v rámci inkluzivního vzdělávání podobně jako učiliště v největší míře evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (96 %) a 80 % škol při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními. Vyučující ve školách dále volí jednak formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků a jednak vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (shodně 89 % škol).

Další významnou aktivitou středních odborných škol je zohledňování charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončení studia (78 %) a 70 % škol zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací či výchovné plány.

Z hlediska důležitosti jednotlivých činností představuje pro střední odborné školy hlavní prioritu evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tuto aktivitu školy velmi často zmiňovaly a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přikládaly relativně velký význam.

Graf 62: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

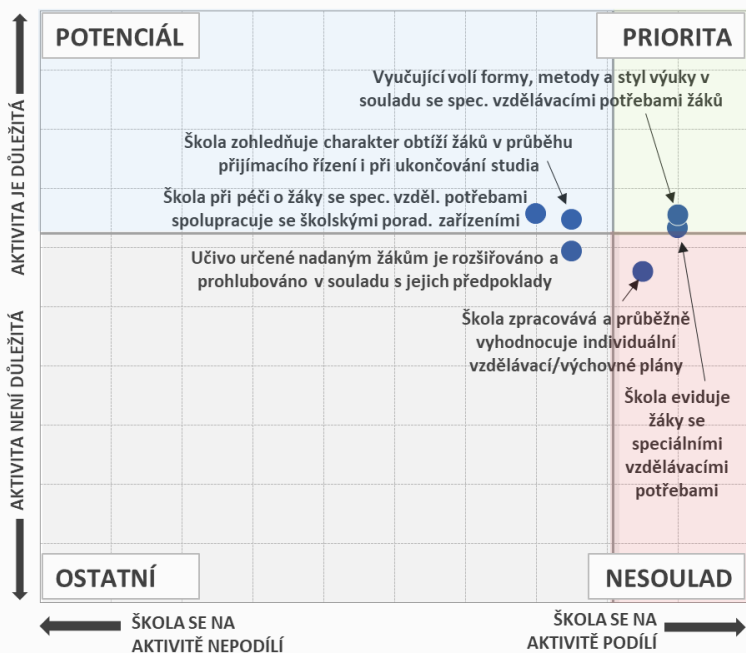
Ve větší míře zmiňovaly střední odborné školy také volbu vhodných metod pro zjišťování výsledků učení žáků a volbu forem, metod a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků, těmto aktivitám je nicméně přikládán spíše podprůměrná důležitost.

Větší význam přikládají střední odborné školy zpracovávání a průběžnému vyhodnocování individuálních vzdělávacích plánů a spolupráci se školskými poradenskými zařízeními. Jelikož však tyto aktivity zmiňoval spíše nižší podíl škol, představují určitý

potenciál dalšího rozvoje inkluzivního vzdělávání na školách.

Gymnázia se v oblasti inkluzivního vzdělávání podobně jako ostatní typy škol věnují především evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (90 %), volbě forem, metod a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (také 90 %) a zpracování a průběžnému vyhodnocování individuálních vzdělávacích či výchovných plánů (85 %).

Graf 63: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Tři čtvrtiny gymnázií v Pardubickém kraji dále zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončení školy a shodný podíl škol také učivo určené nadaným žákům rozšiřuje a prohlubuje v souladu s jejich předpoklady. 70 % gymnázií také při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními.

Z hlediska důležitosti jednotlivých činností v rámci realizace inkluzivního vzdělávání na školách lze mezi priority gymnázií zařadit jednak volbu forem, metod a stylu výuky v souladu se speciálními

vzdělávacími potřebami žáků, jednak evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tyto aktivity jsou školami zmiňovány nejčastěji a zároveň jsou hodnoceny jako důležité.

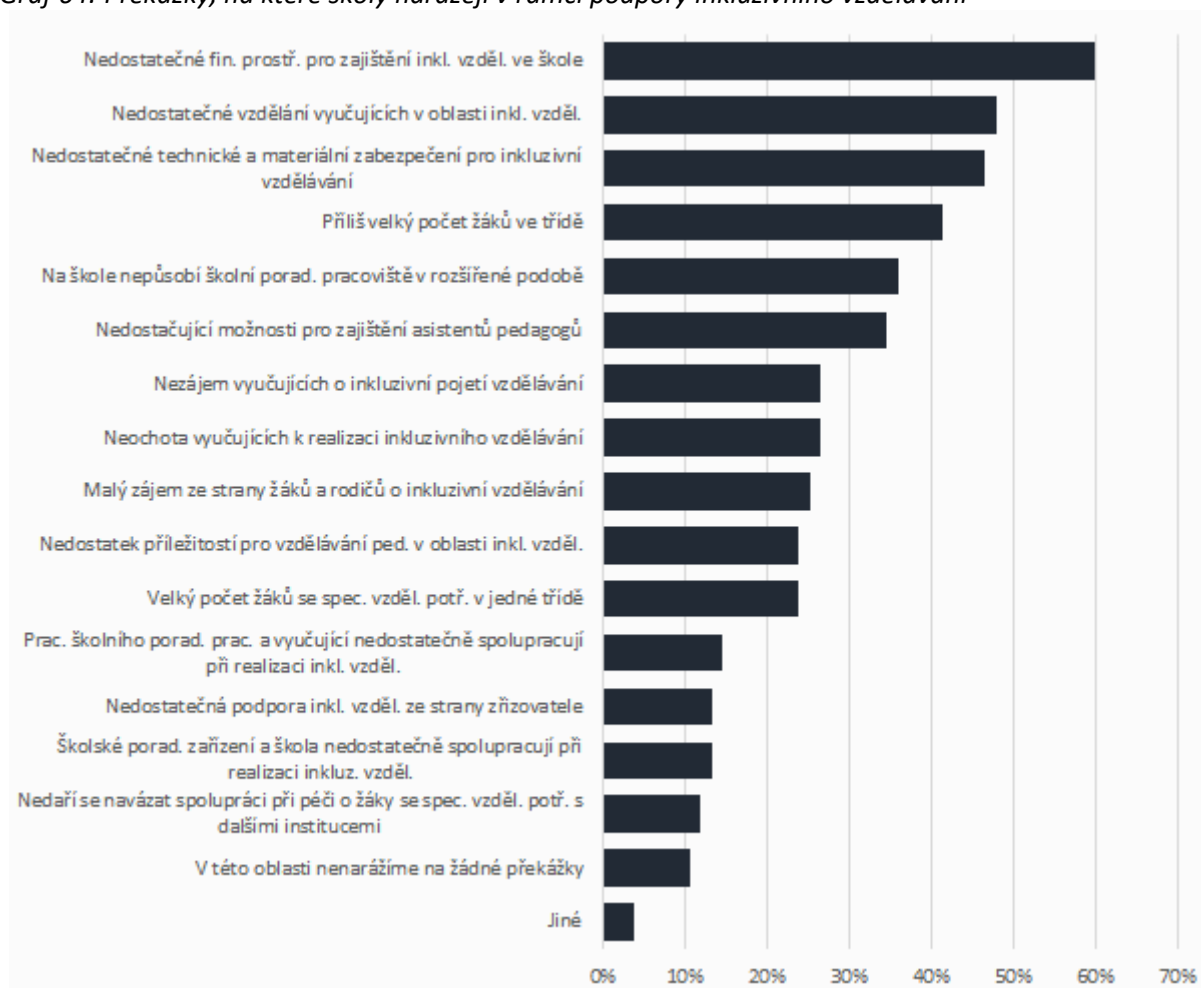
Gymnázia se věnují také zpracování a průběžnému vyhodnocování individuálních vzdělávacích či výchovných plánů, nicméně tuto aktivitu ve srovnání s ostatními nepokládají za příliš důležitou.

Gymnázia dále přikládají vyšší důležitost jednak spolupráci se školskými poradenskými zařízeními při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, jednak zohledňování charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia. Vzhledem k tomu, že tyto aktivity jsou realizovány spíše v menší míře, lze je považovat za určitý potenciál dalšího rozvoje inkluzivního vzdělávání na gymnáziích.

7.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s rozvojem inkluzivního vzdělávání narážejí školy v Pardubickém kraji především na problémy s nedostatkem financí na jeho zajištění (60 %) a dále také na nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání (48 %) či nedostatečné technické a materiální zabezpečení inkluzivního vzdělávání (47 %).

Graf 64: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory inkluzivního vzdělávání

Dalšími výraznými překážkami v této oblasti jsou příliš vysoký počet žáků ve třídě (41 %), absence školního poradenského pracoviště v rozšířené podobě (36 %), malý zájem ze strany žáků a rodičů o inkluzivní vzdělávání (25 %) či velký počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v jedné třídě (24 %).

Další větší skupina překážek rozvoje inkluzivního vzdělávání na školách se týká jeho personálního zajištění. Školy narážejí na nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů (35 %), nezájem

vyučujících v oblasti inkluzivní pojetí vzdělávání a ve shodné míře i neochota vyučujících jej realizovat (27 %) a v neposlední řadě také na nedostatek příležitostí pro vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání (24 %).

V nejmenší míře narážejí školy na překážky spojené s nedostatečnou spoluprací pracovníků školního poradenského pracoviště a vyučujících (15 %), nedostatečnou podporou inkluzivního vzdělávání ze strany zřizovatele (13 %), nedostatečnou spoluprací škol se školským poradenským zařízením (13 %) či s dalšími institucemi (12 %). Při realizaci inkluzivního pojetí vzdělávání 11 % škol Pardubického kraje uvedlo, že nenaráží na žádné překážky.

Napříč všemi typy škol (viz příloha 23) jsou jednou z nejčastějších překážek v realizaci inkluzivního vzdělávání nedostatečné finanční prostředky pro jeho zajištění.

Pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** představují nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání jednoznačně nejčastější překážku (SOU 71 %, SOŠ 70 %). Dále narážejí na nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (SOU 56 %, SOŠ 52 %) a nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání (SOU 53 %, SOŠ 48 %).

Vyšší odborné školy se ve velké míře potýkají s nedostatečnými finančními prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole a s nedostatečným vzděláním vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání (shodně 50 %). Dále narážejí také na nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání, příliš velký počet žáků ve třídě, na absenci školního poradenského pracoviště v rozšířené podobě a nezájmem či neochotou vyučujících k realizaci inkluzivního pojetí vzdělávání (shodně 38 %).

V případě **gymnázií** jsou nejčastěji zmiňovanými překážkami v realizaci inkluzivního vzdělávání nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání (65 %), nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání a příliš velký počet žáků ve třídě (shodně 55 %).

Pro **konzervatoř** představuje největší překážku absence školního poradenského pracoviště v rozšířené podobě.

V případě **praktických škol** jsou nejčastěji zmiňovanou překážkou nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů (83 %) a dále také nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole či nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (shodně 33 %).

7.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

Opatřením, které by školám jednoznačně nejvýrazněji pomohlo v realizaci inkluzivního vzdělávání, je vytvoření odpovídajících finančních podmínek (67 %) a dále zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (53 %). Poměrně značnému podílu škol by pomohlo další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce (52 %), resp. forem hodnocení žáků (51 %) a vzdělávání v oblasti úpravy obsahu by pomohlo 36 % škol.

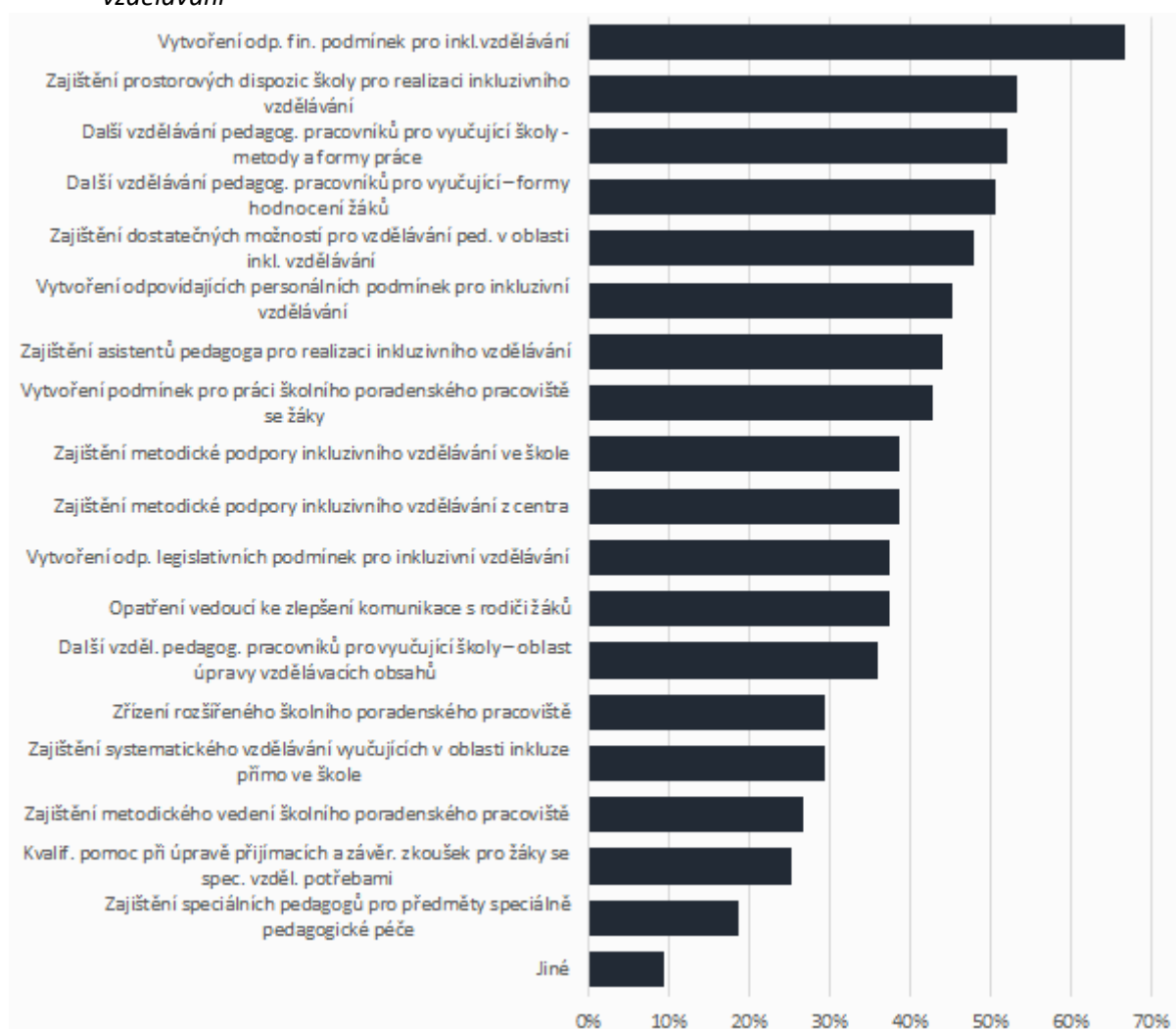
Relativně velký zájem mají školy o zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání (48 %), vytvoření odpovídajících personálních podmínek (45 %), zajištění asistentů pedagoga (44 %) či vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky (43 %). Zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole i centrálně by pomohlo shodně 39 % škol. Jen o něco nižší podíl škol (37 %) také uvedl, že by jim pomohlo jednak

vytvoření odpovídajících legislativních podmínek, jednak realizace opatření, jež by napomohla zlepšení komunikace s rodiči žáků.

Již v menší míře školy uváděly, že by jim pomohlo zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště (29 %), zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole (29 %), zajištění metodického vedení školního poradenského pracoviště (27 %) a kvalifikovaná pomoc při úpravě přijímacích a závěrečných zkoušek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (25 %).

Nejméně škol v Pardubickém kraji pak uvedlo, že by jim pomohlo zajištění speciálních pedagogů pro předměty speciálně pedagogické péče (19 %).

Graf 65: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory inkluzivního vzdělávání

Napříč všemi typy škol (viz příloha 24) patří k nejčastěji zmiňovaným opatřením, která by školám pomohla v realizaci inkluzivního vzdělávání, vytvoření odpovídajících finančních podmínek. **Střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** dále volají po zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání a oba typy škol by přivítaly také další vzdělávání pedagogů v oblasti metod a forem práce. SOU chybí vzdělávání pro pedagogy i v oblasti různých forem hodnocení žáků a formativního vzdělávání (59 %) a 54 % SOŠ by přivítalo také dostatek možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání. **Vyšší odborné školy** by v rozvoji inkluzivního vzdělávání ocenily mimo výše zmíněné odpovídající finanční podmínky pro realizaci inkluzivního vzdělávání (63 %) také další vzdělávání pedagogů v oblasti různých forem hodnocení žáků, vytvoření odpovídajících

personálních podmínek a zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání (shodně 50 %).

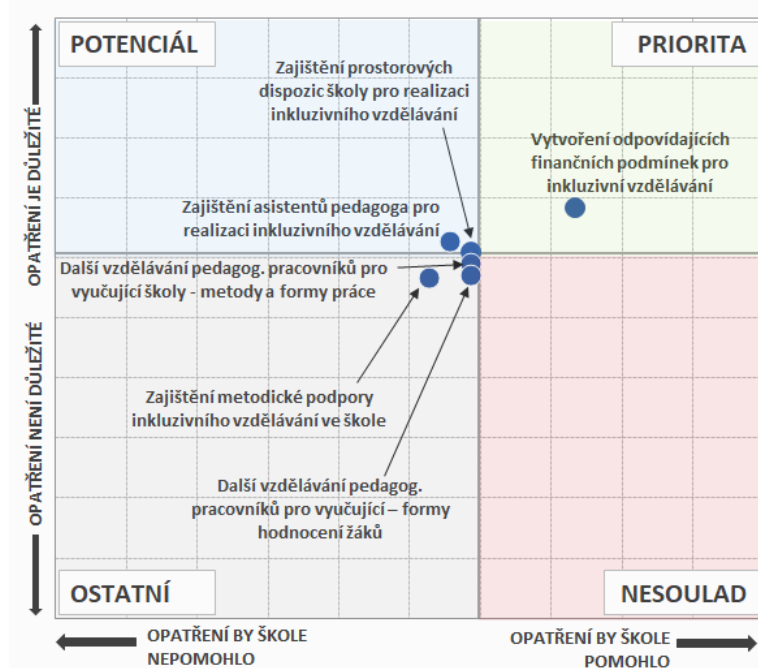
Pro **gymnázia** je vedle vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro realizaci inkluzivního vzdělávání (60 %) důležité také další vzdělávání pedagogů v oblasti různých forem hodnocení žáků (70 %) či v oblasti metod a forem práce (60 %).

Konzervatoř by uvítala především vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro realizaci inkluzivního vzdělávání. V případě **praktických škol** jsou velmi často zmiňovanými opatřeními rozvoje inkluzivního vzdělávání zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání a opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (shodně 67 %), dále také vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání, podmínek pro práci školního poradenského pracoviště či odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (shodně 50 %).

7.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště nejčastěji uváděla, že by jim v rozvoji inkluzivního vzdělávání pomohlo vytvoření odpovídajících finančních podmínek (74 %). Dále by 59 % škol mělo zájem o zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání, další vzdělávání pedagogických pracovníků jak v oblasti metod a forem práce, tak i různých forem hodnocení žáků. 56 % školy by uvítalo také zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání a 53 % škol projevilo zájem o zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole.

Graf 66: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

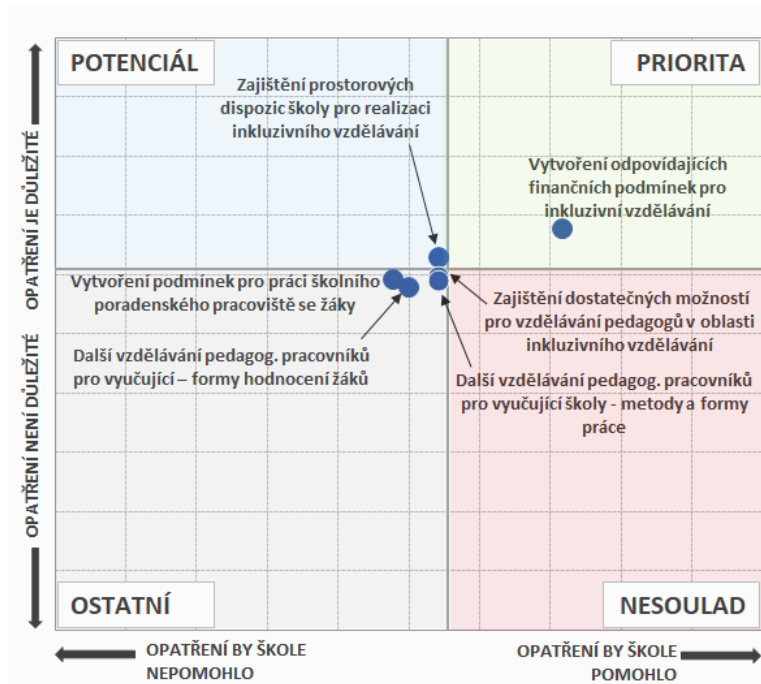
Pokud se zaměříme na důležitost jednotlivých opatření, tak největší prioritu středních odborných učilišť představuje vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Toto opatření je školami ve srovnání s ostatními sledovanými položkami vnímáno jako nejdůležitější a zároveň i nejpotřebnější.

Určitý potenciál představuje pro střední odborná učiliště zajištění asistentů pedagoga a zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání. Tato opatření sice byla ve srovnání s ostatními sledovanými

položkami zmiňována spíše v menší míře, ale zároveň byla školami hodnocena jako důležitá.

V případě **středních odborných škol** je podobně jako u SOU kladen důraz především na vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (72 % škol). Školy pak dále ve velké míře zmiňovaly zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (54 %), zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů (54 %) a další vzdělávání pedagogických pracovníků jak v oblasti metod a forem práce (54 %), tak v oblasti forem hodnocení žáků (50 %). 48 % škol pak mělo zájem také o vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky.

Graf 67: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

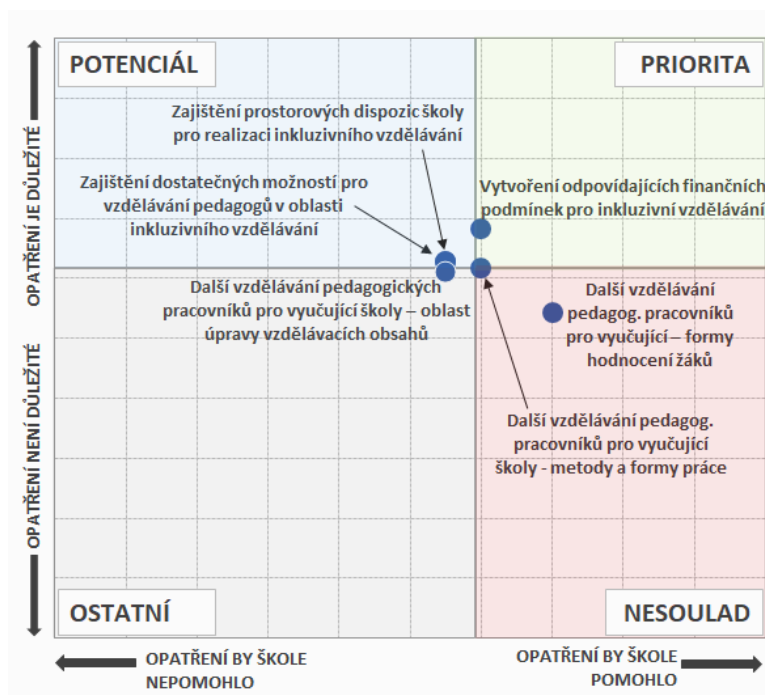
Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření realizace inkluzivního vzdělávání na školách představuje největší prioritu středních odborných škol vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Toto opatření zmiňovaly školy ve srovnání s dalšími sledovanými položkami jednoznačně nejčastěji a zároveň je označovaly za velmi důležité.

Za potenciál středních odborných škol lze pak označit zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání. Toto opatření sice zmiňovaly školy

v nižší míře, ale zároveň bylo ve srovnání s dalšími sledovanými položkami považováno za spíše důležité.

Gymnázia v Pardubickém kraji v největší míře zmiňují další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti různých forem hodnocení žáků (70 % škol).

Graf 68: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

60 % škol mělo dále zájem o vytvoření odp. finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání či další vzdělávání pedagogů v oblasti metod a forem práce a 55 % škol by pomohlo zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání, zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání či další vzdělávání pedagog. Pracovníků v oblasti úpravy vzdělávacích obsahů.

Podobně jako u ostatních typů škol je i v případě gymnázií hlavní prioritou vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní

vzdělávání a za prioritní opatření lze označit i další vzdělávání pedagogů v oblasti metod a forem práce. Tato opatření byla školami častěji zmiňována a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami školami vnímána jako důležitá.

Jednoznačně nejčastěji zmiňovala gymnázia další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti forem hodnocení žáků, nicméně toto opatření je hodnoceno jako spíše méně důležité.

Určitým potenciálem pro rozvoj inkluzivního vzdělávání by pro gymnázia mohlo být zajištění prostorových dispozic školy a dostatečných možností pro vzdělávání pedagogických pracovníků. Tato opatření sice nebyla uváděna školami tak často, ale ve srovnání s ostatními položkami byla ohodnocena jako relativně důležitá.

7.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora inkluzivního vzdělávání“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

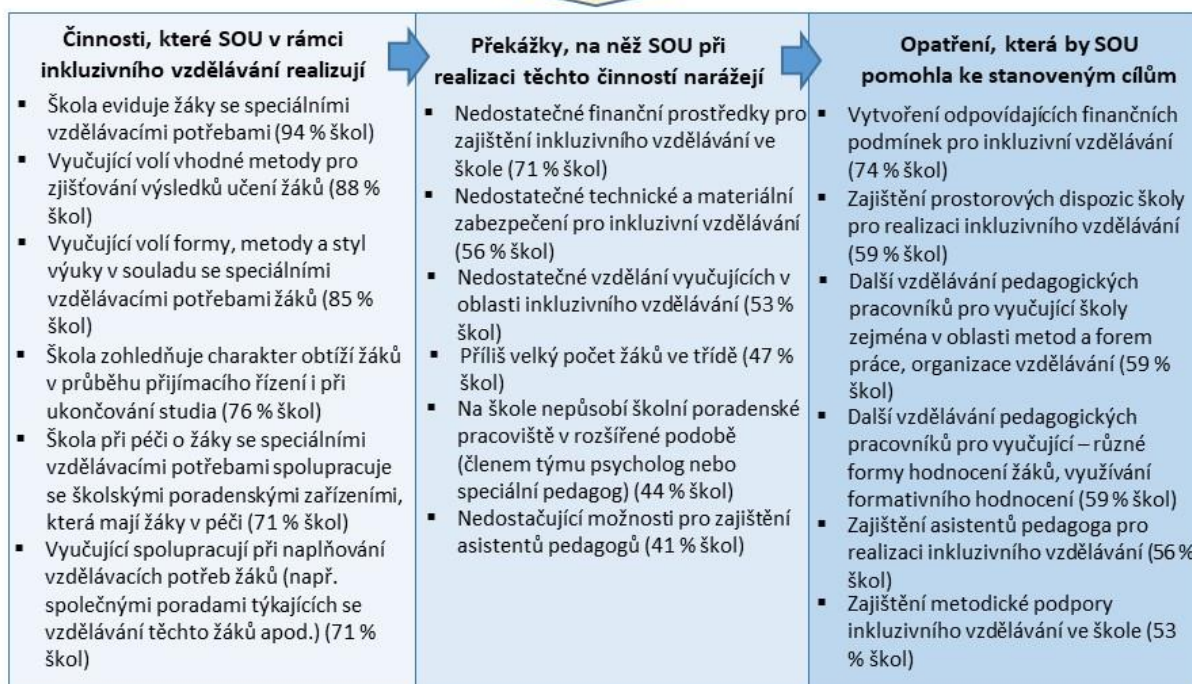
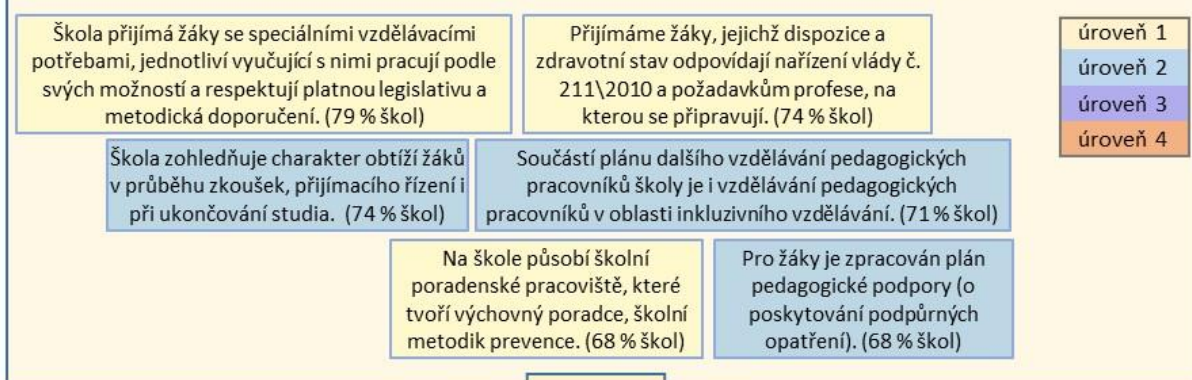
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpora inkluzivního vzdělávání* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpora inkluzivního vzdělávání*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

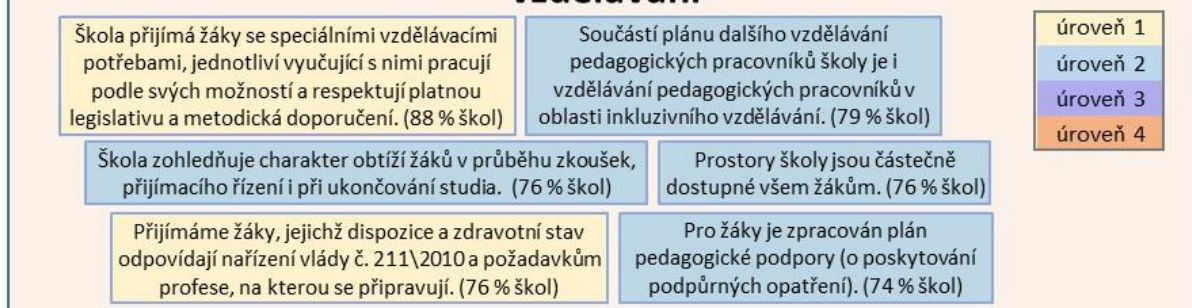
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpora inkluzivního vzdělávání*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav inkluzivního vzdělávání na SOU

Cíle, které si SOU stanovila v rámci rozvoje inkluzivního vzdělávání

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav inkluzivního vzdělávání na SOŠ

Škola přijímá žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, jednotliví vyučující s nimi pracují podle svých možností a respektují platnou legislativu a metodická doporučení. (83 % škol)

Součástí plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy je i vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání. (80 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu zkoušek, přijímacího řízení i při ukončování studia. (78 % škol)

Pro žáky je zpracován plán pedagogické podpory (o poskytování podpůrných opatření). (72 % škol)

Ředitel školy umožňuje členům pedagogického sboru účast na kurzech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků s problematikou společného vzdělávání žáků s odlišnými vzdělávacími potřebami. (72 % škol)

Prostory školy jsou částečně dostupné všem žákům. (70 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci inkluzivního vzdělávání realizují

- Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (96 % škol)
- Vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (89 % škol)
- Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (89 % škol)
- Škola při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky v péči (80 % škol)
- Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (78 % škol)
- Škola zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací/výchovné plány (70 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole (70 % škol)
- Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (52 % škol)
- Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání (48 % škol)
- Na škole nepůsobí školní poradenské pracoviště v rozšířené podobě (členem týmu psycholog nebo speciální pedagog) (46 % škol)
- Příliš velký počet žáků ve třídě (39 % škol)
- Nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů (33 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (72 % škol)
- Zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (54 % škol)
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání (54 % škol)
- Zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (54 % škol)
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující – různé formy hodnocení žáků, využívání formativního hodnocení (50 % škol)
- Vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky (48 % škol)

Cíle, které si SOŠ stanovila v rámci inkluzivního vzdělávání

Škola přijímá žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, jednotliví vyučující s nimi pracují podle svých možností a respektují platnou legislativu a metodická doporučení. (87 % škol)

Součástí plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy je i vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání. (85 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

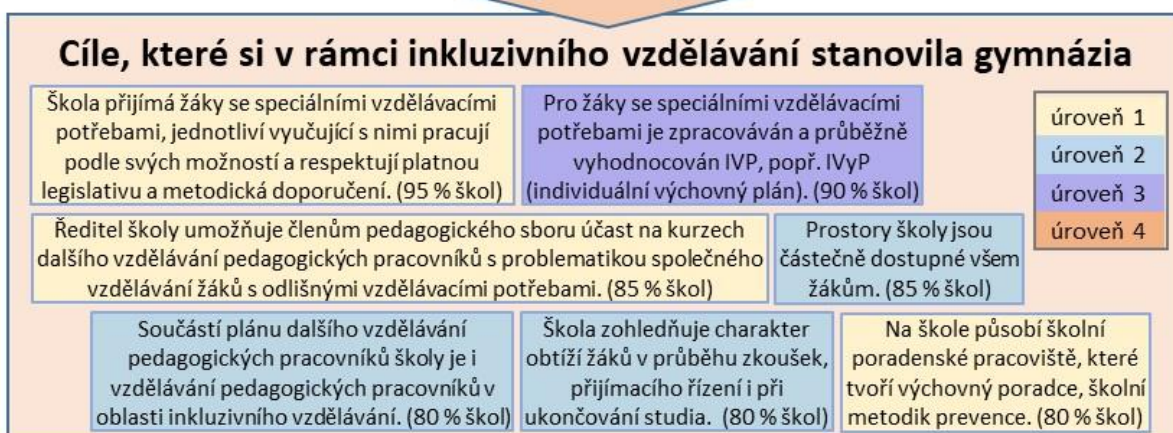
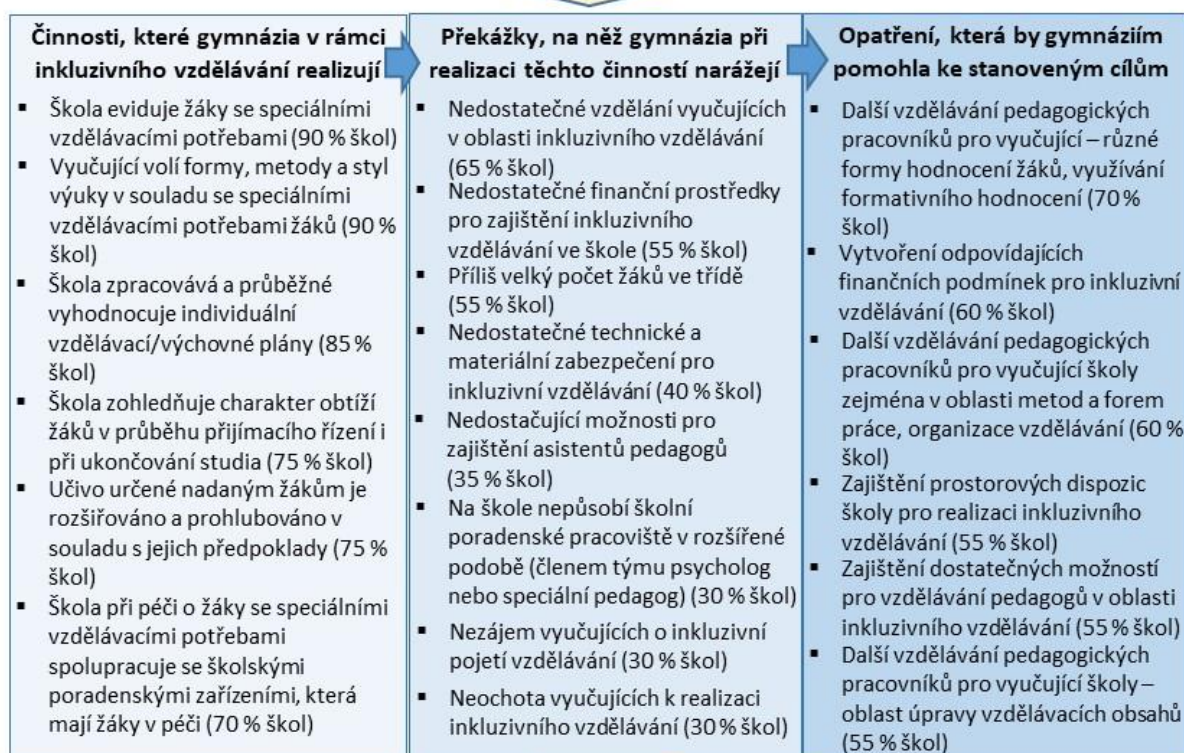
Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu zkoušek, přijímacího řízení i při ukončování studia. (85 % škol)

Ředitel školy umožňuje členům pedagogického sboru účast na kurzech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků s problematikou společného vzdělávání žáků s odlišnými vzdělávacími potřebami. (83 % škol)

Prostory školy jsou částečně dostupné všem žákům. (80 % škol)

Pro žáky je zpracován plán pedagogické podpory (o poskytování podpůrných opatření). (78 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 21: Současná úroveň podpory inkluzivního vzdělávání a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň	Předpokládaný posun
SOU (N=34)	Průměrná úroveň	31%	+ 18%
	Základní úroveň	71%	+ 6%
	Mírně pokročilá úroveň	53%	+ 10%
	Pokročilá úroveň	30%	+ 18%
	Nejvyšší úroveň	13%	+ 25%
SOŠ (N=46)	Průměrná úroveň	32%	+ 17%
	Základní úroveň	71%	+ 7%
	Mírně pokročilá úroveň	57%	+ 12%
	Pokročilá úroveň	30%	+ 16%
	Nejvyšší úroveň	14%	+ 23%
Gymnázium (N=20)	Průměrná úroveň	26%	+ 25%
	Základní úroveň	54%	+ 14%
	Mírně pokročilá úroveň	44%	+ 22%
	Pokročilá úroveň	27%	+ 24%
	Nejvyšší úroveň	10%	+ 28%
VOŠ (N=8)	Průměrná úroveň	32%	+ 17%
	Základní úroveň	75%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	58%	+ 11%
	Pokročilá úroveň	25%	+ 25%
	Nejvyšší úroveň	17%	+ 17%
Konzervatoř (N=1)	Průměrná úroveň	40%	+ 2%
	Základní úroveň	100%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	60%	+ 10%
	Pokročilá úroveň	33%	+ 0%
	Nejvyšší úroveň	25%	+ 0%
Praktická škola (N=6)	Průměrná úroveň	59%	+ 11%
	Základní úroveň	83%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	57%	+ 13%
	Pokročilá úroveň	76%	+ 6%
	Nejvyšší úroveň	44%	+ 17%

Příloha 22: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory inkluzivního vzdělávání aktivně podílejí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	32	94%	69	92%
	Vyuč. volí vhodné metody pro zjišťování výsl. učení žáků	30	88%	62	83%
	Vyuč. volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potř. žáků	29	85%	65	87%
SOŠ (N=46)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	44	96%	69	92%
	Vyuč. volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potř. žáků	41	89%	65	87%
	Vyuč. volí vhodné metody pro zjišťování výsl. učení žáků	41	89%	62	83%
Gymnázium (N=20)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	18	90%	69	92%
	Vyuč. volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potř. žáků	18	90%	65	87%
	Škola zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací/výchovné plány	17	85%	54	72%
VOŠ (N=8)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	7	88%	69	92%
	Vyuč. volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potř. žáků	7	88%	65	87%
	Vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků	7	88%	62	83%
Konzervatoř (N=1)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	1	100%	69	92%
	Vyuč. volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potř. žáků	1	100%	65	87%
	Vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků	1	100%	62	83%
Praktická škola (N=6)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	6	100%	69	92%
	Vyuč. volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potř. žáků	6	100%	65	87%
	Vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků	6	100%	62	83%

Příloha 23: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory inkluzivního vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	24	71%	45	60%
	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání	19	56%	35	47%
	Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání	18	53%	36	48%
SOŠ (N=46)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	32	70%	45	60%
	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání	24	52%	35	47%
	Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání	22	48%	36	48%
Gymnázium (N=20)	Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání	13	65%	36	48%
	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	11	55%	45	60%
	Příliš velký počet žáků ve třídě	11	55%	31	41%
VOŠ (N=8)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	4	50%	45	60%
	Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání	4	50%	36	48%
	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání	3	38%	35	47%
	Příliš velký počet žáků ve třídě	3	38%	31	41%
	Na škole nepůsobí školní poradenské pracoviště v rozšířené podobě	3	38%	27	36%
	Nezájem vyučujících o inkluzivní pojetí vzdělávání	3	38%	20	27%
	Neochota vyučujících k realizaci inkluzivního vzdělávání	3	38%	20	27%
Konzervatoř (N=1)	Na škole nepůsobí školní porad. pracoviště v rozšířené podobě	1	100%	27	36%
Praktická škola (N=6)	Nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů	5	83%	26	35%
	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	2	33%	45	60%
	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání	2	33%	35	47%

Příloha 24: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory inkluzivního vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	25	74%	50	67%
	Zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání	20	59%	40	53%
	Další vzděl. ped. prac. pro vyuč. školy zejm. v oblasti metod a forem práce, org. vzdělávání	20	59%	39	52%
	Další vzděl. ped. prac. pro vyuč. – různé formy hod. žáků, využívání formativního hod.	20	59%	38	51%
SOŠ (N=46)	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	33	72%	50	67%
	Zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání	25	54%	40	53%
	Další vzděl. ped. prac. pro vyuč. školy zejm. v oblasti metod a forem práce, org. vzdělávání	25	54%	39	52%
	Zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání	25	54%	36	48%
Gymnázium (N=20)	Další vzděl. ped. prac. pro vyuč. – různé formy hod. žáků, využívání formativního hod.	14	70%	38	51%
	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	12	60%	50	67%
	Další vzděl. ped. prac. pro vyuč. školy zejm. v oblasti metod a forem práce, org. vzdělávání	12	60%	39	52%
VOŠ (N=8)	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	5	63%	50	67%
	Další vzděl. ped. prac. pro vyuč. – různé formy hod. žáků, využívání formativního hod.	4	50%	38	51%
	Vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	4	50%	34	45%
	Zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání	4	50%	33	44%
Konzervatoř (N=1)	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	1	100%	50	67%
Praktická škola (N=6)	Zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání	4	67%	33	44%
	Opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků	4	67%	28	37%
	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	3	50%	50	67%
	Vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky	3	50%	32	43%
	Vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	3	50%	28	37%

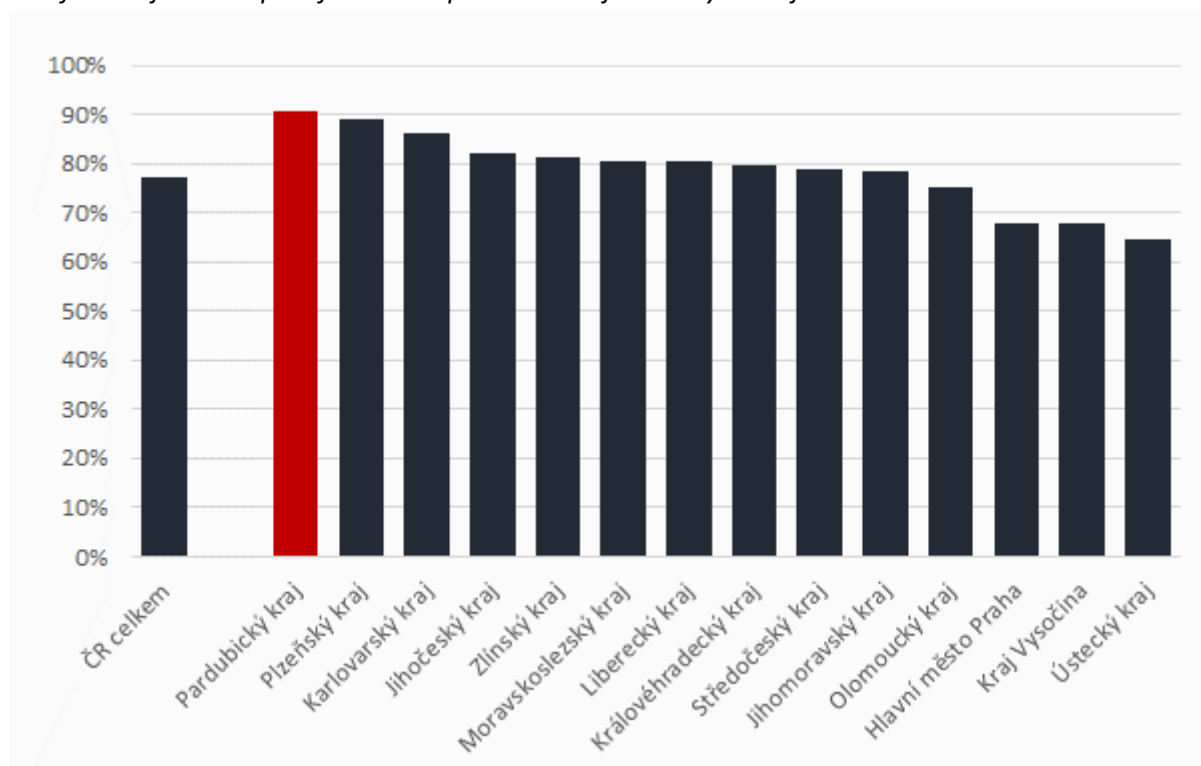
8 Podpora infrastruktury škol – investiční část

8.1 ZÁJEM ŠKOL O ČERPÁNÍ INVESTIC V RÁMCI ČR

Více než 90 % středních a vyšších Pardubického kraje má zájem o čerpání finančních prostředků na rozvoj infrastruktury.

Největší zájem o finanční prostředky mají školy v Pardubickém (91 % škol), Plzeňském (89 %) a Karlovarském kraji (86 %). Školy v drtivé většině krajů ve srovnání s celorepublikovými výsledky projevily nadprůměrný zájem o čerpání prostředků na investice. Zhruba průměrný zájem o čerpání prostředků na investice pak projevily školy v Jihomoravském kraji (78 %). Nejnižší podíl škol projevily zájem o získání prostředků na investice v Ústeckém kraji (65 %), Kraji Vysočina (68 %) a v Hlavním městě Praha (68 %).

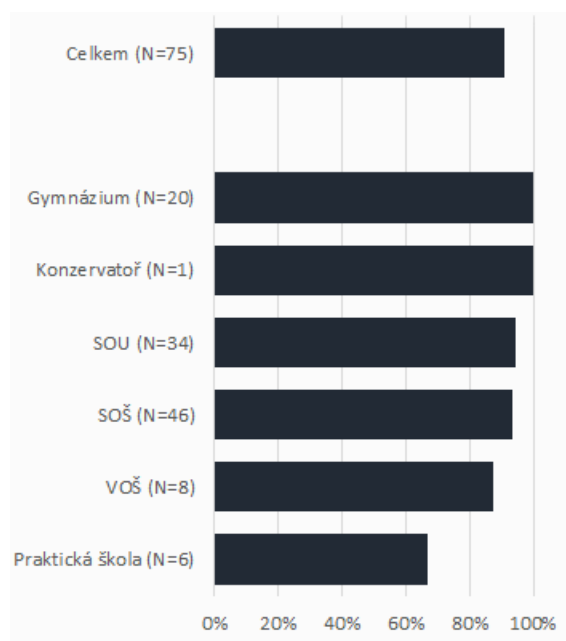
Graf 69: Zájem o čerpání finančních prostředků v jednotlivých krajích

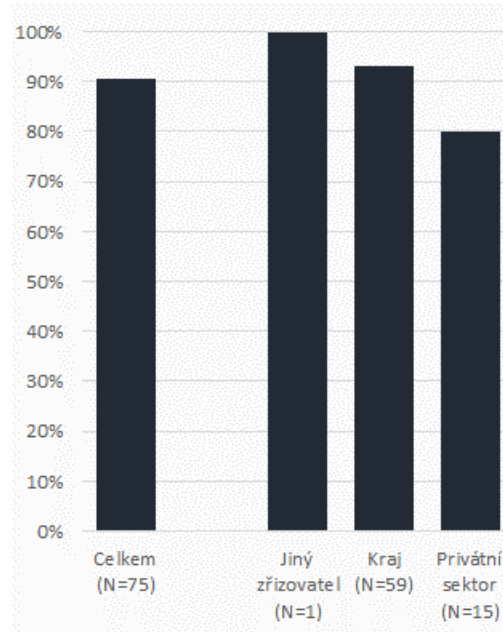
Z hlediska typu školy mají nejvyšší zájem o čerpání prostředků na investice do infrastruktury všechna gymnázia a konzervatoře. Následují střední odborná učiliště, z nichž projevilo zájem o čerpání prostředků 94 %. Střední odborné školy by rovněž rády využily možnosti získat finance na infrastrukturu (93 %). Poměrně značný zájem projevily i vyšší odborné školy (88 %); v případě praktických škol pouze 67 % z nich uvedlo, že bude usilovat o získání prostředků na investice.

Pokud se zaměříme na zřizovatele školy, tak je jednoznačně nejvyšší zájem o čerpání finančních prostředků mezi veřejnými školami, jejichž zřizovatelem je kraj (93 %). V menší míře budou o finance na rozvoj infrastruktury usilovat také soukromé školy (80 %).

Graf 70: Zájem o čerpání finančních prostředků podle typu školy

Graf 71: Zájem o čerpání finančních prostředků podle zřizovatele školy

8.2 PREFEROVANÉ OBLASTI ČERPÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ

Mezi oblasti, v jejichž rámci školy nejčastěji plánují čerpání finančních prostředků, patří stavební úpravy menšího rozsahu (35 %) a stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí (32 %).

Graf 72: Oblasti plánovaného čerpání finančních prostředků

Pozn.: Při výpočtu podílů byl zohledněn maximální možný počet investičních záměrů za školy pro každou oblast.

Dále školy ve větší míře zmiňovaly také výstavbu odborných učeben a učeben pro individuální učení (25 %), stavební úpravy většího rozsahu (25 %) a zateplení budov a školských zařízení (23 %). Zhruba pětina škol v Pardubickém kraji by ráda čerpala finanční prostředky na pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tisíc korun a na pořízení SW a HW pro výuku informatického myšlení a digitálních dovedností (shodně 21 %). Do vnitřního zařízení a vybavení pro praktické vyučování a polytechnickou výchovu a rozvoje vnitřní konektivity školy a školských zařízení a připojení k internetu by rádo investovalo 15 % škol. Prostředky na novou výstavbu SŠ nebo školského zařízení by využilo 13 % škol.

Pouze v menší míře školy plánují čerpání finančních prostředků na bezbariérové úpravy (včetně nábytku, strojů, didaktických a kompenzačních pomůcek) a pořízení strojů řízených počítačem (shodně 9 %), zájem o čerpání finančních prostředků na zvýšení energetické efektivity budov SŠ a školských zařízení má 7 % škol a 4 % škol plánují pořízení softwaru pro programování strojů řízených počítačem.

Z hlediska typu školy by **střední odborná učiliště** chtěla investovat především do pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tisíc korun (38 %). Dalšími nejčastějšími oblastmi čerpání pro střední odborná učiliště jsou stavební úpravy menšího rozsahu či úpravy na podporu bezpečného a podnětného prostředí (shodně 33 %) a zateplení budov SŠ a školských zařízení (32 %).

Střední odborné školy (z nichž mělo o investice do infrastruktury zájem 43 škol) mají zájem o investiční záměry především pro oblast stavebních úprav menšího rozsahu (36 %), pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tisíc korun (27 %) a stavební úpravy většího rozsahu (26 %).

Tab. 3: Oblasti plánovaného čerpání finančních prostředků – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=32)	Pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tis. Kč	36	38%	43	21%
	Stavební úpravy menšího rozsahu	32	33%	71	35%
	Stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí	32	33%	65	32%
	Zateplení budov SŠ a školských zařízení	31	32%	47	23%
SOŠ (N=43)	Stavební úpravy menšího rozsahu	46	36%	71	35%
	Pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tis. Kč	35	27%	43	21%
	Stavební úpravy většího rozsahu	33	26%	50	25%
Gymnázium (N=20)	Stavební úpravy menšího rozsahu	24	40%	71	35%
	Výstavba odborných učeben, učebny pro ind. učení (včetně vybavení)	24	40%	52	25%
	Stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí	24	40%	65	32%
	Pořízení SW a HW pro výuku inf. myšlení a dig. doved.	19	32%	43	21%
VOŠ (N=7)	Stavební úpravy menšího rozsahu	9	43%	71	35%
	Stavební úpravy většího rozsahu	8	38%	50	25%
	Pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tis. Kč	7	33%	43	21%
Konzervatoř (N=1)	Vnitřní zařízení a vybavení pro praktické vyučování a polytech. výchovu	3	100%	31	15%
	Stavební úpravy menšího rozsahu	1	33%	71	35%
Praktická škola (N=4)	Stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí	5	42%	65	32%
	Výstavba odborných učeben, učebny pro ind. učení (včetně vybavení)	4	33%	52	25%
	Zateplení budov SŠ a školských zařízení	3	25%	47	23%
	Stavební úpravy většího rozsahu	3	25%	50	25%

Pozn.: Při výpočtu podílů byl zohledněn maximální možný počet investičních záměrů za školy pro každou oblast.

Gymnázia projevila zájem o čerpání finančních prostředků především v oblastech stavebních úprav menšího rozsahu, výstavby odborných učeben či stavebních úprav a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí (shodně 40 %). Zájem o prostředky na pořízení SW a HW pro výuku informativního myšlení a digitálních dovedností projevilo 32 % gymnázií.

Vyšší odborné školy se zajímají především o oblast stavebních úprav menšího (43 %) či většího (38 %) rozsahu. Třetina vyšších odborných škol má zájem o pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tisíc Kč.

Konzervatoř by měla zájem o investice v oblasti vnitřního zařízení a vybavení pro praktické vyučování a polytechnickou výchovu (100 %) a stavebních úprav menšího rozsahu (33 %).

O investice do infrastruktury projevily zájem také 4 **praktické školy**. Ty mají největší zájem o čerpání prostředků v oblasti stavebních úprav a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí (42 %) a výstavbu odborných učeben a učeben pro individuální učení (33 %). Dále plánují investice v oblasti zateplení budov SŠ a školských zařízení či stavební úpravy většího rozsahu (shodně 25 %).

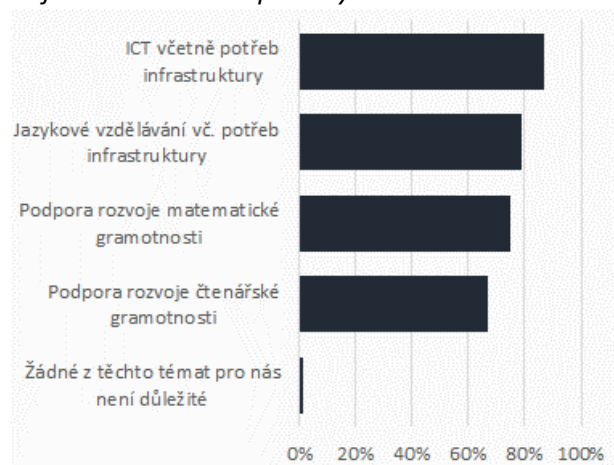
9 Nepovinné oblasti

Podpora krajského akčního plánování se soustřeďuje kromě tzv. povinných oblastí i na nepovinné oblasti, které jsou volitelné. Mezi volitelná témata patří rozvoj výuky cizích jazyků, ICT kompetence a čtenářská a matematická gramotnost. Alespoň jedno z těchto témat je důležité pro naprostou většinu škol (99 %).

9.1 DŮLEŽITOST NEPOVINNÝCH OBLASTÍ

Z hlediska uvedených nepovinných oblastí školy nejčastěji považují za důležitou oblast rozvoj ICT (87 %) a jazykového vzdělávání včetně potřeb infrastruktury (79 %).

Graf 73: Důležitost nepovinných oblastí

Za potřebný považují střední a vyšší odborné školy v Pardubickém kraji také rozvoj matematické gramotnosti (75 %) a čtenářské gramotnosti (67 %).

Zaměříme-li se na nepovinné oblasti a jejich důležitost podle typů škol, pak pro **střední odborná učiliště** je nejdůležitější oblast ICT včetně potřeb infrastruktury (88 %). Následuje podpora matematické gramotnosti (74 %) a jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury (71 %). Podporu rozvoje čtenářské gramotnosti považuje za důležitou polovina středních odborných učilišť.

Střední odborné školy hodnotí jako nejdůležitější jazykové vzdělávání (89 %) a oblast ICT včetně potřeb infrastruktury (85 %). Poměrně důležitá je pro SOŠ také podpora rozvoje matematické (76 %), resp. čtenářské (67 %) gramotnosti.

Všechna gymnázia přikládají velký význam především rozvoji ICT včetně potřeb infrastruktury a také podpoře matematické gramotnosti. Pro řadu gymnázií (95 %) je důležité jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury. Na posledním místě je z hlediska důležitosti opět podpora rozvoje čtenářské gramotnosti (80 %).

Vyšší odborné školy považují za podstatné jazykové vzdělávání a rozvoj ICT (shodně 100 %). Rozvoj matematické gramotnosti považuje za důležitý 88 % škol a čtenářské gramotnosti 75 % škol.

V případě **konzervatoře** je považován za podstatný především rozvoj oblasti ICT, jazykového vzdělávání a čtenářské gramotnosti.

V případě **praktických škol** je nejpodstatnější rozvoj čtenářské gramotnosti (83 %), ICT včetně potřebné infrastruktury a rozvoj matematické gramotnosti (shodně 50 %), za nejméně důležité je považováno jazykové vzdělávání (17 %).

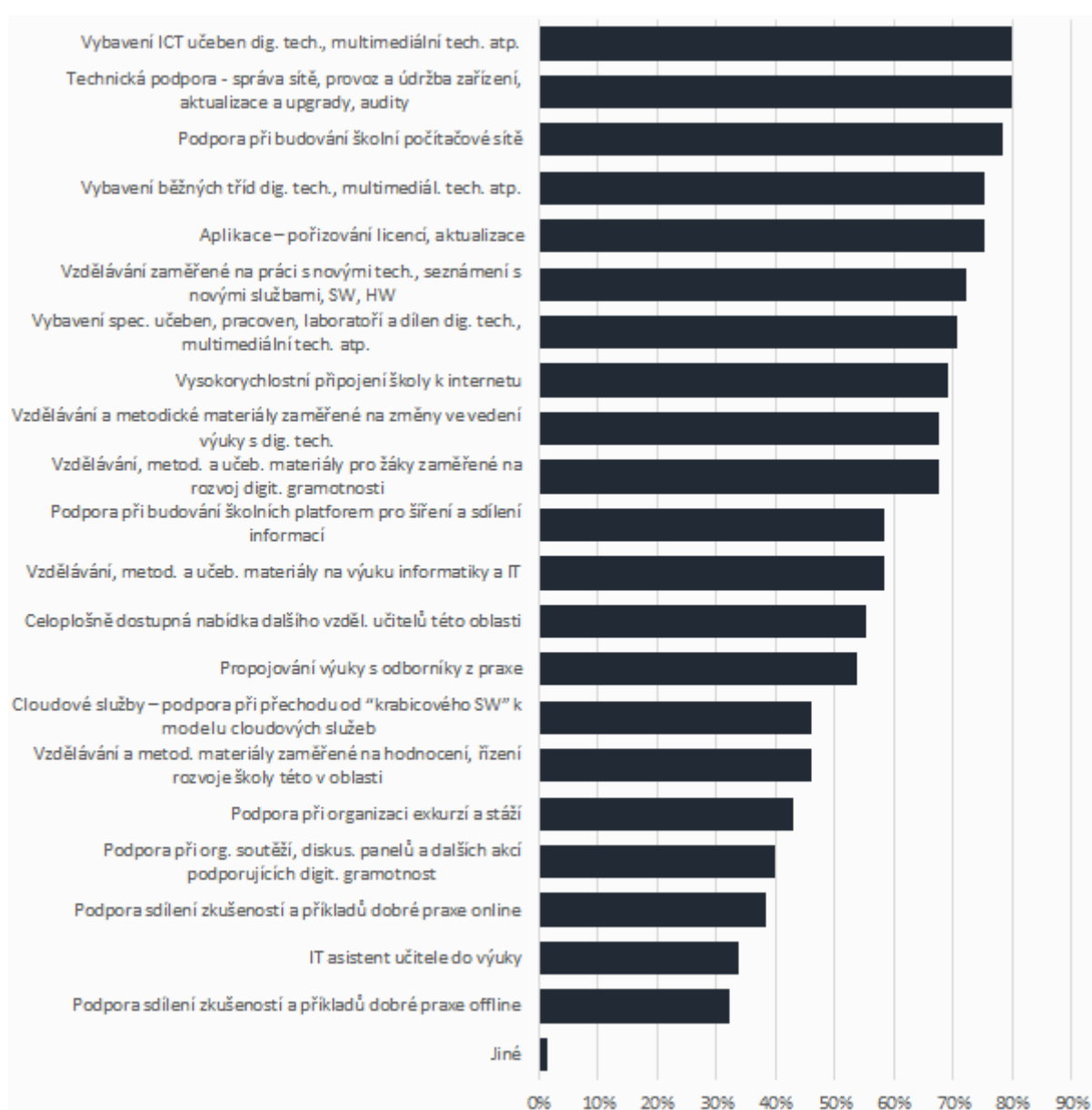
Tab. 4: Důležitost nepovinných oblastí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=34)	ICT včetně potřeb infrastruktury	30	88%	65	87%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	25	74%	56	75%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	24	71%	59	79%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	17	50%	50	67%
SOŠ (N=46)	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	41	89%	59	79%
	ICT včetně potřeb infrastruktury	39	85%	65	87%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	35	76%	56	75%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	31	67%	50	67%
Gymnázium (N=20)	ICT včetně potřeb infrastruktury	20	100%	65	87%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	20	100%	56	75%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	19	95%	59	79%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	16	80%	50	67%
VOŠ (N=8)	ICT včetně potřeb infrastruktury	8	100%	65	87%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	8	100%	59	79%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	7	88%	56	75%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	6	75%	50	67%
Konzervatoř (N=1)	ICT včetně potřeb infrastruktury	1	100%	65	87%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	1	100%	59	79%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	1	100%	50	67%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	0	0%	56	75%
Praktická škola (N=6)	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	5	83%	50	67%
	ICT včetně potřeb infrastruktury	3	50%	65	87%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	3	50%	56	75%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	1	17%	59	79%

9.2 OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI ICT VČETNĚ POTŘEB INFRASTRUKTURY

Nejčastěji zmiňovanými opatřeními, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti ICT, včetně potřeb infrastruktury, jsou vybavení ICT učeben (80 %), resp. běžných tříd (75 %) digitálními a multimediálními technologiemi, technická podpora správy sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady či audity (80 %) a podpora při budování školní počítačové sítě (78 %). Tři čtvrtiny škol by v rámci rozvoje ICT uvítaly pořízení licencí a aktualizace aplikací, o vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi by mělo zájem 72 % škol, nepatrně menší je zájem o vybavení specializovaných učeben a laboratoří digitální a multimediální technikou (71 %). Vysokorychlostní připojení školy k internetu by přivítalo 69 % škol, 68 % škol má zájem o vzdělávání a metodické či učební materiály zaměřené jak na změny ve vedení výuky digitálních technologií, tak na rozvoj digitální gramotnosti.

Graf 74: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti ICT vč. potřeb infrastruktury

Přes polovinu škol chybí podpora při budování školních platforem pro šíření a sdílení informací (58 %), vzdělávání, metodické a učební materiály na výuku IT (rovněž 58 %), celoplošně dostupná nabídka dalšího vzdělávání učitelů v této oblasti (55 %) a propojování výuky s odborníky z praxe (54 %).

Již v o něco menší míře by školy ocenily také cloudové služby a přechod k nim (46 %), vzdělávací a metodické materiály zaměřené na hodnocení či řízení rozvoje školy v této oblasti (také 46 %), podporu při organizování exkurzí a stáží (43 %) a podporu při organizování soutěží, diskusních panelů a dalších akcí podporujících digitální gramotnost (40 %).

Mezi opatření, která jsou v souvislosti s dosažením cílů v oblasti ICT, včetně potřeb infrastruktury uváděná v nejmenší míře, patří podpora sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe online (38 %), IT asistent učitele do výuky (34 %) či podpora sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe offline (32 %).

Napříč všemi typy škol patří mezi nejčastěji zmiňovaná opatření, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti ICT, pořizování licencí a aktualizace aplikací a technická podpora (správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity).

V případě **středních odborných učilišť** je nejpotřebnější pořizování licencí a aktualizace aplikací (87 %) a dále také technická podpora a vysokorychlostní připojení k internetu (shodně 83 %).

Střední odborné školy by ocenily především pořizování licencí a aktualizace aplikací (87 %) a dále také vybavení ICT učeben digitálními technologiemi a multimediální technikou, technickou podporu a podporu při budování školní počítačové sítě (shodně 82 %).

Vyšší odborné školy by uvítaly zejména vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami, SW, HW (100 %) a dále také technickou podporu a podporu při budování školní počítačové sítě, pořizování licencí a aktualizace aplikací a vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi (shodně 88 %).

V případě **gymnázií** patří mezi nejvýznamnější opatření, které by školám pomohlo k dosažení zvoleného cíle v oblasti ICT, vybavení ICT učeben (90 %), resp. běžných tříd (80 %) digitálními technologiemi, multimediální technikou atp., podpora při budování školní počítačové sítě (85 %), technická podpora a vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi (shodně 80 %).

Konzervatoř by uvítala především vybavení ICT učeben, běžných tříd i specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi, multimediální technikou atp., pořizování licencí a aktualizace aplikací a rovněž i vzdělávací, metodické a učební materiály zaměřené jak na výuku informatiky a IT, tak i na hodnocení a řízení rozvoje školy této v oblasti.

Pro **praktické školy** jsou potřebnými opatřeními pro dosažení zvoleného cíle v oblasti ICT především vybavení ICT učeben i běžných tříd digitálními technologiemi a multimediální technikou, technická podpora, pořizování licencí a aktualizace aplikací, vysokorychlostní připojení školy k internetu či podpora při budování školních platforem pro šíření a sdílení informací (shodně 67 %).

Tab. 5: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti ICT vč. potřeb infrastruktury – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=30)	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	26	87%	49	75%
	Technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audit	25	83%	52	80%
	Vysokorychlostní připojení školy k internetu	25	83%	45	69%
SOŠ (N=39)	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	34	87%	49	75%
	Vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	32	82%	52	80%
	Technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audit	32	82%	52	80%
	Podpora při budování školní počítačové sítě	32	82%	51	78%
Gymnázium (N=20)	Vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	18	90%	52	80%
	Podpora při budování školní počítačové sítě	17	85%	51	78%
	Technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audit	16	80%	52	80%
	Vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	16	80%	49	75%
	Vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi	16	80%	47	72%
VOŠ (N=8)	Vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami, SW, HW	8	100%	52	80%
	Technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audit	7	88%	52	80%
	Podpora při budování školní počítačové sítě	7	88%	51	78%
	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	7	88%	49	75%
	Vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi	7	88%	47	72%
Konzervatoř (N=1)	Vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	1	100%	52	80%
	Vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	1	100%	49	75%
	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	1	100%	49	75%
Praktická škola (N=3)	Vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	2	67%	52	80%
	Technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audit	2	67%	52	80%
	Vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	2	67%	49	75%
	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	2	67%	49	75%

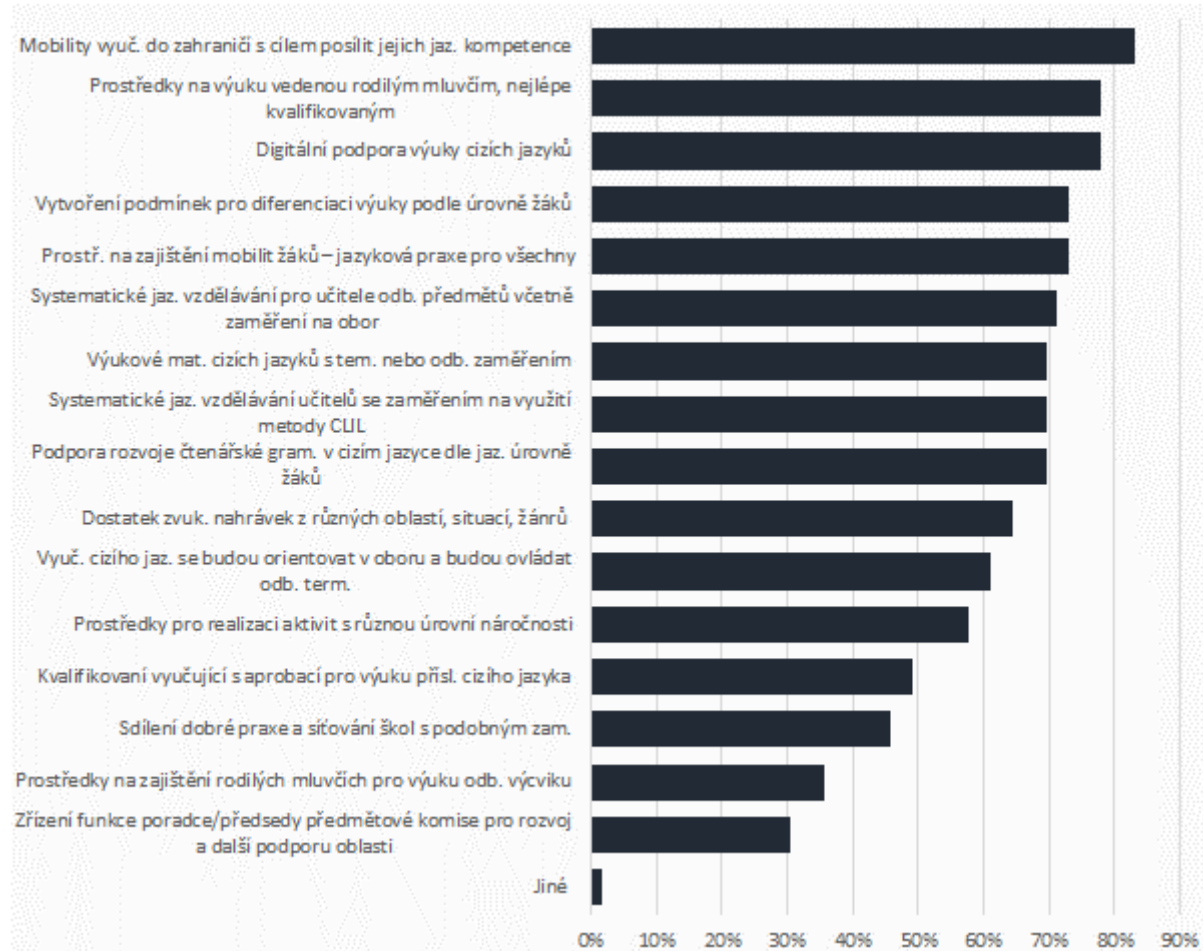
9.3 OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI JAZYKOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Mezi nejčastěji zmiňovaná opatření, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti jazykového vzdělávání, patří mobilita vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (83 %), získání prostředků na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným a digitální podpora výuky cizích jazyků (shodně 78 %). Jako velice potřebné lze označit také vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků či zabezpečení prostředků na zajištění mobilit žáků – jazyková praxe pro všechny (shodně 73 %) a rovněž i systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů včetně zaměření na obor (71 %).

Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením, systematické jazykové vzdělávání učitelů se zaměřením na využití metody CLIL a podporu rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků by ocenilo 69 % škol. Dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí, situací či žánrů by uvítalo 64 % škol a nemalé procento škol (61 %) dále uvedlo, že by rozvoji jazykového vzdělávání pomohlo, kdyby se vyučující cizího jazyka orientovali v oboru, pro který se žáci připravují.

Již menší podíl škol by dále ocenil také prostředky pro realizaci aktivit s různou úrovní náročnosti (58 %), kvalifikované vyučující s aprobací pro výuku příslušného cizího jazyka (49 %) či sdílení dobré praxe a síťování škol s podobným zaměřením (46 %). Přibližně třetina škol by potřebovala prostředky na zajištění rodilých mluvčích pro výuku odborného výcviku (36 %) či zřízení funkce poradce či předsedy předmětové komise pro rozvoj a další podporu oblasti (31 %).

Graf 75: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti jazykového vzdělávání

V případě **středních odborných učilišť** patří mezi nejčastěji zmiňovaná opatření, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti jazykového vzdělávání, systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů včetně zaměření na obor (83 %) a dále také mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence, digitální podpora výuky cizích jazyků či vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků (79 %). SOU by také uvítala, aby se vyučující cizího jazyka orientovali v oboru a ovládali odbornou terminologii (79 %). **Středním odborným školám by nejvíce pomohly** mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (85 %) a dále také vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků či systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů včetně zaměření na obor (shodně 78 %). **Vyšší odborné školy** by v rozvoji jazykového vzdělávání ocenily digitální podporu výuky cizích jazyků a také požadují, aby se vyučující cizího jazyka orientovali v oboru a ovládali odbornou terminologii (shodně 88 %). VOŠ by dále uvítaly mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence, výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením a také podporu rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle úrovně žáků (shodně 75 %).

Gymnáziím by jednoznačně v největší míře pomohlo zajištění prostředků na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným (95 %) a rovněž i mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (89 %). Gymnázia by dále uvítala digitální podporu výuky cizích jazyků, systematické jazykové vzdělávání učitelů se zaměřením na využití metody CLIL a podporu rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků (shodně 79 %).

Konzervatoř by uvítala především digitální podporu výuky cizích jazyků, výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením, podporu rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků a dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí, situací či žánrů. **Praktickým školám** by pomohly zejména mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence, digitální podpora výuky cizích jazyků, vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků a zabezpečení prostředků na zajištění mobilit žáků (shodně 100 %).

Tab. 6: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti jazykového vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=24)	Systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů včetně zaměření na obor	20	83%	42	71%
	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	19	79%	49	83%
	Digitální podpora výuky cizích jazyků	19	79%	46	78%
	Vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků	19	79%	43	73%
	Vyuč. cizího jaz. se budou orientovat v oboru a budou ovládat odb. term.	19	79%	36	61%
SOŠ (N=41)	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	35	85%	49	83%
	Vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků	32	78%	43	73%
	Systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů včetně zaměření na obor	32	78%	42	71%
Gymnázium (N=19)	Prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným.	18	95%	46	78%
	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	17	89%	49	83%
	Digitální podpora výuky cizích jazyků	15	79%	46	78%
	Systematické jazykové vzdělávání učitelů se zaměřením na využití metody CLIL	15	79%	41	69%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků	15	79%	41	69%
VOŠ (N=8)	Digitální podpora výuky cizích jazyků	7	88%	46	78%
	Vyuč. cizího jaz. se budou orientovat v oboru a budou ovládat odb. term.	7	88%	36	61%
	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	6	75%	49	83%
	Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením	6	75%	41	69%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků	6	75%	41	69%
Konzervatoř (N=1)	Digitální podpora výuky cizích jazyků	1	100%	46	78%
	Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením	1	100%	41	69%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků	1	100%	41	69%
	Dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí, situací, žánrů	1	100%	38	64%
Praktická škola (N=1)	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	1	100%	49	83%
	Digitální podpora výuky cizích jazyků	1	100%	46	78%
	Vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků	1	100%	43	73%
	Prostředky na zajištění mobilit žáků – jazyková praxe pro všechny	1	100%	43	73%

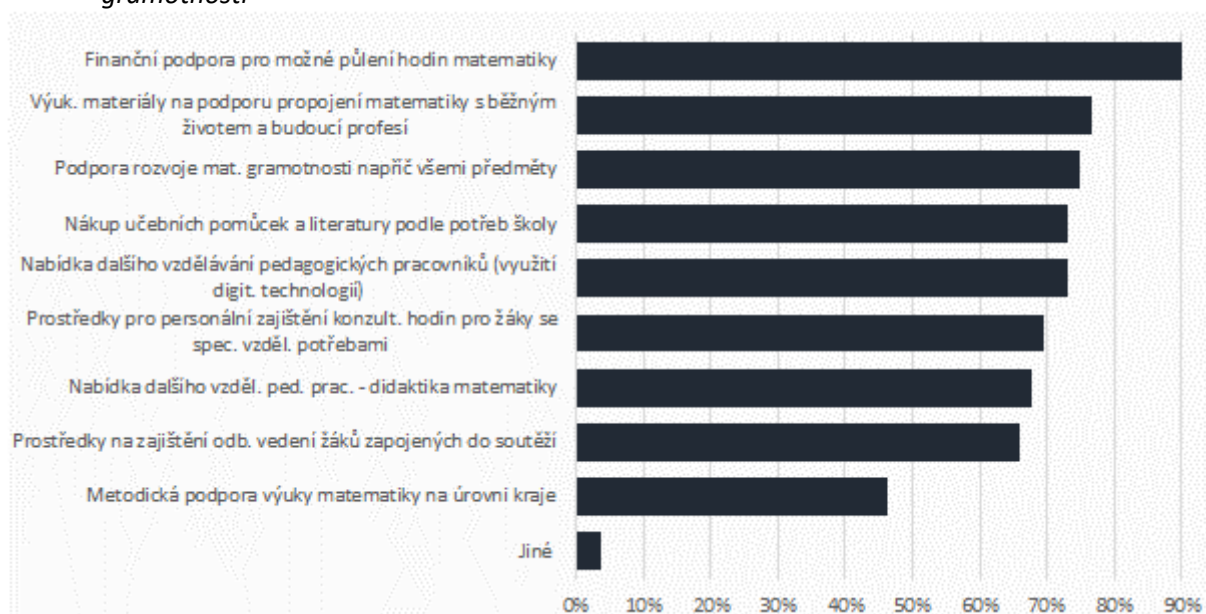
Pozn.: U praktických škol byla ponechána první tři opatření podle celkových hodnot za kraj.

9.4 OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI

Nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo k dosažení zvoleného cíle v oblasti podpory rozvoje matematické gramotnosti, je finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky (91 %). Školy dále ve velké míře zmiňovaly potřebu výukových materiálů na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí (77 %) či podpory rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (75 %). Školy by uvítaly také možnost nákupu učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy (73 %), nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití digitálních technologií (také 73 %) a prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (70 %).

O další vzdělávání pedagogických pracovníků v didaktice matematiky by mělo zájem 68 % škol a o prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží má zájem 66 % škol. Relativně nejméně by školám pomohla metodická podpora výuky matematiky na úrovni kraje (46 %).

Graf 76: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti matematické gramotnosti

Napříč všemi typy škol (s výjimkou škol praktických) je nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo k dosažení zvoleného cíle v oblasti podpory rozvoje matematické gramotnosti, finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky.

Pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** patří kromě finanční podpory pro možné půlení hodin matematiky (SOU 92 %, SOŠ 94 %) mezi další nejčastěji zmiňovaná opatření získání prostředků pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SOU 84 %, SOŠ 86 %). Střední odborná učiliště by také ocenila podporu rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (84 %) a střední odborné školy výukové materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí (86 %).

Kromě již zmíněné finanční prostředků na půlení hodin matematiky (90 %) by tři čtvrtiny **gymnázií** ocenily nákup učebních pomůcek a literatury dle potřeb školy. Pro 70 % gymnázií jsou zajímavá také opatření týkající se rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty, výukové materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí, nabídky dalšího vzdělávání

pedagogických pracovníků v oblasti využití digitálních technologií a prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží.

Pro všechny **vyšší odborné školy** jsou kromě finanční podpory na půlení hodin důležité prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží a 86 % škol by mělo zájem také o prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Praktické školy by uvítaly především výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí či nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy (100 %) a dále také podporu rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty, nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití digitálních technologií či didaktiky matematiky (shodně 67 %).

Tab. 7: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti matematické gramotnosti – podle typu školy

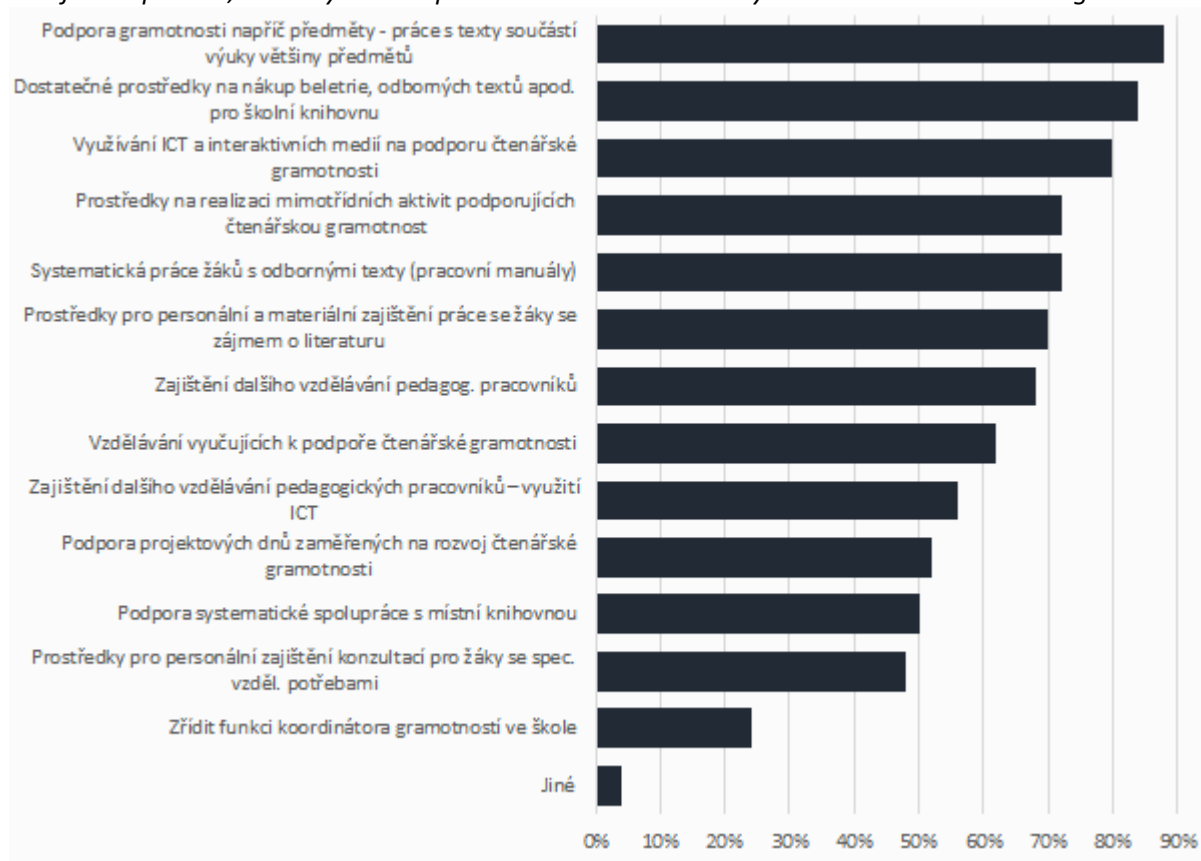
		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=25)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	23	92%	51	91%
	Podpora rozvoje mat. gramotnosti napříč všemi předměty	21	84%	42	75%
	Prostředky pro personální zajištění konzult. hodin pro žáky se spec. vzděl. potřebami	21	84%	39	70%
SOŠ (N=35)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	33	94%	51	91%
	Výuk. materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí	30	86%	43	77%
	Prostředky pro personální zajištění konzult. hodin pro žáky se spec. vzděl. potřebami	30	86%	39	70%
Gymnázium (N=20)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	18	90%	51	91%
	Nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy	15	75%	41	73%
	Výuk. materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí	14	70%	43	77%
	Podpora rozvoje mat. gramotnosti napříč všemi předměty	14	70%	42	75%
	Nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (využití digit. technologií)	14	70%	41	73%
	Prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží	14	70%	37	66%
VOŠ (N=7)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	7	100%	51	91%
	Prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží	7	100%	37	66%
	Prostředky pro personální zajištění konzult. hodin pro žáky se spec. vzděl. potřebami	6	86%	39	70%
Praktická škola (N=3)	Výuk. materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí	3	100%	43	77%
	Nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy	3	100%	41	73%
	Podpora rozvoje mat. gramotnosti napříč všemi předměty	2	67%	42	75%
	Nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (využití digit. technologií)	2	67%	41	73%
	Nabídka dalšího vzděl. ped. prac. - didaktika matematiky	2	67%	38	68%

9.5 OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI

Nejčastěji zmiňovanými opatřeními, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti podpory rozvoje čtenářské gramotnosti, jsou práce s texty jako součást výuky většiny předmětů (88 %) a dostatečné prostředky na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu (84 %). Školám by dále v rozvoji čtenářské gramotnosti pomohlo využití ICT a interaktivních médií (80 %), prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (72 %) či systematická práce žáků s odbornými textem (také 72 %). Školy by dále uvítaly prostředky pro personální, materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu (70 %) či zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (68 %), vzdělávání vyučujících zaměřené k podpoře čtenářské gramotnosti (62 %) a k využití ICT (56 %).

Polovina škol by také ocenila podporu projektových dnů zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti (52 %) a podporu systematické spolupráce s místními knihovnami (50 %). O něco menší zájem projevily školy o prostředky pro personální zajištění konzultací pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (48 %) a zřízení funkce koordinátora gramotnosti ve škole (24 %).

Graf 77: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti čtenářské gramotnosti

Napříč všemi typy škol je mezi nejčastěji zmiňovanými opatřeními, které by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti podpory rozvoje čtenářské gramotnosti, kdy je práce s texty součástí výuky většiny předmětů, a dále také prostředky na nákup beletrie a odborných textů.

Pro **střední odborná učiliště** patří mezi nejpotřebnější opatření podpora gramotnosti napříč předměty a systematická práce žáků s odbornými texty (shodně 94 %) a dále také využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti (88 %).

Střední odborné školy patří mezi nejčastěji zmiňovaná opatření podpora gramotnosti napříč předměty (94 %), využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti (90 %) a dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu (87 %).

V případě **gymnázíí** jsou nejčastěji zmiňovanými opatřeními, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti podpory čtenářské gramotnosti, dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu (94 %), získání prostředků pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu (88 %), podpora gramotnosti napříč předměty a prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (shodně 81 %).

Všechny **vyšší odborné školy** by uvítaly především podporu gramotnosti napříč předměty, dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu a také využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti.

V případě **konzervatoře** patří mezi potřebná opatření zejména využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti a podpora projektových dnů zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti.

U **praktických škol** je především patrný zájem o prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (100 %), o podporu gramotnosti napříč předměty (80 %) a dále také o dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu (60 %) a zajištění dalšího vzdělávání pedagogů (60 %).

Tab. 8: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti čtenářské gramotnosti – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=17)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty součástí výuky většiny předmětů	16	94%	44	88%
	Systematická práce žáků s odbornými texty (pracovní manuály)	16	94%	36	72%
	Využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti	15	88%	40	80%
SOŠ (N=31)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty součástí výuky většiny předmětů	29	94%	44	88%
	Využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti	28	90%	40	80%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	27	87%	42	84%
Gymnázium (N=16)	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	15	94%	42	84%
	Prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu	14	88%	35	70%
	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty součástí výuky většiny předmětů	13	81%	44	88%
	Prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost	13	81%	36	72%
VOŠ (N=6)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty součástí výuky většiny předmětů	6	100%	44	88%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	6	100%	42	84%
	Využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti	6	100%	40	80%
Konzervatoř (N=1)	Využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti	1	100%	40	80%
	Podpora projektových dnů zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti	1	100%	26	52%
Praktická škola (N=5)	Prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost	5	100%	36	72%
	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty součástí výuky většiny předmětů	4	80%	44	88%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	3	60%	42	84%
	Zajištění dalšího vzdělávání pedagog. pracovníků	3	60%	34	68%